

ПРОСТОРНИ ПЛАН ОПШТИНЕ КЛАДОВО

НАРУЧИЛАЦ:

ОПШТИНА КЛАДОВО

за наручиоца:

Дејан Николић, председник општине

ОБРАЋИВАЧ:

Центар за планирање урбаног развоја,
ЦЕП, д.о.о. Београд

Одговорни
планер:

Љубина Стефановић-Тасић, дипл. инж. арх.

ДИРЕКТОР

Љубина Стефановић-Тасић, дипл. инж. арх.

Београд

У изради Просторног плана општине Кладово учествовали су:

Испред СО Кладово: Дејан Николић, председник Општине

ЦЕП - Центар за планирање урбаног развоја, Београд

Руководилац израде Плана: Љубина Стефановић-Тасић, дипл. инж. архитектуре

Синтезни тим ЦЕП: Љубина Стефановић-Тасић, дипл. инж. архитектуре
Зорица Шљукић, дипл. инж. архитектуре

Радни тим ЦЕП:
Методологија, концепција: Љубина Стефановић-Тасић, дипл. инж. архитектуре
Зорица Шљукић, дипл. инж. архитектуре
Снежана Димитријевић, дипл. инж. саобраћаја
Саша Крајовић, дипл. просторни планер
Милан Поповић, дипл. инж. архитектуре
Зорана Милошевић, дипл. инж. архитектуре
Сања Вранић, дипл. инж. архитектуре
Ана Ивановић, дипл. инж. архитектуре
Наташа Танчев, дипл. инж. архитектуре
Милан Павићевић, дипл. инж. саобраћаја
Весна Ракоњац, дипл. инж. грађевине
Ђорђе Лукић, дипл. инж. грађевине
Компјутерска обрада: Катарина Пандуров, дипл. математичар
Секретар радног тима: Татјана Даутовић, арх.

**Коришћене студије и експертизе
рађене за ППО Кладово 2006.**

Концепција ППО Кладово 2006.

Заштита природе и предела:

Становништво, насеља и јавне
службе:

Развој локалне економије:

Хидро системи:

Пољопривреда:

Животна средина:

Инфраструктура:

Туризам, обнова села:

Индустрија:

Културна добра:

Саобраћај:

Коришћење земљишта:

Проф.др Борислав Стојков, дипл. инж. архитектуре

Проф. др Јасминка Цвејић, дипл. инж. пејсажне арх.

Марија Невенић, дипл. просторни планер

Мр Невена Васиљевић, дипл. инж. пејсажне арх.

Проф. др Драгутин Тошић, дипл. географ

Ксенија Стојков-Шутиловић, дипл. просторни планер

Проф. др Вероника Вујошевић, дипл. економиста

Проф. др Бранислав Ђорђевић, дипл. инж. грађ.

Др Марина Тодоровић, дипл. географ

Др Дејан Филиповић, дипл. просторни планер

Др Богдан Лукић, дипл. просторни планер

Александар Ђорђевић, дипл. просторни планер

Мр Велимир Шећеров, дипл. просторни планер

Мр Радмила Милетић, дипл. просторни планер

Мр Снежана Суботић, дипл. инж. архитектуре

Јелена Кондић, дипл. археолог

Снежана Димитријевић, дипл. инж. саобраћаја

Проф. др Дејан Ђорђевић, дипл. просторни планер

Тијана Дабовић, дипл. просторни планер

8000015836412

**ИЗВОД О
РЕГИСТРАЦИЈИ
ПРИВРЕДНОГ СУБЈЕКТА**Република Србија
Агенција за привредне регистре**Пословно име привредног субјекта**

место

Назив

СЕР

Седиште

Београд-Звездара

Правна форма

Друштво са ограниченом одговорношћу

улица и број

Захумска 34

Бр.рег.улошка

1-2891-00

Трговински суд

Трговински суд у Београду

Матични број

07092172

ПИБ

100024067

Бројеви рачуна у банкама

355000000100965488

Пуно пословно име

CENTAR ZA PLANIRANJE URBANOG RAZVOJA SER DOO BEOGRAD,
ZAHUMSKA 34

Скраћени назив

SER DOO BEOGRAD

Претежна делатност

7111

Архитектонска делатност

Датум оснивања

24. јануар 2002

Време трајања привредног субјекта: Неограничено

Подаци о капиталу**Новчани**

износ

датум

Уписани 244.074,47 EUR

износ

датум

Уплаћени 244.074,47 EUR

25. фебруар
2008**Неновчани**

вредност

датум

опис

Уписани 7.433,28 EUR		
вредност	датум	опис
Унети 7.433,28 EUR	6. јун 2006	

Регистрован за спољнотрговински промет: да
Регистрован за услуге у спољнотрговинском промету: да

ПОДАЦИ О ОСНИВАЧИМА - ЧЛАНОВИМА ДРУШТВА

Подаци о оснивачу		место и држава
Име и презиме	Огњен Ђуровић	Адреса
		Београд-Стари Град, Србија
		улица и број
ЈМБГ	2901962710306	Кнегиње Љубице 27
Подаци о капиталу		
Новчани		
износ	датум	
Уписани 43.564,20 EUR		
износ	датум	
Уплаћени 43.564,20 EUR	25. фебруар 2008	
Неновчани		
вредност	датум	опис
Уписани 1.326,75 EUR		
вредност	датум	опис
Унети 1.326,75 EUR	6. јун 2006	
износ(%)		
Сувласништво удела од	17,88	

Подаци о оснивачу		место и држава
Име и презиме	Зоран Рубињони	Адреса
		Београд-Звездара, Србија
		улица и број
ЈМБГ	1602950710369	Војводе Бране 18/10
Подаци о капиталу		
Новчани		
износ	датум	
Уписани 38.582,24 EUR		

износ

Уплаћени 38.582,24 EUR

датум

25. фебруар
2008

вредност

Уписани 1.175,02 EUR

датум

опис

вредност

Унети 1.175,02 EUR

датум

6. јун 2006

опис

износ(%)

Сувласништво удела од 15,81

Подаци о оснивачу

место и држава

Пословно име

PREDUZEĆE ZA KONSALTING I
INŽENJERING U GRAĐEVINARSTVU
CON CEP DOO BEOGRAD, ZAHUMSKA
34

Адреса

Београд-Звездара, Србија

улица и број

Регистарски /
Матични број

20349018

Захумска 34

Подаци о капиталу

Новчани

износ

Уписани 72.329,22 EUR

датум

износ

Уплаћени 72.329,22 EUR

датум

25. фебруар
2008

Неновчани

вредност

Уписани 2.202,78 EUR

датум

опис

вредност

Унети 2.202,78 EUR

датум

6. јун 2006

опис

износ(%)

Сувласништво удела од 29,63

Подаци о оснивачу

место и држава

Име и презиме

Вук Ђуровић

Адреса

Београд-Врачар, Србија

улица и број

ЈМБГ

2108960710188

Браће Недић 19

Подаци о капиталу

Новчани

износ

датум

Уписани 44.021,88 EUR

износ

датум

Уплаћени 44.021,88 EUR

25. фебруар
2008

Неновчани

вредност

датум

опис

Уписани 1.340,69 EUR

вредност

датум

опис

Унети 1.340,69 EUR

6. јун 2006

износ(%)

Сувласништво удела од

18,04

Подаци о оснивачу

место и држава

Име и презиме

Љубина Стефановић-Тасић

Адреса

Београд-Врачар, Србија

улица и број

ЈМБГ

2604957715052

Милешевска 28

Подаци о капиталу

Новчани

износ

датум

Уписани 45.576,90 EUR

износ

датум

Уплаћени 45.576,90 EUR

25. фебруар
2008

Неновчани

вредност

датум

опис

Уписани 1.388,04 EUR

вредност

датум

опис

Унети 1.388,04 EUR

6. јун 2006

износ(%)

Сувласништво удела од

18,67

СКРАЋЕНО И/ИЛИ ПОСЛОВНО ИМЕ НА СТРАНОМ ЈЕЗИКУ

Скраћено пословно име привредног субјекта:		место
Назив	СЕР DOO BEOGRAD	Београд-Звездара
Облик	Друштво са ограниченом одговорношћу	

ПОДАЦИ О ЗАСТУПНИЦИМА

Заступник	место и држава	
Име и презиме	Љубина Стефановић-Тасић	Београд-Врачар, Србија
	Адреса	улица и број
ЈМБГ	2604957715052	Милешевска 28
Функција у привредном субјекту		
Директор		
Овлашћења у промету		
Овлашћења у унутрашњем промету неограничена		
Овлашћења у спољнотрговинском промету неограничена		

ЗАБЕЛЕЖБЕ

Датум	Забележба
22. септембар 2005	Подаци о огранцима привредног субјекта: Назив: АКЦИОНАРСКО ДРУШТВО CENTAR ZA PLANIRANJE URBANOG RAZVOJA SER BEOGRAD, ZAHUMSKA 34-POSLOVNA JEDINICA MONTSER KOTOR, ŠKALJARI BB Претежна делатност: 74204 - ОСТ. АРХИТЕКТОНСКИ И ИНЖЕЊЕРСКИ ПОСЛОВИ Обим овлашћења: Пословна јединица нема својство правног лица и иступа у правном промету под фирмом предузећа и својим називом, и има право да у правном промету закључује уговоре и предузима друге правне послове и правне радње у оквиру свог предмета пословања. Адреса: Шкаљари бб, Котор, Државна заједница Србије и Црне Горе Заступници огранка: ЈМБГ: 2604957715052 Име и презиме: Љубина Стефановић Тасић Адреса: Милешевска 28, Београд (град), Србија и Црна Гора Овлашћења у промету Овлашћења у унутрашњем промету неограничена Овлашћења у спољнотрговинском промету неограничена
Датум	Забележба
6. јул 2006	Уписује се у Регистар привредних субјеката Одлука о повећању основног капитала за износ од 1.868.000,00 динара од 05.06.2006.године.

Регистратор: Миладин Маглов

ИНЖЕЊЕРСКА КОМОРА СРБИЈЕ

ЛИЦЕНЦА

ОДГОВОРНОГ ПЛАНЕРА

На основу Закона о планирању и изградњи и
Статута Инжењерске коморе Србије

УПРАВНИ ОДБОР ИНЖЕЊЕРСКЕ КОМОРЕ СРБИЈЕ
утврђује да је

Љубина С. Стефановић-Тасић

дипломирани инжењер архитектуре

ЈМБ 2604957715052

одговорни планер

Број лиценце

100 0098 06

У Београду,
20. јула 2006. године

ПРЕДСЕДНИК КОМОРЕ

Милан Вуковић
дипл. грађ. инж.

Број: 12-02/19971

Београд, 05.08.2011. године

На основу члана 75. Статута Инжењерске коморе Србије
("СГ РС", бр. 88/05 и 16/09), а на лични захтев члана Коморе,
Инжењерска комора Србије издаје

ПОТВРДУ

Којом се потврђује да је Љубина С. Стефановић-Тасић, дипл.инж.арх.
лиценца број

100 0098 06

за

одговорног планера

на дан издавања ове потврде члан Инжењерске коморе Србије, да је
измирио обавезу плаћања чланарине Комори закључно са 31.07.2012.
године, као и да му одлуком Суда части издата лиценца није одузета.

Председник Инжењерске коморе Србије

Проф. др Драгослав Шумарац, дипл.грађ.инж.

САДРЖАЈ:

УВОД

1.0. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

1.1. КОНЦЕПТ ПЛАНА (ИЗВОД)

1.1.1.	Обухват и опис граница подручја Просторног плана	7
1.1.2.	Плански и правни основ за израду Плана	8
1.1.3.	Обавезе, услови и смернице из планских докумената вишег реда	8
1.1.4.	Скраћени приказ и оцена постојећег стања	13
1.1.5.	Потенцијали и ограничења	34
1.1.6.	SWOT анализа	36
1.1.7.	Визија и принципи просторног развоја	39
1.1.8.	Општи и посебни циљеви просторног развоја	39
1.1.9.	Општа концепција и пропозиције просторног развоја	40

2.0 ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА

2.1. ПРИРОДНИ СИСТЕМИ И РЕСУРСИ

2.1.1.	Пољопривредно земљиште	44
2.1.2.	Шуме и шумско земљиште	45
2.1.3.	Воде и водно земљиште	46

2.2. СТАНОВНИШТВО, НАСЕЉА И ЈАВНЕ СЛУЖБЕ

2.2.1.	Становништво	49
2.2.2.	Однос градских и сеоских насеља и функционално повезивање насеља и центара	49
2.2.3.	Обнова села	50
2.2.4.	Организација јавних служби	53

2.3. ПРИВРЕДНЕ ДЕЛАТНОСТИ И ТУРИЗАМ

2.3.1.	Могућности развоја локалне економије	60
2.3.2.	Пољопривреда	62
2.3.3.	Индустрија	66
2.3.4.	Туризам	70

2.4. ТРАНСПОРТНИ И ИНФРАСТРУКТУРНИ СИСТЕМИ

2.4.1.	Транспортни систем	74
	Инфраструктурни системи :	
	- воде и водопривредна инфраструктура,	
2.4.2.	- енергетска инфраструктура,	
	- телекомуникације,	
	- комунални и остали отпад, гробља и пијаце	83
2.4.3.	Стратешки значај интегрисане инфраструктуре	96

2.5.	ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ, ПРИРОДНИХ И КУЛТУРНИХ ДОБАРА И ПРЕДЕЛА, ОДБРАНА ЗЕМЉЕ И ЗАШТИТА ОД ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА	
2.5.1.	Заштита животне средине	98
2.5.2.	Заштита природних добара и предела	100
2.5.3.	Заштита непокретних културних добара	102
2.5.4.	Организација простора од интереса за одбрану земље и заштиту од елементарних непогода	109
2.6.	НАМЕНА ПРОСТОРА (ЗЕМЉИШТА)	113

3.0 ПРОПОЗИЦИЈЕ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА

3.1. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА

	Правила уређења и изградње мреже и објеката инфраструктуре	
3.1.1.	- Водопривредна и хидро-техничка инфраструктура - Енергетска инфраструктура - Телекомуникациона инфраструктура - Отпад, гробља и пијаце	116
	Правила уређења и изградње површина и објеката јавне намене	
3.1.2.	- Саобраћај и саобраћајне површине - Образовање - Социјална заштита - Здравство - Спорт и рекреација - Култура - Јавни простор-пејзажни објекти (зелене површине)	123
3.1.3.	Степен комуналне опремљености грађевинског земљишта који је потребан за издавање локацијске дозволе	129
	Правила уређења и изградње у зонама заштите	
3.1.4.	- Заштита природних добара - Заштита културних добара - Зоне санитарне заштите	129
3.1.5.	Општи и посебни услови и мере заштите живота и здравља људи, заштите од пожара, елементарних непогода, техничко-технолошких несрећа и ратних дејстава	131
3.1.6.	Посебни услови за обезбеђење приступачности површина и објеката јавне намене особама са инвалидитетом	131
3.1.7.	Мере енергетске ефикасности	131
3.1.8.	Опис и одређивање целина и зона за које плански документ садржи шематски приказ уређења	132

3.2. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА

	Правила грађења на грађевинском земљишту	
3.2.1.	- Општа правила грађења - Посебна правила грађења за поједине зоне - Правила за насељена места за која су дате шеме уређења	135
3.2.2.	Правила грађења на пољопривредном земљишту	144
3.2.3.	Правила грађења на шумском земљишту	145
3.2.4.	Правила грађења на водном земљишту	145
	Правила грађења специфичних/осталих намена	
3.2.5.	- Правила за изградњу ветрогенератора - Правила за изградњу малих хидроелектрана - Правила за експлоатацију минералних сировина	147

3.3. ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА

3.3.1. Регионална и међуопштинска сарадња	151
3.3.2. Смернице за спровођење Просторног плана и израду планске документације	153
3.3.3. Приоритетна планска решења и пројекти	154
3.3.4. Учесници у имплементацији	168

ГРАФИЧКИ ПРИЛОЗИ

Рефералне карте

(Р 1:50000)

1. Намена простора
2. Мрежа насеља и инфраструктурни системи
3. Туризам и заштита простора
4. Карта спровођења плана

Шематски прикази уређења насеља

(Р 1:5000)

- Шематски приказ уређења насеља Подвршка
- Шематски приказ уређења насеља Корбово
- Шематски приказ уређења насеља Брза Паланка
- Шематски приказ уређења насеља Костол

УВОД

Општина Кладово донела је Одлуку о усклађивању Просторног плана општине ("Службени лист општине Кладово", бр. 4/2009) и покренула његову израду, како би се постојећи Просторни план општине Кладово ("Службени лист општине Кладово", бр. 4/2006, 5/2007) **ускладио са одредбама Закона о планирању и изградњи**, члан 216, став 2 ("Службени гласник РС", бр.72/09, 81/09-исправка, 64/10 и 24/11).

Усклађивање постојећег Просторног плана општине Кладово са новим Законом о планирању и изградњи послужило је и за **преиспитивање планских одредница** и њихово усаглашавање са променама које су настале од 15.06.2006. год., када је предходни план био усвојен, односно од маја 2007. год., када су биле измене Просторног плана општине Кладово.

Израдом овог Просторног плана општине Кладово врши се и усклађивање постојећег Просторног плана општине Кладово са законима и прописима, донетим или измењеним након израде важећег ППО Кладово ("Службени лист општине Кладово", бр. 4/2006, 5/2007) као што су:

- Закон о Просторном плану Републике Србије од 2010. до 2020. године („Сл.гласник РС“, бр. 88/10);
- Закон о регионалном развоју („Сл.гласник РС“, бр. 51/09 и 30/10);
- Закон о пољопривредном земљишту („Сл.гласник РС“, бр. 62/06, 65/08–др.закон и 41/09);
- Закон о пољопривреди и руралном развоју („Сл.гласник РС“, бр. 41/09);
- Закон о сточарству („Сл.гласник РС“, бр. 41/09);
- Закон о шумама („Сл.гласник РС“, бр. 30/10);
- Закон о шумама ("Сл. гласник РС", бр. 46/91, 83/92, 53/93, 54/93, 60/93 - испр., 67/93, 48/94, 54/96 и 101/2005 - др. закон) - одредбе чл. 9. до 20.;
- Закон о водама („Сл.гласник РС“, бр. 30/10);
- Закон о водама ("Сл. гласник РС", бр. 46/91, 53/93, 67/93, 48/94, 54/96 и 101/2005 - др. закон - даље: Закон) одредбе чл. 81. до 96.
- Закон о јавним путевима („Сл.гласник РС“, бр. 101/05 и 123/07);
- Закон о електронским комуникацијама („Сл.гласник РС“, бр. 44/10)
- Закон о телекомуникацијама („Сл.гласник РС“, бр. 44/03 и 36/06, 50/09 – одлука УС) одредбе чл. 6. став 1. тачка 4., чл. 36, 37 и 39 који престају да важе 31.12.2011. године.
- Закон о туризму („Сл.гласник РС“, бр. 36/09, 88/10);
- Закон о заштити животне средине („Сл.гласник РС“, бр. 135/04, 36/09, 36/09 – др. закон и 72/09 – др. закон);
- Закон о заштити природе („Сл.гласник РС“, бр. 36/09, 88/10, 91/10-исправка);
- Закон о заштити ваздуха („Сл.гласник РС“, бр. 36/09);
- Закон о заштити од буке у животној средини („Сл.гласник РС“, бр. 36/09, 88/10);
- Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину („Сл.гласник РС“, бр. 135/04, 88/10);
- Закон о процени утицаја на животну средину („Сл.гласник РС“, бр. 135/04 и 36/09);
- Закон о управљању отпадом („Сл.гласник РС“, бр. 36/09 и 88/10);
- Закон о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда („Сл.гласник РС“, бр. 36/09);
- Закон о дивљачи и ловству („Сл.гласник РС“, бр. 18/10);
- Закон о заштити од пожара („Сл.гласник РС“, бр. 111/09);
- Закон о ванредним ситуацијама („Сл.гласник РС“, бр. 111/09);
- Закон о одбрани („Сл.гласник РС“, бр. 116/07, 88/09, 88/09 – др. закон и 104/09-др.закон);

1.0. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

1.1. КОНЦЕПТ ПЛАНА (ИЗВОД)

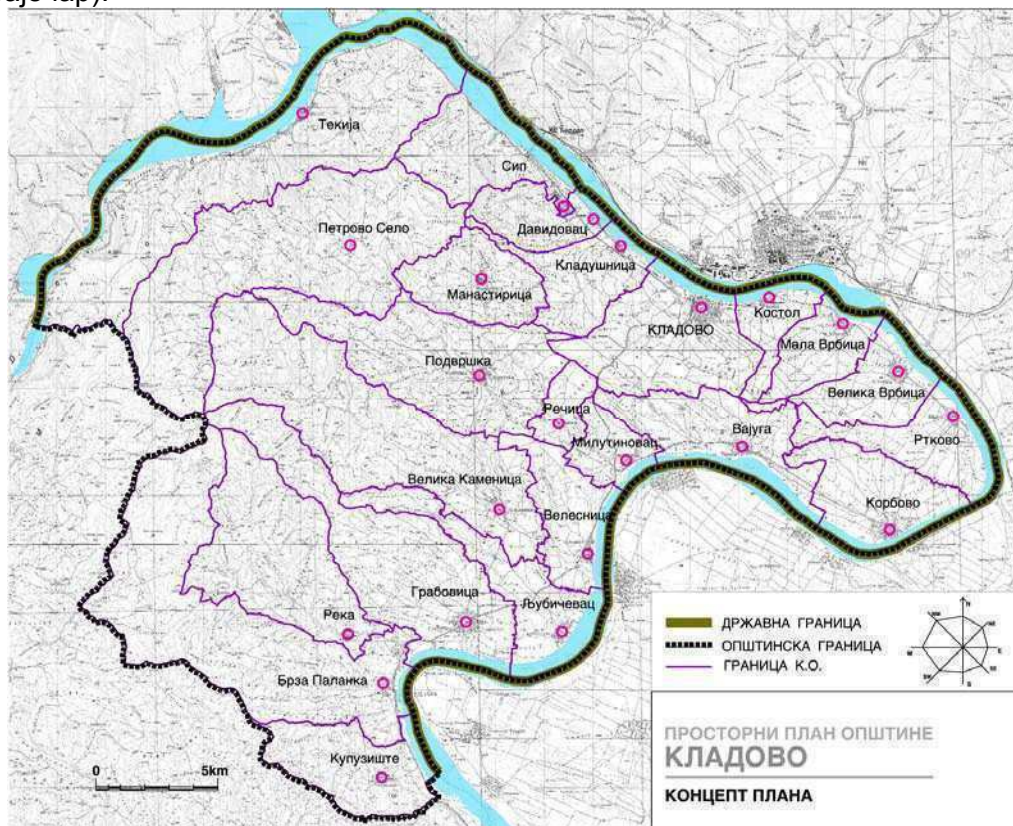
1.1.1. Обухват и граница подручја Просторног плана

У границама Србије територија Општине Кладово има периферни географски положај. Сувоземно се граничи са општинама Неготин и Мајданпек, а река Дунав чини и државну границу са Румунијом. Речна граница има неправилни облик који је посебно изражен карактеристичним испупченим делом од Кладова до Милутиновца.

Територија Општине орографски припада јужним Карпатима и простире се на подручју Дунавског Кључа. На истоку обухвата територију Кладовског Кључа која представља западни обод Влашко-Понтијске низије и на западу брдске терене планине Мироч. Рељеф општине Кладово је низијско-брежуљкасто-брдско-планински, с надморским висинама од око 40 m на ушћу Слатинске реке у Дунав до Малог Штрпца од 626 m н.в.

Укупна површина Општине износи 630 km². Најнижа тачка у Општини је у приобаљу Дунава у атару села Купузиште, 40 m н.в., док је највиша тачка на обронцима Мироча у атару Петровог Села и износи 626 m н.в. Висинска разлика износи 586 m. Максимална ширина територије Општине на оси запад-исток износи 39.369 km, а на оси север-југ износи 32.624 km.

Општина Кладово је општина источне Србије, у Борском округу (Борски округ чине општине: Бор, Кладово, Мајданпек и Зајечар), у Тимочком региону (Тимочки регион чине окрузи Бор и Зајечар).

слика 1: катастарске општине на подручју општине Кладово

1.1.2. Плански и правни основ за израду плана

Правни основ за израду Просторног плана општине Кладово чине следећи документи:

- Одлука о изради Просторног плана општине ("Службени лист општине Кладово", бр. 4/2009)
- Закон о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", бр. 72/09, 81/09 и 24/11)
- Правилник о садржини, начину и поступку израде планских докумената ("Службени гласник РС", бр.31/10, 69/10 и 16/11)

Плански основ за израду плана представља Просторни план Републике Србије од 2010 до 2020.год. ("Службени гласник РС", бр. 88/2010).

1.1.3. Обавезе, услови и смернице из планских докумената вишег реда

Политике развоја територије Општине Кладово дефинисане су:

- Просторним планом Републике Србије ("Службени гласник РС", бр. 88/2010)
- Регионалним просторним планом Тимочке Крајине ("Службени гласник РС", бр. 5/11)
- Просторним планом подручја Националног парка „Ђердап“ ("Службени гласник РС", бр. 34/89)
- **ПРОСТОРНИ ПЛАН РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ**
("Службени гласник РС", бр. 88/2010)

Регионална организација Републике Србије

У складу са номенклатуром статистичких територијалних јединица :

- На нивоу НСТЈ-1 општина Кладово припада јединици Србија-југ а на нивоу НСТЈ-2 део је региона јужне и источне Србије.
- На нивоу НСТЈ-3, општина Кладово је у склопу економско-функционалног региона бр.14-Борски регион, са Бором као регионалним урбаним центром док су Кладово, Неготин и Мајданпек у категорији мањих урбаних центара.

Просторни развој Републике Србије 2010-2014-2020

ПРИРОДА, ЕКОЛОШКИ РАЗВОЈ И ЗАШТИТА

- ЗАШТИТА И ОДРЖИВО КОРИШЋЕЊЕ ПРИРОДНОГ НАСЛЕЂА

На делу територије општине Кладово налази се национални парк „Ђердап“. Уписивање Ђердапа у међународне листе еколошки значајних подручја, односно у Листу светске баштине UNESCO, представља једну од приоритетних активности до 2014. год. у области заштите природног наслеђа Републике Србије. Ткђ. на подручју општине је и Рибњак Мала врбица који се Просторним планом Републике Србије предлаже за стицање међународног статуса заштите и упис у Рамсарску листу.

- ЗАШТИТА И ОДРЖИВО КОРИШЋЕЊЕ КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА

Приобаље Дунава са старовековним објектима, римским лимесом и средњовековним тврђавама од Београдске тврђаве до Кладова, представља једно од приоритетних културних подручја која треба да уживају посебан третман, без обзира на статус у оквиру службе заштите

СТАНОВНИШТВО, РАЗВОЈ И СОЦИЈАЛНИ РАЗВОЈ

Општина Кладово припада економско-функционалном региону Бора, заједно са Неготином и Мајданпек, и Бором као регионалним урбаним центром.

Ткђ. Кладово је део урбаног кластера Источна Србија са градом Зајечар и урбаним насељима Бор, Бољевац, Неготин, Кладово, Књажевац, Мајданпек и Сокобања.

Подручје општине Кладово (као и цела Борска област којој припада) је доминантно руралног типа са изразито ниским густинама насељености, испод 50 ст/км².

Ово подручје налази се у категорији демографски крајње угрожених подручја.

ОДРЖИВИ РАЗВОЈ ЕКОНОМИЈЕ, ТРАНСПОРТА И ИНФРАСТРУКТУРЕ

- ПРИВРЕДА

Општина Кладово припада делом сточарско-воћарско-виноградарском рејону (на брежуљкастим теренима, а делом ратарско-сточарском рејону:

По питању шумског земљишта ППРС препоручује повећање површина под шумом, унапређење стања шума и реконструкцију некавалитетних шумских подручја. Општина Кладово захваљујући најпре НП "Ђердап" има релативно добру пошумљеност.

Просторно функционално структурисање територије Републике Србије за развој **туризма** обухвата следеће:

- Туристичке кластере Републике Србије – просторно-функционалне целине обједињене туристичке понуде: општина Кладово део је кластера југоисточна Србија.
- Туристичке просторе Републике Србије - делове туристичких кластера са дестинацијама, touring правцима, туристичким местима и местима за одмор. Међу пловним touring туристичким правцима је и Дунав, као међународни правац. Touring пловни правац коридора VII Дунав (опремање за пловидбу, наутички туризам и тематске путеве/туре) један је од приоритета просторног развоја туризма до 2014.

Кладово представља један од градова међународног туристичког значаја какви су и Београд, Нови Сад, Приштина, Ниш, Суботица.

- ОДРЖИВИ ТРАНСПОРТ, МРЕЖЕ И ОБЈЕКТИ

Кроз Републику Србију пролази један од Пан-европских коридора - Коридор X. У Пан-Европске интермодалне коридоре је укључена и река Дунав (Коридор VII).

У интермодалним коридорима X и VII, потребно је дефинисати и друге инфраструктурне системе електроенергетике, електронских комуникација, транспорта гаса, нафте и других флуида, ради комплетног опремања свих транспортних система и њихових објеката, као и рационалнијег заузимања простора.

Степен потенцијалне регионалне приступачности као скуп 4 индикатора (потенцијална приступачност путевима, потенцијална приступачност железницом, време до центара функционалних подручја и време до најближих регионалних центара) показао је да је **Борска област у категорији области испод просека**.

У периоду после 2014. године, међу планским решењима у области путног саобраћаја су и активности на коридору државног пута I реда, (аутопутски коридор) Ђердап II - Зајечар – Ниш. Активности на одређеном путном правцу, подразумевају скуп различитих планских и пројектних решења и извођења грађевинских радова на рехабилитацији и реконструкцији, доградњи и изградњи, на појединим деоницама утврђеног путног правца (или на целокупној дужини).

Река Дунав као европски коридор VII, представља стратешку везу која треба да подстакне развој трговине, туризма и услуга. Сви делови мреже унутрашњих пловних путева у Републици Србији су директно или индиректно ослоњени на Дунав. Развој лука на Дунаву, применом савремених транспортних технологија, треба да омогући опслуживање фреквентних робних токова између земаља Западне, Средње и Источне Европе, Средоземља и земаља Блиског и Далеког Истока. Унапређење и развој речног транспорта треба планирати рехабилитацијом унутрашњих пловних путева са обезбеђењем чишћења, продубљивања, сигнализације и одржавања, реконструкцијом, изградњом и модернизацијом лука и пристаништа, изградњом и увођењем речног информационог система и изградњом марина на дунавској пловној мрежи. Пристаништа ће се градити на основу аката Владе, а планирати преко одговарајућих просторних планова. Поред овога треба радити на развоју наутичког туризма планирањем марина и наутичко туристичких центара.

У наредном периоду на територији општине Кладово, а у складу са понуђеним решењима просторног плана, не планира се изградња железничке инфраструктуре.

- **ОДРЖИВА ТЕХНИЧКА ИНФРАСТРУКТУРА**

Општина Кладово поседује даклековде од 400 kV (у правцу Ниша и Мајданпека), а Просторним планом Републике Србије планиран је нови 110 kV далековод из правца Мајданпека.

На територији Општине налазе се и хидроелектране "Ђердап 1 и 2" на Дунаву за које се предвиђа повећавање инсталисаних снага.

Такође, у планском периоду предвиђена је изградња доводно-разводног гасовода, од Ниша, преко Зајечара до Кладова.

У источним, западним и јужним деловима Републике Србије постоје зоне са значајним потенцијалима за изградњу **ветроелектрана**. За тачну оцену оправданости изградње ветроелектрана на потенцијалним локацијама неопходно је спровести детаљна мерења брзине и правца ветра. Према Закону о планирању и изградњи, ветроелектране се могу градити и на пољопривредном земљишту, уз претходно прибављену сагласност органа надлежног за послове пољопривреде и животне средине.

Концепција развоја, уређења, заштите водних ресурса огледа се у развијању две класе водопривредних система:

- регионални системи за снабдевање водом насеља -
- речни системи - у оквиру којих се реализују објекти и мере за интегрално коришћење, уређење и заштиту вода (11 речних система):

Просторна интеграција Републике Србије

Доминантни аспекти у процесу просторне интеграције Републике Србије су:

- У просторно-функционалном смислу, од посебног значаја представља и израда Заједничке свеобухватне стратегије за земље дунавског слива (EU Danube Strategy). Њена израда омогућиће формирање трећег великог транснационалног подручја у Европи (пored Медитерана и Балтика), у чијем обухвату ће се наћи 14 земаља. Стратегија ће имати три основна стуба: саобраћај, енергетика и електронске комуникације; животна средина; економски развој.
- Карпатска конвенција је уговор који је потписан 2003. године у циљу сарадње у области просторно-развојне политике и заштите животне средине између седам држава кроз које се простиру Карпати. У Републици Србији су сарадњом у оквиру ове транснационалне области обухваћене цела Борска, и делови Браничевске, Зајечарске и Поморавске области.

■ **РЕГИОНАЛНИ ПРОСТОРНИ ПЛАН ТИМОЧКЕ КРАЈИНЕ**
("Службени гласник РС", бр. 5/11)

Подручје Просторног плана заузима источни део Републике Србије и обухвата територије Зајечарског и Борског округа.

Према Плану коришћења **пољопривредног земљишта**, 2008-2025. године, на територији општине Кладово, предвиђају се негативни биланси површина за оранице и баште (-4387), воћњаке и винограде (-2), ливаде и пашњаке (-2710), тј. укупни биланс пољопривредних површина од -7099.

Према Плану шумовитости датом у овом Просторном плану, за подручје општине Кладово предвиђено је **повећање шумовитости** са око 44,4% на око 51,4%, односно за 7,5%.

Према планској **прогнози броја становника**, за територију општине Кладово предвиђен је пад са 23.613 (према попису из 2002.) на 21.000 у 2015.год. односно 21.900 у 2025.год.

Планом се дају препоруке да функције **микроразвојних центара** имају општински/градски субцентри и центри заједница насеља и то:

- У општини Кладово функцију субцентра има Брза Паланка, а центара заједнице насеља - Текија, Корбово и Подвршка.

Основни облици будуће алокације **привреде/индустрије** до 2020. год. су: привредно-индустријско-рударско-енергетски центри (Кладово као општински центар) и насеља са нуклеусом производно-прерађивачких активности и иницијалним облицима предузетништва и МСП (у општини Кладово то су Брза Паланка, Сип, Корбово, Љубичевац, Грабовица, Ртково).

Планиране веће **привредно-индустријске** зоне на подручју Плана (без експлоатационих поља за која су одобрене концесије):

Зона / локалитети	површина	Политике локације
Инд.-привредна зона Кладово	62 ha	Интензивирање регионалне функције зоне и различитих модалитета трансграничне сарадње; просторно ширење зоне је знатно лимитирано; изградња слободне зоне и робно-транспортног терминала; додатно опремање теретног пристаништа у акваторији бродоградилшта; просторно ограничени развој складишних, претоварно-транспортних, индустријских капацитета
Брза Паланка	3 ha	Модернизација и опремање пристаништа одговарајућом опремом за претовар, рационално коришћење земљишта, повезивање слободне зоне са слободном зоном у Прахову; Покретање и консолидација постојеће производње; Подстицај развоја предузетништва и МСП; Проширење постојеће локације за смештај малих погона прехранбеног сектора; Комунално опремање локација;
Насеља Корбово, Љубичевац, Ртково и Грабовица	1-2,0 ha	Проширење постојеће локације за смештај малих погона прехранбеног сектора; Комунално опремање локација;

Подручје општине Кладово део је **Кладовско-Мајданпечког туристичког рејона** (са Дунавом, НП „Ђердап“ и брдско-планинском зоном):

Рејон представља централни део туристичке дестинације/регије "Доње Подунавље" и северни део туристичке дестинације/регије Кучајске планине које у Борском округу захватају општине Кладово и Мајданпек. Туристички ресурси на подручју Кладова већином су сконцентрисани у зони Дунавског приобаља и обухватају: Дунав, део НП „Ђердап“ и Ђердапске клисуре (део кањона-клисуре Великог и Малог казана, Оршавску котлину и Сипску клисуру), археолошке локалитете (Трајанова табла, Diana-Zanes, Трајанов мост, Egeta, Ртково, Фетислам, Fort-Elizabetin и др.), хидроелектране, Текију (рибарско село са пристаном, манифестацијом „Златна бућка“), Кладово (са старим градским језгром, Археолошким музејом Ђердапа, Црквом св. Ђорђа, уређеном плажом и спортско-рекреативним објектима, манифестацијама, јавним и другим садржајима у функцији туризма), Брзу Паланку (са етнокомплексом), Кладовске ритове (Турски, Црквени и Маловрбачки), део бициклистичке трасе „Eurovelo 6“ (у коридору путева првог и другог реда на правцу Ђердап-Кладово-Неготин, односно општинским путевима кроз меандар Дунава преко села Мала и Велика Врбица, Корбово, Ртково и Вајуга) и др.

Унутрашњост општине Кладово са брдско-планинским залеђем обухвата сеоску-етно зону (Подвршка, Петрово село, Манастирица, Река и др.), очуване природне и културне баштине (Манастир св. Тројице у селу Манастирица), са потенцијалима за ловни и еколошки туризам, излетничку рекреацију, и другим туристичким вредностима, која ће се развијати као комплекс туристичких активности.

Туристичка понуда рејона биће комплетирана реализацијом садржаја туристичко-рекреативне понуде у простору (посебно у: приобаљу Дунава-уређењем марина, пристана, плажа, кампова, односно НП „Ђердап“-шетне стазе, видиковци и др.), уређењем археолошких локалитета, реновирањем и изградњом смештајних капацитета и др.

Главна туристичка понуда рејона биће организована у следећим комплексима и местима:

- туристички комплекс градског центра Кладово-сектор дунавског приобаља (Трајанова табла-Текија-ХЕ „Ђердап 1“-М. Врбица) са Ђердапским језером/„НП Ђердап“ и другим потенцијалима (**КЛМ3**);
- рекреативни комплекс Кључа-сектор дунавског приобаља (М. Врбица-Брза Паланка) са еколошко/етно брдско планинском зоном (**КЛМ4**).

У складу са усвојеним стратешким документима **водопривреде** Србије из регионалног система се за насеља обезбеђују само недостајуће количине воде, након оптималне експлоатације њихових локалних изворишта. Такође, планира се заштита и одрживо коришћење посебних водовода (ослоњених на локална изворишта), који немају карактер регионалних система, а којима се снабдевају Кладово и насеља у приобаљу система ХЕ „Ђердап“.

Снабдевање водом насеља- Аутономни су водоводи Текије и Сипа, саграђени током измештања насеља. Водоводи Брза Паланка, Вијуга, Корбово-Ртково, Врбица и други користе своја изворишта, уз могућност повезивања у групне системе. Сва изворишта су угрожена: због депонија (крај изворишта Веља Маруљ за водовод Вајуга - Милутиновац лоцирана депонија Кладова, крај изворишта за Сип три депоније), или због незавршене канализације (Текија).

Енергетика- Предвиђено је коришћење обновљивих извора енергије, у првом реду хидроенергије изградњом малих хидроелектрана, као и осталих видова енергије (енергија ветра, геотермална, сунчева, биомаса и др.)

Комунална инфраструктура-Планско опредељење је да се упоредо са отварањем регионалне депоније „Халово 2“, а најкасније до 2014. године изврши систематско затварање, ремедијација и рекултивација постојећих општинских депонија у року од 3 године од отварања регионалне депоније (према Закону о управљању отпадом „Службени гласник РС“ 36/09), детаљно геолошко и хидротехничко истраживање и анализа квалитета подземних вода у непосредној близини свих депонија, због процене еколошке угрожености земљишта и прецизирање мреже локација трансфер станица, из којих би се отпад превозио на место прераде или коначног одлагања и то:

- Борског округа, 5 трансфер станице (Кладово – 1, Мајданпек 2 – Мајданпек и Доњи Милановац, Неготин – 1, Бор – 1).

Локације трансфер станица морају да задовољавају неколико основних услова, то јест да буду:

- на ободима градова или села, на приступним путевима ка депонији „Халово 2“;
- удаљене најмање 500m од најближе зоне стамбених насеља, зона заштите културно-историјских споменика или зона заштите животне средине, као и од аутобуских станица, складишта запаљивих материја и војних објеката;
- удаљене најмање 2km од здравствених станица и других медицинских центара са стационарним пацијентима, бања или прехранбене индустрије;
- удаљене најмање 100m од бензинских станица или станица за снабдевање нафтом и гасом;
- ван коридора хидротехничких система, подземне инфраструктуре и др.
- ван зоне заштите изворишта водоснабдевања.

Заштићена природна и културна добра:

Део НП Ђердап који представља природно добро од изузетног значаја, је на подручју општине Кладово.

Просторним планом се иницира заштита простора **идентификованих просторних целина** - на територији општине Кладово: Подручје ритске зоне Мале Врбице, (са 120 забележених, односно 170 претпостављених врста – посебно су значајне белобрка чигра и пчеларица) оквирне површине 800 ha;

На подручју општине Кладово евидентирана су и заштићена следећа **НКД**:

- културна добра од *изузетног значаја*: - споменик културе „Део римског Лимеса“, „Трајанова табла и део пута“ и археолошка налазишта „Понтес“ и „Караташ“;
- културна добра од великог значаја - споменик културе Тврђава „Фетислам“;
- већи број *евидентираних културних добара*; нека од њих су – Селиште-Вајуга, Милутиновац, Гламеја-Љубичевац;

Због радова на хидроелектрани Ђердап на Дунаву, *потопљени* су следећи *локалитети* непокретних културних добара, и то:

- у општини Кладово: Хајдучка воденица и Делови римског пута;

ПРОСТОРНИ ПЛАН ПОДРУЧЈА НАЦИОНАЛНОГ ПАРКА "ЂЕРДАП" "Службени гласник СРС", бр. 34/89)

Овај План дефинише територију Националног парка чији се већи део налази на територији општине Кладово, и принципе и правила који се односе на коришћење и уређење природних вредности.

Просторним планом подручја Националног парка „Ђердап“ око 64% територије Тимочке крајине (на деловима територија општина Мајданпек и Кладово), третирано је као простор посебних природних и културних вредности на ком су утврђене зоне заштите I и II степена и заштитна зона са активностима туризма, спорта и рекреације. Утврђена су планска решења у домену усклађивања развоја и заштите природних вредности и непокретних културних добара, развоја шумарства и пољопривреде, развоја мреже и функције насеља и туристичких центара, развоја супраструктуре и инфраструктуре и др. Функција туризма је дефинисана као компатибилна основној намени простора.

Као најакутнији проблеми предметног подручја у Плану су наведени следећи:

- Ђердапско подручје је насељено, па је стање екосистема резултат знатног антропогеног утицаја.
- Присутан је знатан број антропогених клизишта, нарочито при изради саобраћајница.
- Проблем наноса и таложења у Ђердапском језеру, проблеми услед варирања водостаја, у зависности од рада хидроелектране, чиме се непосредно утиче на појаву ерозивних процеса на приобаљу и врши њихово стално засипање.
- Драстични процеси еутрофикације
- У парку је присутно сушење шума, посебно изражено код храста китњака.
- Веома је присутан проблем непланске изградње објеката услед недостајуће урбанистичке документације за насеља и зоне викенд становања.

Планови вишег реда чија је израда у току

У периоду израде Просторног плана општине Кладово рађена су и два Просторна плана подручја посебне намене:

- Просторни план подручја посебне намене Националног парка „Ђердап“ - *Фаза Концепта плана* (Одлука о изради -"Службени гласник РС", бр. 16/2009),
- Просторни план подручја посебне намене међународног пловног пута Е80-Дунав (Паневропски коридор VII), *Фаза Концепта плана* (Одлука о изради -"Службени гласник РС", бр. 3/10)

Са предметним плановима усаглашена су планска решења дата у Просторном плану општине Кладово.

1.1.4. Скраћени приказ постојећег стања

1.1.4.1. Природни системи и ресурси

МОРФОЛОШКЕ ЦЕЛИНЕ

У границама Србије територија Општине Кладово има периферни географски положај. Сувоземно се граничи са општинама Неготин и Мајданпек, а река Дунав чини и државну границу са Румунијом. Речна граница има неправилни облик који је посебно изражен карактеристичним испупченим делом од Кладова до Милутиновца.

Територија Општине орографски припада јужним Карпатима и простире се на подручју Дунавског Кључа. На истоку обухвата територију Кладовског Кључа која представља западни обод Влашко-Понтијске низије и на западу брдске терене планине Мироч. Рељеф општине Кладово је низијско-брежуљкасто-брдско-планински, с надморским висинама од око 40 m на ушћу Слатинске реке у Дунав до Малог Штрпца од 626m н.в.

Геоморфолошку структуру територије Општине чини Доњи и Горњи Кључ. **Доњи Кључ** се простире у источном делу и обухвата површ Кључа и дунавске терасе, а **Горњи Кључ** обухвата брдско планинско земљиште у западном делу територије. Унутар поменутих геоморфолошких структура може се издвојити више морфолошких целина.

Рељеф Дунавског Кључа својом вертикалном и хоризонталном рашчлањеношћу пружа повољне услове за живот и привредне активности становништва.

Природно географске одлике брдско-планинског дела регије омогућавају развој сточарства, шумарства и туризма. У насеобинском погледу веома је ретко насељен. Текија заузима мали део Мирочке површи, а Петрово село, чији су засеоци раштркани на око 450m н.в. представља насеље са највећом надморском висином на територији регије.

Село Манастирица смештено је у североисточној подгорини Мироча, на око 210m н.в.

Низијски део регије пружа повољне услове за развој пољопривреде, изградњу насеља и саобраћајне мреже. Плодно и уравњено земљиште поред река погодно је за развој ратарства и повртарства. Насеља су збијеног типа и налазе се на таквим местима на којима се са једне стране може користити Дунав, а са друге стране обрадиво земљиште речних тераса и површи Кључа. Само четири насеља се налазе у речним долинама: Велика Каменица, Подвршка, Река и Грабовица.

ХИДРОГРАФИЈА

Регија обилује различитим облицима вода, међу којима се пре свих истиче река Дунав и вештачко језеро Ђердапске акумулације.

Кристалисти шкриљци и гнајсеви Мироча, омогућавају појаву извора и формирање водених токова на планинским странама и вишим површинама. За разлику од вододржљивих стена, кречњаци крашке оазе Мироча условљавају сиромаштво површинским водама. Услед знатне карстификације, са израженом структуром пукотина, вода се на овим теренима налази на знатној дубини. На додиру шљунка и вододржљивих глина на територији Кључа, вода избија у облику врло јаких извора и врела. Међу њима се истичу Врбичко, Церибашко и Вајушко врело. Извори дају ону количину воде коју не може да апсорбује дубља, артешка издан и одликују се сталним, тј. константним водостајем током читаве године.

Подземне воде – Посебну зону подземне хидрографије представља крашка оаза Мироча. Обзиром да кречњаци належу на водонепропусне слојеве чији су нагиби усмерени према истоку, подземне воде ове зоне отичу према Кључу, где се на контактним зонама терасних одсека појављују у виду извора. Подземне воде Кључа изучавају се са већом пажњом након формирања вештачког језера ХЕ "Ђердап II". Први подаци показују да је угрожавање каптажа и заслањивање земљишта на појединим местима дунавских тераса (Грабовачко поље, Љубичевац, Велика Врбица) последица подизања нивоа подземних вода. Зато су дренажни системи (црпне станице, колектори, канали и сл.) који регулишу ниво подземних вода, у зависности од варирања нивоа вода језера "Ђердап II". Бунарска вода у низијском делу се ређе користи, док у брдско планинском скоро свако домаћинство има бунар.

Извори у регији су бројни али углавном мале издашности. Познати извори су код: Церибаша, Кладова, Вајуге, Велеснице, Текије, Сипа и Велике Врбице. На основу података о издашности вода може се закључити да је све присутнији проблем снабдевања становништва квалитетном водом за пиће. Постојећи ресурси су углавном недовољни и нерационално, односно неорганизовано, се користе. Последњих деценија опада издашност извора, вероватно због све мање количине падавина и смањеног броја дана са снегом и снежним покривачем.

Реке – Велика река и Подвршка су највеће на територији Општине, како по површини слива и дужини тока, тако и по протоку воде и количини наноса.

На смањење протицаја у летњем периоду утиче и коришћење вода за заливање пољопривредних култура. Водотоци за време летњих пљускова имају бујични карактер и изазивају појачану ерозију земљишта.

Дунав на територији регије протиче кроз две изразито различите геоморфолошке целине, део Ђердапске клисуре и Влашке низије у којој је формирао свој најоштрији и највећи меандар. Подизањем бране хидроелектране у Дунаву је изазван проблем таложења наноса због чега је. обавезно је редовно багерисање, тј. уклањање свих наслага наноса из корита, почев од Доњег Милановца па све узводно до крајева зоне успора, као и обарање нивоа на брани, у циљу форсирања самоиспирања прибранске зоне.

Језера – Посебну специфичност регије у хидрографском смислу представљају вештачке акумулације "Ђердап I и II". Ђердапско језеро је наше највеће вештачко језеро.

Настанком наведених језера дошло је промене речног режима, а хидрографска мрежа регије, зависно од режима рада хидроелектрана, у одређеној мери је скраћена потапањем делова речних долина. У низијском делу регије дошло је до подизања нивоа подземних вода и плављења нижих делова алувијалних равни и Дунавских тераса. Са друге стране, настали су повољнији услови за искоришћавање и употребу вода за многе привредне делатности као што су: пловидба, енергетика, наводњавање, водоснабдевање насеља и индустрије, туризам и сл.

ТЕРМАЛНЕ И ТЕРМОМИНЕРАЛНЕ ВОДЕ

Хидрогеолошким истраживањима на подручју општине Кладово констатовано је присуство неколико **извора са повећаним температурама воде**. То су извори Бање у долини Подвршке реке, извор Бањица у долини Речке реке и извор Бледерије. Температура вода поменутих извора креће се од 17,5 до 19,5⁰С, што их сврстава у воде које се налазе у граници између хладних и термалних вода .

Као најперспективнији за извођење детаљних хидрогеолошких истраживања издвојен је **локалитет Бања** у долини Подвршке реке у атару Петрова Села. Термоминералне воде у Бањи имају највећу температуру међу испитиваним појавама, а у њиховој непосредној близини констатоване су појаве изливних вулканских стена – спилита, што указује на потенцијалност овога лежишта и могућност изналажења и коришћења термоминералних вода за бањеолошке, рекреативне и др. сврхе.

ВЕГЕТАЦИЈА

Шуме заузимају највећи део територије. Прекомерном и неконтролисаном сечом заувек су нестале непрегледне шуме. Економско искоришћавање и планско газдовање над шумама у друштвеној средини успостављено је после другог светског рата. Међутим, шуме у приватној својини и даље су угрожене у погледу очуваности и прекомерне и нерационалне сече.

Према просторном размештају, врстама састојина и очуваности шума, истичу се **две изразито различите зоне**: низијска у источном и брдско-планинска у западном делу.

Низијска зона одликује се изразито слабом пошумљеношћу. Уместо некадашњих шума, крчевине су првобитно коришћене за потребе земљорадње, а касније за проширивање насеља и изградњу путева. Данас заступљене шуме су мешовитог типа и у приватном су власништву. Најзаступљеније врсте су багрем, топола, врба и граб. Сачувани су ретки остаци цера и "границе" као сведоци некадашњих шумских комплекса. У реону Велике Врбице уопште нема шума, а у атару села Ртково под шумом је само 6 ха.

Брдско–планинска зона одликује се знатном пошумљеношћу. Највећи и најочуванији су шумски комплекси од чисте букве, храста и осталих лишћара. Најраспрострањеније врсте лишћара су: буква, храст, цер, јасен и липа. Дивље воће (крушка, јабука и трешња) је ретко заступљено. Од жбунастих врста најчешће се јавља дивља ружа, глог, дрен, јоргован и леса. Биљне врсте се користе за исхрану или за справљање чајева: шипурак, купина, јагода, глог, липа, лешник и бројне врсте печурака. Четинарске шуме јављају се на подручју Великог и Малог Штрпца. Приобални појас Ђердапске клисуре од Великог Штрпца до старог Сипа, представља станиште са изузетно неповољним условима за опстанак вегетације. На кршевитим и огољеним кречњачким литицама одржали су се црни бор, смрча, багрем, шибље јоргована и јавора као и шикаре црног грабам глога и др. сличних врста.

Очување шума представља приоритетни задатак због вишеструке користи које оне пружају, као што су економско искоришћавање, заштита земљишта од ерозије, ловни туризам, сакупљање плодова и др.

Шуме Дунавског Кључа представљају значајан привредни ресурс са вишеструком наменом. Територијално су највише распрострањене у атарима Брзе Паланке, Реке, Петрова Села и Текије. Најчешће су заступљени буква, храст, цер и црни бор.

Још увек не постоје капацитети за занатску или фабричку прераду дрвета, иако шуме дају повољну основу за развој дрвно-прерађивачке индустрије. Према досадашњим приликама, у овој привредној делатности се у наредном периоду не очекују значајне промене. Последњих деценија није поклањана потребна пажња пошумљавању голети еродираних и деградираних терена.

Травната вегетација заступљена је на Дунавским терасама и површи Кључа у виду пашњака и ливада. **Пашњаци** заузимају релативно малу површину, величине 3022 ha (4,8%) територије регије. **Тршћаци** обухватају укупно 131 ha, или 0,2% територије.

ПЕДОЛОШКИ ПОКРИВАЧ

Регија се одликује разноврсним педолошким саставом. На вишим терасама и површинама изражен је педолошки процес оподзољавања. На терасама поред Дунава, педогенеза је у току, те се њихова земљишта још увек формирају.

НАЦИОНАЛНИ ПАРК И ЊЕГОВ УТИЦАЈ НА ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ ОПШТИНЕ КЛАДОВО

На простору Националног парка "Ђердап" гајење шума се заснива на аутохтоним шумским заједницама, на потенцијалној природној вегетацији Ђердапске клисуре, уз примену типолошког газдовања.

Узгој аутохтоне шумске флоре и фауне, активности ловства и коришћење споредних шумских производа, одвијаће се у складу са основним активностима шумарства.

Од туристичких активности, поред лова, треба организовати посматрање дивљачи у природном амбијенту, и за те потребе осмислити систем ловачких стаза, планинарских, излетничких. Што се тиче пољопривреде, активности се усмеравају према повећању пољопривредне производње. Аграрна политика мора да користи погодности за сточарску производњу и заштиту природних ливадско-пашњачких вредности. Технологија се усклађује са НП. Посебно треба стимулисати производњу дефицитарних производа, као што су "чиста храна", ради обезбеђивања становника и туриста, ратарство, повртарство, пчеларство, рибарство.

Ђердапско подручје је насељено, па је стање екосистема резултат знатног антропогеног утицаја. На изложеним стрмим падинама клисура, кањона и увала, најчешће долази до деградације вегетације и ерозије земљишта. У савремене ерозионе процесе у Парку убраја се и ерозија земљишта и клизишта, где је присутан знатан број антропогених клизишта, нарочито при изради саобраћајница.

На подручју Парка изражен је **проблем наноса и таложења** у Ђердапском језеру. Велики проблеми такође настају услед **варирања водостаја**, у зависности од рада хидроелектране, чиме се непосредно утиче на појаву ерозивних процеса на приобаљу и врши њихово стално засипање.

Промена режима протицаја Дунава формирањем Ђердапског језера изазвала је драстичне **процесе еутрофикације** и веома погоршала животне услове за све представнике живог света воденог подручја НП Ђердап. Због тога је веома тешко одржати принцип само природног обнављања рибљих популација на овом делу Дунава. Процесима еутрофикације доприносе индустријски објекти узводно од акумулације.

Основни вегетациони покривач НП је шума. У парку је присутно сушење шума, посебно изражено код храста китњака.

На подручју НП веома је присутан проблем непланске изградње објеката услед недостајуће урбанистичке документације за насеља и зоне викенд становања. Такође је присутно неадекватно комунално опремање насеља, нерешени проблеми депоновања отпада, пречишћавања канализације и сл. Наведени проблеми изискују примену мера санирања и ублажавања даљих негативних утицаја, као и ревитализације угрожених делова подручја на бази студијских истраживања и спровођења ових мера на нивоу Републике, подунавских земаља и Ђердапске регије.

1.1.4.2. Становништво

Општина Кладово је по попису становништва из 2002. год. имала 23.613 становника. По методологији пописа 1991. год. Општина је 2002. имала 26.704 ст. тако да се, у једанаестогодишњем међупописном периоду, број становника смањило се за 3.091 по годишњој стопи од -11,2 промила. У насељу Кладово живело је 9.142 ст. (методологија пописа из 2002. год.), односно 9.708 ст. (методологија пописа из 1991.). Степен урбанизованости Општине износи око 43,2% односно 34,9% (методологија пописа 1991.). Према обе методологије пописа, **развој урбаног становништва је у стагнацији**. У последњем међупописном периоду само једно сеоско насеље има незнатан пораст становништва (Нови Сип), а према методологији ранијих пописа становништва у Општини се демографски повећало 6 насеља (Кладово, Брза Паланка, Велика Врбица, Давидовац, Милутиновац и Нови Сип). Просечна демографска величина села износи 637,8 ст., а по методологији претходних пописа она износи 938,4 ст. На издиференциран демографски развој сеоског и урбаног подручја указују неравномерне стопе раста становништва. Сеоско становништво смањивало се по стопи од -17,2 промила, а урбано по стопи од -2,6 промила. Према методологији претходних пописа, процес депопулације је нешто спорији, сеоско становништво умањује се по стопи од -4,7 промила, а градско расте по стопи од 2,7 промила. Смањење становништва сеоских насеља посебно је интензивирано од 1970. год., што је последица исељавања дела радноспособног и репродуктивно способног контингента у Кладово и делимично Брзу Паланку, затим у друге привредно и функционално развијеније центре Србије и највише у иностранство.

На основу **демографске величине**, насеља су подељена у три категорије.

- велика насеља са преко 1000 ст.- припадају градска насеља Кладово и Брза Паланка и 4 сеоска насеља;
- насеља средње величине, између 500 и 1000 становника - припадају 9 села,
- мала насеља са мање од 500 ст. - припада 8 села.

Становништво Општине је релативно старо. Просечна старост укупног становништва износи 43,3 године, уз разлику између градског (38,9 година) и сеоског (46,6 година) дела популације. Посебно је алармантна ситуација у појединим селима као што су Петрово Село (52,7), Речица (52,6), Ртково (47,4). На старост популације указује висок индекс старости који има вредност 1,4. уз велику разлику за становништво урбаних (0,82) и руралних насеља (1,77). **Старосна структура** становништва Општине је неповољна и постала је ограничавајући фактор њеног просторног и социоекономског развоја. То је посебно видљиво у сеоским насељима чији демографски потенцијали непрекидно и континуирано слабе.

Битан показатељ развоја становништва, појединачно и сумарно, је **салдо миграција** који представља однос исељеног и усељеног становништва. Тај однос је од 1970. год. негативан. У раздобљу 1991-2002. год. исељавање из Општине одвијало се спорије него у претходним међупописним периодима. Салдо миграције Општине у целини је био негативан и износи -2.546 становника, сеоских насеља заједно -1.933 или -9,1 промил годишње, као и градских -577 (-4,5 промила). Позитиван салдо миграција од 10 ст. или 1,7 промила имало је само село Грабовица. У салду миграција доминира **емиграциона компонента**. Просечна годишња стопа исељавања је изразито висока и износи 15,6 промила. Индикативно је да се становништво градских насеља исељава. То је индикатор недовољног нивоа развијености функција, којима би та насеља задржала своје становништво. Како је правило, да се исељавају контингенти младог и млађег средовечног становништва које је и репродуктивно способно, у будућности ће бити настављени депопулациони процеси.

Значајан елемент демографског развоја Општине је **природно кретање становништва**. Основне компоненте природног кретања становништва су наталитет (рађање), морталитет (умирање) и природни прираштај (разлика између рађања и умирања).

Анализирајући компоненте природног кретања становништва Општине као целине и насеља појединачно, видљиво је да се оно не обнавља природним путем. Индикатори говоре да је Општина имала негативан природни прираштај -555 становника (годишња стопа -2,1) као и сеоска насеља заједно -873 (5,4), док су градска насеља заједно имала позитиван природни прираштај 282 (1,9 промила).

С обзиром на тренутну демографску ситуацију, прогноза је, да ће тренд смањења становништва Општине бити настављен у будућности. Наталитет и природни прираштај на једној страни ће се и даље смањивати, док ће се на другој, морталитет увећавати или ће, у оптимистичкој варијанти, стагнирати. Основни предуслов за даље планирање развоја Општине је успоравање, а где је то могуће и заустављање негативних демографских процеса у руралном подручју. "Бег са села" али и из Општине у целини, најчешће младог и млађег средовечног становништва је довео до тоталне депопулације руралног подручја Општине и образовање мањих имиграционих енклава у Кладову и Брзој Паланци, које у последњој деценији постају емиграционе.

У општини Кладово, као и у већини емиграционих општина Србије, доминира аутохтоно – у њој рођено становништво. У насељу Кладово доминира досељено становништво (45,0%), од којих је око 60% досељено из осталих насеља Општине. У селима и Брзој Паланци доминира аутохтоно становништво са око 80%.

Упоредо са процесом депопулације смањивало се и **учешће активног становништва** у укупном становништву. То је последица исељавања контингента радно способних становника. Мали проценат активног у сеоском становништву последица је исељавања и одласка дела његовог контингента у иностранство. Иако не постоје релевантни показатељи о структури оних који бораве и раде у иностранству, претпоставка је да припадају активном становништву.

1.1.4.3. Мрежа насеља

Према Просторном плану Републике Србије општина Кладово припада економско-функционалном региону бр.14- Борски регион, коме припадају и општине Неготин, Бор и Мајданпек, тако да се мрежа насеља Општине сматра субсистемом мреже насеља борског функционалног подручја. У том функционалном подручју Бор представља регионални урбани центар док су Кладово, Неготин и Мајданпек у категорији мањих урбаних центара. Улога Кладова у функционалној организацији, односно у повезивању и функционалном умрежавању насеља, је значајна и огледа се у следећем:

1. Кладово је центар коме гравитирају сва насеља истоимене Општине.
2. Кладово има значајну позицију чворишта у коме се састају европски мултимодални коридор VII (дунавски коридор) и секундарна тимочка развојна осовина Србије (Кладово – Неготин – Зајечар – Књажевац – Пирот, односно Ниш), као и позицију центра трансграничне сарадње са Румунијом.
3. Кладово је центар рада за запослене из осталих насеља Општине.
4. Кладово је центар урбане агломерације локалног значаја, односно пол концентрације становништва, економских активности и јавносоцијалне инфраструктуре, под чијим директним или индиректним утицајима се врши демографски, функционални, социјални, економски и културни преображај насеља и околине.
5. Кладово ће активно учествовати при усаглашавању својих локалних развојних тежњи са развојним тежњама осталих насеља Општине и при заједничком усаглашавању са регионалним развојним токовима.
6. Кладово има позицију секундарног туристичког центра подунавских земаља.

Развој Општине је одредио потребу за планским усмеравањем просторних и функционалних система и за интеграцијом интереса локалног и регионалног нивоа.

Основно опредељење представља успостављање уравнотеженог развоја, којим се постиже усклађено и рационално коришћење простора, уређење предела и очување животне средине.

Равномернији и уравнотеженији развој општине Кладово и борског функционалног подручја је предуслов јаче интегрисаности простора, па захтева активно и перманентно отклањање развојних диспропорција квалитативним мењањем укупне просторне, економске и социјалне структуре и процеса. Као и у највећем делу Србије и у простору општине Кладово у периоду секундарне урбанизације дошло је до концентрације становништва и функција у општинском центру, под чијим утицајима је отпочела функционална трансформација осталих насеља. Делимично учешће у том процесу имао је и новонастали и плански развијени субцентар Брза Паланка. До шездесетих година прошлог века Кладово је било, за то време, развијен полифункционални центар (производно-занатске функције, резиденцијалне, трговинске, административне, управне, културне, здравствене и образовне функције) локалног значаја, без доминације једне или групе функција. Сеоска насеља била су углавном полифункционална, пољопривредна и рибарска, с тим што су у појединим селима постајали нуклеуси спољних функција (Текија, Корбово, Брза Паланка...).

Из домена јавно-социјалне инфраструктуре у сеоским подручјима било је развијено основно образовање са релативно дисперзним размештајем школских објеката, што је било у складу са размештајем школообавезног контингента становништва. Од тада почиње процес функционалне трансформације села који се одвија делимично под утицајем Кладова, делимично плански услед изградње хидроенергетског система "Ђердап", али и под утицајем интензивирања запошљавања становништва у земљама Западне Европе.

Најбољи индикатор функционалне структуре насеља је структура запосленог становништва према делатностима и њиховим секторима. У активном становништву општине Кладово нагло се смањује учешће пољопривредног становништва. Према моделу за одређивање функционалног усмерења насеља сачињеног на бази структуре делатности становништва које обавља занимање, утврђено је да општина Кладово у целини припада типу услужно-индустријских општина Србије. Општински центар има функцију услужног центара (око 60% запослених је у делатностима терцијарног и кварталног сектора, 36% у секундарним, а око 4% у делатностима примарног сектора), субопштински центар Брза Паланка је аграрноуслужни. Сеоска насеља у целини имају карактер аграрноуслужне структуре делатности. Чисто аграрну структуру делатности имају Велика Каменица, Грабовица, Купузиште, Љубичевац, Река и Речица. Аграрноиндустријску структуру нема нити једно сеоско насеље. Аграрноуслужном типу припадају: Велесница, Велика Врбица, Манастирица и Подвршка. Чисто индустријских и индустријскоаграрних насеља Општина нема. Индустријскоуслужним насељима припада Нови Сип. Услужна насеља су: Корбово, Костол, Мала Врбица и Ртково. Услужноаграрном типу припада Милутиновац, а услужноиндустријским насељима припадају: Давидовац, Кладушница и Текија.

Наведене чињенице говоре да је у простору Општине запажена блага, још недовољна диверсификација сеоских насеља манифестована смањењем учешћа активног у аграрном становништву и повећањем броја запослених у терцијарним и кварталним делатностима. Такође, запажа се застој запошљавања у индустрији. Тај процес је израженији у насељима чији атари излазе на Дунав и оних која имају добру саобраћајну доступност Кладову. Ширење утицаја Кладова и дневна покретљивост становништва утичу на преструктурирање делатности, концентрацију становништва и функција и диференцијацију мреже насеља на чисто аграрни (брдски простор) и функционално трансформисани део.

1.1.4.4. Јавне службе

У складу са досадашњим економским развојем остварен је и одговарајући социјални развој мерен степеном и квалитетом услуга које грађани локалне заједнице остварују у установама лоцираним у Кладову.

Осим Кладова, као урбаног насеља (са учешћем од 3,8% активног становништва у примарном сектору) у Општини се издваја као секундарни центар Брза Паланка која поседује виши ниво опремљености у односу на остала насеља у Општини, истурена одељења стандардних установа са седиштем у Кладову. Код организације јавних служби на подручју општине Кладово реч је о урбоцентричном моделу. Све главне јавне службе налазе се у општинском центру.

Развијеност, тј. задовољеност основних потреба становништва, **квалитет услуга** (опремиљеност стручним кадровима и средствима за рад) и **доступност јавних служби** у односу на оптимална гравитациона подручја, узимају се као један од базичних индикатора квалитета живљења становништва.

ОСНОВНО ОБРАЗОВАЊЕ

Ситуација са школством у општини Кладово је утолико специфична што поред основне школе у Кладову постоје још само четири осмозразредне школе и то: у Брзој Паланци, Корбову, Подвршки и Текији са подручним одељењима. Такав тренд ће се наставити и у будућности, јер сва насеља у којима се налазе четвороразредне школе (подручна одељења) имају веома мали број деце и не постоје услови (одговарајући број ђака и одељења) за прелазак у осмозразредне школе.

Основним школовањем у јединој осмозразредној школи на подручју ГУП-а Кладова, основној школи "Вук Караџић", обухваћено је 1065 ученика распоређених у 47 одељења (стање 2003. године). Матична основна школа у Кладову има седам подручних одељења у насељима: Нови Сип, Давидовац, Кладушница, Костол, Мала и Велика Врбица и Милутиновац. Подручна одељења обухватају 335 ученика, а укупно, основну школу "Вук Караџић" (матична школа + подручна одељења) похађа 1400 ученика. Од укупног броја ученика матичне школе 28,3% чине дневни мигранти

Основна школа "Стефанија Михајловић" у Брзој Паланци има девет подручних одељења: у Велесници, Грабовици, Купузишту, Реци, Великој Каменици, Љубичевцу. Преостала три подручна одељења налазе се у засеоцима: Велики Бељан, Килома и Алун. Основна школа "Радосављевић Љубица" у Подвршки има подручно одељење у Манастирици. Основна школа "Хајдук Вељко" у Корбову има подручна одељења у Рткову и у Вајуги. Основна школа у Текији има подручно одељење у засеоку Планиница.

Анализом постојећих школских објеката утврђено је да су на подручју општине Кладово **основни проблеми у постизању одговарајућег нивоа квалитета наставе** основног образовања: перманентно и драстично смањивање ученика, које доводи у питање опстанак појединих школа; застарелост школских објеката у погледу модернизације и осавремењавања наставе; неуређеност дворишта, спортских сала и терена; незадовољавајућа опремљеност наставним средствима и техничком опремом.

СПЕЦИЈАЛНО ОБРАЗОВАЊЕ

Ова врста образовања у виду дневног боравка за децу са посебним потребама, потребна је у општинским центрима уколико се покаже интерес и економска оправданост за организовање садржаја, било у приватном или у друштвеном сектору. У Кладову се налази истурено одељење Специјалне школе "12. Септембар" из Неготина, у којој деца са тешкоћама у развоју похађају наставу.

Основна музичка школа налази се у Кладову и има и једно издвојено одељење у Брзој Паланци. Просторије школе су функционалне и уређене. Опремљеност школе општим наставним средствима је задовољавајућа.

СРЕДЊЕ ОБРАЗОВАЊЕ

Средње образовање у Кладову, односно на подручју ГУП-а, организовано је кроз рад две средње школе: Гимназије и Техничке школе. Обе средње школе се налазе у једној школској згради, с тим да имају одвојене администрације. На подручју ГУП-а Кладова у контингенту за средњошколско образовање 1991. године било је 775 становника.

Од укупног броја ученика који похађају наставу у средњим школама у Кладову, око 20% су ученици са ванградског подручја, односно са територије општине Кладово.

У Кладову не постоје установе за **интернатски боравак** ученика и до сада се није јавила потреба за организовањем таквог вида смештаја ученика који живе ван Кладова. Уколико би се проширило гравитационо подручје будуће мешовите средње школе у Кладову, онда би јачке интернате требало организовати при школи.

СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

Установе за социјалу заштиту грађана локалне заједнице налазе се у општинском центру. У центру Кладова је Центар за социјални рад који се брине о обезбеђењу одговарајућих субвенција за поједине категорије становништва као и о заштити социјално угрожених категорија становништва. Осим тога, у граду постоји и Завод за социјално осигурање који се налази у оквиру здравственог комплекса.

Потребе за различитим облицима заштите старих лица су евидентне, како на нивоу Општине тако и у граду Кладову. Пензионерска популација већ се сада великим делом налази у категорији угрожених лица. У самом граду Кладово постоје Клуб пензионера и Старачки дом (Дом пензионера), као и општинска организација пензионера која се брине о заштити ове категорије становништва.

ПРЕДШКОЛСКЕ УСТАНОВЕ

Иако су објекти предшколског васпитања и образовања нужни да постоје на нивоу насеља локалне заједнице, организован облик предшколског васпитања и образовања на подручју општине Кладово одвија се само у предшколској установи Невен у Кладову. Установа на подручју града има два објекта и један објекат у подручном одељењу у Брзој Паланци. За делатност у подручном одељењу Установа користи једну учионицу у Основној школи "Стефанија Михајловић".

У Кладову дечја установа "Невен" има један наменски грађен објекат и један адаптирани објекат, прилагођен намени установе. У предшколској установи "Невен" у Кладову обухваћена су деца различитог узраста (обухват јаслице и забавиште). Постојећи капацитет установе, са подручним одељењем у Брзој Паланци, је 11 група различитог обухвата. Постојећи капацитет оба објекта у граду је 10 група. У адаптираном објекту је смештена једна група за целодневни боравак. Постојећи капацитет наменски грађеног објекта је 9 група (јаслице и вртић), 4 групе су обухват јаслица а осталих 5 група вртића. У установи се организује и трочасовни програм са децом која се припремају за упис у основну школу.

За стандардне јавне службе као што је предшколска заштита деце, код димензионисања капацитета потребно је испунити одговарајуће минималне стандарде и нормативе да би се активности могле организовати. Добијене вредности од 6,5m² површине објекта по детету, односно вредности од 15,72m² површине комплекса по детету на нивоу целе Установе, показују да на подручју општине Кладово постоји минимум простора за постојећи обухват деце образовно-васпитним радом. Из тог разлога, урађена је **реконструкција постојећег објекта у центру града** (изградња поткровља) чиме су унапређени услови рада и капацитети објекта дечјег вртића Невен. Међутим, и даље је потребно оставити као могућност отварање подручних одељења при основним школама или у приватном сектору у Подвршки, Корбову или Текији уколико постоји оправдан интерес, пре свега, довољан број деце.

ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА

Здравствену заштиту становницима општине Кладово обезбеђује и пружа **Здравствени центар Кладово** са организационим јединицама које су организоване у Кладову, и то: **Дом здравља** и **Општа болница Кладово**, које у свом саставу имају организоване заједничке службе за пружање административних, економских, техничких и других послова и службу за медицинско снабдевање лековима, санитетским и другим помоћним медицинским материјалом.

Ради пружања здравствене заштите из поменутих области, у организационој јединици Дом здравља Кладово организоване су посебне Службе на начин предвиђен Законом. Здравствена заштита из поменутих области, организована је и пружа се у Дому здравља Кладово, здравственим станицама: Брза Паланка, Подвршка, Корбово, и амбулантама: Вајуга, Велесница, Велика Врбица, Велика Каменица, Грабовица, Давидовац, Љубичевац, Нови Сип, Ртково и Текија. У насељима Грабовица и Брза Паланка постоји по једна приватна ординација, које дају добре резултате не само у добијању брзе и квалитетне услуге, већ и у уштеди у времену и трошковима превоза.

У Кладову, осим наведених установа за здравствену заштиту становништва, постоји и **Завод за онкологију и радиологију**, који се налази у објекту уз зграду Опште болнице. За обављање здравствене заштите становништва Установа користи капацитете ОЈ Опште болнице.

У домену здравствене заштите, гравитациона зона обухвата како становништво града тако и становништво Општине за поједине видове здравствене заштите, што произилази из функције Кладова као општинског центра у коме су лоциране здравствене установе. Из детаљне анализе може се закључити да постојећи капацитети Опште болнице задовољавају потребе садашњих, али и будућих корисника здравствених услуга на нивоу Општине.

УСТАНОВЕ КУЛТУРЕ

Од установа у области културе за општински ниво планиране су као обавезне: библиотеке, домови културе и домови омладине, народни универзитети и информатичка делатност и комуникације.

Централна установа културе на територији општине Кладово је Центар за културу који на подручју града Кладова има два објекта: објекат Дома културе и зграда Дома омладине. Програми који се организују у Центру за културу конципирани су на начин да се задовоље потребе свих грађана Општине, не само града Кладова. У оквиру Дома културе налази се градска библиотека и бископ, а у Дому омладине једна сала која се користи за извођење бројних културно-уметничких програма.

Археолошки музеј Ђердапа у Кладову отворен је 1996. године. Организационо се налази у саставу Народног музеја у Београду а технички у оквиру ЈП "Ђердап" – ХЕ "Ђердап", Кладово. То је једини специјализовани музеј у Србији намењен за излагање археолошких експоната.

У Брзој Паланци постоји Дом културе, смештен у адаптирани објекат са биоскопском салом од 510 места и читаоницом, које су наменски грађене. На самој обали Дунава у овом насељу лоциран је простор за изградњу Етно-парка, нереализован пројекат Завода за заштиту споменика из Ниша. Остали насељски центри у Општини (Текија, Корбово, Подвршка) и поједина насеља (Вајуга, Велика Врбица, Давидовац, Кладушница, Костол, Манастирица и Милутиновац) опремљени су бар једним објектом културе. Углавном су то објекти домов културе или само библиотеке или биоскоп старијег датума, дотрајали, у смислу грађевинске запуштености и без вишегодишњег улагања у одржавање објекта. У Костолу је изграђен нов мултифункционални објекат у коме су смештени Месна канцеларија и Дом културе са заједничком салом за састанке или приредбе. У насељу Вајуга ткђ. је изграђен објекат Дома културе.

1.1.4.5. Пољопривредно земљиште и пољопривреда

Пољопривреда и село у општини Кладово већ дужи низ година стагнира и назадује, уз стално присутне лоше финансијске и производне резултате. Пропадају државна предузећа, а све већи број сељака на селу не може да живи од пољопривреде.

Агроеколошки услови у општини Кладово условно су повољни за пољопривредну производњу, и ослањају се на простране равнице и речне терасе (Доњи Кључ) изнад којих се издижу виши предели покривени шумама и пашњацима (Горњи Кључ).

Међутим, због пропуста и неодговарајуће аграрне политике у прошлим временима нису искоришћене набројане повољности и предности за развој пољопривреде и руралног простора у општини Кладово. Постојећа организација пољопривредне производње и коришћење расположивих ресурса нису прилагођени великој компаративној предности – непосредном положају на Дунаву, прекограничној сарадњи са Румунима и близини највећих регионалних центара.

Регионална заступљеност површина под ораницама, виноградима, воћњацима, ливадама и пашњацима на просторима општине Кладово је следећа:

- О6** доминација ораница у систему праваца коришћења пољопривредног земљишта (Корбово, Мала Врбица, Ртково, Велесница, Велика Врбица)
- О5Вн1** правац коришћења пољопривредног земљишта са доминацијом ораница и учешћем винограда (Костол)
- О5Л1** правац коришћења пољопривредног земљишта са доминацијом ораница и учешћем ливада (Велика Каменица, Бајуга, Речица, Манастирица, Купузиште, Кладово, Грабовица, Брза Паланка)
- О4Л1П1** правац коришћења пољопривредног земљишта са претежним учешћем ораница и учешћем ливада и пашњака (Подвршка, Кладушница, Давидовац, Нови Сип)
- О4Вн1П1** правац коришћења пољопривредног земљишта са претежним учешћем ораница и учешћем винограда и пашњака (Љубичевац)
- О4Л2** правац коришћења пољопривредног земљишта са претежним учешћем ораница и већим учешћем ливада (Милутиновац)
- О3Л3** правац коришћења пољопривредног земљишта са равномерним учешћем ораница и ливада (Текија)
- О2Л2П2** правац коришћења пољопривредног земљишта са подједнаким учешћем ораница, пашњака и ливада

На простору општине Кладово пољопривредном земљишту припада 27658 ha или 43,9% укупне површине Општине, 74,9% припада индивидуалном сектору, а преосталих 20,6% чине остали облици власништва. У структури пољопривредних површина (2005. год.) је највећи удео ораница и вртова (67,1%), око 1/4 пољопривредног земљишта припада природним травњацима – ливада (17,1%) и пашњака (10,6%), те виноградима (4,0%) и воћњацима (1,2%). Значајан је удео необрађених ораница, са забрињавајућом тендом пораста.

Анализа праваца коришћења пољопривредног земљишта на просторима општине Кладово указује да највеће површине под **ратарским културама** имају катастарске општине Корбово, Мала Врбица, Ртково, Велесница, Велика Врбица, атари села у источном, низијском делу Општине. Оранице се углавном налазе под житима, чија производња (просечи и укупни приноси) последњих деценија има устаљене вредности, које су директно повезане за "сушне" године, што најдиректније показује на потребе наводњавања на овим просторима. Пшеница представља најзаступљенију житарицу, гаји се на просторима дунавских тераса и површи Кључа са просечним приносима око 3000 kg/ha. Кукуруза има у скоро свим катастарским општинама, али бољи приноси су забележени у атарима села дуж алувијалних равни Дунава, речним терасама и Кључке низије. И приноси кукуруза су у директној вези са климатским условима у вегетационом пероиду.

Сточарство. Стање сточарства карактеришу мали производни капацитети породичних пољопривредних газдинстава која преовлађују у тој пољопривредној грани с ниском производношћу по грлу и често slabим квалитетом производа. Породична пољопривредна газдинства сточарством се баве, углавном, ради задовољења сопствених потреба. На приватним поседима не постоје значајнији објекти за узгој и прераду сточних производа, што указује на могуће правце развоја у будућности.

Риболов. Област Кључа кроз историју је била позната по риболову. Формирањем Ђердапског језера за риболов су настали нови, повољнији али и неповољнији (пре свега еколошки) услови за узгој риба. Данас на овим просторима постоји око 50 рибљих врста. Подаци указују на огромне осцилације у улову рибе. Постоји оправдана бојазан да је успорени ток воде Ђердапске акумулације погодно тло за таложење хемикалија, отпада и других загађења.

Пољопривредно становништво и запосленост. Смањење броја пољопривредног становништва, његово демографско урушавање, неповољна образовна структура, одлазак у иностранство, те пад запослености и у друштвеном сектору пољопривреде, основне су карактеристике пољопривредне популације општине Кладово. Удео пољопривредног у укупном становништву био је 13.2%, премда се пољопривредом као "споредном" делатношћу бави знатно већи број, у тзв. мешовитом типу породичне пољопривреде.

Пољопривредна газдинства. Породична пољопривредна газдинства поседују 76.1% укупног фонда пољопривредног земљишта. По Попису из 2002. год. у општини Кладово је било 3745 породичних пољопривредних газдинстава. Више од 55.7% тих газдинстава има мање од 3ha и то по правилу врло уситњених пољопривредних површина. Чак и међу онима који имају нешто више земљишта, мало је виталних и тржишно усмерених газдинстава која би се у садашњим околностима могла равноправно носити са увозном конкуренцијом. Отежавајућа околност је и неповољна старосна и образовна структура пољопривредног становништва.

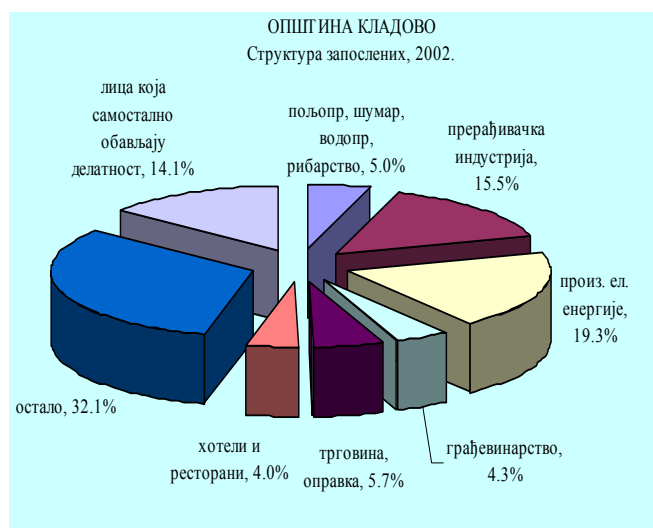
1.1.4.6. Индустрија

У привреди општине Кладово постоје бројни проблеми, посебно у индустрији где многи капацитети послују са губицима, а радници остају без посла. Немогућност запошљавања допринела је интензивирању депопулационих процеса. Други велики проблем за локалну самоуправу представља наглашена неравномерност између општинског центра Кладова и осталог подручја, нарочито заостајање привредног подручја и низак ниво опслуживања различитим услугама. Такође, уређеност простора и стање животне средине није на задовољавајућем нивоу на великом делу општинског подручја. За локалну самоуправу одређени проблем представља чињеница што најзначајнијим развојним капацитетима/потенцијалима Општине (ХЕ "Ђердап", воде, Национални парк "Ђердап", шуме) газдује држава, чиме се умањује могућност директног утицаја локалне самоуправе.

Успорени трансформациони процеси и развој приватног предузетништва у Кладову недовољни су за значајније покретање локалне економије после вишегодишње стагнације.

Тренд пораста незапослености и опадања броја запослених присутан је већ дужи низ година уз благи пораст лица која самостално обављају делатности.

У структури запослених, прерађивачкој индустрији припада око 15%, док област производње електричне енергије ангажује око 1/5 запослених и учествује са преко 50% у структури дохотка локалне привреде.

Основна карактеристика привредне/индустријске структуре је доминација капитално-интензивних грана, на првом месту енергетике са капацитетима ХЕ “Ђердап”. Примат у домену прерађивачке индустрије има бродоградња, уз слабије изражену диверзификацију прерађивачког сектора кроз производњу металних производа, одевних предмета и прибора, пластичних маса, активности у вези штампања и спорадичну активност из домена прехрамбене индустрије.

С аспекта просторне организације, изражена је концентрација производних функција у општинском центру са делимичном дисперзијом активности у секундарном центру – Брзој Паланци, а у новије време може се говорити о иницијалном развоју непољопривредних активности у сеоским насељима (нпр. Грабовица, Ртково, Љубичевац).

1.1.4.7. Туризам

Имајући у виду изражене економске и социолошке функције туризма и његову способност да интензивира и остале привредне гране (пољопривредне и привредне потенцијале, услуге развоја, саобраћај и др.), на простору општине Кладово неопходно је извршити прецизну валоризацију туристичких вредности и потенцијала и закључити да ли и у којој мери туризам може представљати једну од развојних компоненти читаве привреде Општине. Кладовска општина се налази на транзитном европском правцу првог степена – Коридор VII, а делом припада Националном парку “Ђердап”, јединој дунавској клисури у Европи и свакако његовом најлепшем делу на читавом току. Ако се уз ове природне особености дода и изузетно богато културно-историјско наслеђе (и непосредна близина исто тако вредних раритета у суседним општинама и прекодунавској Румунији) свакако да туризам у овом крају има изузетно погодно тло за развој.

Туристичка привреда и поред постојања значајног потенцијала, такође показује, у односу на осамдесете године, значајније заостајање. Број туриста, иако се повећава, је за око 30% мањи, број остварених ноћења чак за 60%, а смањено је и просечно задржавање тј. број ноћења за око 45%.

Карактеристично је да је посебно опао туристички промет у капацитетима омладинског одмаралишта Караташ, делом и због ненаменског коришћења (избегличка популација). Може се закључити да недостају смештајни капацитети за задовољење тражње различитих категорија туриста (хотели вишег ранга, смештаји у домаћинствима, посебно камп насељима и др.), што се нарочито осећа у летњој сезони. Остварени туристички трендови су присутни и у окружењу.

1.1.4.8. Транспортни систем

Подручје општине Кладово пресецају или тангирају следећи делови **примарне путне мреже** Србије: државни путеви I реда М 25 (Кладово/Ђердап I - Зајечар – Ниш) и М 25.1 (Пожаревац – Голубац – Кладово/Ђердап I) као и државни путеви II реда Р 250 (Кладово – Корбово – Милутиновац), Р 104 (Брза Паланка – Поречки мост) и Р 249 (Слатина – Доњи Милановац). Државни пут I реда М 25 на територији општине Кладово је у дужини од 38,9 km и својим квалитетом углавном одговара потребама. Међутим, с обзиром да у дужини од око 1 km пролази кроз уже урбано подручје Кладова, за последицу има пролазак транзитног и тешког теретног саобраћаја кроз уже градско подручје. Обалом реке Дунав се протеже државни пут I реда М 25.1 у дужини од 30,2 km на територији Општине. Експлоатационе карактеристике поменутог пута су задовољавајуће, осим на неколико места где се повремено, након интензивнијих атмосферских падавина јављају одрони који угрожавају безбедност саобраћаја и утичу на интензитет саобраћајних токова.

Државни путеви I реда, М 25 и М 25.1, се у планском периоду задржавају на постојећим трасама, осим на делу од бродоградилишта до Велике Пољане где се, према Генералном плану Кладова (у току је израда Плана генералне регулације) планира измештање дела пута М 25 чиме ће се обезбедити измештање транзитног и тешког теретног саобраћаја са ужег градског подручја. Дужина планиране деонице за измештање је око 2,5 km. Државни пут II реда Р 250, у дужини од 31,2 km, повезује насеља у источном делу Општине, у Кључу, и одликује се задовољавајућим техничко-експлоатационим карактеристикама. У јужном делу територије општине, од Брзе Паланке на запад, преко Мироча до Поречког моста, егзистира државни пут II реда Р104, у дужини од 12,5 km. Јужну границу Плана, у дужини од 1,5 km, тангира државни пут II реда Р 249. Државни путеви II реда Р 250, Р 104 и Р249 се задржавају на постојећим трасама. Постојећи државни путеви I и II реда представљају окосницу саобраћајних веза на територији Општине као и веза Општине са осталим деловима Републике Србије. Окосницу развоја подручја општине Кладово чине постојећи и планирани општински путеви. Локалну мрежу путева карактерише низак квантитет и квалитет формираних општинских путева у односу на величину територије и размештај насеља на њој. Према расположивим подацима идентификовано је око 114 km општинских путева са следећим карактеристикама: око 26,5 km општинских путева са асфалтним коловозним застором, око 50 km са туцаничким коловозним застором и око 38 km општинских путева са земљаним застором тј. неизграђених. Сви постојећи општински путеви у обухвату Плана се задржавају а овим Планом се врши и прекатегоризација некатегорисаних путева у општинске. Од изузетног значаја за развој Кладова је изградња обилазнице око града. Траса обилазнице је планирана од укрштања са путем Р 250 код Фабрике трикотаже, ка југу између градског подручја и Песка, до Улице обала рита, којом се даље ка северозападу улицама Милана Бркића и Дринском води до постојећег пута М 25.

Речни саобраћај у односу на потенцијал Општине је недовољно искоришћен. Општина Кладово има пристане за путнички саобраћај у Текији, Кладову и Брзој Паланци, и пристаниште за теретни саобраћај у бродоградилишту у Кладову и мање у Брзој Паланци, које нема претоварне уређаје довољног капацитета. Пристани нису опремљени пратећим садржајима који би учинили атрактивнијим пристајање великих путничких бродова на све популарнијим дунавским дестинацијама, тако да значајни културно-историјски споменици у близини нису приступачни све бројнијим туристима на Дунаву. Изградња и комплетирање лука и пристаништа у оквиру европских и регионалних саобраћајних коридора међу које се убрајају и пристаништа на подручју општине Кладово, затим развој индустрије и региона кроз нове лучке организационе целине: слободне луке и лучке зоне те повезивање са међународном разменом и остваривање међународног транзита као и еколошки статус пристаништа су свакако императив за развој и унапређење речног саобраћаја, како у Општини тако и на току Дунава у целини.

Планирано је формирање диференциране мреже **панорамских стаза** и то као излетничких, бициклистичких, пешачких и јахачких стаза (у зависности од зона и атракције пејзажа) за кретање пешака, запрега (кочије), јахача и планинских бициклиста у функцији презентације природних вредности и рекреације. Циљ формирања мреже излетничких стаза је раздвајање пешачког од моторног саобраћаја у постојећим насељима, планираним насељским и туристичким центрима и у просторима намењених рекреацији.

1.1.4.9. Инфраструктурни системи

Водна инфраструктура

Базна дугорочна стратегија на којој се заснива развој водне инфраструктуре Општине Кладово је следећа:

- Кључни развојни систем на подручју општине Кладово је **ХЕПС "Ђердап"**. То је систем који се динамички и даље развија, и тај развој иде у два правца:
 1. Побољшавају се производне перформансе ХЕ **"Ђердап I"**, на два начина:
 - (а) Обавља се ревитализација свих шест агрегата електране, повећавањем инсталисане снаге сваког од агрегата на по 205 MW, чиме та електрана добија нових 90 MW;
 - (б) Разматра се могућност преласка на нов режим успора, корекцијом сада официјелно важећег режима експлоатације "69,5 и више", који ће се разликовати од претходног по томе што се код ушћа Нере допушта краткотрајно подизање успора и до 70,90 mnm. Тиме би се, уз допуну система заштите приобаља, још више повећале производне могућности ХЕ **"Ђердап I"**. Тим режимом би се просечна производња ХЕ **"Ђердап I"** повећала од 120 GWx/god до око 440 GWx/god., зависно од варијанте промене режима рада која буде усвојена.
 2. ХЕ **"Ђердап II"**. Приступиће се побољшању производних перформанси ХЕ **"Ђердап II"** на тај начин што се адаптирају успорни објекти на фронту успора, посебно хидромеханичка опрема, обављају додатни радови на заштити приобаља и прелази се на режим који је условно назван 41,40/39,50, са нешто варијабилнијим радом који допушта подизања нивоа горње воде на брани до коте 41,40 mnm. Тај режим има утицаја на подручју Општине, на целом потезу од ушћа Слатинске реке до бране ХЕ **"Ђердап I"**, али се одговарајућим радовима на побољшању перформанси заштитних система могу неутралисати сви неповољни утицаји на приобаље и насеља у зони заштите.
- Заштита од спољних вода (од Дунава) остварује се применом три типа објеката:
 - (а) насипа, са заштитном висином 1,2÷1,7 m у односу на највише нивое успора, са заштитном облогом тамо где није било услова за ветрозаштитни шумски појас;
 - (б) обалоутврде са насутим тереном у залеђу, и са валобранима у зони насеља;
 - (в) обалоутврде за заштиту високих обала од рушења.
- Заштита од унутрашњих (подземних) вода подразумева одржавање режима нивоа подземних вода према дефинисаним критеријумима, применом дренажних система постављених са унутрашње стране брањеног подручја, дуж тока Дунава. Дренажни системи се реализују у складу са хидрогеолошким условима, комбинацијом отворених канала, самоизливних бунара и пумпних станица.
- Побољшање функција свих групних водовода повећањем капацитета изворишта, заштитом изворишта од загађења, обновом водоводне мреже у циљу смањења губитака. То подразумева потпуну заштиту и оптимално коришћење свих локалних изворишта подземних и површинских вода. Експлоатација локалних изворишта допуштена је само до количина које не угрожавају еколошке услове у окружењу. Из карстних извора и отворених водотока сме се захватати само део воде, како би се обезбедила одговарајућа проточност водотока низводно од захвата. Проток низводно од водозахвата дефинише се водопривредним условима, али генерално, не сме бити мањи од тзв. мале месечне воде обезбеђености 80%.
- У селу Река реализује се погон за флаширање и комерцијалну употребу квалитетне олигоминералне воде.
- Ради заштите изворишта површинских и подземних вода уводе се заштитне зоне, које обухватају хидролошке сливове свих већих изворишта групних водоводних система..
- Уколико се у Општини реализују производни капацитети који користе воду за технолошке потребе, захватање може бити искључиво из Дунава.

- Комплексне хидротехничке мелиорације земљишта највиших бонитетних класа у Кључу. Мелиорације се остварују: наменским управљањем дренажним системима, ради одржавања најповољнијих нивоа подземних вода, захватањем воде из подземља, уколико се тиме побољшавају режими подземних вода, захватањем воде из Дунава. Једино ограничење за захватање подземних вода је у зони изворишта подземних вода, где се може ограничити удаљеност бунара од изворишта.
- Потпуно обухватање канализацијом за отпадне воде насеља: Кладово, Костол, Брза Паланка, Вајуга, Грабовица, Љубичевац и обнова одговарајућих ППОВ за примарно / механичко пречишћавање отпадних вода. Проширење ППОВ у Костолу (за Кладово, Костол) и секундарним третманом, са изградњом и дигестора, као и уређаја за обраду муља.
- Комплетирање канализација и реализација ППОВ са механичким третманом у насељима: Река, Велесница, групни систем Подвршка, Речица и Милутиновац (заједничко ППОВ), Корбово и Ртково, као и реализација групног система са заједничким ППОВ за Сип, Давидовац и Кладушницу.
- Санитација сеоских насеља обавља се по принципима руралне санитације – са одвођењем отпадних вода домаћинстава у прописне септичке јаме, уз оперативну организацију даљег поступка са отпадним водама (одношење у ППОВ или уклањање на неки други, санитарно безбедан начин).
- Организационо-економским мерама се предвиђа спречавање загађења вода опасним материјама, смањење специфичне потрошње воде увођењем одговарајућих накнада за коришћење воде и испуштање употребљене воде, смањење хазарда од хаваријских загађења, увођење система мерења и осматрања за благовремено откривање појава загађења, итд.
- Обнова рибњака у М. Врбици. Рибњак треба да има две функције: а) као шарански рибњак за одгајање конзумне рибе (шаран, толстолобик, амур), б) као репродуктивни рибњак, за оплођење икре и одгајање рибље млађи црноморских миграната, којима је онемогућен пролаз у зоне акумулација.
- Антиерозионо уређење падина Мироча. Приоритет се даје санацији ерозионих жаришта I и II категорије, и биолошким радовима (мелиорација деградираних шума, мелиорација пашњака). У оквиру уређења бујица које се уливају у обе акумулације на Дунаву неопходно је реализовати бујичарско уређење токова и антиерозионо уређење сливова Косовице, Великокаменичке реке, Речке реке и свих бујичних токова који гравитирају ка Грабовичком пољу.
- При реализацији хидротехничких објеката и система посебна пажња се посвећује њиховом адекватном уклапању у окружење.
- Опремање:
(а) путничког пристаништа у Кладову: пратећим садржајима за међународни саобраћај, јакте; (б) теретног пристаништа у Кладову: опремом за претовар; (в) бродоградилишта: новим навозом, Текија: наутички центар "Трајан".

Енергетска инфраструктура

Општи принципи планирања енергетских објеката и постројења, уз одређена прилагођавања, су:

- постизање економске, функционалне и просторне ефикасности;
- квалитет средине и квалитет живљења (обезбеђење прихватљивих еколошких и амбијенталних стандарда, као и општег нивоа друштвеног стандарда, доступности урбаних сервиса и др.);
- смањење енергетских потреба код свих потрошача енергије путем доношења и обавезне примене стандарда енергетске ефикасности, економских инструмената и организационих мера;
- одржавање и побољшање квалитета рада и поузданости постојеће електропреносне, дистрибутивне, и делом топлификационе мреже и даљи развој тих система и мрежа;

- у погледу заштите животне средине велики значај ће имати интензивније коришћење нових и обновљивих извора енергије и развој централизованих система снабдевања топлотном енергијом;

Снабдевање електричном енергијом општине Кладово врши се преко преносног система ЕПС-а далеководима на њеној територији Ђердапске хидроелектране, а то све је обједињено у електроенергетски систем Државе. Основна полазишта базирају се на следећем:

- моћним производним, ХЕ "Ђердап I", и преносним системима, далеководима: ДВ 400 kV бр 401/2 Дрмно – Ђердап 1, ДВ 400 kV бр 402 Бор 2 – Ђердап 1 и ДВ 110 kV бр 1186 Ђердап 2 – Сип;
- релативно доброј дистрибутивној мрежи;
- рационализацији потрошње електричне енергије;
- могућој изградњи нових капацитета у будућим производним зонама;
- развијању енергетског система: мала хидроелектрана Велика Каменица на Каменичкој реци (Велика река), 3 km узводно од села Велика Каменица.

Топлификација простора отвара низ стратешких питања, везаних за постојеће котларнице и индивидуална ложишта. Будући концепт топлификације базира се на следећем:

- формирање централизованих/е топлана/е, за градска насеља;
- уграђивање изолационих материјала;
- унапређивање животне и природне средине;

Комуникациони системи

Телекомуникације представљају компаративну предност у већ опремљеном и активираним простору. Активности на њиховом будућем треба фокусирати на следеће:

- трансформацију и модернизацију постојећих ПТТ јединица;
- изградњу мреже дигиталних АТЦ;
- развој телематских понуда;
- развијање и ширење мреже оптичких каблова;

Од виталног је значаја развијање квалитетног комутационог система у дунавском развојном појасу и на правцу Грабовица – Велика Каменица – Подвршка – Манастирица – Давидовац, како би се интегрисала насеља Општине, а шире Општина у простор Републике.

Третман комуналног и осталог отпада

Становништво општине Кладово има урушен однос према комуналној / просторној хигијени. Последице су евидентне и веома тешко пребродиве са дугорочним последицама. Управљање комуналним отпадом подразумева следеће:

- конституисање и активирање хигијенске комуналне (регионалне) депоније за град и општину Кладово, у сарадњи са општином Неготин;
- на будућој регионалној депонији је могуће опремити део за опасне и индустријске отпатке;
- сагледати могућности изградње/формирања терминала за рециклажу постојећих и будућих отпадака;
- санацију постојећих сметлишта;
- чишћење Општине од кабастог и опасног отпада;
- формирање пунктова за одлагање чврстог отпада за свако насеље Општине.

1.1.4.10. Животна средина

Заштита животне средине у општини Кладово се мора схватити као комплексан проблем имајући у виду:

- да се скоро трећина Општине налази у границама Националног парка "Ђердап" са посебним режимом коришћења и заштите простора,
- друштвено-економски ниво развијености Општине,
- физичко-географске карактеристике и положај Општине, и
- прекогранично загађивање које из окружења има утицаја на стање животне средине у Општини.

Општина Кладово по свом положају, природним карактеристикама, привредним и културним потенцијалима, као и по квалитету изграђеног простора, пружа могућности за планирање развоја у складу са принципима одрживог развоја. То подразумева идентификацију, санацију и чување необновљивих природних ресурса и стварање услова за формирање квалитетног окружења дугорочним сагледавањем трошкова и користи од развоја појединих делатности у простору или градитељских подухвата.

Квалитет животне средине на подручју општине Кладово, према расположивим подацима, је задовољавајући. Иако не постоји континуирано праћење и мерење елемената животне средине, на основу доступне литературе, као и увида у ситуацију на терену, може се констатовати да је проблем загађености и нарушавања квалитета елемената животне средине нарочито присутан на подручју које припада II категорији загађености. Главни узроци загађивања животне средине су: индустрија, саобраћај и незадовољавајућа комунална инфраструктура. Већи привредни субјекти на територији Општине ткђ. могу представљати потенцијалне изворе загађивања животне средине.

Посматрајући стање животне средине општине Кладово у **трансграничном контексту** може се установити да постоји угроженост појединих елемената животне средине као последица загађивања из окружења. Наиме, при неповољним ваздушним струјањима долази до прекограничног транспорта загађујућих материја из бројних индустријских објеката у Турн Северину. Такође, присутни су визуелно загађење и бука из бродоградилшта са друге стране Дунава. Када је у питању загађивање вода додатно оптерећење представља загађење Дунава из узводног дела тока.

1.1.4.11. Културна добра

Од најранијих времена, ова област Гвоздених Врата је била подручје којим су струјале (културне) везе у свим правцима, а пре свега од источног Медитерана, Егеја, Мале Азије и Црног Мора. Саобраћај овом реком био је најбржи и незаменљив за транспорт људи и тешког терета, са могућностима успостављања брзих веза и између веома удаљених дестинација. Преко овог простора још у далекој преисторији прелазиле су бројне људске миграције, одлазећи у друга, удаљенија подручја, или се ту, пак привремено или трајно насељавало, вршила организација и уређење тог простора.

Почетак процеса насељавања и ловачко-скупљачке економије, на овим просторима прати се од краја старијег каменог доба палеолита и средњег каменог доба мезолита, око 18000-6000 г.с.е. Једно од битних обележја је напуштање пећина и формирање насеља на отвореном простору обала Дунава када почиње *Култура Лепенски Вир*, регистрована и на Хајдучкој Воденици, левој обали, на острвима Караташа и код Михајловца. Први пут у Европи, откривени су остаци једне до тада непознате, високо развијене *мезолитско-преднеолитске* културе. Млађа раздобља преисторијских култура, *енеолитска*, затим *културе бронзаног и гвозденог доба*, посведочене су на низ локалитета, од Голупца до Прахова.

Присуство Келта којима се овде завршава преисторијско раздобље, регистровано је бројним, појединачним налазима или прилозима у склопу некропола низводно од Кладова (Врбица).

Првих шест векова нове ере, река служи као главна одбрамбена линија Римске Империје, као граница-лимес (*limes*) између Царства и варвара који су насељавали просторе северно од Дунава. Већ на почетку, показало се да тадашња геополитичка ситуација захтева брзе комуникације између граничних провинција дуж тока Дунава, римске Паноније, Доњег Дунава и Црног мора. Тако је већ тридесетих година трасиран пут кроз Горњу Клисуру Ђердапа. Чувени римски император Трајан (98.-117), завршава најтежу деоницу пута у Доњој Клисури Ђердапа који обележава чувеном Таблом, постављеном на улазу из правца истока. Годину дана после овог подвига римских инжењера, император гради канал између десних притока Дунава, Кашајне и Косовице (касније назван Сипски канал) којим су заобиђене несавладиве и најопасније дунавске катаракте код Гвоздених Врата на излазу из последњег теснаца, на Караташу, важној стратешкој тачки, брањеној тврђавом Диана (*Diana* или *Zanes/Занес*). Између два рата са Дачанима који се завршавају римским тријумфом и формирањем нове провинције Дакије 106. (*Dacia*), од 103-105, на челу са архитеком Аполодором гради, између две обале код данашњег Кладова (Костол-*Pontes*) и Турн Сверина (*Drobeta*), величанствени мост преко Дунава, једно од најимпозантнијих чуда римског градитељства. Изградњом и обновом ланца фортификација у камену, у време Трајана, ударени су темељи стратешког концепта одбране границе, што доводи до укупног просперитета и процвата градова које бележе и антички итинерери.

У току шесто година, ђердапски део лимеса је непрекидно изграђиван и одржаван. Обале Дунава претворене су у јака војна упоришта са снажним бедемима и кулама. Подигнуте су и многе нове, познате као бургус (*burgus*) и квадрибургиум (*quadriburgium*).

Словенска племена трајно насељавају ове просторе након пада рановизантијског лимеса, током 7. и почетком 8. века нове ере. Број евидентираних насеља од 9. до 11. и 12. века нове ере је био знатно већи. Нека од насеља коришћених за становање, настављају да живе и у 13. и 14. веку. Уз монументалне средњовековне тврђаве се јављају градови.

У периоду Средњег века, у овоме сектору Дунава, на темељима римских, подигнуто је неколико значајних средњовековних фортификација/бастионих тврђава. *Фетхисламска* односно *Кладовска нахија* се јавља први пут у 16. веку и обухватала је стотинак села. Уз тврђаву се развијало и цивилно насеље-*варош*. Осим војно-стратегијске, Фетхислам је имао и веома значајну привредну улогу као једно од важнијих пристаништа на Дунаву.

Париским Конгресом 1856. год. Дунав је проглашен међународном реком чиме се отворила могућност да њиме плове бродови под заставама многих држава. Ова се етапа завршава предајом Фетислама Србији 1867. године.

Систем регулисања пловидбе био је допуњен низом *сигналних-балон станица* које су изграђене на истуреним тачкама, кривинама и окукама Клисуре тако да се са сваке од њих виде по две друге, једна узводно, једна низводно. У Доњој Клисури то су *станице Врбица, Пена, Варница* на десној и *Мраконија* на левој обали. Од Београдске конференције 1948. године, управу над Дунавом узимају у руке подунавске земље.

Између две обале, од преисторијских времена, одржаване су живе економске-трговачке и културне везе које се настављају у доба Римљана, затим у Средњем веку, до данас. После интернационализације Дунава средином 19. века, први пут након Трајана, започели су радови на регулацији пута и пловидбе Дунавом: уз разбијање стена, изградњом-усецањем подводних канала, подизањем камених зидова-препрека. Овај задатак, након Берлинског конгреса 1878., поверен је Аустроугарској. Међу најпознатијим предлагачима планова су били Вашархељи, гроф Сечењи и Вилоски. Но, и поред напора на регулацији и отклањању опасности и сметњи безбедној пловидби, пловидба кроз овај сектор није добила своје коначно решење. До изградње хидроелектрана, Ђердап је и даље био ограничавајући сектор, нарочито при ниском водостају и зими, услед гомилања леда. Изградњом хидроенергетског и пловидбеног система *Ђердал*, проблем саобраћаја Дунавом је дефинитивно решен.

Историјски локалитети – Насеља

Најзначајнији локалитети на општини Кладово су код *Пецке Баре, Хајдучке Воденице, Голог Брда, Текије-римске Трансдиерне, Ђ/Џеврина и Адакалеа, Старог Сипа (реке Кашајна и Косовица), Караташа-Диана/Занес, Банских острва-Трансдиана, Кладова-Буторака, Костола-Понтес, Врбице, Рткова, Корбова, Вајуге, Милутиновца, Велеснице, Љубичевца, Грабовице, Брзе Паланке-Егете до Ушћа Слатинске реке*, укључујући планинско залеђе са богатом, недовољно истраженом и евидентираним, незаштићеном баштином, пре свега у *Манастирици* (црквени комплекс са конаком), *Подвршкој и Петровом Селу*.

На левој, као и на десној обали, на погоднијим местима Клисуре и на обалама Дунава, евидентирана су, у склопу савремених насеља која су се временом развила, налазишта од епипалеолита/мезолита, преко неолитских култура и култура металних доба, затим римског и средњовековног раздобља, са континуитетом до данас.

Важнији локалитети су: на левој обали - *Пожежена, Стара Молдова, Свиница, Дубова, Оградена, Оршова, Бања Херкуланум, затим пећине Климен, Ветерани, Оградена, Еселница као и Кладовска скела и Турн Северин, наспрам Кладова, затим Хинова* (наспрам Рткова), укључујући острва која су румунска, *Банул-Гол*, у зони катаракти и *Симиан*, низводно од *Дробете*, наспрам Врбице на десној обали.

У насељима, на дунавским обалама и залеђу сачувани су трагови старих, традиционалних занимања као што је риболов и израда алата за риболов. Данас се само у назнакама налазе елементи традиционалне културе. Традиционални начин живота становништва у старим варошким и сеоским кућама убрзано нестаје, као и вернакуларни објекти архитектуре са градитељским материјалима и техникама, намештајем/покућством, утилитарног и луксузног инвентара и уметничким предметима.

Листа културног споменичког наслеђа на територији Општине Кладово:

- 1. ХАЈДУЧКА ВОДЕНИЦА (Штрбац), 6. век н.е.-Преисторијска и средњовековна некропола, римско и рановизантијско утврђење**
Локалитет је истраживан у оквиру заштитних радова 1967-1970. год., данас је већим делом потопљен, али су поједини (јужни) делови утврђења видљиви на терену.
- 2. БАЛОН-СТАНИЦЕ- Индустијска баштина**
Налазе се у најатрактивнијем делу Доње Клисуре Ђердапа, испод литица Штрпца, уз државни пут I реда Београд-Кладово, на самом улазу у територију Општине из правца запада. Оба објекта се користе: један као *Галерија* затвореног типа (*Тркуља*), а други, као ресторан-видиковац и једини пункт са кога се може кренути у разгледање Трајанове табле
- 3. ТРАЈАНОВА ТАБЛА (Голо Брдо), 100 година н.е.**
После трансфера на вишу коту, конзерваторски радови су, иако нереализовани, прекинути. Споменик је изузетно угрожен (климатске промене, осцилације температуре, влаге, затим и вандалског понашања). Објект се налази на неприступачном терену и до њега је могуће доћи данас само пловним путем.
- 4. ТРАНСДИЕРНА-ТЕКИЈА, 1-6. век**
Нова Текија је прво насеље општине Кладово из правца запад. Налази се изнад потопљене Старе Текије, на излазу из Казана Доње Клисуре Ђердапа, испред Сипске клисуре, у веома живописном пејсажу, са традицијом привлачног туристичког места (и капацитетима за боравак). Са потапањем Старе Текије, потопљени су и антички локалитети.
- 5. ФОРТ ЕЛИЗАБЕТ-ЂЕВРИН, 18. Век - Средњовековна тврђава**
Налази се око 5 km низводно од Текије (наспрам Адакалеа). Са леве стране државног пута I реда Београд-Кладово, до нивоа реке, видљиви су и данас делови потопљене, импозантне архитектуре стеновите тврђаве, која се, са врха литице *Градац* спуштала до нивоа обале.
- 6. МАНАСТИРИЦА, (14) 19. Век - Средњовековна црква, обновљена крајем 19. века, са конаком, тренутно у процесу реконструкције**
Црква се налази у недирнутом шумском пејсажу планинског села Манастирица где је, по предању, боравила кћер цара Лазара.

Комплекс је историјски занимљив, неистражен али су на њему тренутно предузете нестручне мере заштите, чиме је непоправљиво нарушен интегритет овог атрактивног споменика српске црквене архитектуре.

7. **ИАНА/ЗАНЕС(КАРАТАШ), 1-6. век н.е. - Римско и рановизантијско утврђење, насеље, некропола, пут**
Утврђење лежи на 2 km низводно од ХЕ "Ђердап I", у близини државног пута I реда Београд-Кладово, наспрам туристичког насеља Караташ. У оквиру насеља су три важна објекта у склопу Музеја Ђердапа у Кладову и збирке Ђердап-Центар за истраживања и заштиту. Археолошку целину чине добро очувани остаци једног од највећих кастела на лимесу (преко Зна), са насељем источно и јужно од утврђења, некрополама, путем.
8. **ФЕТИСЛАМ-КЛАДОВСКА ТВРЂАВА, 16-19. век - Средњовековна-отоманска тврђава**
Налази се на самој обали Дунава, на улазу у Кладово из правца запада, крај државног пута I реда Београд-Кладово. Тврђава је обухваћена мерама заштите у оквиру *Пројекта Ђердап*, од археолошких истраживања, конзервације до израде предлога ревитализације. Угоститељски објекти, као и они намењени одржавању разних културних манифестација, потпуно су запуштени. Тврђава се стога минимално користи и посећује, углавном у рекреативне сврхе.
9. **ПОНТЕС-ТРАЈАНОВ МОСТ (КОСТОЛ), 103-105. год. н.е. - Мост императора Трајана, римско и рановизантијско утврђење, насеље, пут**
Мост Трајановог архитекте Аполодора је због својих грађевинских, техничких и других, историјско-културних карактеристика, јединствена грађевина свога времена. Низводно је румунско острво Симиан са атрактивном реконструкцијом средњовековне тврђаве *Адакале*.
10. **РТКОВО, 4. век Касноантичка тврђава-бургус**
Локалитет се налази 2 km од села Ртково, преко пута Хинове. *Пројектом Ђердап* планиран је наставак заштитних истраживања, конзервација и реконструкција централне куле-осматрачнице.
11. **ВАЈУГА, 4-6. век Касноантичко-рановизантијско утврђење**
Утврђење је већим делом поплављено акумулацијом.
12. **ЕГЕТА-БРЗА ПАЛАНКА, 1-6. век - Римско и рановизантијско утврђење са насељем, путем и пристаништем**
Пројектом Ђердап се планира наставак истраживања, конзервација и реконструкција откривених делова.
13. **БРЗА ПАЛАНКА-ЕТНО/КОМПЛЕКС, 19-20.век - вернакуларна баштина-варошка архитектура – Традиционално наслеђе, материјална, нематеријална баштина**
На проширеној пристанишној тераси је, у оквиру *Пројекта Ђердап*, започета изградња *етно-комплекса* кога чине карактеристични објекти из Старе Брзе Паланке која је потопљена.
14. **АРХЕОЛОШКИ МУЗЕЈ ЂЕРДАПА У КЛАДОВУ**
Конституисан 1996 (на бризи Народног музеја у Београду, ЈП "Ђердап")
15. **ВЕРНАКУЛАРНА БАШТИНА ОПШТИНЕ КЛАДОВО**
Покретну народну баштину овог региона треба сачувати од заборавља и кроз одговарајућу презентацију учинити је доступном јавности. Етно-комплекс код Брзе Паланке одговарајуће је место за овакве активности уз инфо-материјал, сувенире и пропратне програме едукације, трансграничне сусрете народа у сливу Дунава, у оквиру бројних манифестација/фестивала.
16. **КЛАДОВО – варошка архитектура – новија историја града**
Објекти су настали после ослобођења од Турака, током 19. и почетком 20. века и по типу презентују окретање европским узорима.

ИНДУСТРИЈСКА БАШТИНА РЕГИЈЕ

На месту где се налазе *Гвоздена Врата*, 1972. год. подигнута је једна од највећих хидроелектрана, ХЕ "Ђердап 1", која је, најчешће, једина у функцији презентације. Међутим, у њеном окружењу постоје и неколико објеката 19-20. века који већ данас представљају *индустријску баштину Европе* (напуштене технологије, машине, начин производње и др.) и које, такође, треба укључити у спровођење мера заштите, сачувати, документовати и презентовати.

1.1.5. Потенцијали и ограничења

Основни **потенцијали** планског подручја су:

1. у домену природних ресурса

- ток Дунава представља не само највећи потенцијал у области вода, већ и највећи развојни потенцијал Општине уопште. Око 4TWh хидропотенцијала на обе степенице се остварује на рачун природних морфолошко-хидролошких одлика Дунава на подручју Општине. У условима када буде решен начин усмеравања ресурсне / водне ренте и према административним јединицама у којима природне могућности постоје – водни потенцијали Дунава постаће најважнија полуга развоја Општине;
- сектор Дунава на подручју Општине се налази у високој IIа класи квалитета. Уједно, то је у хидрографском и орографском смислу најинтересантнији део тока Дунава у Европи што представља још једну значајну развојну компоненту;
- у депресијама крај Дунава постоје погодни услови за реализацију топлководних рибњака.
- Национални парк "Ђердап" својом трећином припада општини Кладово. Посебност овог простора чини атрактивно окружење Ђердапске клисуре која се налази у њему, живописан пејсаж, очувана природа у његовој дубини, богатство флоре и фауне, квалитетна животна средина, етнографске специфичности (Петрово село, нпр.).
- Потенцијал шумарства у општини Кладово је велики, око 28.000ha или 45% површине општине, које припадају јавним предузећима: Националном парку "Ђердап" и ЈП "Србијашуме" (18.000 ha) и приватним шумама (10.000 ha).
- Велики потенцијали ветра као обновљив и чист извор енергије

2. у домену створених ресурса

- објектима изграђеним на подручју Општине отклоњена су ранија највећа пловидбена ограничења на читавом пловидбеном делу Дунава у Европи, што је, такође, једна од компоненти водног потенцијала која захтева посебну економску валоризацију;
- културно-историјско наслеђе у сливу Дунава – изузетно богато подручје значајним антропогеним садржајима из разних епоха од посебног значаја за развој туризма.
- потенцијал у централном делу Општине су делимично сачувана села са значајним остацима етно-културе овог краја јединствено уклопљена у природни амбијент; зачетак етно-парка и велике плаже код Брзе Паланке.
- приликом реализације обе електране ХЕПС "Ђердап" делимично или у потпуности су дислоцирана следећа насеља: Текија, Брза Паланка, Велесница, Милутиновац, Вајуга, Корбово, Мала Врбица, Костол, Кладушница и Давидовац. При пресељавању нова насеља су заштићена од спољних и унутрашњих вода, а већим делом су најнижи делови терена насути оквиру до изнад највиших могућих кота успора (43,5÷44,0 mnm) што их, уз одговарајућу заштиту приобаља чини погодним за урбанизацију. Приликом премештања насеља реализовани су водоводи и остали елементи комуналне инфраструктуре, што је знатно боље развојно полазиште но у случају других сеоских насеља;
- у оквиру система заштите приобаља од утицаја ХЕПС "Ђердап II" реализовани су системи заштите Грабовичког поља (Кључ), као и нижих делова насеља Грабовица, Љубичевац и Кладово.

Ти заштитни системи омогућавају контролисано одржавање режима подземних вода у складу са дефинисаним критеријумима и уз одговарајуће допуне које су предложене решењем, омогућавају несметану урбанизацију насеља;

- уређени водни режими у приобаљу, уз извесну могућност управљања нивоима подземних вода, омогућавају интензивно уређење и коришћење пољопривредног земљишта и олакшану реализацију система за наводњавање Кључа, у коме се налазе значајни земљишни потенцијали, погодни за комплексне хидромелиорације;
- реализацијом ХЕ "Ђердап II" знатно су стабилизовани нивои на Дунаву, јер су постали управљиви. У зони Кладова су нивои сада стабилизовани у опсегу 40,0÷42,0 mnm. То је веома повољно са гледишта урбаног развоја града, јер се он својим централним језгром наслања на стабилну мирну језерску акваторију;
- велики потенцијали прекограничне сарадње у свим областима

Основна **ограничења** планског подручја су:

1. у домену природних ресурса

- на подручју Општине Кладово регистовано је више нестабилних падина и косина, у виду умирених или активних клизишта у зони акумулација
- општина Кладово је ретко насељен простор захваћен интензивном депопулацијом и убрзаним старењем становништва

2. у домену створених ресурса

- лоша путна мрежа и слаба доступност
- положај Општине ван главних саобраћајних коридора
- недостатак железничке инфраструктуре
- велико прекогранично загађење животне средине
- дестимулишући услови за развој малих и средњих предузећа и приватне иницијативе
- привреда активно базирана на једној привредној грани- ХЕ Ђердап
- недостатак сопствених средстава за развој
- непостојање јединствене стратегије развоја
- недовољно учешће у управљању и добити локалне самоуправе од највећих ресурса јавних предузећа (ХЕ, Национални парк, Србија шуме, Србија воде);

1.1.6. SWOT анализа

Потенцијали и ограничења развоја који се налазе у постојећем стању простора Општине Кладово могу се резимирати на следећи начин: потенцијали (strengths), слабости (weaknesses), могућности (opportunities), ограничења (threats).

СНАГА	СЛАБОСТ
природни аспект: - географски положај на коридору VII у пограничном појасу према Румунији (од 2007. год. и у граничној зони са Европском Унијом); - хомогена агро-еколошка област са условно-повољним природним условима (наводњавање-одводњавање) за интензивну пољопривредну производњу; - површи Кључа и Дунавских тераса представљају погодно тло за разноврсну пољопривредну производњу (ратарство, повртарство, виноградарство, сточарство); - природна средина без већих хазардних антропогених деловања; - пољопривредна и рибарска производња, шумски потенцијал и други производи као основ развоја сировински оријентисаних грана индустрије; - постојећи фонд земљишта омогућава прехранбену сигурност становништва; демографски аспект - традиција и искуство у производњи и услугама (пољопривреда, лов, риболов, шумарство, трговина, и др.); - значајно учешће мешовитих домаћинстава која су, по правилу, отворенија и спремнија за иновације у пољопривреди и другим делатностима; - искусни кадрови у индустрији и искуство стечено у дијаспори као база за развој приватног предузетништва, - јефтина, образована, радна снага; - незапослена лица чијим стручним оспособљавањем могу да се активирају и/или реактивирају развојне предности локалне заједнице организациони и инфраструктурни аспект - концентрација приватног капитала у појединим делатностима са тенденцијом проширења активности и на пољопривреду; - близина београдског тржишта; - хидроенергетски и пловидбени потенцијал Дунава, ХЕ "Ђердап" са бродским преводницама;	природни аспект: - неадекватно коришћење природних ресурса; - висок степен зависности пољопривреде од еко услова у вегетационом периоду; - непланско претварање пољопривредног земљишта у непољопривредне сврхе - недостатак акција и програма за мониторинг и заштиту животне средине; - недостатак економичности управљања земљом; - велико прекогранично загађење животне средине делова Општине као последица емисије штетних материја у ваздух и реку из правца Румуније демографски аспект - изразити депопулациони процеси са преко 7000 становника у иностранству; - неповољна образовна структура пољопривредних становника; - у селима ограничене могућности запошљавања у непољопривредним делатностима; - неповољна старосна структура; - изражена разбијеност насеља што отежава рад и употребу јавних сервиса; - одлив стручних и искусних кадрова из индустрије, пораст незапослености, емиграција, неповољна квалификациона структура становништва; - образовна структура која не одговара новоформираним потребама; - недостатак менаџерског кадра; - мањи капацитет за нове облике сарадње (јавно-приватне, међуопштинске, међурегионалне и међуграничне); - немотивисаност, посебно на руралном подручју; организациони и инфраструктурни аспект - низак ниво развијености, изражена неликвидност и ограничена средства за подстицање; - успорен процес власничке трансформације (у индустрији, туризму, пољопривреди)

- изграђени производни капацитети и традиција развоја појединих производних активности - оформљени центри производно-прерађивачких активности: општински центар Кладово, секундарни центар Брза Паланка, и развој приватног предузетништва у неким сеоским насељима; - индустријска зона и локације за развој МСП (Кладово, Брза Паланка); - туристички потенцијал, различити туристички мотиви—природни, посебно Национални парк "Ђердап", Дунав и његово приобаље; историјско културна баштина; изграђени капацитети—пристаништа, смештајни и пратећи садржаји;	- недовољан утицај локалне самоуправе на ресурсе јавних предузећа (ХЕ, Национални парк, Србија шуме, Србија воде); - централизације управе; - непостојање међуграничне сарадње; - упоредно функционисање сивог тржишта; - недостатак сопствених средстава за развој - положај Општине ван главних саобраћајних коридора; - уситњености поседа; - неспроведена комасација; - лош квалитет локалних саобраћајница и лоше организован јавни превоз; - неусклађености производње са савременим тенденцијама; - лоша повезаност произвођача са фирмама из области снабдевања, прераде и промета; - непостојање јединствене стратегије развоја; - неадекватан развој приватног предузетништва; - недовољна укљученост дијаспоре у локални развој, посебно прерађивачки сектор; - неповољни економски токови, - нижи ниво комуналне опремљености локалитета (по питању водоснабдевања, евакуације отпадних вода, депоновања и евакуације технолошког отпада ...); - доминација капитално-интензивних грана индустрије; - просторно лимитирано ширење индустријско-привредне зоне у Кладову и неповољни еколошки ефекти - појава стихијског и непланског заузимања простора за услужне, складишне и друге активности нарочито на улазно/излазним правцима уз саобраћајницу М-25.
МОГУЋНОСТ	ПРЕТЊЕ
људског ресурса: - расположива а незапослена радна снага; - сарадња са дијаспором – спона са Европом; - преношење знања од дијаспоре; - нови видови образовања и едукације - жеља за очувањем традиције, посебно села; економског ресурса: - наставак приватизације и технолошка модернизација; - значајни природни ресурси за развој - туризма, пољопривреде, шумарства, лова, риболова, речног саобраћаја – путничког и робног;	- могући конфликти између корисника простора (индустрија-пољопривреда, туризам и сл.); - наставак садашњег негативног тренда кретања становништва и емиграције, што се може одразити на непостојање критичне масе становништва/радне снаге за покретање локалног развоја; - нарушавање квалитета животне средине због: - непланских активности становништва (бесправна градња, непланска сеча шума, неорганизовано одлагање отпада), - неконтролисане употребе хемијских средстава у пољопривредној производњи и тиме загађивања подземних вода,

▪ стандардизација и унапређење квалитета услуга, укључујући комуналне услуге; ▪ увођење система квалитета; ▪ еко пољопривреда и еко туризам, посебно на селу; ▪ формирање идентитета – имиџа; ▪ јачање међусобне сарадње на локалном нивоу; ▪ удруживање и формирање кластера; ▪ јачање партнерства на међуопштинском, међурегионалном и међуграничном нивоу; ▪ заједнички наступ на тржишту; ▪ расположивост рентног потенцијала; ▪ расположиво грађевинско земљиште и могућност докапитализације; ▪ формирање нових индустријских зона и обезбеђење локација за развој МСП, посебно у селима; финансијског ресурса: ▪ проширење извора запошљавања и прихода – реструктурирањем постојеће привреде; ▪ боље коришћење активираних ресурса и активирање делимично активираних, отварање нових производних и услужних капацитета; ▪ увођење неформалних финансијских токова у легалне; ▪ условима и конкретним програмима преусмерити улагања у економски профитабилне пројекте уместо у "мртви" капитал; ▪ адекватнијом пореском политиком – посебно у домену вредновања имовине и прихода - повећати приходе, које по суштини треба усмерити на уређење земљишта за изградњу; ▪ земљишна политика вођена на уважавању економских критеријума; ▪ докапитализација грађевинског земљишта.	– непоштовања неопходних мера заштите околног простора током производног процеса, – даљег акумулирања тешких метала и мазута у водама Ђердапске акумулације, – смањења кисеоника у води Ђердапске акумулације. ▪ одлив младих и стручних кадрова; ▪ неадекватна банкарска и пореска политика која не доприноси развоју приватног предузетништва. ▪ неефикасни процеси трансформације предузећа уз сталан пораст незапослених; ▪ изражајнији поларизациони ефекти на релацији општински центар–остала насеља; ▪ споро реструктурирање јавних предузећа од значаја за локалну самоуправу; ▪ недовољна мотивација незапослених; ▪ недовољна мотивација сеоског становништва за промене; ▪ незаокружена и неусклађена законска регулатива; ▪ недоношење закона о денационализацији, реституцији; ▪ неажурност катастра; ▪ непостојање политике континуитета у спровођењу стратегија, програма и пројеката; ▪ недовољња сарадња између институција; ▪ недовољња сарадња јавног и приватног сектора; ▪ нерегулисано тржиште; ▪ неадекватан однос према шумском потенцијалу и непоштовање Закона; ▪ неадекватан однос према културно-историјском наслеђу и његово стављање у функцију туристичког мотива и идентитета; ▪ нерешавање питања економске инфраструктуре (зона локација за развој саобраћајне и комуналне инфраструктуре, одлагања отпада); ▪ изостајање конкретних програма и пројеката за коришћење наменских фондова (домаћих и страних); ▪ неконкурентност – цена, квалитета производа и услуга, брзине предузимања акција; ▪ несарадња или недовољња сарадња са институцијама из окружења – ужим (суседним општинама) и ширим (међуграничним, подунавским земљама);
--	--

1.1.7. Визија и принципи просторног развоја

Сам положај Општине Кладово као и економски и природни потенцијали намећу визију развоја општине као **еврорегиона** што подразумева инвентивно и координирано деловање локалних актера као фактора развоја (привреда, отварање ка споља, иновације, едукација), активирање свих потенцијала, стимулацију амбиције Великог Кладова у оквиру Еврорегиона, коришћење воље Европске Уније да консолидује трансграничну сарадњу у Средњем Подунављу.

Остварење ове визије захтева дугорочне и систематске напоре и акције општине Кладово, уз помоћ Републике Србије и, у каснијем периоду, Европске Уније и њене политике регионалног развоја. Код овога треба имати у виду следеће кључне принципе којих Општина треба да се држи код просторног, односно друштвено-економског развоја:

1. принцип – Регионални аспект чини приоритетни стратешки потенцијал Општине Кладово уз неопходност решавања и уклањања садашњих ограничења и слабости.

Регионални аспект представља најзначајнији елемент стратегије будућег просторног и укупног развоја општине Кладово. Значај Реке Дунав и енергетских потенцијала и капацитета везаних за ову европску реку, значај Карпатско-балканског појаса који повезује већи број земаља CADSES¹ и који покрива 1/3 територије општине Кладово и перспектива трансграничне кооперације са општинама Неготин и Мајданпек, као и са суседним регионима Румуније, носе у себи основне потенцијале развоја ове општине. Остали ресурси и потенцијали су комплементарни са овим регионалним те ће стратегија развоја свакако да уважи и ту чињеницу, уз сва ограничења која данас постоје у простору Општине (демографска, инфраструктурна, привредно-структурна и др.).

2. принцип – локални ресурси и вредности представљају добру основу за одрживи друштвено економски развој Општине, али је неопходно унапредити начин, обим и ефикасност њихове употребе уз поштовање постулата одрживог развоја.

Код овога треба имати у виду наслеђе централизованог решавања развојних питања, без обзира да ли је центар Београд или Кладово. Активирање свих потенцијала Општине захтева стварање "критичне масе" односно окупљање свих актера из Општине и дијаспоре, омогућавање постепене децентрализације Општине, јачање институционалних капацитета, повезивање на партнерској основи око конкретних развојних пројеката и оријентацију свих привредних потенцијала ка експорту уз истицање кладовског "бренда" и идентитета (пољопривредни производи, индустријски производи, туристичка понуда, услуге јавног сектора итд.).

1.1.8. Општи циљеви просторног развоја

Основни циљ развоја Општине Кладово може се дефинисати као:

ЕКОНОМСКИ ОПОРАВАК НА ОСНОВУ ПРОЈЕКТА ОДРЖИВОГ ЕКОНОМСКОГ, СОЦИЈАЛНОГ И КУЛТУРНОГ РАЗВОЈА

Операционализација овог циља ће у случају општине Кладово бити изузетно сложен задатак јер захтева уклањање низа слабости и ублажавање бројних негативних појава које отежавају просторни и укупни развој Општине. Зато су дефинисани општи циљеви које би у даљем поступку планирања и имплементације планских решења и пропозиција требало ангажовано спроводити, уз високи степен одговорности општинских и локалних власти и уз предпостављену активну сарадњу са свим становницима Општине (и оним у дијаспори), како би општина Кладово могла да стане у ред конкурентних општина/региона Србије.

¹ Central Europ, Adriatic, Danubian, South-Eastern, European Space

Ово подразумева и успостављање активних прекограничних веза са општинама Неготин и Мајданпек, са регионом Караш-Северин и Мехединци у Румунији, и са неким од европских мањих региона сродних по структури, интересима или проблемима.

Општи циљеви просторног развоја, заштите и уређења простора Општине Кладово су:

- а) повећање приступачности, што значи обезбеђење квалитетније и ефикасније саобраћајне и друге инфраструктурне везе на регионалном нивоу;
- б) формирање идентитета Општине и њених појединих делова (Доњи Кључ, Дунавска тераса и Горњи Кључ), и то на систему природних и културних вредности као и економских перформанси (препознатљив "бренд");
- в) повећање степена привлачности за инвеститоре, туристе, сопствене грађане, уз помоћ конкретних пројеката и одређених мера и инструмената Републике и Општине;
- г) развој свести о неопходном повећању конкурентности у односу на друге општине у Србији и шире уз претходно остваривање наведеног под а), б) и в);
- д) улазак у процесе интересне интеграције на неколико нивоа: са суседним општинама Неготин и Мајданпек, трансгранично са регионом Караш-Северин, и трансрегионално са неким општинама и регионима у Србији и Европи, са којима има сличне развојне теме и проблеме, и са којима може да покрене заједничке пројекте.

Реализација овако дефинисаних општих циљева омогућиће уравнотежен и одржив развој Општине.

1.1.9. Општа концепција и пропозиције просторног развоја

Под појмом "просторног развоја" треба разумети унапређење еколошког, социјалног и економског квалитета и просторне структуре Општине а у оквиру повећаних и унапређених институционалних и административних капацитета Општине. Просторни развој општине Кладово, унапредиће се уз: (1) развијање ширих регионалних веза и функција и (2) боље и ефикасније коришћење локалних ресурса и вредности. Будући положај општине Кладово садржи неколико кључних елемената регионалног значаја од којих зависи њен просторни развој, односно економски, социјални и еколошки квалитет развоја Кладова као урбаног центра и 22 сеоска или мања урбана насеља Општине. Ти елементи су, пре свега:

- 1) позиција на граници Србије према Румунији,
 - 2) река Дунав, као трансрегионални елемент највишег европског значаја,
 - 3) национални парк "Ђердап", природна целина изузетног значаја за Србију и Европу,
 - 4) ХЕ "Ђердап" као магистрални део електроенергетског система Србије и Румуније, и
 - 5) значајна улога у регионалној констелацији Тимочке Крајине односно источне Србије.
- 1) **Гранична позиција према Румунији**, у великој мери зависи од политичких односа ове две државе. У зависности од промена у односима Румуније и Србије одвијала се динамика демографских и економских промена, а последично и квалитет еколошког статуса појединих делова Општине. Општина Кладово данас још увек трпи последице околности које су доминирале у периоду када је општина Кладово била на граници тзв. "Гвоздене завесе", све до 1990. год.. Затвореност те границе, коју је донекле пробила изградња ХЕ "Ђердап" 1974. год., условила је скоро тоталну изолацију у односу на суседе на румунској страни, што је свакако утицало на економски развој Општине, али и на стварање константног жаришта демографско-социјалних односа две етничке заједнице, Срба и Румуна. Политичке промене у Румунији и, донекле, у Србији отвориле су нове шансе за квалитетнији развој како општине Кладово тако и суседних региона у Румунији у граничном појасу.
- 2) **Река Дунав** за општину Кладово представља капитални природни елемент путем којег кладовска општина има потенцијале просторне интеграције на прекограничном и интеррегионалном нивоу.

Прекогранични ниво интеграције општина Кладово може да користи за активирање вишеструке кооперације са регионима Мехединци и Караш Северин на румунској страни. Та кооперација отвара путеве активирања заједничких туристичких, привредних, саобраћајних и културних програма од чега увелико може да зависи успешност развоја на обе стране Дунава. **Интеррегионални ниво** пружа могућности сарадње општине Кладово са европским општинама на Дунаву које имају сличне потенцијале. Груписање и целовита валоризација великих и значајних објеката на територији општине Кладово (Трајанова табла, каструми Дијана и Понтес, Трајанов мост, Фетислам и др.) упућују на могућност формирања Парка културе у Кладову.

- 3) **Национални парк "Ђердап"** покрива 1/3 територије општине Кладово и то вреднијим делом Парка. Програм и управљање Парком је у надлежности Републике, односно Дирекције Националног парка. Режим Парка у значајној мери ограничава развој Општине на западном делу, како у погледу коришћења земљишта тако и физичко-функционалног развоја (грађења). Посебно су ограничена места Текија, Петрово село, Манастирица, Подвршка и делом Сип, иако грађење и употреба земљишта у њима измиче контроли крајем XX века. Контрастни амбијент планинског дела парка у односу на амбијент реке Дунав, садржи изванредне могућности за разне активности, а посебно за активност туризма, које ни издалека нису искоришћене (карпатска веза). Напокон, важан моменат је и неопходност повезивања националних паркова на страни Србије и Румуније, са природним квалитетима, траговима неолитске и римске културе и другим елементима природно-еколошког и културног значаја карпатског система. Активирање локалних потенцијала Петровог села и Манастирице (ваздушна бања), или Текије (рибарство, пчеларство и др.) означава даље могућности руралног подручја које су недовољно искоришћене.
- 4) **ХЕ "Ђердап I" и ХЕ "Ђердап II"** (изван граница овог плана) имају веома велики утицај на просторни и свеукупни развој општине Кладово. ХЕ "Ђердап I" се ослања на десну обалу Дунава на територији Општине, док разводно постројење 400/220 kVA са мрежом далеководом у великој мери покрива територију Општине утичући и на начин коришћења земљишта. Веза са румунским енергетским системом, и у наставку са ширим регионалним окружењем, упућује на трансрегионални значај овог система.
- 5) **Регионална констелација Тимочке крајине и положај Општине Кладово у њој** су били предмет просторног планирања у XX веку. Још тада су констатована специфична обележја и успорен развој овог макрорегиона Србије. У међувремену развој Тимочке Крајине је још знатно заостао, уз наглашен демографски пад који је у међузависности са економским колапсом. Оптимистичка очекивања и планска предвиђања овог плана су се ослањала на три тачке од којих се две налазе на територији општине Кладово: а) положај Тимочке крајине у односу према суседним земљама (Румунија и Бугарска) и б) Дунав и ХЕ "Ђердап".

Просторни односи са општином Мајданпек - Општина Кладово се налази на подручју тзв. Кључа, које је са суседном општином Мајданпек повезано Карпатско-балканским планинским луком. Велики део овог лука обухваћен је данас Националним парком "Ђердап", па је под надлежношћу Републике. Осим некавалитетних путева који повезују ове две општине, нема других видова сарадње, јер Национални парк чини неку врсту баријере, уместо моста, који би функционално (и еколошки), требало да их повеже. Економски проблеми те две општине су нагласили њихову неразвијеност.

Просторни односи са општином Неготин - Са општином Неготин општина Кладово је повезана пре свега реком Дунав и функционалним везама које се дуж ње остварују. Осим тога, ове две општине повезане су путном саобраћајном везом у правцу коридора X. Недостатак железничког саобраћаја у правцу општине Кладово и даље према Румунији, неразвијен путнички и теретни саобраћај на реци и недостатак заједничких програма за развој привредних активности и туризма, ослабио је економски потенцијал ове две општине и довео до демографске деценијације.

1.1.9.1. Регионална и прекогранична сарадња и фуункционалне везе

а) ПРОСТОРНИ ОДНОСИ СА ОПШТИНОМ НЕГОТИН

Заједнички интереси општина Кладово и Неготин се, у основи, запажају у више области, па се могу дефинисати следећи приоритети:

- **у области опште намене простора:**
 - максимална заштита пољопривредног земљишта кроз планирање граница пружања појединих мрежа инфраструктуре;
 - повезивање мањих, релативно блиских, шумских комплекса у циљу повећања површина под шумом;
 - подручје које спаја ове две општине делом је поред Дунава изграђено викенд насељима-стога је потребно дефинисати и одређене терцијарне и друге делатности, потребно је мотивисати развој туризма, спорта, рекреације, риболова и лова;
- **у области мреже насеља:**
 - задржавање и подстицање насељавања становника и подизање квалитета живљења у насељима на територији обе општине;
 - постизање рационалније и усклађеније мреже насеља у сврху равномернијег размештаја центара заједнице села и насеља са специфичним услугама;
 - интензивирање функционалне и инфраструктурне везе између суседних сеоских насеља општина Кладово и Неготин;
 - контролисати и оштро санкционисати непланску изградњу;
 - предвидети викенд насеља и туристичке центре;
- **у области инфраструктуре:**
 - развој и унапређење путне мреже, посебно модернизација и реконструкција:
 - државних путева I реда: Неготин-Кладово (М-25) и Неготин-гранични прелаз Мокрање-Бугарска (М-24),
 - државних путева II реда: М25-Слатина-Уровица (Р-249), и
 - општинских путева: Уровица-реон Обршје (Л-31) и реон Циганско гробље (Л-30);
 - повезивање и премошћавање Дунава планираним друмским и железничким мостом (Ђердап II) који би повезао Србију и Румунију јесте инвестициона потреба Неготина, али је она од републичког значаја, развој железничке мреже допринео би бољем транспорту и пласману робе и са територије општине Кладово;
 - коришћење логистичких услуга и функција луке Прахово за потребе речног саобраћаја – транспорта и пласмана пољопривредних и других производа из општина Неготин, Кладово и шире;
 - развој и коришћење постојећих складишних капацитета у Зони складишта у Неготину;
 - разматрање могућности дугорочног решавања водоснабдевања насеља у општинама Кладово и Неготин, имајући у виду изворишта у залеђу обале Дунава;
 - заједничко одржавање, развој и унапређење електроенергетских и других инфраструктурних система на територији општина Кладово и Неготин;
 - истраживање могућности гасификације насеља на територији општина;
- **у области привреде:**
 - потенцирање и просторно позиционирање развоја малих и средњих предузећа на основу заједничких пројеката општина Неготин и Кладово;
 - развој комплементарних делатности и боље коришћење постојећих привредних капацитета у Неготину и Кладову;
 - разрешити конфликте између привредног развоја на Дунаву и развоја пољопривреде и туризма и заштите животне средине;
 - повећање обима прекограничне сарадње са општинама у Румунији и Бугарској

• **у области пољопривреде:**

- интензивирање пољопривредне производње на основу заједничких пројеката кроз укрупњавање пољопривредних површина, боље искоришћавање постојећих и запуштених пољопривредних површина и унапређење и развој производних процеса применом савремених и контролисаних агротехничких поступака;
- максимално ангажовање постојећих и развој нових прерађивачких капацитета за прераду пољопривредних производа;
- развој производње и одржавање квалитета у производњи вина и ракија у подрумима Неготинског виногорја;

• **у области терцијарних делатности:**

- повезивање туристичких потенцијала и капацитета општина Кладово и Неготин, тј. повезивање туристичко-рекреативних зона у циљу заједничке-јединствене понуде;
- одржати регионални значај ловног туризма у општини Неготин и повезати га са капацитетима општине Кладово;

• **у области мреже урбаних сервиса:**

- одржати регионални карактер специјализованих медицинских служби и болница у Кладову и Неготину;
- одржати регионални карактер институција образовања у Неготину и даље развијати високо школско образовање и средњошколско образовање;

• **у области екологије:**

- стални мониторинг животне средине територије општина и предузимање неопходних мера заштите уколико су потребне;
- решавање проблема дивљих депонија на обали Дунава и спречавање деградације простора дуж реке Дунав;
- стратешко решавање проблема регионалног сакупљања и депоновања комуналних отпада на подручју општина;
- заштита вода и водотокова које се налазе на простору обе општине;
- заштита, обнова и унапређење природне и животне средине;
- чување и побољшање природних и културних вредности и специфичности територија општина Кладово и Неготин (Вратњанске капије, кањон реке Замне и др.).

б) ПРОСТОРНИ ОДНОСИ СА ОПШТИНОМ МАЈДАНПЕК

Општине Кладово и Мајданпек су повезане са два система државног и међународног значаја: реком Дунав и завршетком Карпатског појаса тј. Националним парком "Ђердап". Сарадња и повезивање ове две општине ради тога треба да се оствари преко:

- координације туристичких програма;
- унапређења саобраћајних веза на релацији Мајданпек–Кладово ради бољег коришћења лучких капацитета на Дунаву;
- партнерске сарадње месних заједница Доњи Милановац–Текија на развоју еколошких програма и пројеката;
- дефинисање заједничких пројеката за развој наутичког туризма на Дунаву.

в) ПРОСТОРНИ ОДНОСИ СА РЕГИОНАЛНИМ ЦЕНТРОМ И ПРЕКОГРАНИЧНИМ РЕГИОНОМ

Недостатак регионалног центра већих капацитета од оних које имају Зајечар или Бор, као и недостатак заједничке регионалне политике развоја отежава развој свих општина Тимочке Крајине, и посебно општине Кладово ради њене граничне позиције. Ово отвара озбиљно питање удруживања општина Тимочке Крајине у јединствен макрорегион, са регионалним центром у Зајечару и системом децентрализованих општина. Посебно треба истаћи неискоришћене могућности просторних система Тимочке Крајине као целине односно суседних општина које имају сличне развојне проблеме услед регионалне неповезаности.

2.0. ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА

2.1. ПРИРОДНИ СИСТЕМИ И РЕСУРСИ

Природни ресурси Општине пружају повољне услове за живот и привредне делатности становништва. Традиционални начин коришћења природних ресурса, у брдско-планинском делу Општине за сточарство и шумарство, побрђа за виноградарство и воћарство и низијског дела за ратарство и повртарство, формирао је данашње културне пределе Општине. Њихов опстанак у будућности зависиће управо од овог традиционалног начина коришћења. Заштита историјских културних предела (историјски локалитети и карактеристични етнографски предели), управо са становишта развоја специфичних видова туризма, има не само национални већ и интернационални значај. Општина има шансу да градећи овакав индентитет управо развије, поред осталих видова туризма, и посебан вид „екотуризма“. На овим основама отварају се могућност националног и интернационалног повезивања са циљем заштите природе и понуде различитих видова туризма, као што је европска мрежа "Стаза наслеђа" (мрежа природних и културних предела и историјских места).

Поред класичне заштите, концепција заштите природе и природних ресурса треба да се базира на савременим циљевима и мерама **интегралне заштите природе**, тј. заштите интегрисане са различитим видовима коришћења простора.

2.1.1. Пољопривредно земљиште

Основни циљ заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта јесте:

СТВАРАЊЕ ПОВОЉНИХ УСЛОВА И ПЛАНСКО УСМЕРАВАЊЕ ОДРЖИВОГ КОРИШЋЕЊА ПОЉОПРИВРЕДНОГ ЗЕМЉИШТА

Основна концепција одрживог коришћења пољопривредног земљишта подразумева:

- **Очување квалитетног пољопривредног земљишта** као основног ресурса за развој пољопривреде:
 - при утврђивању грађевинског подручја насеља и пратећих структура чувати квалитетно пољопривредно земљиште и успоставити хармоничне односе на линији контакта изграђених и природних структура;
 - остале категорије земљишта треба да користе земљиште слабијег бонитета и да евентуално захватају минимум пољопривредних површина;
 - површине регистроване као најквалитетније оранице, шуме, воћњаци, виногради, ливаде, пашњаци I и II бонитетне класе не смеју бити пренамењене. Локална власт може изузетно дозволити пренамену само ако је реч о јавном интересу и само у случају да нема других расположивих површина;
- **Заштита пољопривредног земљишта** представља значајан задатак за будућност руралног простора општине Кладово. Угроженост пољопривредног земљишта неправилном употребом може значајно да отежа развој одрживе пољопривреде на овом подручју. Ради тога је неопходно:
 - подстицање додавања органских материја земљишту како би му се појачали капацитети очувања водног режима, квалитет исхранености и заштита од ерозије;

- избегавање претераног узоравања како би се избегли поремећаји структуре пољопривредног земљишта;
- пажљиво одмеравање употребе ђубрива и пестицида, како би се спречили загађеност земљишта и његовог биодиверзитета;
- повећање земљишног покривача, како би се земљиште заштитило од утицаја југоисточног ветра и обезбедило станиште за веће организме;
- повећање биљног диверзитета како би се обезбедио диверзитет организама у земљишту и повећало богатство пејсажа.
- **заштита пољопривредног земљишта од површинских и подземних вода** (у Кључу), као и од **процеса ерозије** (јаке ерозије на стрмим теренима преко 500 m н.в., еолске ерозије на обрадивим површинама "Дунавског кључа");
- **наводњавање пољопривредног земљишта:**
 - доста стабилизovan ниво подземних вода у долини Кључа, којима се управља системима за одводњавање и заштиту приобаља, као и стабилан ниво Дунава, омогућавају реализацију врло рационалних система за наводњавање. Захвати могу да буду комбиновани – коришћењем подземних вода и захватањем пумпним станицама из Дунава
- **привођење култури запуштених и деградираних пољопривредних површина**
- **подстицање бржег развоја пољопривреде** уз подстицај развоја пољопривредних подручја која се базирају на примарној пољопривредној производњи; уређење насеља и изградња путне и друге инфраструктуре уз одрживо коришћење ресурса

2.1.2. Шуме и шумско земљиште

Очување шума и шумског земљишта представља приоритетни задатак због вишеструке користи које оне пружају, као што су економско искоришћавање (огрев, грађевински материјал) затим заштита земљишта од ерозије, ловни туризам, сакупљање плодова и др. У том контексту, основни оперативни циљеви заштите, уређења и коришћења шума и шумског земљишта су:

- **очување и максимално унапређење општекорисних функција шума:** еколошко-заштитне, туристичко-рекреативне и научно-истраживачке:
 - шуме и ваншумско зеленило потребно је повезати у јединствен систем који ће омогућити јачање био-еколошких одлика подручја преко којих ће се остварити сви позитивни ефекти на слику предела и квалитет живота становника;
 - предузети **обогаћивање шума са рекреативном функцијом** и њихово одржавање у функционално оптималнијем стању;
 - унапредити квалитет и очувати аутохтоне вредности шума, интензивирати истраживачки приступ у проучавању шумске флоре и фауне
- **заштита биодиверзитета у целини**, очување посебно заштићених делова природе резерватског типа;
- **гајење шума** заснивати на аутохтоним шумским заједницама, на потенцијалној природној вегетацији, уз примену типолошког газдовања;
- узгој аутохтоне шумске флоре и фауне, активности ловства и коришћење споредних шумских производа развијати у складу са основним активностима шумарства;
- пошумљавање **ерозивних подручја** (јаке ерозије на стрмим теренима преко 500m н.в.)
- унапређење **шумско-привредних ресурса**, рационално коришћење дрвета као сировине

2.1.3. Воде и водно земљиште

Основни циљ заштите, уређења и коришћења вода и водног земљишта јесте:

ОДРЖИВО КОРИШЋЕЊЕ ВОДНИХ РЕСУРСА И РАЗВОЈ СИСТЕМА ЗА ЗАШТИТУ И УПРАВЉАЊЕ ВОДАМА

У том контексту, као оперативни циљеви дефинишу се следећи:

- Заштита и активирање локалних **изворишта водоснабдевања**: успостављају се зоне непосредне, уже и шире заштите око свих изворишта, посебно око изворишта групних система.
- **Одбрана од леда** на читавом сектору Дунава у општини Кладово, одвија се у складу са Законом о водама („Сл.гласник РС“, бр. 30/10); У надлежности је Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде а организује се и спроводи од стране надлежног јавног водопривредног предузећа („Србијаводе“).
- **Изградња малих акумулација** дозвољена је на свим мањим водотоцима на подручју Општине, на потезима на којима не угрожавају постојећа изворишта и друге кориснике простора.
- Изградња **малих хидроелектрана** (МХЕ) дозвољена је на свим мањим водотоцима, на локацијама и деоницама на којима не угрожавају постојећа изворишта и друге приоритетне кориснике простора. Објекти МХЕ морају се диспозиционо уклопити у еколошко и социјално окружење.
- **Експлоатација грађевинског материјала** (песка и шљунка) из водотока дозвољена је само уз одговарајућу пројектну документацију и спроводи се само од стране за то овлашћених привредних субјеката, који могу стручно да реализују пројекат експлоатације, који уједно има и карактер регулације водотока.
- **Захватање воде из мањих водотока** дозвољено је само уз одговарајуће водопривредне сагласности, уз обавезу обезбеђења гарантованог водопривредног минимума и гарантованог еколошког протока низводно од захвата, према методологији која је усвојена за такве објекте у Србији.
- Коришћење воде за **наводњавање**: захватање воде из Дунава за потребе наводњавања Кључа могуће је без икаквих ограничења по количини и динамици захватања. Објекти пумпних станица морају се диспозиционо уклопити да не угрожавају функције заштитних и регулационих објеката на обали. Захватање подземних вода за потребе наводњавања није ограничено по количини, а места водозахвата треба да буду усклађена са функцијама постојећих изворишта и дренажних система за заштите приобаља, јер постају део јединственог система за управљање нивоима подземних вода.
- Активности на **заштити вода**:
 - **природне и природи блиске воде** као и њихове обале и природне ретензије треба задржати, унапредити и поново успоставити (барске и мочварне биотопе у форланду Дунава, ушћа река Дунавског Кључа у Дунав, рит код Кладова, ретензије у Кладову)
 - ради очувања природних вредности Подвршке реке, Велике (Каменичке) реке, Реке и других мањих водотока у планинским зонама - евентуалне локалне регулације тих водотока (ради заштите неких ужих локалитета, посебно оних који представљају посебне природне вредности) потребно је условити применом тзв. **натуралне регулације**, уз захтев да се регулационим радовима не смеју да угрозе биодиверзитети на регулисаним деоницама. Приобаље и водотоке третирати као јединствен и заштићен еколошки простор, који треба тако уредити да се омогући да у њему егзистира што разноврснији свет водене и обалне фауне и флоре.

Регулације тих река у зони насеља, поред функционалних критеријума, треба примерити и урбаним, естетским и другим условима, који омогућавају чвршће повезивање насеља са акваторијом. У зони насеља обавезно обезбедити несметану комуникацију дуж обала.

- активности на **заштити од површинских вода** као и идентификација потенцијално угрожених локалитета и зона **од високих подземних вода**
- **испуштање отпадних вода** производних предузећа (индустрија, али и мањих привредних субјеката у кућној радиности) у канализационе системе насеља допуштено је само уз поштовање одговарајућих Правилника који регулишу ту материју (поштовање дефинисаних вредности МДК), и уз предтретман којим се испуштене воде доводе на ниво квалитета који задовољава те услове. У складу са Законом о водама („Сл.гласник РС“, бр. 30/10) сва предузећа која испуштају отпадне воде у канализацију дужна су да обезбеде мерење квалитета отпадних вода и да иста региструју у информационом систему.
- продужавање употребних дозвола за рад свих **ППОВ** условити обавезом континуираног мерења количине и квалитета воде на излазу из ППОВ, као кључне мере праћења ефективности постројења и ваљаности његове експлоатације.
- **потребно је извести регулацију бујица** које депонују велике количине материјала у Дунав и језера. Регулацију вода треба урадити што је могући ближе природи;
- У **плавним зонама Дунава**, које су угрожене великим водама вероватноће до 0,5%, не дозвољава се изградња нових привредних, стамбених и других објеката, ширење већ постојећих, нити подужно вођење саобраћајних и инфраструктурних система. На преласку плавних зона свих водотока - линијски инфраструктурни системи (саобраћајнице, цевоводи, кабловски системи, итд) морају се висински издићи и диспозиционо тако решити да буду заштићени од поплавних вода вероватноће 0,5%.
- При **реализацији хидротехничких објеката и система** посебна пажња се посвећује њиховом адекватном уклапању у окружење. Основни захтев је да се објекти водопривредне инфраструктуре тако диспозиционо реше да побољшају еколошке карактеристике окружења, да не угрожавају околне културно историјске и друге објекте и да омогуће што повољнију спортско-рекреациону и туристичку валоризацију акваторија и приобаља објеката и система.
- Дозвољава се **кавезни узгој риба** у обе акумулације на Дунаву (посебно у заклоњеним увалама) - на локацијама на којима не ометају пловидбу. Дозвољени су и топловодни шарански рибањаци, на свим местима дуж приобаља на којима не угрожавају постојећа и/или потенцијална изворишта воде. Порибљавање обе Ђердапске акумулације може се обавити само на основу одговарајућих ихтиолошких студија и пројекта порибљавања који следи на основу њих.
- ЈП "Ђердап", као корисник обе степенице ХЕПС у обавези је:
 - а) да настави редовну реализацију свих девет програма за праћење и осматрање утицаја успора и ефеката система заштите (праћења површинских вода, подземних вода и рада дренажних система, наноса, леда, промена водно-соног режима и утицаја на пољопривреду, осматрање објеката за заштиту од спољних вода, промена квалитета воде Дунава, стабилности падина и косина), и да у складу са тим осматрањима реализује и додатне мере заштите, како би се критеријуми заштите, посебно они о дубини залегања подземне воде у заштићеном приобаљу, остварили у целости;
 - б) да у случају одлуке о повишењу успора у ХЕ Ђердап II реализује све додатне мере заштите, како не би дошло до нарушавања дефинисаних критеријума заштите и у новим режимима успора. У складу са захтевима који ће бити дефинисани новом водопривредном дозволом реализоваће и све потребне додатне системе заштите, укључујући и ревитализацију постојећих система;

- в) да обавештава локалну самоуправу о свим процесима и догађајима у систему који су битни за живот људи у приобаљу.
- При **повезивању локалних водовода** у групне системе вишег реда неопходно је испуњење следећих услова:
 - а) губици у мрежи морају се свести на мање од 20%;
 - б) мора се успоставити поуздан мерни систем са контролом свих кључних тачака у мрежи, који омогућава да се тачно и континуирано региструје ко колико воде троши и колики су губици у појединим гранама система;
- У циљу **рационализације потрошње воде и спречавања загађења вода** потребно је покренути иницијативу код надлежних органа Републике о комплексу мера чији је смисао рационализација потрошње воде и заштита вода од загађивања:
 - (а) да се успоставе реалне висине накнада за коришћење воде и упуштање употребљене воде;
 - (б) да се забрани стављање у промет материја које су штетне са гледишта квалитета вода, а за које постоји супституција, а у складу са прописима који ту материју уређују (забрана продаје неразградљивих детерџената, итд);
- У складу са Законом о водама („Сл.гласник РС“, бр. 30/10), инвеститори су дужни да пре припреме техничке документације за све објекте и радове који могу привремено или трајно да утичу на промену водних режима - затраже издавање водопривредних услова од ЈВП "Србијаводе".

2.2. СТАНОВНИШТВО, НАСЕЉА И ЈАВНЕ СЛУЖБЕ

2.2.1. Становништво

Не сме се пренебрећи чињеница да се из сеоских насеља а и из општинског центра Кладова, у последњих петнаестак година исељава најчешће младо и образовано становништво. Овом проблему при планирању економског и просторног развоја Општине треба посветити велику пажњу.

Наиме, у будућем реструктурирању економских активности **потребно је створити услове за запошљавање високостручне и образоване радне снаге, што треба да прати развој осталих функција из домена културе, образовања, здравствене заштите, одмора и свеукупног социоекономског и социокултурног миљеа.**

**СТВОРИТИ УСЛОВЕ ЗА ЗАПОШЉАВАЊЕ ВИСОКОСТРУЧНЕ И ОБРАЗОВАНЕ РАДНЕ СНАГЕ
КАО И СОЦИОЕКОНОМСКИ И КУЛТУРНИ МИЉЕ ЗА ОПСТАНАК МЛАДИХ У ОПШТИНИ**

Да би се наведени процеси успорили или зауставили, неопходно је **системом планских мера, створити социоекономски и културни миље за опстанак младих у Општини. Потребно је, путем система мера – едукација младих и њихових родитеља-зауставити прекид школовања деце након стицања основног образовања као и њихов одлазак у иностранство.**

2.2.2. Однос градских и сеоских насеља и функционално повезивање насеља и центара

Да би се подстакла функционална трансформација насеља сеоских подручја Општине, неопходно је у њима лоцирати производне погоне (мање индустријске и занатско-производне објекте) и делатности терцијарноквартарног сектора (који неће имати искључиво циљ пружања услуга становништву, већ га и запошљавати – развијати централне функције) и дати им улогу микроразвојних центара или нуклеуса на једној страни, а на другој страни треба их повезати квалитетном мрежом саобраћајница и интензивирати јавни саобраћај, подстицати дневну миграцију радне снаге и тиме успорити исељавање становништва. То би допринело повратку дела запослених у иностранству и омогућило рационално улагање њихових средстава у социјалноекономску ревитализацију села, а не у нерационалну стамбену градњу која је данас ту присутна. Избор секундарних општинских центара и изградња одговарајућих производних капацитета у њима, могли би задржати становништво, и у повољнијем случају, обезбедити повратне процесе. Избор секундарних центара и њихов развој мора да задовољи низ локационих услова и других просторних критеријума. Према текућем стању, ту улогу у наредном периоду децентрализације имаће Текија, Корбово, Подвршка и Брза Паланка.

Обнову села и оживљавање сеоске економије треба темељити на креативној интеграцији савремених производних и потрошачких тенденција као и локалне баштине, ресурса, културе, традиције и знања. Без стимулативног вредновања рада и јавне афирмације сеоског живота не може се у руралним подручјима задржати становништво нити се она могу просторно и економски развијати. Повезивањем села у заједнице око четири наведена центра постићи ће се квалитетнији економски и социјални ефекти. Ово подразумева повезивање ових центара са Кладовом као једним од два будућа окружна центра (са Неготином).

Говорећи о релацијама градског центра и функционалних субцентра (микроразвојних нуклеуса), треба истаћи да дегломерација, тј. селективно преношење појединих функција и активности (управних, административних, економских, културних, посредничких...) из општинских у функционалне субцентре, не представља заустављање њиховог развоја, већ неопходност квалитативног преображаја просторне и социоекономске структуре.

Микроразвојни нуклеуси (Текија, Корбово, Брза Паланка, Подвршка) треба да буду насеља у којима ће се лоцирати нови индустријски погони прилагођени савременим технологијама и еколошким стандардима, а по могућству аутохтоним сировинама. Комплементарно индустрији у њима треба развијати трговинске, занатске, угоститељске, туристичке и културнообразовне делатности уз развијање јавно-социјалне инфраструктуре.

2.2.3. Обнова села

Позитивни и негативни утицаји на развој села

Позитивни предуслови за развој села постоје. Како је ово генерално слабо развијен крај нема их пуно. Досадашњи периферни положај Општине у перспективи може постати предност уласком Румуније у ЕУ и тежњом Србије да исто то уради. На овај начин, са отварањем граница, привредни, економски, туристички, културни и др. аспекти могу добити потпуно другу димензију и анимирати потенцијале Општине.

Пољопривреда је свакако једна од основних потенцијала за развој и обнову села. Уз другачију организацију и поседа и производње може постати замајац привредног развоја читаве територије. Сточарство, воћарство и рибарство, који су многим селима у прошлости били основни извор прихода, треба да поврате некадашњу улогу.

Дунавски пловни пут, као европски коридор VII, за општину Кладово је не само прозор у Србију, него и његова веза са светом. Осим саобраћајне повезаности на овај начин, Дунав, заједно са Националним парком Ђердап, отвара могућности за остваривање прихода од туризма. Уз активирање сеоског туризма (нарочито у селима у центру Општине) и купалишног, наутичког, риболовног и спортског туризма у селима уз реку, ова привредна грана ће постати једна од основних у целокупном привредном систему општине Кладово и отворити могућности за обнову села.

Негативни утицаји досадашњих процеса лако су уочљиви на простору данашње општине Кладово. Потпуно је разорен некадашњи просторни, економски, социјални и еколошки склад између села и природног окружења. Нерационалном парцелацијом и обрадом пољопривредног земљишта драстично су смањени аграрни приноси у приватном сектору, док друштвена имања готово и да не постоје. Пољопривредна производња је крајње нерентабилна и користи искључиво самом произвођачу не одбацујући вишкове који се могу продати па упарложено земљиште у атару појединих села постаје свакодневна појава.

Привреда у селима је на ниском нивоу. Изузев неколико индивидуалних покушаја озбиљнији привредни чиниоци не постоје. Занатство, па чак и трговина, су прилично сведени, док се туризам јавља само уз обалу реке са неколико уређених (или полууређених) плажа. Прерађивачка индустрија не постоји.

Комунални и саобраћани проблеми присутни су у већини села што има директне реперкусије, не само на комфор становништва, већ и на природно окружење које постаје све више загађено. Већина насеља нема канализациону мрежу, по питању водоснабдевања ситуација је нешто боља, док су путеви различитог квалитета.

Највећи број кладовских села се налази на Дунаву (17) те је на правцу државног пута II реда или државног пута I реда, што је предност по питању доступности, али је унутарсеоска матрица у многим случајевима слабог квалитета или је готово и нема. Депоновање смећа је неорганизовано (или слабо организовано) тако да се оно налази на ободу села или се спаљује у двориштима кућа. Електрификација села постоји, али су чести проблеми са опадањем и осциловањем напона, тј. са дотрајалом преносном мрежом.

Слична ситуација је и са фиксном и мобилном телефонијом. Док инсталације фиксне телефоније захтевају промену и модернизацију централа, сигнал мобилне телефоније је слаб или га нема.

Објекти социјалне инфраструктуре су посебан проблем. Изузев Домова културе који се налазе у свим селима, само неколико највећих села (потенцијални центри заједнице села) имају још неке културно-социјалне садржаје. Претпоставка је да:

- (а) не постоји новац да се они подигну,
- (б) не постоји иницијатива да се они подигну,
- (в) не постоји потреба да се они подигну, тј. немају се за кога подићи.

Фактичко стање на терену показује да све ово може бити тачно. Економска ситуација је свакако лоша, становници села су прилично деморалисани, структура становништва је прилично стара са врло мало младог становништва (у неким селима постоји само неколико ученика у школи), а све ово доприноси управо само продубљењу тешке ситуације и демотивише останак/повратак становништва, односно угрожава перспективу обнове села према савременим стандардима.

Демографска ситуација је евидентно лоша. Становништво је доминантно старо. Оно што је карактеристично за источну Србију и кладовску општину је велики број лица на раду у иностранству (у неким селима и неколико стотина). На почетку спорадични случајеви одласка ван граница земље данас у многим селима постају правило и процес који прети да потпуно девастира становништво у општини. Неколико села са богатим и ексклузивним грађевинским фондом је готово без мештана, док су готово сва у ситуацији да поседују добар стамбени фонд у којем се само повремено или у мањим деловима живи. Улагање у стамбене јединице (и евентуално верске објекте) је по правилу једино, док се у привредне и услужне делатности уопште не инвестира.

Могућности за обнову и ревитализацију села (планска решења):

Негативни трендови у последњих неколико деценија су на простору кладовске општине оставили дубоке последице на развој села. Обнова села у **економском, социјалном, еколошко-физичком смислу** у датом **институционалном оквиру** је основни предуслов за даљи њихов развој. Ради тога морају се применити мере ревитализације села које имају упориште у следећим **стратешким приоритетима**:

ЕКОНОМСКА ОБНОВА:

- **потпуна (ре)организација пољопривредне производње** кроз мере које би подразумевале комасацију и укрупњавање поседа предвиђених за пољопривреду, као и реструктурирање производње на еколошким основама;
- **успостављање политика** које би (де)мотивисале узгој одређених биљних врста у одређеним деловима општине;
- **модернизацију пољопривредне производње и удруживање** неколико произвођача у добровољне и интересне задруге и др;
- **равноправнији положај села и града** када су инвестиције у индустријски развој у питању, нарочито у МСП у области прехранбене индустрије;

- **заокруживање потпуног циклуса пољопривредне производње** на селу (од примарне производње до прераде и продаје), тј. покушај продаје локалних производа за познатог купца;
- **већа улагања у комуналну и саобраћајну инфраструктуру** села и њихова обнова, изградња и унапређење;
- **боља повезаност са центром општине** изградњом и модернизацијом саобраћајних комуникација, али кроз ефикаснији и јефтинији јавни превоз и са осталим селима (нарочито са будућим центрима заједница села);
- **боља организација сеоских парцела** уз јасна правила где се на парцели могу лоцирати стамбени а где помоћни објекти;
- **мотивисање становника на привременом раду у иностранству** за повратак у села, улагања у њих, као и школовање у земљи и примену стечених знања на овим просторима. Ово се може постићи пореским олакшицама, стварањем позитивне пословне климе, отварањем целокупне општине према домаћем и иностраном окружењу, јаким маркетингом и сл.

СОЦИЈАЛНА (ДРУШТВЕНА) ОБНОВА:

- **повећање атрактивности села** кроз подизање нивоа услужних делатности како би се привукли потенцијални гости (приватни смештај гостију), али и задржало младо становништво које је демотивисано за останак на селу;
- **обнова запуштене аутентичне архитектуре** овог краја (стара сеоска кућа), као и маркетиншки пробој у смислу изградње нових кућа које би биле у духу традиције;
- **едукација становника села** у правцу модернизације и организације пољопривреде, улагања у привреду, припреме развојних пројеката којим се конкурише за финансијска средства и др.

ЕКОЛОШКО-ФИЗИЧКА ОБНОВА:

- **валоризација предности села** када је здрав еколошки живот у питању, као и истицање традиционалних вредности села (нарочито у селима у централном делу Општине), уз поштовање и унапређење биодиверзитета;
- **могућност развоја посебних облика туризма** који би активирали сеоско подручје и анимирали сопствене капацитете (посебно: део око Брзе Паланке за купалишни, спортски и научички туризам; део око села Подвршка за сеоски-етно туризам; део око села Костол, Мала Врбица и Сип за културно историјски и едукативни туризам);
- **извршити одабир Пилот села** које би се уредило у духу традиције овог краја, његови становници едуковали и мотивисали за активности које би допринеле туристичкој експанзији и на тај начин се покренуле и остале економско-еколошке акције. Имајући искуства одабраног села постепено би се могло оформити још неколико истих формирајући зону етно-туризма (мирочка села);
- **подстицати локалну фолклорну традицију** уз истицање еколошких специфичности зона.

ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ОКВИР:

- **праћење имплементације** кроз општинске и службе у месним заједницама;
- **формирање органа** (локалне/регионалне агенције) који би се старали о европским пројектима (увид у пројекте, конкурисање, попуњавање апликација, едукација и др.), уз сарадњу са невладиним сектором;
- **укључивање у програме надлежног министарства** којима се одстиче обнова села кроз унапређење услова производње на селу и пласмана производа, обнову сеоске инфраструктуре, заштиту животне средине и сеоских предела и сл.

- **успостављање информационог система** који ће да повеже центар (Кладово) са другим мањим центрима (Подвршка, Текија, Корбово, Брза Паланка);
- **институционализовање партнерства** сеоског становништва, локалних, регионалних и националних институција и фондова у циљу мотивисања за обнову и развој села.

Ограничења за обнову села у општини Кладово

Данашња **организација функционисања** система насеља од 22 села и Кладовом као центром Општине, не може се у потпуности прихватити као рационална већ захтева логичну децентрализацију Општине и формирање неколико центара заједница села који би акумулирали поједине функције градског центра и опслуживали своје гравитационо подручје услугама. Кладово је ексцентрично лоцирано у односу на већи број села која се налазе у низводном току Дунава. Изузев Текије, Сипа, Драгутиновца и Кладушнице, осталих 13 села на Дунаву је јужније од центра Општине, истина са релативно добром саобраћајном повезаношћу. Условљеност доласка у Кладово је велика, нарочито ако је у питању средње образовање, болничко лечење, административне услуге, сложенија куповина и сл. Зато би **формирање 3 центра заједнице села**: Корбова и Брзе Паланке (која је некада и била засебна општина) **у доњем току Дунава и Подвршке у централном делу Општине**, омогућило равномернију дистрибуцију услуга и растеретило Кладово вишка обавеза, тј. смањило потребу житеља села да долазе у град због ствари које би могли завршити у непосредној близини. Ако се томе дода и **насеље Текија као релативно издвојено** које има и физичку дислокацију и специфичан статус пошто се налази у Националном парку Ђердап, функционисање читаве Општине могло би бити ефикасније, за њене становнике једноставније и корисније, а живот у руралном подручју активирати и тиме обезбедити предуслове за будућу обнову села.

2.2.4. Организација јавних служби

На основу изложених потенцијала и ограничења дефинисан је следећи задатак:

Мрежу објеката јавних служби на подручју општине Кладово треба формирати тако да се концентрација садржаја врши у центрима заједнице насеља како би се обезбедио одговарајући ниво услуга.

Остварење наведених циљева је могуће уз етапну социоекономску трансформацију и просторно-функционалну организацију простора, сразмерно подизању квалитета мреже друмских саобраћајница и организације јавног саобраћаја а самим тим и јачањем гравитационе моћи центара. У планирању и организацији појединих делатности у оквиру јавних служби на територији општине Кладово, уважени су следећи критеријуми: демографска обележја, социоекономска развијеност, величина гравитационог подручја, традиција функција, културолошке карактеристике, расположиви грађевински фондови.

Прилагођавајући дистрибуцију и обим овог сектора основним карактеристикама подручја, посебна пажња је обрађена на:

- испољене демографске тенденције у Општини - висок степен депопулације услед јачања негативних тенденција, како у природној репродукцији становништва, тако и услед јачања процеса емиграције и демографског старења популације;
- мало гравитационо подручје Општине;
- економску неразвијеност и стагнацију;
- традицију функција

У првим фазама развоја јавних служби акценат треба да буде на успостављању организације обавезних (основно образовање и примарна здравствена заштита) и стандардних (предшколско образовање деце, социјална заштита старих и немоћних лица, установе културе, здравствена заштита животиња, физичка култура и др.) јавних служби у свим микроразвојним центрима, постављању одређених захтева у погледу квалитета услуга и метода рада, као и подизању нивоа опремљености самих објеката који се налазе у центрима заједница насеља. Тиме се релативно уједначава квалитет пружаних услуга - обезбеђује обавезни ниво квалитета услуга у заступљеним делатностима јавних служби. Средства за обавезне установе обезбеђују се из јавних фондова. У наредном периоду финансијска средства треба обезбедити и стимулисањем приватног сектора на локалном нивоу, донацијама од стране међународних агенција за реконструкцију и развој општина у Србији, подстицањем развоја трећег сектора, задужбинара као и других хуманитарних организација, затим различитим пореским и правним олакшицама од стране општинске и републичке управе, које би подстакле реализацију нових програма и пројеката у овом сектору.

У каснијим фазама планске реализације може се очекивати значајнији прилив страног и локалног инвестиционог капитала, који би се искористио за изградњу појединих нових, савремених објеката и реконструкцију постојећих. У овој фази треба рачунати на богатији општински фонд, подизање економске моћи Општине и становништва, као и на различите европске структурне фондове, доступне у зависности од статуса наше земље у односу на чланство у ЕУ.

Основни сектори јавних служби:

- **ОСНОВНО ОБРАЗОВАЊЕ**, релативно уједначеног квалитета школовања, мора се обезбедити за сву децу на територији Општине (смањење разлика на релацији село-град). Приоритетан задатак у реорганизацији основног образовања у општини Кладово биће побољшање квалитета наставе повећањем гравитационог подручја школа ван града Кладова. Ово је могуће остварити:

- а) адаптацијом и реконструкцијом матичних школа у централним насељима,
- б) интеграцијом појединих подручних школа (нпр. Давидовац и Кладушница),
- в) одговарајућим опремањем ових школа савременом наставном и инфраструктурном опремом,
- г) обезбеђивањем квалитетног наставног кадра,
- д) обезбеђивањем станова и побољшањем животног стандарда за наставно особље,
- ђ) обезбеђењем превозења деце и наставног кадра до школе и натраг преко организоване аутобуске службе, за дистанце веће од 1,5 km.

На основу досадашње расподеле матичних и подручних школа и броја ученика у њима, може се направити нова организација где би се укинула подручна одељења у примарним насељима где има мање од 10 ученика а проширили капацитети у насељима ка којима гравитирају ђаци из околних насеља (Грабовица, Подвршка...), у смислу доградње учioniчког и рекреативног садржаја, опремања новом инфраструктурном и наставном опремом. Две основне школе у Великој Каменици имају довољне капацитете за смештај деце из суседних подручних школа, те их уз потребно опремање треба искористити у ове сврхе.

У подручне школе које ће бити задржане, неопходно је увести нови програм мобилних наставних екипа које би биле специјализоване за поједине наставне предмете и тиме обезбедиле деци у овим школама нове облике наставе и знања која су приступачна деци из матичних школа.

Врло је важно у наредном периоду омогућити организовање предшколских разреда у просторијама матичних основних школа.

Оваквим концептом развоја основног школског образовања подиже се социоекономски стандард живота у локалним заједницама, повећањем броја запослених у просвети и квалитетнијим образовањем деце, а самим тим се повећава мотивисаност становништва да остане у свом месту. То намеће обавезу увођења целодневног боравка деце у свим матичним и подручним школама, чиме би се постигло усклађивање радног времена родитеља са боравком деце у установама.

Планом генералне регулације Кладова потребно је преиспитати капацитете постојећих школских објеката, и у складу са тим дати услове за њихово проширење односно изградњу новог школског објекта, уколико за то постоји потреба .

• **СРЕДЊЕ ОБРАЗОВАЊЕ** у општини Кладово организовано је кроз рад две средње школе у општинском центру Кладово - Гимназије и Техничке школе. Обе школе се налазе у једној школској згради. Постојећи школски простор у поређењу са параметрима за димензионисање капацитета објекта за средње образовање задовољава потребе ученика обухваћених школовањем у обе средње школе. У планском периоду нема потребе за изградњом новог објекта већ ће се евентуалне потребе за простором решавати доградњом, адаптацијом или реконструкцијом постојећег објекта. Школа је 2004. год. обједињена у Мешовиту школу. Овакве образовне установе су нарочито корисне за мање средине. У наредном периоду нужно је повећати гравитационо подручје будуће мешовите средње школе и тиме поштрити критеријуме одабира ученика (већи број кандидата).

Смернице за повећање гравитационог подручја средње школе су:

- а) добро организован, субвенционисан (школски или јавни) превоз средњошколаца који живе удаљени преко 2 km од школе или ван града,
- б) стипендирање средњошколаца,
- в) организовање интернатског смештаја уз сарадњу са приватним сектором и фондацијама,
- г) побољшање квалитета наставе и понуда адекватног знања и вештина у складу са савременим средњошколским образовањем,
- д) доступност информатичко-телекомуникационим системима.

Примарни задатак који се поставља за школу јесте њено континуирано унапређивање по питању опремљености наставним средствима (набавка и осавремењивање кабинета за одвијање наставе, опремање радионица за обављање стручног дела наставе, опремање и уређење дворишта школе и спортских игралишта).

Осим постојеће средње школе, потребно је ангажовање локалне заједнице и у организовању специјалистичких курсева у облику дневних или вечерњих школа, чиме би се подигла информисаност и свест становника Општине о савременим сазнањима у развоју пољопривреде, приватног предузетништва, екологије, туризма, културе, информатике и телекомуникација, учења страних језика и другим усавршавањима и могућностима преквалификације.

Од посебне важности за развој села су специјализоване обуке за оживљавање старих заната и традиционалне обраде пољопривредних производа, који би били намењени угроженој млађој, пре свега, женској популацији у селима. Општинска управа треба да тражи фондове у националним и републичким агенцијама за развој и запошљавање, невладиним и међународним организацијама задуженим за развој општина и да се удружује са суседним општинама у заједничкој иницијативи.

У систему општег образовања, поред класичне гимназије потребно је отворити једно до два одељења спортске гимназије интернатског типа у циљу боље афирмације потенцијално развојних тимских спортова на подручју Општине.

Уколико порасте интерес становништва и уз побољшање саобраћајних веза, у каснијим фазама имплементације Просторног плана стећи ће се услови и мотивисаност домаћих или иностраних инвеститора за отварање ђачког интерната и специјалистичке школе за одређене профиле и знања, а у складу са будућом привредном оријентацијом и наменом локалног подручја (агро-технолошке, занатске, туристичко/угоститељске, спортске академије). Положај оваквих школа може бити и ван градског подручја.

• **ПРЕДШКОЛСКЕ УСТАНОВЕ** - Сразмерно привредном развоју и подизању степена запослености радно способног становништва, у планском периоду треба имати у виду изградњу установа за дневни боравак мале и предшколске деце, које би се налазиле у микроразвојним центрима заједнице села, с тим да је предшколску децу могуће обучавати у основним школама, уколико оне за то имају просторне могућности. При формирању модела организације ових установа неопходно је обратити пажњу на квалитет пружања услуга, доступност свим социјалним групама и покривеност што већег броја корисника, обзиром на мали број деце тог узраста у овој Општини. Код димензионисања капацитета установа предшколске заштите деце потребно је испунити одговарајуће минималне стандарде и нормативе.

Према Просторном плану Републике Србије капацитети предшколских установа могу се повећати (дугорочним) закупом приватних објеката, стимулисањем задужбинарства, коришћењем вишкова простора у основним школама и другим јавним објектима. У сеоским насељима је могуће организовати долазак мобилних, путујућих вртића, који би једном или два пута недељно радили са децом предшколског узраста

Са циљем боље покривености подручја могу се отворати подручна одељења при основним школама или у приватном сектору, у оквиру стамбених или других одговарајућих простора, који би био координиран и надгледан од надлежних служби. Овим обликом организовања обезбедила би се пожељна доступност (600-1000m) а не захтевају се посебни трошкови у изградњу објекта.

Ради повећања обухвата деце основним образовањем, Закон о образовању предвиђа обавезно похађање припремног програма за полазак у школу у трајању од најмање 6 месеци и то по четири сата дневно у години пред полазак у школу. Овакав вид предшколског образовања је бесплатан и треба да буде организован у вртићима или основним школама у којима постоји расположив простор. Подручна одељења предшколског карактера, осим у Кладову, треба да постоје у: Брзој Паланци, Корбову, Подвршки и Текији, као и у другим местима у којима постоји оправдан интерес, пре свега, довољан број деце.

• **СПЕЦИЈАЛНО ОБРАЗОВАЊЕ** - У специјалној школи која се налази у склопу ОШ "Вук Караџић", не предвиђа се повећање капацитета већ повећање стручног кадра и побољшање опремљености, односно набавка наставних средстава. Исто се односи и на основну музичку школу која се такође налази у склопу ОШ "Вук Караџић".

• **ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА** - Истоветан принцип обавезности као и за основно образовање односи се за објекте и службе примарне здравствене заштите које се, уз одговарајућу доступност, квалитет и стандард, морају обезбедити свим становницима Општине. Постојећи просторни капацитети објеката примарне здравствене заштите на нивоу Општине су оцењени као задовољавајући, односно у складу су са потребама досадашњих али и будућих корисника здравствених услуга на подручју Општине.

Проблем лежи у лошој дистрибуцији објеката и услуга и неусклађености са потребама становништва целокупне Општине.

Дом здравља на територији Општине поседује мрежу здравствених објеката по насељима, међутим, њихова територијална дистрибуција, покривеност стручним кадром и опремљеност су скромни и недовољни у односу на потребе становништва.

Процена је и да постојећи постелејни капацитети у објектима стационарне заштите нису задовољени, нарочито у Заводу за онкологију и радиологију.

У првим планским фазама посебан задатак у овој области треба да буде опремање и модернизација здравствених јединица, као и побољшање квалитета здравствених услуга. Побољшање доступности и квалитета здравствених услуга потребно је остварити обезбеђењем боље доступности центрима и објектима здравствене заштите, као и кроз бољу организацију рада здравствених служби (развијање мобилне здравствене службе, превентивне заштите, систематски прегледи, просвећивање становништва о очувању здравља).

Реструктурирање здравствене службе ће се, уколико се укаже потреба, одвијати у оквиру постојећих просторних капацитета могућим доградњама, адаптацијама и реконструкцијама објеката на садашњим локацијама.

Кадровски проблеми могу се решавати одређеним видовима стимулације дефицитарног кадра у сеоским насељима (доделом станова или обезбеђењем трансфера од радног места до куће, вишим личним дохотком, давањем пореских олакшица и банкарских стимулација при отварању приватне лекарске и стоматолошке праксе).

У каснијим планским фазама као императив се намеће обавеза локалне заједнице да свако сеоско насеље добије једну модерну и добро опремљену општу амбуланту.

У циљу повратка и задржавања квалитетног здравственог кадра у Општини, треба проширити обим услуга из области спортске медицине, обзиром на стратешку привредну оријентацију коју чини туризам у коме спорт и спортске активности имају запажено присуство.

Повећање капацитета апотекарске делатности очекивати највећим делом из домена приватног сектора.

У првом планском периоду апотеке треба отворити у свим микроразвојним центрима. Од локалне управе се очекује да подстиче приватну иницијативу у склопу стамбених објеката и занатских и трговинских центара у насељима.

Ветеринарску службу неопходно је децентрализовати, тј. лоцирати их у свим микроразвојним центрима, као и кадровски и материјално ојачати. Осим развијања мреже државне ветеринарске службе, треба стимулисати и развој приватне ветеринарске праксе. Тако се остварује обезбеђење довољне количине простора за ову службу преко приватног сектора а у оквиру адекватних приватних просторија.

• **СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА** - На подручју града Кладова постоји више установа за социјалну заштиту становништва Општине, и то: Центар за социјални рад, Завод за социјално осигурање, као и Клуб пензионера и Старачки дом (Дом пензионера).

Обзиром на изражен процес демографског старења у овој Општини, евидентна је потреба за различитим облицима заштите старих лица. Зато је неопходно, поред постојећих установа за социјалну заштиту грађана локалне заштите, развијати и нове модалитете за решавање положаја угрожених старих лица.

Иако су финансијска средства за реализацију изградње Дома за стара лица обезбеђена из приватног сектора, важно је да цена смештаја у овој установи буде прилагођена економским могућностима становништва.

Други модалитет био би обезбеђивање подршке породицама са старим лицима уз јачање патронажне мобилне службе, тзв. "помоћи у кући", која се организује од стране наведених установа за социјалну заштиту или приватних лица обучених за медицинску и другу помоћ, који би били координисани од надлежних служби. Просторним планом Републике Србије предлаже се и организовање **дневних центара** као форме пружања разноврсних услуга нестационарног типа у области социјалне заштите у непосредној близини места становања. С обзиром на повећање удела рањивих група у укупној популацији, организовање оваквих центара постаје све важније (старо становништво, старачка домаћинства, лица са сметњама у развоју, лица са хроничним болестима и инвалидитетом и др).

У Општини (може бити и ван општинског центра) је по свим стандардима неопходно обезбедити један објект за вишедневни и трајни боравак за особе са посебним потребама, а у Кладову планирати мрежу дневних боравака. За одређен број деце без родитељског старања и деце чији је развој ометен породичним приликама, препорука је да се испита могућност смештаја у тзв. хранитељским породицама, као и други модалитети.

Капацитети и квалитет смештаја морају одговарати прописаним критеријумима Правилника о ближим условима у погледу простора, опреме и потребних стручних и других радника за установе социјалне заштите.

- **КУЛТУРА** - Планирање културно-уметничких садржаја треба да буде у складу са будућом концепцијом развоја туризма и новим идентитетом општине Кладово. Град Кладово као општински центар и на даље треба да буде центар културних дешавања у Општини, с тим што ће се паралелно одвијати обнова и реконструкција појединих објекта у граду са неопходним адаптацијама објекта и обogaђивањем садржаја основне културе у микроразвојним центрима.

У првим фазама планског периода неопходно је приближити културу локалном становништву, како државним и републичким стратегијама развоја културе и културне свести грађана, тако и локалним медијским и школским акцијама, пропагирањем културних вредности, организовањем богатијег културно-уметничког програма, формирањем културно-уметничких и аматерских друштава и др. Сем тога, потребно је и побољшати квалитет услуга у установама културно-уметничког садржаја у микроразвојним центрима и појединим насељима, што се односи на: опремање примарних установа културе (домова културе, биоскопа и библиотека) савременом опремом и јачим стручним кадром, повећањем искоришћености постојећих капацитета, прилагођавањем цена, начина рада и радног времена ових установа становништву.

Објект Дома културе у Вајугама, обзиром на превелике капацитете у односу на број становника, може да се делом одвоји за другу намену али искључиво из области јавних служби (нпр. за спортске активности). Планом генералне регулације Кладова потребно је преиспитати постојеће капацитете и квалитет објекта и, у складу са тим, планирати евентуалну реконструкцију, адаптацију, доградњу или друге облике интервенција на постојећим објектима.

Тренутни разлози ниске искоришћености објекта за културу су финансијске природе који се могу решити у сарадњи са приватним сектором, односно омогућавањем узимања у закуп простора у приватном сектору својине или спонзорствима у локалним и гостујућим културно-уметничким манифестацијама.

• **СПОРТ И РЕКРЕАЦИЈА** - На подручју општине Кладово постоје две основне врсте објеката који су намењени спорту. Једно су спортско-рекреативни објекти (СРЦ "Фетислам", СЦ "Језеро", који се налазе у Кладову, СРЦ "Караташ" у Новом Сипу, стадион у Милутиновцу, отворени терени за мале и екипне спортове) а друго су школски спортски објекти (фискултурне сале) и игралишта у оквиру школских дворишта. Концепт спортске и здравствене рекреације у општини Кладово засниваће се на коришћењу:

- 1) постојеће понуде спортских објеката и комплекса у урбаном ткиву са изграђеним структурама,
- 2) подручја у којима доминира зеленило и природни мотиви (дунавске обале и плаже, зелене површине, НП "Ђердап") плански намењени за одвијање активности у слободном простору, са минималним прилагођавањем терена (за купалишта, марине, пешачке, бициклическе и трим стазе), под одређеним условима и према утврђеним граничним капацитетима локација дефинисаних прописаним плановима.

У првим фазама реализације плана акценат треба ставити на изградњу, одржавање, осавремењивање и обогаћивање садржајима примарних објеката физичке културе (фискултурне сале, отворени терени за мале спортове) у свим матичним школама, уз обнову појединих јавних спортских објеката и терена у локалним центрима. Изградња спортских терена у двориштима школа у складу је са акцијама које се предузимају на уређењу школских дворишта покренутих, како од локалних власти тако и од надлежног Министарства, с циљем усмеравања омладине на креативније коришћење слободног времена. Отворена и затворена игралишта треба опремати као полифункционалне спортске терене на бетонским или поливинилским подлогама (у насељима где постоје фудбалски клубови уредити травнате фудбалске терене) са уређеним санитарним просторијама, режимом коришћења и одржавања.

Планом генералне регулације Кладова потребно је преиспитати постојеће локације за објекте спорта и рекреације, дати услове за њихово даље коришћење а нарочито за следеће локације:

- различити облици спонтане рекреације у граду - на јавним зеленим површинама и уз обалу Дунава (пешчана плажа на потезу ка Костолу и др.),
- зона око језера као важан туристичко-рекреативни потенцијал не само града већ и ширег окружења,
- активирање тврђаве "Фетислам" у туристичке сврхе, уређење зелених површина у оквиру комплекса.

План генералне регулације Кладова треба да анализира потребе и могућности активирања нових локација.

Од стране локалне управе очекује се да у наредном периоду обезбеди средства и да подршку у оснивању различитих облика спортских објеката: спортске академије и гимназије, пливачког и ватерполо клуба, наутичког центра, такмичарског простора за спортски риболов удицом на пловак и др. За реализацију наведених опредељења и популаризацију спорта потребно је укључити приватну иницијативу, с обзиром на чињеницу да проблем лежи у недостатку средстава. Локације могу да буду и у Текији и/или Брзој Паланци.

Прилог

Карта 02 : ДИСТРИБУЦИЈА ЈАВНИХ СЛУЖБИ

2.3. ПРИВРЕДНЕ ДЕЛАТНОСТИ И ТУРИЗАМ

2.3.1. Могућности развоја локалне економије

У привреди општине Кладово постоје бројни проблеми, посебно у индустријском и пољопривредном сектору, где многи капацитети послују са губицима, а радници остају без посла. Немогућност запошљавања допринела је интензивирању депопулационих процеса.

Други велики проблем за локалну самоуправу представља наглашена неравномерност између општинског центра Кладова и осталог подручја, нарочито заостајање привредног односно пољопривредног развоја руралног подручја и низак ниво опслуживања различитим услугама (комерцијалним, занатским, а посебно комуналним). Највећи одлив становништва, поред Брзе Паланке, је из демографски већих сеоских насеља (посебно Грабовица, Љубичевац, Подвршка, Велика Каменица), чиме се умањује њихов развојни потенцијал.

Такође, уређеност простора и стање животне средине, на великом делу општинског подручја, није на задовољавајућем нивоу-необрађене и запуштене пољопривредне парцеле, интензивна сеча шума која није праћена одговарајућим пошумљавањем, недовољна брига о приобаљу, негативни утицаји подземних вода, нерешено питање одвођења отпадних вода и одлагања отпада, недостатак сточних гробаља и др.

За локалну самоуправу одређени проблем представља чињеница што најзначајнијим развојним капацитетима/потенцијалима Општине (ХЕ "Ђердап", воде, Национални парк "Ђердап", шуме) газдује држава, чиме се умањује могућност директног утицаја локалне самоуправе.

Имајући у виду потребу да се општинско подручје равномерније развија и да се зауставе и преокрену неповољни демографски трендови, иницијативе за активирање локалних ресурса (пољопривредног, туристичког) посебно у насељима Брза Паланка, Текија, Велика Каменица, Манастирица, Велесница, Костол, морају бити потпомогнуте побољшањем саобраћајне инфраструктуре (локалне путне мреже) и основних комуналних услуга као што је решавање питања: водоснабдевања, одвођења отпадних вода, одлагалишта отпада, сигурности у електроснабдевању и телефонији (фиксној и мобилној), уређења приобаља.

Оперативни задатак Општине у овој области је:

1. Унапређење саобраћајне и комуналне инфраструктуре на подручју Општине као предуслов за: активирање локалних ресурса, развој локалне економије на принципима одрживог развоја и демографску обнову руралног подручја

Локална самоуправа треба да, са своје стране, предузме све мере које могу да **убрзају процес транзиције**, пре свега у домену **афирмације и промоције општине Кладово** као подручја привлачног за улагање капитала, за туристички боравак, али и за повратак становника из дијаспоре и настањивање у Општини. У тој функцији је и израда Просторног плана Општине с тим да, у фази имплементације, локална самоуправа мора да својим активностима (формирањем институција, доношењем одређених прописа, стандарда и норматива), на конкретним програмима, прати развој међуопштинске, међуграничне и међурегионалне сарадње, као и развој партнерства јавног и приватног сектора.

Други оперативни задатак у овој области је:

2. Организовано деловање у простору на принципима одрживог развоја и коришћење потенцијала простора за развој међуопштинске, трансрегионалне и прекограничне сарадње.

Организовано деловање подразумева прихватање и поштовање од стране локалне самоуправе неколико обавезујућих принципа деловања:

- **Континуалност** у предузимању заједничких развојних, планерских и промоционих акција је основна претпоставка, јер се ради о дугорочном процесу, где ће се актери сусретати са новим изазовима и потребом сталног мониторинга;
- **Сусретност**, што подразумева сталну међусобну комуникативност корисника простора – од носиоца туристичког и пољопривредног развоја на развоју еко-туризма, носиоца туристичког и културног развоја, до индустријских носиоца и предузетника – мале привреде, а у циљу усклађености акција у простору. Истовремено, погранични положај Општине упућује и на потребу да се акције покрећу, координирају и реализују у сарадњи са пограничним актерима са румунске стране Дунава;
- **Едукативност и информисаност** је активност неопходна у свим сегментима деловања на простору Општине. Суштина одрживог развоја мора бити приближена различитим корисницима простора (индустријским, пољопривредним, туристичким посланицима, грађевинским оператерима и др.). Упознавање је потребно да нађе своје место у образовном систему, јавном сектору, код запослених, код пољопривредног становништва, у НВО. Такође, локална самоуправа треба да покреће иницијативе да се искористе могућности које надлежно Министарство пружа у обуци и оспособљавању локалних органа за захтеве које интеграција са ЕУ поставља.

Осим овога, један од приоритетних оперативних задатака је:

3. Редифинисање и максимално активирање земљишне политике ради убирања више средстава за комуналне потребе, као и покретање иницијативе за преиспитивање пореске политике за погранична подручја у заостајању како би се капитал у њима активирао на бољи начин.

Организовани приступ, такође, подразумева:

- **Дефинисање области деловања** – од тога да ли се покривају само општинске теме или се деловање односи и на међуопштинску, међурегионалну и међуграничну сарадњу; или пак да ли је предмет деловања само промоција просторно-планерске политике и решења која из тога произилазе или се пак промоцијом обухватају и секторски развој и политике које дефинишу економске, финансијске, земљишне, еколошке и друге услове. С обзиром да се на овом простору ради и о регионалним потенцијалима и пројектима (вишезначајни дунавски, Национални парк, културна баштина и др.), природно се намеће потреба да се **деловање прошири на међуопштинску, међурегионалну и међуграничну сарадњу.**

Промотивним активностима потребно је, поред упознавања са понудом одређених простора/локација за пословање, туризам, становање и др., упознавање и са другим условима који су за потенцијалне инвеститоре важни – информације које се односе на пореску и земљишну политику, финансијске обавезе и стимулације, еколошке услове и обавезе, обавезујуће стандарде и сл. Примера ради, **формирање кластера** захтева комплексан организован приступ – од информисаности потенцијалних учесника (пољопривреде, туризма, индустрије, грађевинарства, здравства, науке и струке, саобраћајних, финансијских и осигуравајућих институција) – преко формирања заједничких служби (маркетинга, продаје и сл.) до, евентуалног, формирања заједничког фонда средстава и сл. Локална самоуправа Кладова као заинтересована страна мора у овоме активно и организовано да наступи.

- **Успостављање организационе структуре** – што подразумева да се постигне сагласност око доношења одлуке о томе да се **формира посебно тело/агенција за развој** које би се у име локалне самоуправе Кладова организовано бавило "промоцијом" простора (маркетинг локација), што не искључује формирање посебних, везаних за реализацију конкретних пројеката, а локална агенција би била координатор појединачних пројеката.

С обзиром да се на овом простору ради и о регионалним потенцијалима неопходно би било да **локална самоуправа Кладово активно учествује у регионалној сарадњи и предлагању и успостављању регионалне организационе структуре**. Потребно би било да се агенција (или друго тело) институционализује тј. да се обезбеде финансијска средства и кадрови како би се деловање професионализовало;

- **Избор начина деловања – пасиван или активан приступ.** Пасиван приступ би, пре свега, значио ослањати се на планску документацију и чекати да ли ће се планска решења и планске пропозиције реализовати. Искуство нам говори да овакав приступ најчешће не даје одговарајуће резултате. Активан приступ, као једино делотворан, подразумева, пре свега координиран рад урбано-менаџерског типа ради координације активности са свим носиоцима информација о простору (службе за изградњу, урбанизам и грађевинско земљиште, општинске имовинско-правне, пореске, инспекцијске, катастра, туристичке, културне, заштитарске и др.). Активан приступ би требало да значи покретање конкретних пројеката, на пример везаних за:
 - **активности надлежног Министарства,** које организује регистрацију пољопривредних произвођача у циљу препознавања корисника аграрног буџета и успостављања контакта са произвођачима. Будуће тело/агенције за промоцију простора би могло преко надлежне Филијале да предложи могуће пројекте који би допринели развоју руралног подручја и афирмисању конкретних пројеката и производа (еко производи, производња сирева специфичних за ова подручја и сл.);
 - **сарадњу са дијаспором** –Ослањање на помоћ дијаспоре реално је само уколико ће се сарадња одвијати на конкретним програмима/пројектима. Обиље потенцијала за развој пољопривреде и прераде, сакупљања и паковања лековитог биља и шумских плодова, развијање различитих видова туристичке понуде (наутички, ловни, риболовни, едукациони, сеоски и др.) и рекреације (бициклистичке стазе дуж обале Дунава и др.), а што је све условљено улагањима у изградњу и унапређење животне средине, представљају добру основу за предлагање конкретних програма. У том смислу потребно је припремити и основне информације за програме (финансијске, радна снага, заштита животне средине, тржиште набавке и пласмана производа и услуга, и др.);
 - **становништво,** посебно у сеоским општинским насељима, око конкретних акција, нпр. око обнове традиционалних производа и услуга (сирева, традиционалних заната и др.). Да би се на овом плану постигао успех потребна би била већа децентрализација управе, стручних служби и центара – боља опремљеност месних заједница, отварање бизнис центара, боља задружна организованост (Брза Паланка, Текија, Подвршка, Ртково, Корбово и др.). Сарадња са становништвом је основ за развој партнерства јавног и приватног сектора;
 - **развој међуграничне сарадње,** што је за локалну самоуправу од изузетног значаја за њен будући развој.

2.3.2. Пољопривреда

Полазећи од постојећег стања, оперативни циљ у развоју пољопривреде општине Кладово је:

СТВАРАЊЕ КОНКУРЕНТНЕ И ТРЖИШТУ УСМЕРЕНЕ ПОЉОПРИВРЕДЕ, С ПРИМЕРЕНИМ ДОХОТКОМ, ВОДЕЋИ РАЧУНА О ДЕМОГРАФСКОМ ОПОРАВКУ И ОДРЖИВОМ РАЗВОЈУ. У ТОМ СМИСЛУ, ТРЕБА ВОДИТИ РАЧУНА О СТВАРАЊУ ПРЕДУСЛОВА ЗА БРЖУ И БОЉУ СТРУКТУРНУ ПРИЛАГОЂЕНОСТ ПОЉОПРИВРЕДНОГ СЕКТОРА ТРЖИШНИМ ПРИЛИКАМА И СВЕ ЈАЧОЈ КОНКУРЕНЦИЈИ.

Просторни развој пољопривреде полази од претпоставке да корените промене у пољопривреди траже трансформацију сеоског подручја побољшањем услова за рад и живот људи на том простору. До сада је већа пажња усмеравана на пољопривредне проблеме, а не на свеукупност развоја руралног подручја, што треба мењати. Рурални развој не значи само побољшање сеоске инфраструктуре, већ и отварање могућности запослења у непољопривредним делатностима. У руралном развоју пољопривреда чини само један више или мање значајан део који је чврсто повезан с другим делатностима, друштвеним и природним окружењем. Стога је потребно залагати се за интегрални приступ развоју села који подразумева његов привредни, друштвени и културни развој.

Елементи пољопривредне рејонизације

Агроеколошки услови у општини Кладово условно су повољни за пољопривредну производњу и ослањају се на простране равнице и речне терасе (Доњи Кључ) изнад којих се издижу виши предели покривени шумама и пашњацима (Горњи Кључ). То условљава регионалну специјализацију источног, низијског дела општине за ратарство, повртарство, виноградарство и сточарство и западног, брдско-планинског за екстензивнију одрживу пољопривреду и сточарство. Вишевековна традиција пољопривреде, формиране производне преференце, агролошки, климатски и едафски услови омогућавају потпунију економску валоризацију простора општине Кладово, генерално посматрано, према следећим пољопривредним микрореонима:

- Подручје интензивне пољопривреде тржишног карактера у претежно **низијском делу општине** (Доњи Кључ) где доминирају орнице и ливаде (Корбово, Мала Врбица, Ртково, Велесница, Велика Врбица, Вајуга, Речица, Купузиште, Кладово, западни делови атара Велике Каменице, Грабовице и Брзе Паланке). То су простори повољни за вођење економски ефикасне разноврсне пољопривредне производње. Становници се углавном баве ратарском, повртарском и сточарском производњом, мада је у последњој деценији запажена тенденција запостављања сточарства. У том смислу плански приоритет је поновно успостављање тесне везе између развоја биљне и сточарске производње, са ослонцем на обезбеђењу сопствене крмне базе и редефинисању основних тржишних производа. На овом подручју подршка треба да буде усмерена ка укрупњавању поседа и повећању количине производње уз очување биодиверзитета земљишта.

Основе ратарства чине пшеница (гаји се на просторима дунавских тераса и површи Кључа) и кукуруз (у свим катастарским општинама, али боље приноси има у атарима села дуж алувијалних равни Дунава, речним терасама и Кључкој равници). што се и у будућности неће битије мењати. Најповољнији терени за производњу кукуруза су алувијалне равни и најниже терасе (Фунди, Насип, Грло, Луки и сл.), док пшеници више погодују сушнији терени на просторима виших тераса и Кључа (потези у к.о Корбово - Церибаше, к.о. Љубичевац - Гламеја, Кључ, к.о. Грабовица – Селиште и Биљевина, Мала Врбица - Гај, Кладово – Чардак и Турске Баште и сл. Најбољи природни услови (пре свега са аспекта наводњавања) за развој повртарства, су заступљени на алувијалној равни Дунава код Мале Врбице, Корбова и Вајуге.

Просечни и укупни приноси последњих деценија имају изражени варијациони тренд, што је директно повезано за сушне године, и најозбиљније показује на потребе наводњавања-одводњавања на просторима Кључке терасе и Доњег Кључа, као најпогоднијих земљишта за интензивну пољопривредну производњу: *Видети "Студију оправданости за наводњавање Кључа" коју је радио Институт "Јарослав Черни".*

Производња поврћа захтева велики ангажман људског рада, али на малим поседима (од 1 ha), према неким проценама, може се обезбедити доходак једнак оном са имања која имају више од 20 ha ратарских усева и двадесетак услова грла стоке. Због тога се јавља потреба изградње мреже заједничких хладњача за воће и поврће, чиме се породичним пољопривредним газдинствима донекле пружају услови за конкурентско понашање на тржишту.

Импулс развоју повртарства представљала би изградња капацитета за производњу и прераду (конзервисање, сушење и смрзавање) поврћа. Простори дуж алувијалних равни Дунава, у атарима села Мале Врбице, Корбова и Вајуге погодни су за повртарске културе. Производња поврћа и цвећа показује технолошке и економске (компаративне) предности, посебно под пластеницима и стакленицима. Према потенцијалима, уже воћарско подручје може се развијати на побрђу изнад Дунава у атару Текије и на просторима од Корбова до неготинске низије (коштуњаво воће).

Простори нижих тераса и речних долина погодују производњи сточног биља. Искуства говоре да нешто већи значај у сетвеним културама треба дати индустријском биљу (посебно у атарима села Костол, Ртково, Корбова, Вајуге, Љубичевац и Грабовице). Сунцокрет спада у најзаступљенију индустријску културу, гаји се на површи Кључа и бележи, такође, огромне осцилације у приносима. Ратарску производњу треба усмерити потребама сточарства. Повећање интензивности ратарства на овим просторима непосредно је условљено предузимањем одговарајућих агротехничких и организационих мера.

На простору Доњег Кључа оптималне комбинације производних структура породичних пољопривредних газдинстава су бројне, али посебну пажњу треба посветити процесу специјализације у пољопривреди. Ово је простор где је пољопривредно земљиште најозбиљније угрожено узурпацијом од стране других корисника (проширење насеља, претварање у грађевинско земљиште, индустрија и сл.). Пољопривредну производњу у атарима тих села треба усмерити и охрабрити у правцу финализације пољопривредне производње и развоја прерађивачких капацитета. Посебна пажња мора се посветити развоју стручних служби и њиховој саветодавној улози (прехрањивање биљака, интегрална заштита, и сл.)

- **Побрђе** карактерише и додатно учешће ливада и пашњака (атари села Подвршка, Кладушница, Давидовац, Нови Сип, Текија, Петрово Село, Река и западни делови атара Љубичевац). Тај простор одликује издиференцираност природних услова за развој пољопривреде и учестала смењивања у простору где у комплексима ораничних површина доминира производња жита (уз специфичне погодности за производњу проса, хељде, ражи и сл.), пашњаци и ливаде пружају солидну основу за развој сточарства.

На овим просторима интегралним приступом треба омогућити услове за развијање сточарства: говедарства, овчарства и козарства ради производње млека и меса. Ово је могуће променом расног састава крава, оваца и коза, те побољшањем њихове исхране и услова смештаја, градњом сточарских фарми, повезивањем привредних субјеката пољопривреде и породичних газдинстава. Код ове производње маркетиншки треба подржати производе дефинисаног географског порекла (Кључки, Текијски, Ђердапски, Мирочки, Кладовски, и сл.) Овај простор одликује и повољност природних услова за производњу аутохтоног и плантажног лековитог биља, гљива, сакупљање шумских плодова и сл. Да би се покренула ова производња потребно је организовати перманентну обуку сакупљача, формирати откупне, а у неким случајевима и прерађивачке центре.

На овим просторима постоје услови за развој пчеларства, и у том смислу важно је обновити пчелињи фонд и подстакнути занимање за пчеларством код младих људи. Такође је важно настојати да се у сваком насељу где постоји барем један пчелар (предузетник, професионалац) организује откуп пчелињих производа.

Лоша инфраструктурна опремљеност и изразито демографско пражњење села представљају основна ограничења за оријентацију на интензивније правце коришћења земљишта. Целокупан простор Мирочног дела општине пејсажно је врло атрактиван за развој сеоског туризма. Разноврсност пејсажног амбијента, локалних обичаја, припреме хране, славе и светковине, солидна су основа за развој агротуризма.

За подручје Општине на подручју рибарства и рибничарства дефинишу се следећи развојни правци:

- Рибњак реализован у старачи Дунава у Малој Врбици, који је и пројектом система "Ђердап" предвиђен да побољшава репродукцију рибљих врста на успореном делу тока Дунава, треба ревитализовати и ставити у пуну функцију. Могуће је његово проширење, чиме би тај рибњак постао један од најважнијих на читавом току Дунава. Тај рибњак треба да има две функције: (а) комерцијално рибничарство, за одгајање конзумне рибе - шарана, толстолобика, амура, (б) производња рибље млађи за репопулацију у акумулацијама црноморских миграната.
- Кавезни узгој риба је допуштен на свим заклоњеним деловима акваторије оба језера, тамо где не омета енергетске и пловидбене функције акумулација.
- Допуштена је изградња топлководних рибњака на читавом простору приобаља, јер је то најинтензивнији начин коришћења земљишта, посебно оних нижих бонитених класа и оних код којих у приобалним депресијама постоје тешкоће у одржавању захтеваних режима подземних вода.

• **Атаре села Љубичевац, Костол, Ртково и Грабовица** имају веће површине под виноградима. Према неким проценама производњом са 5-6 ха у могуће је осигурати егзистенцију једног пољопривредног домаћинства. Међутим, досадашња небрига довела је ту производњу на руб пропасти што је резултирало установљеним трендом смањења површина под виноградима. Винова лоза гаји се на лесним и песковитим терасама у атарима села Љубичевац, Костол, Ртково. Неповољна демографска ситуација основни је ограничавајући фактор развој виноградарства (то су насеља која имају највеће учешће становника на привременом раду у иностранству – Љубичевац, Грабовица). Производња квалитетног вина ("Душа Дунава") у атару Костола је добар пример у овом смислу.

• На подручју највећег интереса заштите – **Националном парку "Ђердап"**, пољопривреда је опредељена режимима утврђеним Просторним планом подручја посебне намене. Користећи највећу предност простора, која се одражава у очуваном стању животне средине треба улагати напоре у развита еколошке пољопривреде (органске или биолошке), која под строгим надзором производње, без примене минералних ђубрива, пестицида, хормона и других агрохемикалија, не може постићи задовољавајуће приносе, али уз добру организацију тржишта може постићи добре економске резултате.

• **Еколошка пољопривреда** представља велики развојни потенцијал општине Кладово. Потенцијали за тај вид производње постоје у атарима свих села, јер на многим земљиштима последњих десетак година није било никакве пољопривредне производње (резултат напуштања села и пољопривреде), па ни загађења земљишта уз очување природног биодиверзитета земљишта. Због растуће потражње на тржишту, еколошки производи могу бити полазиште за стварање препознатљивог тржишног и извозног производа. У том смислу неопходно је увођење одређених технолошких и квалитативних стандарда, повећање нивоа знања, те одговарајуће организовање и активна тржишна промоција производа. Та производња тражи вишеструко мања улагања у непосредну производњу, али и много већа знања, па је нужно израдити програме едукације и покренути пробну производњу у неколико "пилот" насеља. Прекограничном сарадњом (у Румунији постоје солидни потенцијали, посебно у атарима села Кривина, Вранча, Баточи, Килија и сл.), као и промоцијом "кључких" или "ђердапских" еко-производа, ова линија пољопривредне производње добила би још више на значају.

Прилог

Карта 03 : ПРАВИЦИ КОРИШЋЕЊА ПОЉОПРИВРЕДНОГ ЗЕМЉИШТА

2.3.3. Индустрија

Секторски циљ развоја индустрије Општине Кладово усмерен је ка демографској ревитализацији и успостављању стабилног и напредног социјално-економско-еколошког подручја препознатљивог идентитета у регионалним оквирима:

**СТВАРАЊЕ ОДРЖИВЕ ТЕРИТОРИЈАЛНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ ИНДУСТРИЈЕ
АКТИВИРАЊЕМ РАЗВОЈНИХ ПОТЕНЦИЈАЛА**

Стратешка опредељења са аспекта усмеравања размештаја индустрије на подручју општине Кладово односе се на:

- **рестриктивно ширење постојећих зона и дисперзно размештених локалитета** у општинском центру, првенствено повећати степен искоришћености већ активираних зона/локалитета, интензивирати коришћење производних капацитета модернизацијом производње и подизањем квалитета инфраструктурне опремљености уз предузимање мера заштите окружења;
- **формирање нових зона/локалитета на просторима мање повољним или неповољним за пољопривреду** (непродуктивном земљишту) и изван ужег приобалног појаса Дунава, на теренима повољних услова за изградњу;
- **инфраструктурно опремање зона/локалитета за производно-прерађивачку делатност** у малим развојним центрима, сеоским насељима са већ формираним нуклеусом производње и у насељима која су заинтересована и имају повољне (природно-географске, економске, и др.) услове за развој предузетништва и смештај МСП (било у новим објектима или кроз реактивирања производних објеката тренутно ван функције - складишта, откупне станице...),
- **лоцирање малих погона еколошки чисте производње у оквиру стамбених зона** у насељима сагласно правилима изградње и уређења простора.

Концепција размештаја индустрије

Просторна организација будућег развоја индустрије општине Кладово базирана је на потенцијалима/ограничењима/реалним могућностима подручја Општине, неопходности децентрализације индустрије, географским особеностима простора, социјалним потребама Општине и просторно-еколошким капацитетима.

Тако дефинисана просторно-привредна структура Општине имаће следеће центре индустријског развоја (ЦИР):

- општински центар **Кладово** са приградским насељима Кладушница, Костол, Нови Сип, у рангу примарног индустријског центра, а размештај индустрије усмераваће се у постојећу индустријско-привредну зону северозападно од Кладова, потенцијалну производно-предузетничку зону југозападно од Кладова и мању предузетничку зону у приградском насељу Костол;
- микроразвојни центри: **Брза Паланка** са постојећом и планираном производно-пословном зоном, и **Корбово** са исказаним интересом за развој предузетништва и формирање производно-пословне зоне;
- **насеља са нуклеусом производно-прерађивачких активности** и иницијалним облицима предузетништва, различитих просторно-развојних могућности за организовање производних предузећа/погона: Љубичевац, Грабовица, Ртково...

Остала насеља немају услове за формирање већих зона за локацију индустрије, али постоје услови за развој комплементарних делатности из домена услуга, пољопривреде, јавних служби, а у складу са улогом и значајем насеља у просторној организацији Општине (Подвршка, Текија).

Такође, отворене су могућности развоја еколошки прихватљивих мањих производних погона у оквиру грађевинских подручја сеоских насеља, у складу са правилима грађења простора.

ЦИР КЛАДОВО – Поред ХЕПС “Ђердап I” као најупечатљивијег елемента у простору Доњег Подунавља, индустријско-привредна зона у Кладову по функцији, садржају и улози заузима значајно место у просторно-привредној структури Општине. Истовремено, у промењеном окружењу и пословном амбијенту, може се очекивати интензивирање њене регионалне функције у склопу различитих модалитета трансграничне сарадње и повезивања.

У будућем периоду треба задржати диверзификовану структуру производних активности (бродоградња, производња металних производа, рекламне технике, бетона, складишно-транспортне услуге, дистрибуција гаса и др.) уз различите облике реструктурирања предузећа и могућност лоцирања нових МСП. Истовремено, потребно је комплетирање садржаја новим, савременијим формама пословања, као што су, слободна царинска зона и складишно-претоварна зона. Тиме би се створили повољнији услови за мултифункционалне везе између активности у ширем окружењу. Просторно ширење зоне је знатно лимитирано, могуће је само у правцу насеља Кладушница (потес Царине) чиме би међупростор између државног пута I реда и Дунава, насеља Кладова и Кладушнице, представљао континуирано изграђену/заузету целину. С обзиром на постојећи/очекиван садржај активности и положај зоне у приобаљу Дунава (на правцу доминантног ветра, у контакту са другим корисницима често супротне намене - зоном културних вредности и зоном изворишта за водоснабјевање “Царина”), неопходно је интензивније и економичније коришћење простора унутар зоне, функционално и технолошко осавремењивање производње у циљу вишег степена заштите средине (нарочито третмана и евакуације отпадних технолошких вода и чврстог индустријског отпада, као и подизање заштитног зеленила у контактном појасу према другим корисницима простора).

Битан моменат који би допринео интензивнијем развоју је оформљење слободне зоне (самосталне или као део СЦЗ Прахово). Ова савремена просторна форма функционисања привредних делатности треба да искористи предности геосаобраћајног положаја Кладова на Дунаву, а као инкубатор економског развоја да допринесе повећању директних страних инвестиција, извоза и запослености, чвршћих веза са истраживачко-развојним институцијама и др. У циљу постизања бољих ефеката, неопходно је позиционирање зоне у мрежи слободних зона на Дунаву (Београд-Панчево-Смедерево-Ковин-Прахово) и у систему Кладово - Турн Северин - Оршава у правцу развоја комплементарних функција и компатибилних програма.

Потребне акције: реструктурирање постојећих предузећа, подизање квалитета инфраструктурне опремљености, уређење простора да може да прихвати нова МСП, спровођење мера заштите средине, опремање теретног пристаништа у правцу повећања оперативности приликом истовара/утовара и приступачности домаћим и страним привредним субјектима. Што се тиче слободне зоне, потребно је преузети акције везане за дефинисање менаџмента зоне, локационо-програмску оријентацију, промоцију и др.

Поред привредне зоне као издвојене просторне целине, Планом генералне регулације Кладова треба проверити могућности дефинисања и других мањих зона/локалитета индустријске производње и, у складу са тим, предвидети њихову дистрибуцију у градском ткиву, капацитете, врсту делатности (производно-пословне, комерцијално-услугне...). Такође, потребно је преиспитати могућност њиховог развоја око раније формираних нуклеуса делатности као и да ли је поједине садржаје на постојећим локалитетима потребно трансформисати.

Имајући у виду потенцијале, перпективе и интересовања за интензивнији развој МСП, у блиској будућности указаће се потреба за обезбеђивањем нових зона/локалитета за планско усмеравање смештаја МСП ван граница Плана генералне регулације Кладова:

- 1) Један од потенцијално атрактивних локалитета за формирање предузетничке зоне налази се дуж државног пута I реда (М25), у близини станица тог пута и новопланираног општинског пута, у продужетку просторне целине Дедиње. Детаљнијим истраживањима дефинисаће се положај, површина зоне и мере за побољшање повољности услова за изградњу, јер је са инжењерско-геолошких аспеката реч о терену мање стабилности (површински слој је изграђен од неогених седиментата и нагиба терена око 5-10%). Дијапазон активности будућих МСП обухвата прерађивачке, засноване на преради сировина са локалног подручја, пре свега пољопривредних, и традиционалних индустрија (метална, текстилна и др.) које су део ширег производног ланца, савремених технолошких поступака, и услужне активности (сервисне/складишне/транспортне/велетрговина) уз висок степен заштите окружења. У близини ове зоне дуж пута М-25 у правцу југа налазе се и објекти пољопривредне инфраструктуре пољопривредног предузећа "Кључ".
- 2) У рубној зони насеља Костол, уз општинску саобраћајницу ка Вајуги, налази се други локалитет атрактиван за формирање мање предузетничке зоне. Имајући у виду близину стамбених зона, неопходно је тип производних/услужних активности прилагодити стамбеном окружењу и предвидети развој пре свега мањих предузећа/погона, виших фаза прераде/услуга, еколошки подобних, као и различитих облика комерцијално-пословних делатности.

ЦИР БРЗА ПАЛАНКА – Јачање улоге овог насеља у дунавском развојном појасу које, у регионалним оквирима, поседује централни положај између два развојна центра – Кладова и Неготина, а у општинским оквирима представља микроразвојни центар, подразумева развој просторно-привредне структуре која треба да поспешу децентрализацију Општине и уравнотеженост размештаја становништва и привредних активности. Садашњу аграрно-услужну функцију насеља потребно је унапредити стварањем услова за запошљавање радне снаге у производно-пословним и комерцијалним делатностима (за задовољавање потреба стално насељеног становништва и у функцији развоја туризма). Што се тиче зона/локалитета за смештај производно-пословних капацитета, различите су просторно-развојне могућности.

Постојећа индустријска зона, изводно од насеља, нема могућности просторног ширења. Из тих разлога потребно је ефикасније коришћење простора у оквиру постојећег габарита. Ситуираност у атрактивном приобаљу Дунава, производно-програмска оријентација и могућа допуна програмског профила, намећу потребу модернизације производње, позиционирање пристаништа у ширем окружењу, стриктно спровођење мера заштите средине и тиме респектовање осталих корисника (нпр. туризам, спорт и рекреација, транспорт, становање...).

Потребне акције: покретање производње, проширење производних програма, опремање пристаништа адекватним претоварним уређајима за утовар/истовар робе сагласно мерама, прописима, правилима уређења и заштите простора.

Будући развој МСП производно-пословних делатности просторно треба усмеравати и у нову производно-пословну зону у просторном троуглу између леве обале Речке реке, државног пута I реда М-25 и општинског пута, са иницијалним облицима предузетничког привређивања. Према захтевима тржишта и интересима локалне заједнице, потребно је дефинисати садржај зоне дајући предности програмима коришћења/прераде локалних сировина и комплементарним комерцијалним делатностима у оквиру просторно-еколошког капацитета зоне.

Поред наведених зона, производно-пословне делатности могу се одвијати и на дисперзно размештеним локалитетима у оквиру стамбених зона али само еколошки прихватљиве активности које не угрожавају функцију становања сагласно правилима грађења и уређења. Тиме ће се омогућити квалитетна афирмација и обликовање идентитета просторно-привредне структуре овог микроразвојног центра и успостављање комплементарних односа са центрима развоја истог и вишег ранга.

ЦИР КОРБОВО – као микроразвојни центар, један је од будућих носиоца развоја локалне економије. Реч је заједници са исказаном заинтересованошћу за партнерско учествовање у процесу активирања/реактивирања локалних развојних предности за развој пољопривреде, на бази њене индустрије, туризма и осталих делатности услужног сектора.

Потребне акције: просторно планским документима одредити положај, величину зоне, решавање имовинско-правних односа, парцелацију, опремање комуналном инфраструктуром, а производно-програмску оријентацију ускладити са потребама тржишта и интересом заједнице.

У осталим насељима Општине нема локационо-развојних могућности за стварање већих индустријских/производно-пословних зона. Међутим, могуће је лоцирање мањих производних погона у појединим зонама које имају добре саобраћајне везе са државним путевима I и II реда и тиме добру приступачност локацији:

- Као таква се препознаје и индустријска/производно-пословна **зона Давидовац-Кладушница**, северозападно од Кладова, уз општински пут према Манастирици, у непосредној близини државног пута I реда Кладово-Текија. Важност активирања ове зоне произилази и из потребе прекограничних нивоа интеграције општине Кладово кроз вишеструку кооперацију са регионима Мехединци Караш Северин на румунској страни. Та кооперација отвара путеве активирања заједничких туристичких, привредних, саобраћајних и културних програма од чега увелико зависи успешност развоја на обе стране Дунава.

- Према просторно-развојним погодностима и могућностима формирања производне зоне издваја се и **локалитет на стецишту државног пута I реда М-25 и општинске саобраћајнице ка насељу Љубичевац** у истоименој катастарској општини. Саобраћајна приступачност, пункт пољопривредне инфраструктуре и индустријске активности, као и услови за ширење, чине овај локалитет атрактивним за агломирање других привредних капацитета.

Непходно је истражити модалитете подршке оформљењу зоне (стварањем услова за подстицање приватне иницијативе и активно укључење дијаспоре у инвестирање развоја прерађивачког сектора), коју треба просторно дефинисати, садржајно профилисати и комунално опремити.

- Ткђ. могуће је формирање **мањих производно-пословних погона и у оквиру изграђеног дела насеља** (као појединачни објекти на посебној парцели или у оквиру исте парцеле заједно са становањем или кроз реактивирања производних објеката тренутно ван функције - складишта, откупне станице...), уз велика ограничења по питању програмског профила-може бити речи само о чистој производњи која не угрожава животну средину и функцију становања. У насељима Грабовица, Ртково, Текија, већ су развијени иницијални облици предузетништва у пољопривредним, производно-прерађивачким, услужним и другим компатибилним делатностима. Будуће иницијативе које ће допринети повећању густине радних места, подстаћи дневне миграције, стимулисати развој мултифункционалне структуре активности у сеоским насељима, и бити сагласне потребама заједнице и капацитетима простора, свакако треба подржати.

Оперативни циљеви развоја индустрије:

- повећати број радних места у градским, посебно сеоским и приградским насељима;
- структуру локалне радне снаге прилагодити потребама за новим радним местима (увођењем нових образовних профила у школе или кроз курсеве преквалификације и оспособљавања, усавршавања);
- МСП из домена индустрије/производно-пословних делатности првенствено **лоцирати у постојеће зоне** до постизање високог степена искоришћености простора, осим оних локационо-нееластичних активности (сировински оријентисане или посебних захтева за простором специфичних карактеристика);
- развој већих производних зона **ускладити са развојем основне саобраћајне мреже** како би се искористиле компаративне предности геосаобраћајног положаја;
- проширење или формирање нових зона/локалитета на просторима мање повољним за пољопривреду (непродуктивном земљишту) и изван ужег приобалног појаса Дунава, на теренима повољних услова за изградњу;
- индустрије које троше велике количине технолошке воде упућују се на захватање воде из Дунава или бунара;
- нове производне **зоне/локалитете издвојити заштитним зеленилом** у контактном појасу са стамбеним и другим целинама у насељу, како би се ублажио њихов утицај на животну средину и повећао естетски квалитет простора;
- **у постојећим зонама** приступити функционалном и технолошком осавремењивању производње, побољшати квалитет инфраструктурне опремљености и предузети мере заштите окружења;
- **инфраструктурно опремити** локалитете/зоне за производњу изградњом приступних саобраћајница, решавањем питања водоснабдевања, пречишћавања и евакуације отпадних технолошких вода, депоновања и евакуације чврстог отпада, електроснабдевања и телекомуникацијског повезивања;
- за објекте/делатности за које је то прописано Законом неопходно је урадити **студију о процени утицаја на животну средину** и прописати мере заштите;

2.3.4. Туризам

Туризам представља веома значајну развојну шансу Општине Кладово те је основни циљ усмерен на:

**АФИРМИСАЊЕ КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА И ПРИРОДНИХ ВРЕДНОСТИ И
ОРГАНИЗАЦИЈУ ПАРТНЕРСКЕ КООПЕРАЦИЈЕ СА СУСЕДИМА
(ТУРН СЕВЕРИН, ОРШАВА, МАЈДАНПЕК, НЕГОТИН)**

Сагледавањем могућности и ограничења општине Кладово, а у комбинацији са осталим привредним и другим аспектима развоја општине, туризам се може уврстити у основне потенцијале општине Кладово. Ради тога могуће је издвојити 4 туристичка центра: **Кладово, Текија, Брза Паланка и Петрово Село**. Такође, као покушај организоване туристичке понуде предлаже се подела територије Општине у **три макро-туристичке зоне (културни пејсажи)**, у оквиру којих би се налазиле значајне **туристичке тачке**, које би међу собом биле повезане **линијама (туристичким итинерерима)** различитих садржаја:

ТУРИСТИЧКЕ ЗОНЕ (КУЛТУРНИ ПЕЈСАЖИ):

Зона 1. – Културно-историјска и природна зона. Обухватала би атаре села Мала Врбица и Костол са њиховим културно-историјским вредностима, град Кладово, насеља Сип и Текија и била отворена у правцу НП Ђердап. Истовремено била би отворена и према румунској страни, почев од острва Шимјан, преко града Дробета Турну Северин у правцу Националног парка Portile de Fer у Румунији.

Зона 2. – Спортско-рекреативна зона. Обухватила би квалитетно приобаље у атару насеља Брза Паланка и околних села Купузиште, Грабовица, Љубичевац, предодређено за купалишни, спортски, наутички и др. туризам. Ова зона би била предвиђена за излетнички и стационарни туризам, где би се гости смештали унутар зоне али и ван ње у приватном и организованом смештају.

Зона 3. – Сеоска-етно зона. Зона око насеља Подвршка, Петрово село, Манастирица и Река. Ово је крај са остацима традиционалне архитектуре, фолклора и начина исхране. Улагањем у обнову ових села и проширењем понуде направила би се аутохтона и јединствена зона у Општини. Ово је зона меког туризма са шеталишним и бициклистичким стазама, као и стазама за јахање коња и др.

ТУРИСТИЧКЕ ТАЧКЕ:

Ово је основа туристичке понуде. Тачке у појединим зонама би биле најзначајније дестинације и објекти који би били привлачне силе за будуће туристе. Заснивају се на природним и културно-историјским споменицима у Зони 1, плажама и помоћним објектима за спорт и рекреацију у Зони 2, и традиционалним етно садржајима у Зони 3. Кључне тачке за развој туризма ће бити: (а) видиковци, манастир и Трајанова табла у Зони 1, (б) Дијана, Археолошки музеј и Трајанов мост у Зони 2 и (в) плаже, етно-село и ловни ревер у Зони 3.

ТУРИСТИЧКЕ ЛИНИЈЕ:

Линије представљају потенцијалне маршруте будућих туриста. Оне комбинују различите зоне и тачке и омогућавају целовит обилазак читаве Општине. У зависности од вида туризма, дужине боравка и циљне групе може се направити више итинерера. Неки би се одвијали унутар Општине, неки би били заједнички са Румунијом или општинама Неготин и Мајданпек, а неки би били у систему транснационалних рута (пловидба Дунавом).

Најперспективније су заједничке националне и регионалне туре са заједничким деловањем према будућим гостима и понудом која би обухватила и једну и другу страну Дунава. На почетку би требало направити пробне туристичке туре које би се касније надограђивале и проширивале (нпр. тура између ХЕ Ђердап I и ХЕ Ђердап II где би туристи, док брод пролази преводницу, обишли Општину и сачекали брод након преласка друге ХЕ). Варијанте њиховог боравка (од најмање неколико сати) су бројне и зависе од способности и договора са организатором путовања и домаћим туристичким радницима. Регулисање искрцавања страних туриста је предуслов за ово решење.

Планска решења

На основу општих препорука и уз услов њихове реализације, могуће је сагледати и посебне препоруке, тј. планска решења за будући развој туризма, који би омогућили остварење планске коцепције и то везане за одређене локалитете у Општини:

ПРИРОДНИ ОБЈЕКТИ И СИСТЕМИ:

• **Дунав:**

- планирање **заједничке туристичке понуде на Дунаву** у сарадњи са дунавским општинама у Србији, румунским општинама на левој обали и даљим регионима са којима се Општина не граничи;
- формирање **заједничких итинерера са суседним општинама** на румунској страни нарочито за туристе у транзиту које би требало привући, или за домаће (српске и румунске) туристе, где би се активирали пловни објекти који би превозили заинтересоване са једне на другу страну;
- укључивање у **разне европске пројекте** који третирају подунавске градове са разних аспеката и финансијски их помажу;
- укључивање у **систем бициклических и пешачких стаза Европе** (green ways);
- укључивање у **систем европских дунавских marina** и ревитализација постојеће marine у Кладову;
- формирање **система малих комерцијалних лука** (пристаништа) у кладовској општини у јединствени комплекс;
- уређење **плажа на Дунаву** са пратећим објектима и јединственом понудом;
- извршити озбиљну анализу **могућности враћања Беле флоте** на Дунаву и хидро-глицера на релацији Београд-Кладово;
- унапређење **манифестационих догађања на реци** (регате, Текијска буђка, Етно фестивал, спортска такмичења и др.) и афирмисање нових.

• **Национални парк Ђердап:**

- **заједничка валоризација и активирање туристичких потенцијала НП** у сарадњи са општинама на читавој његовој територији;
- **покренути иницијативу за интегрално третирање НП** са румунске и српске стране;
- у односу на режиме заштите дозволити **итинерере који би били у складу са природом** (едукативни, излетнички, сеоски и др. туризам);
- уредити постојеће и направити нове **видиковце**, нарочито у Ђердапској клисури;
- формирати **систем обележених стаза за посетиоце** који би желели да уживају у вредностима флоре и фауне ове регије;
- обезбедити **бољу маркацију и прилаз** значајним археолошким налазиштима;
- извршити потпуну **валоризацију, реконструкцију и конзервацију** културно-историјских објеката у Општини;
- самостално, заједно са суседним општинама **конкурсати за пројекте** у земљи и иностранству који би помогли активирању ових објеката;
- обезбедити **доступност** истим (нарочито у атарима села Костол, Мала Врбица и Сип, кроз сигнализацију на главним путевима, бољим приступним путевима, бициклическим и пешачким стазама из Кладова и др.);
- направити **заједнички итинерер** за посету овим објектима (на више нивоа: унутар Општине; заједно са румунском страном и суседним и даљим општинама (нпр. културне стазе од Голупца до Кладова; од Београда/Смедерева до Кладова...);
- унапредити **хигијенско-санитарну ситуацију** унутар туристичких објеката;
- **обновити** Археолошки музеј у Кладову и Музеј Вук Караџић у Брзој Паланци и размотрити могућност отварања нових музеја у Општини (нпр. Текија – Музеј пловидбе Дунавом, Петрово Село – презентација НП Ђердап и др.);

- извршити комплетну **едукацију локалне управе, експерата и становништва**, као и маркетиншки пробој на тржиште (интернет стране, флајери, промоције на ТВ, сајмовима, билборди на путевима, туристички пунктови и др.);
- у селима, нарочито централног дела Општине (Подвршка, Петрово Село, Манастирица, Река), направити услове за **сеоски-етно туризам** обезбеђењем: боље саобраћајне повезаности, инфраструктурне опремљености, улагањем у обнову старих традиционалних кућа које би биле и атракција и резиденција за туристе, повећањем пратећег туристичког садржаја и услужних објеката, бољом организацијом традиционалне производње у овом крају и др. Како се не може у првом моменту очекивати подједнаки развој свих села, сугерише се идеја о "Пилот селу" где би се применили сви предложени модалитети који би касније, уз корекције или сходно особености сваког насеља, били проширени на сва околна села.

Прилог

Карта 04 : ТУРИСТИЧКИ ПОТЕНЦИЈАЛИ

2.4. ТРАНСПОРТНИ И ИНФРАСТРУКТУРНИ СИСТЕМИ

2.4.1. Транспортни систем

Циљ развоја транспортног система предметним Планом је:

**ОБЕЗБЕЂЕЊЕ САОБРАЋАЈНИХ УСЛОВА ЗА ДЕМОГРАФСКИ ОПОРАВАК НА ОСНОВУ
ОДРЖИВОГ ЕКОНОМСКОГ, СОЦИЈАЛНОГ И КУЛТУРНОГ РАЗВОЈА**

Овај циљ подразумева следеће задатке:

- побољшање просторне организације саобраћајног и транспортног система, повећањем квалитета релације простор-време на територији Плана, и побољшањем временске компоненте у тој релацији путем побољшања постојећих и стварања нових комуникацијских могућности, као што су ревитализација и модернизација постојећих државних путева I и II реда;
- модернизацију општинских и некатегорисаних путева између насеља и околног гравитационог подручја;
- унапређење и развој речног, путничког и теретног саобраћаја;
- обезбеђење већег степена ефикасности, рационалности и економичности у транспорту људи и добара, стварањем услова за одвијање саобраћаја са већим нивоом безбедности, већим брзинама кретања, краћим временом путовања, итд.;
- резервацију и заштиту простора за побољшање локалних елемената саобраћајне инфраструктуре;
- развој саобраћајне инфраструктуре, као основног чиниоца просторне организације, тако да се омогући висок ниво услуге путничког превоза путем добро организованог јавног превоза путника, комбинованог (друмско-речног) превоза путника, робе и добара, оптимизирањем времена путовања и сл.;
- остварење мреже линија јавног превоза путника која омогућава и подстиче планирану организацију насеобинског система;
- повећање укупне мобилности становништва са релативним повећањем броја путовања у границама гравитационих зона појединих централних насеља;
- побољшање укупног нивоа услуге саобраћајног и транспортног система са побољшањем одговарајућих техничких елемената саобраћајне инфраструктуре са посебним освртима на негативне утицаје саобраћаја на друге подсистеме и животну средину;
- просторна повезаност Кладова са суседним општинама, регионом и пограничним градовима и насељима у Румунији.

Основни видови транспорта путника и роба, на територији општине Кладово, су друмски и речни саобраћај и као такви ће имати велики значај у отварању и унапређивању подручја.

Обезбедити покривеност територије путном мрежом која задовољава критеријуме експлоатације у привредне и социјалне сврхе и активирање и унапређење потенцијала за развој речног саобраћаја на реци Дунав. У складу са тим треба и развијати саобраћајну инфраструктуру у друмском саобраћају како реконструкцијом постојеће мреже саобраћајница, тако и изградњом нових саобраћајница. Изградњу нових путева потребно је радити на коридорима постојећих путева, уз побољшање геометријских и експлоатационих карактеристика, чиме се подиже ниво услуге путева, а при том се штити простор од трасирања нових коридора.

Стратешки приоритети у формирању путне мреже су:

- добра повезаност територије општине Кладово, њеног центра и свих њених делова, са суседним територијама а тиме и са ширим просторима;
- добра повезаност свих делова територије, сваког насељеног места, са општинским центром и са регионалним центрима, како на територији Србије тако и са градовима на територији Румуније.

Путна мрежа представља основ привредног и социјалног живота становништва. Путна мрежа задовољавајућег квалитета је услов за коришћење територије и њених ресурса. Стога је неопходно да се **формира таква мрежа која треба да омогући коришћење свих потенцијала територије** (туризам, пољопривреда, сточарство, шумарство, и др.).

У речном саобраћају потребно је искористити расположиве потенцијале Дунава и већ постојећих пристаништа, уз побољшање експлоатационих карактеристика за претовар терета и активирање туристичко-превозних организација за унапређење путничког превоза у речном саобраћају.

У складу са планираним развојем подручја општине Кладово, динамиком привредног развоја, планираном инфраструктуром, популационим развојем итд. ради обезбеђења саобраћајних услова за демографски опоравак на основу одрживог економског, социјалног и културног развоја, планиран је и развој саобраћајне инфраструктуре тако да се задовоље захтеви који ће се поставити пред саобраћајни и транспортни систем подручја. Саобраћајну мрежу у обухвату Плана формирају постојеће и планиране саобраћајнице које су у функцији намене, интегралног и одрживог развоја подручја Просторног плана.

Концепт планиране примарне путне мреже је заснован на повећању саобраћајне приступачности свим туристичким и насељским центрима чиме се омогућава проходност подручја у свим правцима а тиме и отварање и унапређење предметног подручја

ДРУМСКИ САОБРАЋАЈ

Као основни вид транспорта путника и роба друмски саобраћај ће имати велики значај. У складу са тим треба и развијати саобраћајну инфраструктуру у друмском саобраћају како реконструкцијом постојеће мреже путева, тако и допуњавањем мреже, односно изградњом нових саобраћајница. Изградњу нових путева потребно је радити на коридорима постојећих, уз побољшање геометријских и експлоатационих карактеристика, чиме се подиже ниво услуге путева, а при том се штити простор од трасирања нових коридора.

Планираном мрежом путева остварен је континуитет у кретању унутар подручја општине, као и континуитет у транзитним везама са суседним општинама и шире. План развоја транспорта роба и јавног путничког превоза мора бити усклађен са развојем транспортног система општине и Републике.

Примарна путна мрежа

Предметним Планом дата је функционална категоризација путне мреже коју чине саобраћајнице које су у привредној и у функцији интеграције планираних просторних целина.

Функционалном категоризацијом планирана путна мрежа подељена је на: државне путеве I реда, државне путеве II реда и општинске путеве.

Просторним планом Републике Србије ("Службени гласник Републике Србије" бр. 88/10) за период после 2014. године планира се изградња аутопута М 25 (Е 771), Ниш - Зајечар - Ђердап I.

Планирање аутопута М 25 (Е 771) на позицији Ниш - Зајечар - Ђердап I је за Србију јако значајно јер се на тај начин обезбеђује повезивање Србије са коридором IV.

Аутопут М 25 (Е 771) (Ниш - Зајечар - Ђердап I) у дугорочном периоду развоја европске путне мреже представља ће аутопутски правца који ће преко територије Србије повезати два Паневропска мултимодална транспортна коридора, коридор X и коридор IV.

За трасу аутопута М 25 (Е 771) до сада није рађена техничка документација тако да је у предметном Плану траса аутопута преузета из графичког дела Просторног плана Републике Србије ("Службени гласник Републике Србије" бр. 88/10) и коригована на сегментима где је прелазила преко насељених места на подручју општине Кладово.

Државни путеви I реда, М 25 и М 25.1, се у планском периоду задржавају на постојећим трасама, осим на делу од бродоградилшта до Велике Пољане где се, према Генералном плану Кладова (у току је израда Плана генералне регулације) планира измештање дела пута М 25. Дужина планиране деонице за измештање је око 2,5 km.

Планирано измештање деонице државног пута I реда М 25 (од стационаже 8+007 до стационаже 12+669) омогућава измештање транзитног и тешког теретног саобраћаја са ужег градског подручја. На тај начин се део државне путне мреже првог реда број М 25, који пролази кроз најуже градско подручје, претвара у градску уличну мрежу.

На трасама поменутих путева потребна је ревитализација и модернизација техничко - експлоатационих карактеристика, посебно на делу трасе пута М 25.1 кроз Ђердапску клисуру где се периодично јављају одрони, који угрожавају безбедност саобраћаја и утичу на интезитет саобраћајних токова.

Државни путеви II реда Р 250, Р 249 и Р 104 се задржавају на постојећим трасама.

Од изузетног значаја за развој Кладова је изградња јужне и источне обилазнице око града. Траса обилазнице је планирана од укрштања са путем Р 250 (на стационажи 1+536), одакле се води ка југу, између градског подручја и Песка, до Улице обала рита, којом се даље ка северозападу улицама Милана Бркића и Дринском води до постојећег пута М 25 (око 200 m испред комплекса Електродистрибуције, на стационажи 12+669). Планирана дужина градске обилазнице је око 3,7 km. Деоница државног пута II реда Р 250 на траси Дунавске улице (до стационаже 1+536) ће се снизити по рангу.

На постојећим државним путевима II реда, тамо где је то потребно, неопходно је извршити ревитализацију и модернизацију техничко-експлоатационих карактеристика.

Окосницу развоја подручја општине Кладово чине постојећи и планирани општински путеви. Сви постојећи општински путеви у обухвату Плана (Л1 до Л18) се задржавају а овим Планом се врши и прекатегоризација некатегорисаних путева у општинске и они су у следећој табели означени ознакама од Л19 до Л24.

Табела С1: Планирани општински путеви на територији општине Кладово

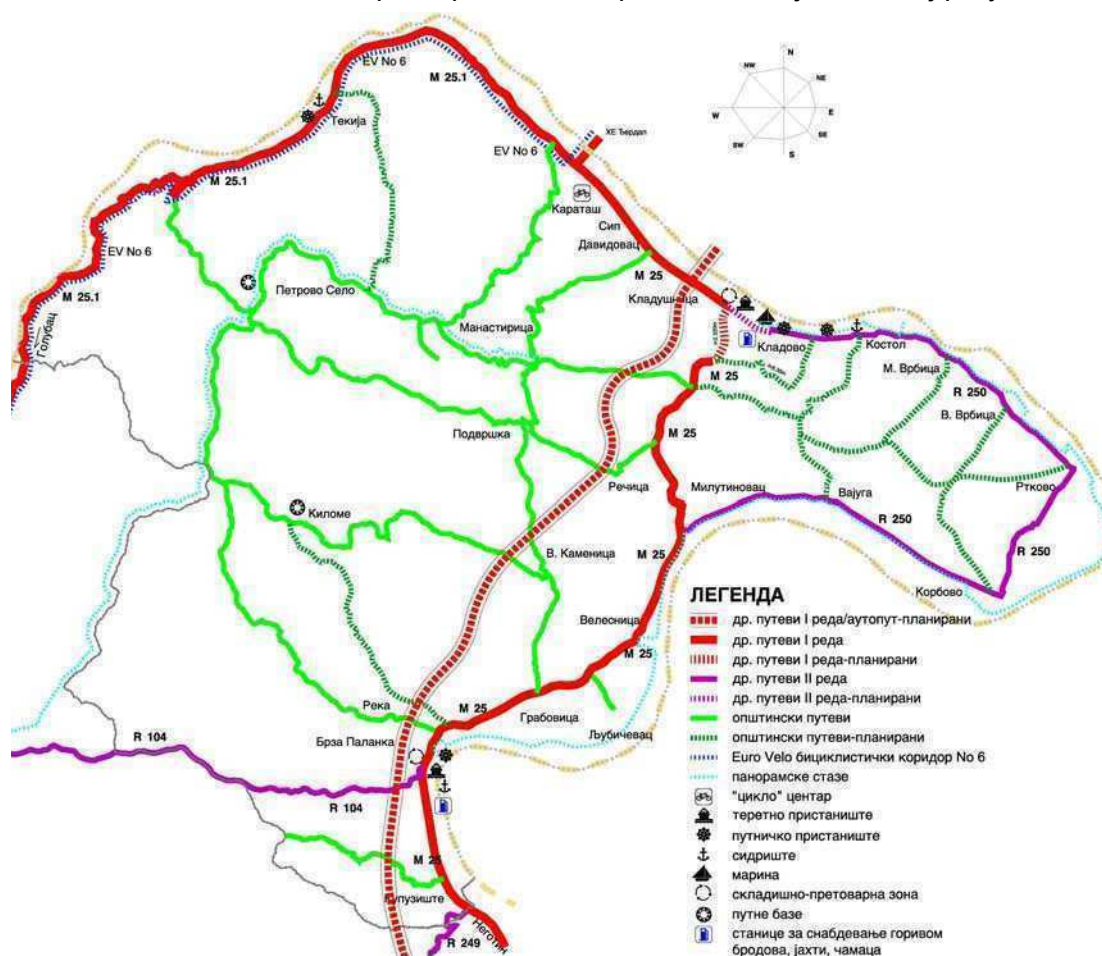
бр. пута	деоница пута	дужина (km)
Л1	М.25 – Подвршка	8,5
Л2	Подвршка (Л1) – Петрово село	8,2
Л3	Манастирица - Стрмба	2,5
Л4	Петрово село (Л2) – Киломе	17,3
Л5	Давидовац (М 25.1) – Манастирица	5,5
Л6	Манастирски Гај – Косовица	9,8
Л7	Дурак (Л4) - Подвршка – Велика Каменица	14,6
Л8	Подвршка (Л1) – Велика Каменица	4,6
Л9	Велика Каменица (Л8) – М 25	4,3
Л10	Добра Вода (Л4) – Велики Бељан	4,1
Л11	М 25 – Речица	2,0

бр. пута	деоница пута	дужина (km)
Л12	М 25 – Љубичевац	2,0
Л13	М 25 – Река	2,6
Л14	Река (Л13) – Л10 Велики Бељан	8,0
Л15	М 25 – Брза Паланка – Алун	8,5
Л16	Киломе (Л4) – В. Каменица (Л8)	12,0
Л17	М 25 – Купузиште	1,9
Л18	Речица (Л11) – Подвршка (Л1)	4,0
Л19	Велика Пољана – Ланцури – Ртково	15,0
Л20	Вајуга – Костол	8,0
Л21	Корбово – Велика Врбица	8,0
Л22	Петрово Село – Чесма – Текија	9,5
Л23	Брза Паланка (Нова) – Киломе	10,4
Л24	Мала Врбица – Ланцури	4,0
Укупно (km):		175,3

На постојећим општинским путевима: Л2 (Подвршка – Петрово Село), Л8 (Подвршка – Велика Каменица), Л9 (Велика Каменица – М 25), Л12 (М 25 – Љубичевац) и Л17 (М 25 – Купузиште) неопходно је извршити ревитализацију и модернизацију техничко-експлоатационих карактеристика.

Све остале општинске путеве неопходно је изградити са савременим коловозом и техничко - експлоатационим карактеристикама према важећој законској регулативи.

Слика С1: Планирана саобраћајна мрежа

Овим Планом иницира се изградња објеката за потребе пута односно путних база. Просторним планом се планира изградња путних база за редовно и зимско одржавање путева на следећим локацијама: Петрово село и Киломе.

Панорамске стазе

Планирано је формирање диференциране мреже панорамских стаза и то као излетничких, бициклистичких, пешачких и јахачких стаза (у зависности од зона и атракције пејзажа) за кретање пешака, запрега (кочије), јахача и планинских бициклиста у функцији презентације природних вредности и рекреације.

Циљ формирања мреже панорамских стаза је раздвајање немоторизованих видова кретања од моторног саобраћаја у постојећим насељима, планираним насељским и туристичким центрима и у просторима намењених рекреацији.

Формирањем мреже оваквог вида саобраћајне инфраструктуре повећава се ефикасност и ниво услуге транспортног система, смањењем негативних утицаја саобраћаја на остале насељске функције и животну средину кроз повећање безбедности и обезбеђење оптималних услова за развој туризма и осталих активности.

Излетничке стазе за кретање пешака, јахача и бициклиста потребно је градити као гребенске, панорамске, долинске, дуж речних токова и везне, где год је то могуће на трасама постојећих пољских и шумских путева и стаза, кроз цело подручје Плана.

Предметним Планом се предлаже изградња следећих панорамских стаза: у појасу између Дунава и путева М 25 и Р250 од Брзе Паланке до Фетислама, тзв. "Дунавска ривијера" и панорамска стаза од Подвршке до Петровог села (Планинице) односно Мироча.

Стазе се могу реализовати у профилу пута, уколико постоје просторне могућности, или на стабилизаној бантини (уколико не постоје просторне могућности) или као независне. Минимална ширина панорамских стаза: бициклистичких, пешачких, рекреативних и сл. износи 1,8 м.

Уз излетничке стазе, пешачке, јахачке и бициклистичке, потребно је изградити одморишта и видиковце за предах посетилаца, са високим хладовитим зеленилом, надстрешницама и седиштима у чијој изградњи треба да се користе природни материјали (дрво, камен и сл.).

Према плановима European Cyclists' Federation подручјем општине Кладово, у коридору пута М 25.1, потребно је обезбедити коридор за бициклистичку трасу Euro Velo Bike Route No 6. Крајње тачке ове трасе налазе се у Француској (Nantes) и Румунији (Costanta), а кроз Србију се протеже дуж Дунава, од Бачког Брега до Кладова.

Слика С2: Euro Velo бициклистичка европска мрежа - бициклистички коридор No 6

Циклотуризам у последњих неколико година у земљама западне Европе доживљава експанзију. Euro Velo бициклически коридор No 6 на делу трасе кроз Србију укључен је у све европске мапе бициклических рута као дунавска рута.

Дунавску бициклическу руту је потребно обухватити и третирати у фазама израде пројектне документације за реконструкцију пута М 25.1 у смислу дефинисања просторних захтева у профилу пута и саобраћајне туристичко-бициклическе сигнализације.

У оквиру постојећих туристичких капацитета у Караташу, на траси бициклическог коридора No 6, неопходно је формирати тзв. "цикло центар" којим ће се обезбедити садржаји потребни за циклотуристе а који обухватају: смештајне капацитете, паркиралишта за чување бицикала, туристичко-информативни центар итд.

Паркиралишта и аутокампови

Обезбеђивање потребних капацитета за паркирање путничких возила и аутобуса на местима туристичких и насељских капацитета, треба поставити и схватити као императив, како планерима и пројектантима у процесу израде урбанистичке и техничке документације, тако и надлежнима у процесу спровођења.

Капацитете за паркирање возила неопходно је обезбедити у свим туристичким, односно, насељским центрима, планираних овим Планом како у постојећим тако и планираним, и то у зони: Текије, Караташа, Подвршке, Костола, етно села у Брзој Паланци и Петровом Селу као и у зони Дунавске ривијере у Брзој Планасти.

Капацитете за паркирање тешких теретних возила у друмском саобраћају треба обезбедити у зони граничног прелаза Кладово. Паркиралиште је потребно опремити пратећим садржајима који треба да буду на располагању возачима који чекају на царинске прегледе и процедуре, посебно из разлога ограниченог времена рада граничног прелаза. Пратећи садржаји су објекат са смештајним капацитетима за преноћиште или одмор, угоститељским и трговинским услугама, мењачница, санитарни чвор и сл.

Капацитете за паркирање путничких возила и аутобуса је потребно организовати на приступима заштићеним локалитетима и поред заштићених природних и културних добара, а према важећим стандардима и нормативима. Капацитете за паркирање возила неопходно је обезбедити у зонама као што су Дијана, Фетислам, Трајанов мост, итд.

За туристичке капацитете у приватним објектима (тип сеоског туризма) захтеве за паркирањем је неопходно решавати на припадајућој парцели.

На локацијама атрактивним за риболов и боравак у организованим излетиштима потребно је обезбедити одговарајуће капацитете за паркирање путничких возила, којима би се одређивао дозвољени број корисника и посетилаца.

Аутокамп трајног или сезонског карактера може се организовати у зони Брзе Паланке. Локације за аутокампове потребно је инфраструктурно опремити (приступне саобраћајнице, електрична енергија, водовод, канализација и сл). На свакој локацији одабраној за изградњу аутокампова неопходно је планирати објекте са: заједничким просторијама, санитарним чвором и мањим трговинским објектом.

Табела С2. Нормативи за прорачун потребног броја паркинг места

Намена	1 паркинг место на:
Становање	1 стан
Хотел (према категорији)	4-10 кревета + 1 п.м. за аутобусе на 30 кревета
Хотел (апартманског типа)	2 апартмана
Дом здравља, амбуланта, апотека	3 запослена
Школе	1 учионица
Банке	50 m ² БРГП
Пословање и администрација	70 m ² БРГП
Поште	80-100 m ² БРГП
Тржни центри	55 m ² БРГП
Ресторани и кафане	4-8 столица
Спортски објекти	20-34 гледалаца
Бископ, дом културе, позориште	15-25 седишта
Производно-прерађивачки објекти	8 запослених

Изузетно у центрима насеља, потребан број паркинг места може се обезбедити истовременом изградњом паркинга на другој парцели на удаљености мањој од 50 m.

Паркирање у индустријској и сервисно-радној зони се планира у оквиру припадајућих парцела, али и у оквиру независних парцела које се могу одредити за мирујући саобраћај (за одређену зону или групу објеката).

Уколико се паркинг простор обезбеђује на другој парцели у центрима насеља или у индустријској и сервисно-радној зони обавеза је истовремено издавање локацијске дозволе за објекат и за паркинг простор и не може се издати употребна дозвола и извршити укњижба објекта, уколико није изграђен и паркинг простор.

Пратећи путни објекти

Овим Планом иницира се изградња пратећих путних објеката (станице за снабдевање горивом, сервиси, итд.).

Планира се изградња пратећих путних садржаја као што су станице за снабдевање горивом и сервиси за путничка и теретна возила и аутобусе. Изградња ове врсте објеката је условљена поузданом заштитом земљишта, површинских и подземних вода. Мере заштите је потребно ближе утврдити анализом тј. проценом утицаја на животну средину.

Постојеће станице за снабдевање горивом се задржавају, а нове се могу реализовати у свим привредним и насељским центрима, тамо где се укаже потреба или заинтересованост потенцијалних корисника у складу са урбанистичким плановима нижег реда и важећом законском регулативом у области заштите животне средине.

Сервисе за путничка и теретна возила и аутобусе реализовати у свим привредним насељским центрима где се за тим укаже потреба, што ће се такође разрађивати урбанистичким плановима нижег реда.

Јавни превоз путника

У складу са развојем насеља и размештајем активности, а на основу програма расподеле путовања на средства превоза, планира се систем јавног путничког превоза у оквиру подручја Плана. Дисперзност просторне организације и просторна удаљеност између појединих циљних зона условљавају увођење линија јавног путничког превоза.

Линије јавног путничког превоза се могу организовати на свим државним и општинским путевима а могу се реализовати аутобусима или тзв. "паратранзитом", минибусевима, комби возилима, циповима и сл. у складу са саобраћајним захтевима и потребама, као редовне линије јавног превоза током целе године или као сезонске линије за потребе туриста. Јавни путнички превоз може да се организује у складу са саобраћајним захтевима и потребама и важећом законском регулативом из области јавног превоза путника у друмском саобраћају.

Стајалишта јавног путничког превоза се могу организовати на свим државним и општинским путевима, у складу са саобраћајним захтевима и потребама. Стајалишта на државним путевима I и II реда морају бити одвојена разделним острвом од проточне саобраћајне траке.

Јавни превоз путника у речном саобраћају може се организовати са суседном Румунијом и то нпр. на релацијама: Кладово - Турну Северин и Текија - Оршава. Линије јавног превоза путника у речном саобраћају потребно је организовати хидро-глисерима или сличним превозним средствима са пројектованим редом вожње у складу са саобраћајним захтевима и потребама, као редовне линије јавног превоза током целе године или као сезонске линије за потребе туриста. Јавни путнички превоз у речном саобраћају може се организовати у складу са саобраћајним захтевима и потребама и важећом законском регулативом из области јавног превоза путника у речном саобраћају.

РЕЧНИ САОБРАЋАЈ

Изградња и комплетирање лука и пристаништа у оквиру европских и регионалних саобраћајних коридора међу које се убрајају и пристаништа на подручју општине Кладово, затим развој индустрије и региона кроз нове лучке организационе целине: слободне луке и лучке зоне те повезивање са међународном разменом и остваривање међународног транзита као и еколошки статус пристаништа су свакако императив за развој и унапређење речног саобраћаја, како у Општини тако и на току Дунава у целини.

Према Просторном плану Србије у наредном периоду је потребно интензивирати коришћење постојећих пловних путева укључивањем наше мреже у европску пловну мрежу пловним путем Рајна-Мајна-Дунав. Четири главне луке на подручју Србије: у Београду, Панчеву, Новом Саду и Прахову, са својом инфраструктуром, претоварним и складишним капацитетима, представљају основ развоја речног саобраћаја. Поред ових пажњу заслужују и остала пристаништа, међу којима су и пристаништа у Кладову и Брзој Паланци (део луке у Прахову).

На подручју општине Кладово постоје (и овим Планом се задржавају) и планирају следећи инфраструктурни објекти у речном саобраћају:

- марина: Кладово (на пловном km 933,5 реке Дунав),
- путничка пристаништа: Брза Паланка (на пловном km 884 реке Дунав), Кладово-постојећи гранични прелаз (на пловном km 932 реке Дунав), Кладово (старо путничко пристаниште које тренутно није у функцији, код хотела "Ђердап", на пловном km 933 реке Дунав), Текија (на пловном km 956 реке Дунав),
- теретна пристаништа: Брза Паланка (на пловном km 884 реке Дунав), Кладово (на пловном km 935,5 реке Дунав),

- сидришта: Брза Паланка (на пловном km 884 реке Дунав), Кладово (на пловном km 932 реке Дунав), Текија (на пловном km 956 реке Дунав),
- станице за снабдевање бродова горивом: Брза Паланка-планирано (на пловном km 883 реке Дунав), Кладово-постојеће (на пловном km 937 реке Дунав).

Активна улога пловних путева у туризму намеће и рехабилитацију марине у Кладову за прихват туристичких пловила-чамаца и јахти. Садашњи ниво опремљености и квалитет инфраструктуре у марини Кладово је незадовољавајући са превасходном сврхом као нека врста стајалишта, склоништа и зимовника.

Потребна је рехабилитација марине у Кладову са обезбеђивањем инфраструктуре за снабдевање питком водом, горивом и одлагање отпадних материјала.

Капацитети и опремљеност постојећих путничких пристаништа на подручју општине Кладово у Брзој Паланци, Кладову и Текији (уз допуну пристаништа), пружају добар основ за експлоатацију потенцијала Дунава и отварање и унапређење подручја као и развој туризма и привреде.

Неопходна је замена и модернизација опреме у пристаништима на подручју општине Кладово ради побољшања техничко-експлоатационих карактеристика пристаништа и интензивирања експлоатације постојећих пловних путева.

Капацитет теретног пристаништа - бродоградилишта - Кладово је незадовољавајући и неопходно је проширење капацитета техничко-технолошком реконструкцијом, односно опремањем складишно-претоварном механизацијом, које ће задовољавати захтеве за складиштењем и претоваром. Примарне активности су израда инвестиционо-техничке документације и опремање локације потребном инфраструктуром.

Пристаниште у Брзој Паланци потребно је опремити складишно-претоварном механизацијом чиме би се поменуто пристаниште активирало у транспортној привреди Србије. Предметним Планом у оквиру пристаништа у Брзој Паланци планира се изградња станице за снабдевање горивом бродова.

Неопходно је урадити развојну/студијску документацију којом је потребно дефинисати захтеве и оптималне капацитете пристаништа, и путничких и теретног, на подручју општине Кладово.

Туристичка понуда Кладова, јасни програми презентовања предметног простора, од културно-историјских до природних добара, су предуслов за активирање и експлоатацију потенцијала Дунава и речног саобраћаја.

ИНТЕРМОДАЛНИ ТРАНСПОРТ И ЛОГИСТИЧКИ ЦЕНТРИ

Просторним планом Републике Србије ("Службени гласник Републике Србије" бр. 88/10) развој интермодалног транспорта препознат је и дефинисан као један од фактора који може допринети убрзаном привредном развоју Републике Србије.

Дунавски појас, односно шири простор функционално упућен или повезан на реку Дунав (Коридор VII) представља ће кључну развојну осовину за просторну интеграцију Републике Србије са Европом. Привреда, саобраћај, туризам, културна сарадња и други облици повезивања становништва дуж ове развојне осовине, подржаваће планови и пројекти везани за Коридор VII, односно заједничка стратегија развоја заснована на међудржавној сарадњи дунавских држава и региона.

Оперативни циљеви развоја интермодалног транспорта су развој терминала интермодалног транспорта (контејнерски, Ro/Ro, Hucker-pack), њихова интеграција у националну и међународну саобраћајну мрежу и рационална употреба капацитета грана и чворова саобраћајних мрежа и возних средстава.

На подручју општине Кладово овим Планом предвиђа се развој две складишно-претоварне зоне и то:

1. С обзиром на географски положај Кладова и позицију у односу на градове у суседној Румунији, Дробета Турну Севрин и Оршаву, постојећу складишно-претоварну инфраструктуру у теретном пристаништу Кладово неопходно је унапредити и проширити чиме би се у Кладову створили транспортни потенцијали за развој комбинованог/интегралног, речно-друмског међународног транспорта.
2. У Брзој Паланци се планира изградња складишно-претоварне зоне. Локацију је потребно опремити неопходном инфраструктуром, објектима за складиштење и чување (хладњаче), механизацијом за претовар, паркиралиштима за транспортна средства (тешка теретна возила), итд.

2.4.2. Инфраструктурни системи

Секторски циљ унапређења комуналне инфраструктуре може се дефинисати као

**КОМПЛЕТИРАЊЕ И МОДЕРНИЗАЦИЈА КОМУНАЛНЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ
УРБАНОГ И РУРАЛНОГ ПОДРУЧЈА, КАО И ПРЕДУЗИМАЊЕ СИСТЕМАТИКСКИХ МЕРА
ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ КОМУНАЛНЕ ХИГИЈЕНЕ ОПШТИНЕ КЛАДОВО.**

Општи стратешки задаци развоја инфраструктуре општине Кладово подразумевају:

- уважавање инфраструктуре као стратешког средства у заштити животне средине и унапређивању услова и квалитета становања, привредних активности и рекреације, као моћног инструмента унапређења животне средине и ефикасности активности;
- формирање целовитих/комплетних, инфраструктурних система који омогућавају квалитетнији живот и здравију животну средину;
- дефинисање и усаглашавање намене, организације и коришћења земљишта, концентрација активности (радне зоне), туристичких зона и концентрација становништва по заједницама насеља у координацији са капацитетима инфраструктуре;
- организовање мреже инфраструктуре ради постизања веће економске, функционалне, еколошке и просторне ефикасности: усклађивање некомпатибилних намена површина, оптимизација у размештају производних/радних зона, саобраћајница, насеља итд;
- неутралисање досадашњих развојних конфликта и негативних екстерних ефеката;
- утврђивање оптималног односа између релативно краткорочних ефеката и дугорочних негативних последица, што изискује одговарајућа техничко-технолошка решења инфраструктуре, рационалну организацију у простору и времену.

У времену ограничених инвестиција целисходан је квалитативни приступ решавању инфраструктурних проблема општине Кладово, који подразумева анализу захтева за услугама и компаративних предности алтернативних решења како би се исказани захтеви решили уз минимално или чак без проширења капацитета, већ одређеном прерасподелом или реструктурирањем у оквиру система. Овај приступ проистекао је из искустава развијених земаља и није организационо, правно и методолошки директно примењив у садашњем амбијенту општине Кладово, али му треба тежити и прилагођавати га локалним условима.

Већ дефинисан стратешки обухват и третман инфраструктуре на територији општине Кладово, проистекао је из успешног газдовања простором и стабилног свеопштег развоја који подразумева само неопходан и рационалан развој техничке инфраструктуре: водоводних, канализационих, гасоводних, електро и ТТ мрежа и објеката. Недопустиво је просторно развлачење и функционално предимензионисање инфраструктурне мреже и објеката. Ради тога основни циљ је: *Инфраструктура треба да се развија само за постојеће и планиране кориснике и активности на строго просторно дефинисаним локацијама / зонама, рационално и приступачно за све кориснике у Општини.*

Овај циљ подразумева да сва насеља у Општини, морају имати минимум инфраструктурне опремљености, и да су ти технички системи делови већих и сложенијих система, који се развијају и експлоатишу по јасно дефинисаним правилима. Ширење и развијање инфраструктуре фокусирати на просторе који у периоду свеопште консолидације друштва могу дати највише директних и индиректних економских, еколошких и социјалних ефеката.

Индикатори за будући развој инфраструктуре, која ће се оперативно развијати парцијално а стратешки интегрално, могу се пратити кроз програме који покривају следеће територијалне целине:

1. Пре свега се односи на општински центар Кладово градско насеље Брза Паланка и насеља у приобаљу Дунава: Текија, Нови Сип, Давидовац, Кладушница, Костол, Мала Врбица, Велика Врбица, Ртково, Корбово, Вајуга, Милутиновац, Велесница, Љубичевац, Грабовица и Купузиште ("Дунавски развојни појас").
Просторна решења ће омогућити дефинисање програма опремања и уређивања земљишта који обухватају истовремено решавање проблема изградње, експлоатације и реконструкције друмских саобраћајница, водовода, канализације, електричне и телефонске мреже и објеката. Уствари то би биле две групе програма: први, програми комуналног опремања градског и приградског простора и други, програми комуналног опремања села.
2. Програми инфраструктурног опремања брдских (Мирочких) села: Велика Каменица, Подвршка и Манастирица. Природни услови и ограничења захтевају јасне планске концепције и специфичне програме реализације.
3. Програми инфраструктурног опремања села Река и Речица. Поменута насеља су у близини насеља "Дунавског развојног појаса" тако да могу делом користити компаративне предности истих, док планске исказе и програме треба повезати са Брзом Паланком, односно Милутиновцем.
4. Инфраструктурно опремање Петровог Села отежава морфолошка разуђеност насеља (разбијени тип насеља) тако да ће се препоручује засебан развојни концепт.

Приступ стратешким просторним опредељењима за општину Кладово подразумева секторски приказ следећих инфраструктурних подсистема/система:

- Воде и водопривредна инфраструктура
- Енергетска инфраструктура
- Телекомуникације и
- Третман комуналног и осталог отпада.

Воде и водопривредна инфраструктура

Даљи развој ХЕПС Ђердап I и II

Најважнији производни и развојни систем општине Кладово је ХЕПС Ђердап, који је, уједно, најважнији хидроенергетски систем Србије, али и један од најзначајнијих европских енергетских система. Општина Кладово је заинтересована да се настави са даљим побољшавањем производних перформанси овог система, пре свега кроз управљачко интензивирање коришћења хидроенергетских потенцијала деонице Дунава на својој територији. То подразумева адекватну заштиту и уређење приобаља и реализацију свих неопходних пратећих инфраструктурних система (дренажних система, објеката комуналне инфраструктуре) у зони коришћења. Полазиште је да се, и у новим условима експлоатације оба система, не смеју променити критеријуми заштите приобаља, и да се морају завршити, допунити и ревитализовати сви пратећи заштитни системи. Предвиђа се побољшавање производних могућности обе хидроелектране ХЕПС Ђердап.

ХЕПС Ђердап I

Производне могућности постројења ХЕ Ђердап I побољшавају се на два начина:

- (а) Током 2006. год. започета је ревитализација првог од шест агрегата електране ХЕ Ђердап I, пошто је ресурс времена рада опреме истекао (агрегати су у непрекидном раду преко 30 година). Ревитализација агрегата се користи да се приликом замене делова турбинске и електромеханичке опреме побољшавају производне могућности постројења повећавањем инсталисане снаге сваког појединачног агрегата са око 190 MW на 205 MW. Тиме се укупна инсталисана снага електране повећава на 1230 MW, чиме та електрана добија нових 90 MW (снага једне веће хидроелектране, као што је нпр. ХЕ Зворник), а тиме добија још значајније место у електроенергетском систему Србије.
- (б) Анализиране су могућности преласка ХЕ Ђердап I на нов управљачки режим рада, и пројектном документацијом је оцењено да је технички и еколошки могуће, а енергетски и економски оправдано, кориговање сада официјелно важећег режима експлоатације "69,5 и више", у циљу даљег повећавања производних могућности електране. Тај режим, који је досад испитиван у експерименталном раду, разликује се од претходног по томе што се код ушћа Нере допушта краткотрајно подизање успора и до коте 70,90 тнм (у сада знанично важећем режиму дефинисаном Конвенцијом о експлоатацији из 1998. год. та гранична кота је 70,40тнм). Тиме би се, уз адекватну допуну система заштите приобаља, још више повећале производне могућности ХЕ Ђердап I. Тим режимом би се просечна производња ХЕ Ђердап I повећала за нових најмање 120 GWh/god., до око 440GWh/god., зависно од варијанте која буде усвојена за промену режима рада. Тај нов режим успора (са одржавањем сада важеће коте 69,5 тнм на брани) нема неповољне ефекте на територији општине Кладово, јер се ради о зони у којој су и сада нивои приближно константно на котама 69,50÷70,0 тнм на пөтезу од бране па узводно, до узводне границе Општине.

ХЕПС Ђердап II (ван територије Плана)

Разматра се могућност побољшавања производних могућности и ХЕ Ђердап II, у оквиру јединственог система састављеног од обе енергетске степенице. Ради се Студија оправданости, у којој ће се сагледати сви технички, еколошки, енергетски и економски аспекти такве корекције режима рада. Уколико се то покаже оправданим – приступиће се побољшавању производних перформанси ХЕ Ђердап II.

То ће се остварити на тај начин што ће се адаптирати успорни објекти на фронту успора, посебно хидромеханичка опрема на преливном делу бране, како би се могао остварити максимални успор на профилу бране са садашњих 41,00 мнм, на 41,40 мнм. Тај нов режим, који је условно назван "41,40/39,50", допушта нешто флексибилнији – варијабилнији рад обе електране, којим се коте горње воде на ХЕ Ђердап II могу повишавати до 41,40 мнм, а да се не обарају ниже од 39,50 мнм. Режим са повећањем нивоа до 41,20 мнм је већ био у експерименталној експлоатацији и показао је енергетске предности. Нов режим "41,40/39,50" има утицај на подручју општине Кладово, на целом потезу од ушћа Слатинске реке до бране Ђердап I. Одговарајућим радовима на доградњи и побољшавању перформанси заштитних система могу се успешно неутралисати сви неповољни утицаји на приобаље и на сва насеља на обали Дунава у зони успора. Радове на доградњи заштитних система за нов режим успора треба искористити да се ревитализују и допуне сви постојећи заштитни системи, тако да се на брањеном подручју може да управља режимима подземних вода, како би се исти одржавали у границама које су оптималне са гледишта пољопривредне производње у Кључу и реализације планираних мелиорационих система. Заштитне системе треба завршити и са гледишта комплетирања и потпуног заокруживања комуналне инфраструктуре свих насеља на брањеном подручју, посебно са становишта каналисања насеља и пречишћавања отпадних вода пре њиховог упуштања у Дунав или његове непосредне притоке.

Снабдевање насеља водом

Водоводи већине насеља на подручју општине Кладово изграђени су или потпуно обновљени и реконструисани током реализације ХЕ Ђердап I и ХЕ Ђердап II, у оквиру пројекта заштите и уређења приобаља. Међутим, неки од тих водовода морају да буду обновљени или проширени, највећим делом због недовољних капацитета или недовољне заштите изворишта, или због великих губитака у дистрибутивној мрежи, до које је дошло највећим делом због неадекватног одржавања. Неки од локалних водовода у пробаљу Дунава треба да се ради поузданијег функционисања повезивањем трансформишу у веће групне системе, са проширењем изворишта и њиховом бољом санитарном заштитом. Предвиђају се следеће мере на развоју водоводних система:

ВОДОВОД КЛАДОВА

Водовод Кладова сада не задовољава садашње потребе превасходно због врло високих губитака у мрежи. Због тога у оквиру ревитализације водовода у Кладову посебан приоритет има замена делова мреже, како би се смањили велики губици, који прелазе и 40%. Из тог разлога, током 2005.год., покренуте су активности општине Кладово на отварању новог водоизворишта, на локацији "Песак", јужно од насеља Костол, али се од тога одустало због регистрованог лошег квалитета воде и пре почетка експлоатације, као и због постојања великих површина винограда у непосредној близини која се током година третирају пестицидима и другим хемикалијама.

Према истраживањима Института за водопривреду "Јарослав Черни" дошло се до следећих закључака (у Документацији плана приложено МИШЉЕЊЕ Института за водопривреду "Јарослав Черни" о потреби резервисања простора и дефинисања намене будућег резервног водозахвата "Песак"):

- Све извршене анализе квалитета воде, као и хидродинамички прорачуни, указују да нема потребе за допунским третманом воде захваћене у првој издани на изворишту "Царина" изузев обавезне дезинфекције; Испитиван је и квалитет воде друге, дубоке издани, који указује да је и ова вода санитарно исправна и да не захтева додатни третман, а да се из ове издани може дугорочно захватити најмање 20-30l/s воде;

То значи да се из обе издани, плитке и дубоке, на локацији изворишта "Царина" , може може захватати дугорочно минимум 120l/s воде, што је за водоснабдевање насеља Кладово, Костол и Кладушница довољно за задовољење и садашњих и потреба за водом у наредном периоду, као и да се на овом изворишту може очувати квалитет захватане воде, уколико се поштују мере прописане пројектом санитарне заштите ;

- Изнете чињенице указују да за сада не постоји потреба за отварањем изворишта "Песак".

Посебно важан задатак је реализација управљачког и мониторинг система, којим би се омогућило праћење протока у свим кључним гранама доводног и дистрибутивног система водовода Кладова. То је једини начин да се систем учини управљачки потпуно осматривим, како би се на време могло да интервенише у случају кварова, као и да би се контролисали губици у мрежи. Реализација мерног система не поставља просторне захтеве.

СЕОСКИ ВОДОВОДИ

Највећи број сеоских насеља Општине, посебно оних у долини Дунава, решио је проблеме снабдевања водом у оквиру пројекта уређења приобаља. Та решења су добре почетне конфигурације групних система, која треба дорадити и употпунити, пре свега кроз заштиту изворишта и побољшање квалитета воде, тамо где она повремено не задовољава нормативе. У оквиру тих мера посебан приоритет имају следеће:

- **обнова и допуна групног водовода Брзе Паланке** (са насељима Река, Грабовица, Љубичевац и Велесница): повећавање капацитета изворишта на Реци и у Грабовичком пољу, реализација ППВ (постројења за пречишћавање воде), како би се отклонили проблеми који се повремено јављају са квалитетом воде, смањење губитака у мрежи и мониторинг система, повећање поузданости система реализацијом резервоара у Љубичевцу и Велесници, заштита изворишта;
- **групни водовод Вајуга – Милутиновац** сада је потенцијално угрожен на оба изворишта која користи – Ваља Моруљ и Ваља Плачње – због депонија отпада града Кладова (налази се у зони утицаја на извориште Ваља Моруљ) и насеља Вајуге (утицај на извориште Ваља Плачње). Неопходне мере за ревитализацију тог групног водовода: заштита оба изворишта или њихово измештање, проширење садашњег водовода и на село Речице (јер је исто сада непоуздано снабдевано), смањење губитака у мрежи и мерни мониторинг система, по потреби реализација ППВ уколико дође до погоршања квалитета воде на садашњим извориштима, повећање поузданости система изградњом нових резервоара на крајевима система;
- **групни водовод Корбово – Ртково:** заштита изворишта подземних вода у алувиону Кључа која су сада угрожена због отпадних вода насеља која немају канализацију. Заштита се може остварити канализацијом и санитацијом оба насеља и успостављањем зона заштите. Неопходно је повећање поузданости система реализацијом резервоара;
- **групни водовод Мала и Велика Врбица:** заштита оба изворишта (каптажа подземне воде у алувиону Дунава јужно од Мале Врбице и у алувиону Рита) успостављањем зона заштите, или промена изворишта ако се појачају садашња повремена прекорачења МДК у нитритима;
- **групни водовод Сип – Давидовац – Кладушница:** заштита изворишта у залеђу насеља Сип (око 10 L/s), које је сада угрожено оближњим дивљим депонијама, повећање поузданости изградњом резервоара у зони сваког од та три насеља. Уколико се настави угрожавање квалитета садашњег изворишта, постоји могућност повезивања са групним водоводом Караташ – Брана, повећањем захвата на реци Косовици, и спајањем та два групна система у заједнички систем;

- **водовод Караташ – Брана Ђердап I:** заштита изворишта на реци Косовици, кога потенцијално угрожава узводно насеље Петрово Село, могуће спајање са групним системом Сипа, у већу, хидраулички поузданију целину, реализација ППВ, ако дође до спајања у систем вишег реда и ако буде угрожен квалитет воде, која се сада само дезинфикује;
- **водовод Текије:** заштита изворишта у дунавском алувиону измештањем испуста канализације која се излива без икаквог пречишћавања у непосредној близини бушеног бунара;
- **у селима у унутрашњости Општине,** на падинама Мироча, која углавном користе каптиране карстне изворе – побољшање поузданости водоводних система своди се на следеће мере: заштита изворишта, успостављањем зона заштите и санитацијом насеља, обнова мреже у циљу смањења губитака, који су најчешће врло високи, повећањем резервоарског простора и успостављањем висинских зона у селима која су са већим висинским разликама.

Каналисање и санитација насеља

Канализација Кладова и више других насеља у Општини реализована је у оквиру пројекта уређења приобаља, током реализације ХЕ Ђердап I и II. Проблем са тим системима, изведеним у виду сепарационих система, најчешће је у томе што нису реализовани у целости (канализацијом нису обухваћена цела насеља, нису реализована или нису завршена ППОВ – постројења за пречишћавање отпадних вода, неки испусти у Дунав угрожавају оближња изворишта – случај Текије).

Решења се свде на завршавање канализационих система, реализацију ППОВ, као и ревитализацију канализационе мреже, тамо где отпадне воде због незавршене канализационе мреже загађују подземне воде. Детаљније мере у појединим насељима су следеће:

КАНАЛИСАЊЕ КЛАДОВА

Добро започет смер реализације канализационе инфраструктуре и санитације града Кладова треба наставити, пре свега завршавањем и ревитализацијом постојећих система. У том смислу приоритет имају следеће активности:

- потпун обухват свих делова Кладова, Костола и индустријске зоне Кладова канализацијом за отпадне воде (сада је у Кладову обухваћено само око 70% корисника);
- повезивање свих предузећа из индустријске зоне на градску канализацију, уз обавезан предtretман, у складу са правилником који регулише начин упуштања воде у канализацију насеља;
- укидање свих испуста у Дунав и у упојене бунаре узводно од Кладова;
- завршавање ППОВ Кладова и Костола у Костолу (сада функционише само механички третман) и комплетирање постројења и са секундарним третманом – биоаерацијом и третманом муља у дигесторима;
- проширење зоне обухвата кишне канализације (сада је њоме обухваћен само ужи центар Кладова) и повезивање колектора кишне канализације са колекторима за отпадне воде на начин да протоци од киша првог таласа, оних које највише испирају запрљане саобраћајнице, буду уведене у канализацију за отпадне воде и на тај начин буду упућене према ППОВ;
- уредно одржавање и редовно чишћење ретензионог језера кишне канализације и његове пумпне станице, као и дренажно-рекреационог језера. Та два језера имају веома важну функцију у заштитном систему Кладова и морају се уредно одржавати, заједно са обе пумпне станице, како би се нивои у њима одржавали на пројектованим котама 38,8÷39,0 тнм.

КАНАЛИСАЊЕ И САНИТАЦИЈА СЕОСКИХ НАСЕЉА

Послови на санитацији и комуналном уређењу сеоских насеља, који су обављени током реализације пројекта заштите и уређења приобаља у зони утицаја обе хидроелектране – нису завршени. Нису завршени сви канализациони системи и ППОВ, а они који су завршени лоше су одржавани и захтевају темељиту реконструкцију и обнову. Кључни захвати на плану каналисања и санитације насеља су:

- обнова и уредно одржавање ППОВ у Брзој Паланци пре упуштања отпадних вода у Гробљански поток;
- завршавање и обнова канализационих система за отпадне воде и ППОВ у Грабовици, Љубичевцу, Вајуги, Малој Врбици (изградња ППОВ), као и у Сипу и Караташу (проширење и обнова канализације и изградња ППОВ);
- реконструкција канализације за отпадне воде Текије, спајање на заједнички магистрални колектор, и реализација ППОВ низводно од града;
- каналисање Велеснице и Велике Каменице као групног система и реализација заједничког ППОВ, као мера заштите Велике реке;
- каналисање Милутиновца, Речице и Подвршке (групни канализациони систем) и реализација заједничког ППОВ, као мера заштите водотока Ваља Маре;
- каналисање, санитација и реализација ППОВ насеља Корбово, Ртково, Велика Врбица, Кладушница, Давидовац, било као независних система, или повезивањем у групне канализационе системе са заједничким ППОВ (Велика и Мала Врбица, са могућношћу препумпавања у веће ППОВ у Костолу, изградња групног канализационог система Караташ, Сип, Давидовац, Кладушница);
- санитација Петровог Села, као нужна мера заштите реке Косовице, која је извориште воде за насеља у зони Бране ХЕ Ђердап I;
- санитација осталих сеоских насеља на падинама Мироча, по принципима руралне санитације, са изградњом прописних вододрживих септичких јама, и организовањем обавезности њиховог чишћења, без опасности по загађење вода и окружења.

Системи заштите приобаља од спољних и унутрашњих вода

Заштита приобаља обавља се у складу са пројектима који су били саставни део пројекта реализације ХЕ Ђердап I и II. Ти пројекти су били допуњавани са преласком на нове режиме рада ХЕ Ђердап I. Неки од њих нису реализовани у целости, или су уочена места на којима је потребна допуна система заштите (најчешће због неиспуњења критеријума дубине залегања подземних вода у односу на површину терена). Допуна тих система остаје обавеза је ЈП Ђердап, посебно у случају ако дође до промене режима рада ХЕ Ђердап II, дизањем коте успора до 41,40 тнм. И у новим условима успора мора се остварити потпуно поуздана заштита приобаља од спољних и унутрашњих вода, уз поштовање два критеријума:

(а) **заштита пољопривредног земљишта у Кључу:** коте нивоа подземних вода трајања 1% одржавају се на дубини минимум 0,8÷1,0 m од површине терена, што је погодно и са гледишта планираног развоја система за наводњавање;

(б) **заштита насеља и приобаља:** нивои подземних вода трајања 1% одржавају се на 3,0m од површине терена за градска насеља (Кладово), односно 2,0m за сеоска насеља. На свим местима која су дефинисана у анализи постојећег стања на којима нису били испуњени ти критеријуми морају се доградити додатни заштитни системи, како би се стриктно испунио критеријум дубине залегања подземних вода. Међутим, без обзира на промене режима успора, потребни су следећи радови на системима заштите приобаља:

- **Грабовичко поље са насељем Грабовица.** Реконструкција и допуна постојећег система:

У оквиру одржавања насипа, дужине 4,5 km, са котом круне 43,05 mnm, у циљу повећавања његове безбедности – рушење свих бесправно изграђених објеката на баласном слоју ширине 50m према брањеној страни, и спречавање било каквог грађења у том појасу тог водног земљишта. Реализација до сада неизграђених самоизливних бунара, секундарног канала и цевне дренаже, како би се у потпуности испунио захтевани критеријум залегања нивоа подземне воде (вода 1% трајања да буде на дубини од мин. 0,8÷1 m испод површине терена на пољопривредном земљишту, односно, најмање 2,0m у зони насеља Грабовица).

- **Насеље Љубичевац.** Дорада система како би се систем заштите проширио и на централни део насеља, и побољшање функционисања у најнижим деловима брањеног подручја, у коме је повремено било прекорачења у дубини залегања подземне воде.
- **Шира зона Кладова.** Реализованим мерама заштите приобаља Кладово и његова шира околина и залеђе доста су поуздано заштићени од спољних вода (Дунав) и унутрашњих вода. Насипом (кота круне 44,00 mnm) са обалоутврдом и валобраном, од тврђаве Фетислам до споја са обалоутврдом Костола – град Кладово је заштићен од великих вода Q1% и створени су повољни услови за урбанизацију и излазак града на речну акваторију, јер су се раније веома променљиви нивои Дунава стабилизовали у релативно малом опсегу 40,0÷42,0 mnm.

Тај систем заштите од спољних вода сада захтева само брижљиво одржавање. Дренажни систем је састављен од дренажног колектора који води до пумпне станице дренажног система (3×320 L/s), одакле се захваћене подземне воде препумпавају у Дунав. Део система заштите су и два језера: дренажно-рекреационо језеро, површине око 4,6 ha, дубине око 4,0 m, и ретензионо језеро кишне канализације, у којима се помоћу прелива и пумпи ниво одржава на пројектованом нивоу 38,8÷39,0 mnm. Генерално, у подручју града Кладова највећим делом су испуњени критеријуми захтеване дубине залегања подземне воде (3 m испод терена), али постоје зоне у којима тај критеријум није испуњен (зона уз пут Кладово – Неготин, зона у широј околини оба језера, итд.) које треба додатно локално решити, допуном дренажног система новим дренажним бунарима). Реализација додатних система не поставља нове просторне захтеве, јер се ради о објектима под земљом, који се уклапају у постојеће урбане садржаје у тој зони.

- **На подручју насеља Брза Паланка, Велесница, Милутиновац, Стара Вајуга** треба извести допунске мере заштите од унутрашњих вода, јер су констатоване зоне у којима нису испуњени критеријуми залегања подземне воде од најмање 2,0 m. У Кладушници, у којој нису били предвиђени дренажни системи – програмом праћења режима подземних вода установљено је да постоји зона у којој су нивои подземних вода виши од дозвољених. Ту зону треба решити локалним дренажним системима са бунарима са сопственим пумпама, према решењима која су већ утврђена.

Наводњавање

Источни долински део Општине звани Кључ, који се у виду лесних и алувијалних тераса спушта према Дунаву, представља велики пољопривредни потенцијал Општине. Ради се о земљиштима високих бонитетних класа, најчешће II / IIa класе по погодности за наводњавање. Под ораницама и баштама је преко 18.000 ha, под виноградима око 1000 ha, под воћњацима око 300 ha, док је око 9.600 ha под ливадама и пашњацима.

Доста стабилизован ниво подземних вода у долини Кључа, којима се управља системима за одводњавање и заштиту приобаља, као и стабилан ниво Дунава (у вегетационом периоду најчешће стабилизован око коте 41mnm), омогућавају реализацију врло рационалних система за наводњавање.

Захвати могу да буду комбиновани – коришћењем подземних вода и захватањем пумпним станицама из Дунава. У условима наводњавања постојећим дренажним системима за заштиту приобаља управљало би се наменски, тако да се на мелиорисаним површинама одржавају нивои подземних вода који су најпожељнији са гледишта пољопривредне производње. Основни предуслов за реализацију мелиорационих система је комасација земљишта, са укрупњавањем парцела, јер се савремени системи за наводњавање не могу примењивати у условима ситних пољопривредних парцела. Хидротехничке мелиорације треба да буду комплексне, што подразумева усклађену реализацију система за одводњавање, наводњавање, уз оптимално коришћење агротехничких мера.

Развој, а посебно ефикасно коришћење и одржавање мелиорационих система, нераздвојно су повезани са још једним битним стратешким полазиштем. Да би развојно и економски опстало, наводњавање се не сме третирати само као допунска мера за стабилизацију пољопривредне производње у њеној садашњој структури и на садашњем нивоу организованости. Дугорочни опстанак и несметани развој мелиорационих система може се остварити само уколико се створе такви економски и организациони оквири у којима се целокупан пољопривредни сектор и све његове пратеће области (сточарство, откуп, прерада до највиших нивоа финализације, промет, извоз, итд.) трансформишу у складу са примарном производњом која се остварује путем наводњавања.

Мале хидроелектране и акумулације

Мале хидроелектране (МХЕ) и акумулације могу се градити на свим мањим водотоцима на подручју општине Кладово, на местима на којима не ремете реализацију других објеката и не угрожавају изворишта воде за насеља.

До сада је оквирним плановима електропривреде регистрована локација за једну МХЕ. То је МХЕ Велика Каменица, на Каменичкој (Великој) реци. Локација насуте бране је на око 3 km узводно од с. Велике Каменице. МХЕ је са деривацијом дужине око 3 km, којом се остварује концентрација пада од око 75 m. Сам објекат МХЕ је на узводном рубу с. Велика Каменица, са инсталисаном снагом од око 340 kW, и просечном производњом од око 730 MWh/god.

При реализацији те МХЕ и свих других које се евентуално буду градиле мора се обезбедити гарантовани проток низводно од бране, према методологији која је усвојена за такве објекте у Србији. Оквирно, то подразумева да се у хладном делу године [октобар – март] мора испуштати проток не мањи од мале месечне воде вероватноће 95% (до $0,15 \times Q_{sr}$), док се у топлом делу године [април – септембар] гарантовани проток повећава и није мањи од мале месечне воде вероватноће 80%, до $0,25 \times Q_{sr}$ (Q_{sr} – средњи проток). Сви објекти малих хидроелектрана морају се складно уклопити у еколошко и социјално окружење.

Прилог

Карта 05 : ВОДОПРИВРЕДНА ИНФРАСТРУКТУРА

Енергетска инфраструктура

Снабдевање електричном енергијом општине Кладово врши се преко преносног система ЕПС-а далеководима од Ђердапских хидроелектрана, који је обједињен у електроенергетски систем Републике. Одржавање и развој преносних система обавља "Електротимок" са седиштем у Зајечару, преносно-дистрибутивну електро мрежу за потребе функционисања насеља и привреде Општине, одржава и развија "Електродистрибуција Кладово", са седиштем у Кладову. Основна полазишта базирају се на следећем:

- **моћној преносној мрежи три далеководи** различитих напонских нивоа који имају републички значај: ДВ 400 kV број 401/2, Дрмно – Ђердап 1, ДВ 400 kV број 402, Бор 2 – Ђердап 1 и ДВ 110 kV број 1186, Ђердап 2 – Сип;
- добро покривеној главној потрошачкој зони насеља **"Дунавског развојног појаса"**, што је омогућено трафостаницама ТС "Сип" 110/35/10 kV, ТС "Кладово 1" 35/10 kV, ТС "Кладово 2" 35/10 kV и ТС "Брза Паланка" 35/10 kV, као и 35 kV електро мрежом;
- релативно доброј **дистрибутивној мрежи** (10 kV и 0,4 kV) чији делови електро мреже и ТС 10/0.4 kV захтевају реконструкцију и модернизацију и
- **недовољној рационализацији потрошње** електричне енергије;
- перспективном **искоришћавању сунчеве енергије и енергије ветра** у "Дунавском развојном појасу", као и коришћење биомасе (енергије или компоста), у сеоским просторима.

Насеља Општине **нису повезана у гасоводну мрежу Републике**, али се могућност види у изградњи планираног доводно-разводног гасовода из правца Ниша-Зајечара-Прахова до Кладова. У том контексту, у Кладову и Брзој Паланци предвиђене су главне мерно-регулационе станице (ГМРС).

РАЗВОЈНА КОНЦЕПЦИЈА:

На основу постављених циљева перспективно реализовати следеће активности:

- **дефинисање и резервација простора** за трасе електропреносних, делом електродистрибутивних постојећих и будућих мрежа и објеката:
 - 1) дефинисање коридора и заштитних појасева за све постојеће и планиране преносне далеководи, који су власништво "ЕЛЕКТРОМРЕЖЕ СРБИЈЕ":
ДВ 400 kV број 401/2 Дрмно – Ђердап 1
ДВ 400 kV број 402 Бор 2 – Ђердап 1
ДВ 110 kV број 1186 Ђердап 2 – Сип;
 - 2) дефинисање заштитне зоне око ХЕ Ђердап I;
 - 3) дефинисање заштитних зона за преносну ТС "Сип" 110/35/10 kV;
 - 4) дефинисање коридора и заштитних појасева за све постојеће и планиране преносне далеководи, који су власништво "ЕЛЕКТРОТИМОКА": далеководи 10 kV и 35 kV;
 - 5) дефинисање заштитних зона за све постојеће и планиране ТС које су власништво "ЕЛЕКТРОТИМОКА": ТС "Кладово 1" 35/10 kV, ТС "Кладово 2" 35/10 kV и ТС "Брза Паланка" 35/10 kV;
 - 6) дефинисање коридора и заштитног појаса за перспективни доводно – разводни гасовод притиска 50 bara Ниш – Зајечар – Прахово – Кладово;
 - 7) резервација простора за будуће објекте који ће користити потенцијале соларне енергије и енергије ветра у "Дунавском развојном појасу" и
 - 8) резервација простора за малу хидроелектрану "Велика Каменица", инсталисане снаге 337 kW, на Каменичкој (Великој) реци (насути брана), 3 km узводно од села Велика Каменица.

ОБНОВЉИВИ ИЗВОРИ ЕНЕРГИЈЕ

Коришћење обновљиве енергије је од нарочитог значаја и потребно је спроводити даља истраживања термоминералних вода, сунчеве енергије, енергије ветра. Стога се као основни циљ коришћења обновљивих извора енергије дефинише следећи:

**ИНТЕНЗИВИРАЊЕ ИСТРАЖИВАЊА СВИХ ОБНОВЉИВИХ ЕНЕРГЕТСКИХ ПОТЕНЦИЈАЛА
У ЦИЉУ ПРОНАЛАЖЕЊА НОВИХ РЕЗЕРВИ И ЊИХОВОГ ЕФИКАСНОГ КОРИШЋЕЊА**

Посебни циљеви развоја су:

- **подизање нивоа свести** на коришћењу нових обновљивих извора енергије;
- **стимулисање и подржавање иницијатива** у домену инвестиција у нове енергетске изворе/технологије, енергетски ефикасне уређаје/опрему и сл.
- развити мере **финансијског подстицања за приватна улагања** у економски ефективне програме и пројекте

Подручје општине Кладово поседује бројне потенцијале за истраживање и коришћење обновљивих извора енергије па се као најзначајнији могу препознати:

- перспективно искоришћавање сунчеве енергије и енергије ветра нарочито у **"Дунавском развојном појасу"**
- коришћење **биомасе** (енергије или компоста), у сеоским просторима
- коришћење **хидроенергије** изградњом малих хидроелектрана и акумулација:
 - мале хидроелектране (МХЕ) и акумулације могу се градити на свим мањим водотоцима на подручју општине Кладово, на местима на којима не ремете реализацију других објеката и не угрожавају изворишта воде за насеља- до сада је оквирним плановима електропривреде регистрована локација за једну МХЕ (МХЕ Велика Каменица, на Каменичкој реци);
 - при реализацији малих хидроелектрана мора се обезбедити гарантовани проток низводно од бране, према методологији која је усвојена за такве објекте у Србији;
 - димензионисање хидроелектрана стриктно ће се примерити природним протоцима и падовима водотока;
 - сви објекти малих хидроелектрана морају се складно уклопити у еколошко и социјално окружење.
 - када објекти или линије енергетске инфраструктуре пролазе кроз еколошки осетљива или заштићена подручја, енергетска дозвола и одобрење за изградњу могу бити издати под стриктним, ригорозним условима.

Прилог

Карта 06 : ЕНЕРГЕТСКА ИНФРАСТРУКТУРА

Телекомуникације

Телекомуникације представљају компаративну предност у већ опремљеном и активираним простору. Њихов будући развој без обзира на стагнацију у друштву биће завидан, тако да је реално побољшање садашње скромне ситуације у општини Кладово. Активности треба фокусирати на следеће:

- трансформацију и модернизацију постојећих ПТТ јединица,
- изградњу мреже дигиталних АТЦ,
- развој телематских понуда,
- ширење мреже оптичких каблова и
- комплетно и квалитетно покривање територије мобилном телефонском мрежом (базне станице).

Нејасан је досадашњи развој телекомуникација на подручју општине. јер сви показатељи указују на заостајање овог вида саобраћаја кад су индикатори развоја у питању у односу на просек Републике. Не види се посебан разлог за то осим субјективних слабости у надлежним јавним предузећима и периферни/гранични положај Општине. Нарочито је уочљив успорен тренд развоја, посебно на нивоу руралних насеља.

РАЗВОЈНА КОНЦЕПЦИЈА:

На основу постављених циљева перспективно реализовати следеће активности:

- дефинисање коридора и заштитног појаса за постојеће и будуће трасе ТТ мреже:
 - 1) за оптички кабл од Прахова до Кладова;
 - 2) за оптичке каблове поред државних путева I и II реда и
 - 3) за ТТ каблове који повезују насеља у "Дунавском развојном појасу"
- модернизација постојећих ТТ мрежа и објеката:
 - 1) за ТТ каблове у урбаној и периурбаној зони Кладова;
 - 2) за ТТ каблове који повезују насеља у "Дунавском развојном појасу";
- проширење примарне ТТ мреже, Истурених степена (ИС) и реконструкција кабловских подручја:
 - 1) повећање капацитета ТТ мреже у граду Кладову;
 - 2) проширење мреже за кабловско подручје насеља "Дунавског развојног појаса";
 - 3) сукцесивна реконструкција кабловских подручја.
- развој телематских услуга:
 - 1) изградња кабловско дистрибутивног система (КДС) ЈП ПТТ саобраћаја "СРБИЈА";
 - 2) развијање дигиталних мрежа са интегрисаним службама (ISDN).

Прилог

Карта 07 : ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОНА МРЕЖА

Комунални и остали отпад, гробља и пијаце

Чврсти отпад

У општини Кладово постоји више регистрованих "дивљих" и нерегистрованих депонија/сметлишта комуналног отпада, од којих ни једна не испуњава услове за локацију на основу Правилника којим се ова област регулише. Депоновање комуналног отпада града Кладова, од 1991. године, врши Јавно комунално предузеће "Комуналац" на привремено неуређено сметлиште "Ислам", око 8 km од Кладова, близу села Милутиновац. Осим угрожавања животне средине села Милутиновац, загађује се вода Подвршке реке. Истраживање за потенцијалну локацију санитарне депоније са контролисаним санитарним депоновањем је обављено 1991. године. Као најповољнија за санитарну депонију изабрана је локација "Јакомир-Б", удаљена 4,5 km југозападно од центра града, и 400 m од државног пута I реда МП 25, Зајечар – Кладово. За предметну локацију је урађен Урбанистички пројекат. Општинским планом управљања отпадом за Општину Кладово (2009.) планирана санитарна депонија прерашће у трансфер станицу када буде изграђена регионална депонија на територије Општине Зајечар

Истоваралиште комуналног муља

Такође, као један од проблема треба поменути да не постоје уређене локације на којима се врши истовар аутоцистерни са садржајем сливника и септичких јама које се празне (комунални муљ). Још увек нису почели да се граде, за заштиту животне средине приоритетни објекти, као што су истоваралишта аутоцистерни са садржајем сливника и септичких јама - комуналног муља.

Избор места за лоцирање истоваралишта комуналног муља представља веома важан задатак који има активну компоненту у дефинисању основних пројектних критеријума. Предвиђено је да се станица истоваралишта комуналног муља лоцира поред, или у оквиру, будућег постројења за пречишћавање отпадних вода.

Гробља

Без обзира да ли се сахрањивање врши у гробницама, двојним гробним местима или појединачним гробовима по умрлом је потребно 9 m². Истовремено, села општине Кладово евидентирају проблем недостајућег броја гробних места на постојећим локацијама сеоских гробаља, те трагајући за решењем тог проблема исти налазе у ослањајућим и суседним парцелама. Како су и организација и старање на таквим сеоским гробљима испод сваког нивоа (комунална неопремљеност, санитарна запуштеност, недовољно простора за комуникацију), таква решења сепаратног карактера се могу толерисати у овом тренутку, док у перспективи треба **организовати локације за сахрањивање** у селима или у најмању руку у центрима заједнице села (Текија, Корбово, Брза Паланка, Подвршка).

Сточна гробља

На територији општине Кладово није евидентирано нити постоји организовано и санитарно прихватљиво решење за сахрањивање угинуле стоке. Овај огроман комунални проблем је један од приоритета за решавање у будућем периоду. Као оптималан предлог за реализацију, предвиђено је да се на планираној локацији за депонију – **"Јакомир-Б", издвоји одређена микролокација** – позиција за формирање сточног гробља, по свим стандардима и санитарним критеријумима.

2.4.3. Стратешки значај интегрисане инфраструктуре

Консолидација и развој постојеће инфраструктуре и њена хоризонтална координација ће представљати основ економског, социјалног и еколошког развоја. У просторном плану општине Кладово дефинисани су коридори, заштитни појасеви и заштитне зоне за примарне постојеће и планиране мреже и објекте: водне и енергетске инфраструктуре, саобраћаја, телекомуникација и депонију отпадака. Дефинисани коридори, заштитни појасеви и зоне представљају стратешку вредност у правилном газдовању, уређењу и коришћењу простора као и заштити самих техничких система, тако да их без аргументованих стручних и законских потреба нико не може мењати, напуштати или пренаменити.

Постојећа и планирана инфраструктура ће омогућити:

- **развој интеграционих оријентира Општине**

- саобраћајних терминала, производних и урбаних зона у оквиру коридора VII (пловни пут + пристаништа + државни пут I реда + електро и ТТ мрежа);
- туристичких, рекреативних и комерцијалних зона у оквиру коридора VII – обала и водена површина Дунава (пловни пут + марина/путничка пристаништа + комунална инфраструктура + гранични прелази преко Дунава) и
- складишно-претоварна зона у Кладову и Брзој Паланци (пловни пут + теретно пристаниште + државни пут I реда + електро и ТТ мрежа и објекти + гасовод у перспективи).

- **развој града Кладова и осталих насеља**

- **Кладово** (консолидација и развој комуналних система града са акцентом на водоводни и канализациони систем);
- насеља у оквиру **"Дунавског развојног појаса"** (комплетирање инфраструктурних система периурбаних насеља). Пре свега се односи на општински центар Кладово, градско насеље Брза Паланка и насеља у приобаљу Дунава: Текија, Нови Сип, Давидовац, Кладушница, Костол, Мала Врбица, Велика Врбица, Ртково, Корбово, Вајуга, Милутиновац, Велесница, Љубичевац, Грабовица и Купузиште ("Дунавски развојни појас"). Просторна решења ће омогућити дефинисање програма опремања и уређивања земљишта који обухватају истовремено решавање проблема изградње, експлоатације и реконструкције друмских саобраћајница, водовода, канализације, електричне и телефонске мреже и објеката. Уствари то би биле две групе програма: први, програми комуналног опремања градског и приградског простора и други, програми комуналног опремања села;
- програми инфраструктурног опремања **брдских села**: Велика Каменица, Подвршка и Манастирица. Природни услови и ограничења захтевају јасне планске концепције и специфичне програме реализације;
- програми инфраструктурног опремања **села Река и Речица**. Поменута насеља, су у близини насеља "Дунавског развојног појаса" тако да могу делом користити компаративне предности истих, док планске исказе и програме треба повезати са Брзом Паланком, односно Милутиновцем и
- инфраструктурно опремање **Петровог Села** отежава морфолошка разуђеност насеља (разбијени тип насеља), тако да ће се препоручити и применити засебан развојни концепт.

- **развој производних зона**

- складишно-претоварна зона у Кладову и Брзој Паланци (пловни пут + теретно пристаниште + државни пут I реда + електро и ТТ мрежа + гасовод у перспективи);

- уређивање и опремање зона поред државног пута I реда и десне обале Дунава, односно "Дунавског развојног појаса", од Текије до Купузишта (државни пут I реда + пловни пут, "коридор VII" + електро и ТТ мрежа + комунална опрема и сервиси);
- мањих погона у већини насеља "Дунавског развојног појаса" (друмска саобраћајница + пловни пут + електро и ТТ мрежа и објекти + комунални сервиси)
- пољопривредне производње, прераде и пласмана пољопривредних производа у делу општине звани Кључ - "Дунавски развојни појас" (водопривредни системи + пловни пут + друмске саобраћајнице + електро и ТТ мрежа и објекти + остала техничка и социјална инфраструктура).
- **ефикасну заштиту површинских и подземних вода и изворишта водоснабдевања**
 - активирање санитарне депоније "Јакомир - Б";
 - развој мелиорационих система у делу општине звани Кључ, део "Дунавског развојног појаса";
 - санацију и конзервирање постојеће депоније/сметлишта "Ислам" у близини села Милутиновац;
 - заштиту изворишта "Царина" (канализација и ППОВ у насељима "Дунавског развојног појаса");
 - осталих потенцијалних изворишта и постојећих и будућих бунара и изворишта итд.

Неопходност интегрисане инфраструктуре на територији општине Кладово проистекла је из два основна стратешка циља који се могу формулисати и артикулисати кроз **комуналну комплетност и комуналну хигијену**.

Комунална комплетност:

1. Пре свега се односи на општински центар Кладово, градско насеље Брза Паланка и насеља у приобаљу Дунава: Текија, Нови Сип, Давидовац, Кладушница, Костол, Мала Врбица, Велика Врбица, Ртково, Корбово, Вајуга, Милутиновац, Велесница, Љубичевац, Грабовица и Купузиште ("Дунавски развојни појас");
2. Програми инфраструктурног опремања насеља која су се просторно и функционално позиционирала као будући центри у мрежи насеља општине Кладово: општински центар Кладово са Костолом на једној, а са Караташем, Сипом и Давидовцем на другој страни; Текија; Корбово и Ртково – "Доњи Кључ"; Брза Паланка са Љубичевцем и Велесницом; Подвршка и Манастирица;
3. Програми инфраструктурног опремања брдских села;
4. Програми инфраструктурног опремања села Река и Речица.
5. Инфраструктурно опремање Петровог Села.

Комунална хигијена подразумева:

а) Израду **локалне агенде** којом би се дефинисао будући развој Општине на принципима одрживог развоја;

б) Презентацију и публикување **еколошке карте општине Кладово**, како би се сагледали локални, а нарочито међудржавни аспекти загађивања свих просторних структура;

в) Израду једног целовитог или више засебних **програма хигијенског уређивања и санирања** насеља и простора.

Прилог

Карта 08 : ПРЕТПОСТАВКЕ ИНФРАСТРУКТУРНОГ ОПРЕМАЊА

2.5. ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ, ПРИРОДНИХ И КУЛТУРНИХ ДОБАРА И ПРЕДЕЛА, ОДБРАНА ЗЕМЉЕ И ЗАШТИТА ОД ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА

2.5.1. Заштита животне средине

Концепција заштите животне средине на територији општине Кладово заснива се на:

- обезбеђењу **квалитетне животне средине**, што подразумева чист ваздух, довољне количине квалитетне и хигијенски исправне воде за пиће, затим очуваност пољопривредног земљишта, екосистема и биолошке разноврсности, квалитетне површине за рекреацију и туризам, уређеност насеља и сл;
- постизању **рационалне организације, уређења и заштите простора** усклађивањем његовог коришћења са могућностима и ограничењима у располагању природним ресурсима (пољопривредно земљиште, шуме, воде и др.) и створеним вредностима, односно оптимално управљање и коришћење природних ресурса;
- **заустављању даље деградације природне средине** (ваздух, вода, земљиште и др.) одређивањем стања, приоритета заштите и услова одрживог коришћења простора;
- предузимању адекватних мера уз успостављање система **контроле свих облика загађивања** и праћења стања квалитета животне средине;
- подизању и јачању **нивоа еколошке свести, информисања и образовања** становништва о еколошким проблемима укључивањем јавности у доношење одлука у погледу мера заштите животне средине.

У оквиру плана, наведеним општим циљевима мора се посветити пажња кроз интегрисање аспеката заштите животне средине у све секторе плана, почев од намене земљишта, преко земљишне политике, привредног развоја, планирања и унапређења саобраћаја, унапређења пољопривреде, управљања водама, енергијом и отпадом итд. Стога, заштита животне средине од загађивања на територији општине Кладово треба да се оствари на **следећим начелима**:

- **превенција и предострожност** - за активности које могу да изазову негативне утицаје на околину или еколошки ризик, применом система процене утицаја на животну средину пре доношења инвестиционих одлука;
- **заштита** - заштита водних ресурса, заштићених природних и културних добара и шумских површина су приоритетне активности;
- **усклађеност** - усклађивање привредног, технолошког и урбаног развоја са природним ресурсима и еколошким капацитетом средине;
- **управљање** - управљање потрошњом необновљивих ресурса у складу са критеријумима одрживости развоја и коришћења простора;
- **рационалност** - рационалније коришћење воде, енергије, минералних сировина и земљишта у свим привредним делатностима и насељима;
- **минимизирање** - смањење количине отпада, увођење рециклирања и безбедно депоновање свих врста отпада;
- **санација** - санирање стања еколошких "црних тачака" Општине и постојећих еколошких проблема.

Посебни задаци заштите произлазе из анализе стања, проблема, ограничења и потенцијала општине, као и приоритета за решавање еколошких проблема, а у складу са општим циљевима и начелима заштите животне средине. Као **посебни задаци** могу се издвојити:

- стварање услова за **укључивање Кладова у међународне еколошке токове Подунавске регије**;
- повећавање **регионалне трансграничне сарадње** на очувању животне средине и унапређењу њеног постојећег квалитета;
- очување и заштита постојећих и потенцијалних **изворишта водоснабдевања**;
- активирање **система за пречишћавање отпадних вода**;
- решавање проблема **депоновања отпада**;
- извођење **транзитног саобраћаја** из града;
- **смањење загађености ваздуха** реконструкцијом котларница;
- функционално и технолошко **осавремењавање инфраструктурних система** првенствено у циљу очувања животне средине.

Развој општине Кладово намеће боље коришћење потенцијала, уз поштовање захтева за очување и заштиту животне средине, реструктурирање и модернизацију привреде уз паралелни развој друштвених делатности и пратећих служби. Стратешка опредељења развоја и напретка, односно извршења постављеног општег циља, су:

- **привредне активности** треба развијати селективно, како би се избегло угрожавање животне средине;
- у оквиру **индустријске зоне** концентрисати индустријску производњу и складишта уз економичније коришћење земљишта и посебну заштиту околине од могућег загађења;
- унапређење интензивне **пољопривредне производње** морају пратити еколошки услови, односно треба успоставити уравнотежени баланс економичности производње и задовољење очекивања произвођача са једне стране и очување здраве и еколошки чисте производње са друге стране, односно очување биодиверзитета земљишта;
- развијена и модерна **инфраструктура** која ће обезбедити несметан локални економски развој, пружити квалитетан живот становништва и очување животне средине;
- развој појединих сегмената **комуналне инфраструктуре** на локалном нивоу, а са циљем очувања и заштите животне средине - да се обезбеди одговарајући систем: сакупљања и депоновања отпада, сакупљања и рециклаже сировина, даљинског грејања и сакупљања, прераде и испуштања отпадних вода.

Категоризација животне средине на подручју општине Кладово

Сагледавајући проблематику заштите животне средине, са просторно-функционалног аспекта, подручје општине Кладово представља сложену структуру са доминантним загађивачима везаним за градско подручје Кладова и реку Дунав и релативно очуваном природном средином у осталом делу Општине.

На основу категоризације загађености, имајући у виду природне услове и изграђене структуре на подручју општине Кладово, може се издвојити пет категорија животне средине према специфичностима просторних целина, и то:

- II категорија:** централно градско језгро Кладова, индустријска/производно-пословна зона, депонија комуналног отпада;
- III категорија:** државни путеви I реда, приградски делови Кладова у правцу доминантног ветра, теретно пристаниште, зона интензивне пољопривреде;
- IV категорија:** градско језгро Брзе Паланке, викенд насеља, зоне интензивног воћарства и виноградарства, пољопривредно ратарско земљиште, трасе државних путева II реда;
- V категорија:** остала сеоска насеља, подручја са природном деградацијом простора (клизишта, еродирани површине, плавне површине, акваторије вештачких акумулација), трасе општинских путева;
- VI категорија:** шумске површине, ливаде и пашњаци, мочварна подручја, делови заштићених природних добара.

2.5.2. Заштита природних добара и предела

У концепцији просторног развоја општине Кладово као кључни елеменат у формирању идентитета Општине дефинисана је заштита природе и њених ресурса и вредности, при чему јој је дат највећи национални и интернационални значај за просторни развој Општине. Овакво стратешко опредељење захтева примену савремене концепције заштите природе и њених ресурса.

Савремена концепција заштите полази од тога да у "заштићена подручја" не спадају само законски, кроз правна акта, дефинисана и утврђена подручја (класична заштита). Заштита такође може да буде постигнута кроз интерна правила као нпр. кроз начин управљања шумама или сходно јавним споразумима. Овај други вид заштите је задатак **интегралне заштите природе** која обухвата подручја ван издвојених приоритетних подручја заштите природе, тј. утицати да намене (као што су: пољопривреда, шумарство, водопривреда, саобраћај, становање, туризам, рекреација и др.) које угрожавају природу и њене ресурсе, уважавају интересе њихове заштите. Стога су од значаја следећи оперативни задаци и мере:

- **Заштита и унапређење природних потенцијала Општине** као основе изградње њеног идентитета и развоја. У склопу интегралне заштите природе и њених ресурса потребно је предузети:
 - заштита **еколошки осетљивих подручја** како би се одржале биолошке функције, ток материје и енергије као и структура предела која одговара датом станишту (Површи Мироч; Крашке оазе Мироча; литица и приобаље Ђердапске Клисуре; форланд са барским и мочварним екосистема дуж тока Дунава);
 - заштиту и еколошки одрживу употребу **земљишта високих бонитетних класа** (чернозема који захвата атаре Велике Врбице, Рткова и Корбова као и гајњаче на површи између села Костолац, Ртково, Корбово и Вајуге) пројектима који ће развијати пољопривреду али и чувати биодиверзитет земљишта;
 - **спречавање ерозије земљишта** (јаке ерозије на стрмим теренима преко 500 m нв., еолске ерозије на обрадивим површинама "Дунавског кључа");
 - на земљиштима која се не користе за пољопривреду, шумарство, повртарство, чији је биљни покривач одстрањен, треба омогућити **развој потенцијалне вегетације**, уз очување биодиверзитета земљишта;
 - **избегавање промене нивоа подземних вода**, које могу да воде разарању и трајном оштећењу земљишта (заслањивање земљишта на појединим местима дунавских тераса: Грабовачко поље, Љубичевац, Велика Врбица);
 - **сачувати природни биљни покривач** као и приобалну вегетацију форланда Дунава (аутохтоне шуме Мирочке површи и Ђердапске клисуре);

- **очување шума** представља приоритетни задатак због вишеструке користи које оне пружају, као што су економско искоришћавање (огрев, грађевински материјал) затим заштита земљишта од ерозије, ловни туризам, сакупљање плодова и др.;
- **природне и природи блиске воде**, као и њихове обале и природне ретензије, треба задржати, унапредити и поново успоставити (барске и мочварне биотопе у форланду Дунава, ушћа река Дунавског Кључа у Дунав, рит код Кладова, ретензије у Кладову);
- потребно је извести **регулацију бујица** које депонују велике количине материјала у Дунав и језера. Регулацију вода треба урадити што је могући ближе природи;
- на **заштиту и побољшање климе**, укључујући микроклиму, треба утицати мерама заштите природе и неге предела. Шуме и остала подручја са повољним климатским утицајем, као и главне правце измене ваздуха, треба задржати и унапредити;
- при **експлоатацији сировина** (експлоатација камена у Националном парку "Ђердап") треба избећи трајно оштећење. Неизбежна оштећења природе и предела треба компензовати или избећи кроз иницирање природних сукцесија, ренатурализацију, природи блиско уређење, поновно коришћење или рекултивацију;
- у **насељима и селима** треба заштитити и унапредити постојећа природна станишта, као и шуме, живице, дрвореде, потоке, рибњаке и остале еколошки значајне мале структуре (приобална вегетација реке Реке, Велике реке, Подвршке реке, остаци шума и др.);
- треба **избећи оштећење подручја значајних за рекреацију и доживљај предела** (одстрањивање депонија смећа уз Дунав). У сврху рекреације погодне површине треба заштитити и, где је неопходно, неговати, уредити и задржати проходним или учинити проходним (нпр. локалитет Хајдучка Воденица, етно парк у Брзој Паланци и други археолошки локалитети и историјска места);
- у **близини насеља** треба обезбедити довољно површина за рекреацију и формирати систем зелених и отворених површина насеља;
- **природне ресурсе, уколико су необновљиви**, користити штедљиво и заштитнички (потенцијале пијаће воде: изворе и издани; шумске ресурсе); Коришћење обновљиве енергије је од нарочитог значаја (даља истраживања термоминералних вода, сунчева енергија, енергија ветра);
- заштитити **историјске културне пределе**, као што су: **историјска места** (историјски локалитети), **историјски вернакуларни предели** (Мирочка површ) и **етнографски предели** (село Манастирица са околином);
- подржати националне и интернационалне иницијативе **умрежавања подручја заштите природе** (повезивање НП "Ђердап" са пределом изузетних одлика на Румунској страни у оквиру Карпатске конвенције; заштиту влажних станишта у оквиру иницијативе "WWF Dunav-Karpati" и др.);
- **укључивање у европску иницијативу формирања "Стаза наслеђа"** (ECOVAST Initiative "Heritage Trails"). Циљ формирања европских "стаза наслеђа" је успостављање мреже природних и културних предела и историјских места како би се подржала интересантна и разноврсна туристичка понуда;
- **систематско праћење и детаљније проучавање климатских промена** које се дешавају у поднебљу регије. Једна од заштитних мера је подизање ветрозаштитних појасева који ће ублажити ударе ветра у насељима и у туристичким центрима.

Природна добра -заштићена и предложена за успостављање заштите:

ЛОКАЦИЈА	ПРИРОДНО ДОБРО	СТЕПЕН ЗАШТИТЕ
НАЦИОНАЛНИ ПАРК „ЂЕРДАП“	строги природни резерват Велики и Мали Штрбац – Трајанова табла	I СТЕПЕН ЗАШТИТЕ
	природни споменик – Велика Пештера (тунелска пећина у долини истоименог изворишног крака Кашајне)	
	Непокретно културно добро од изузетног значаја – Диана- Караташ (антички каструм из века, на самом улазу у НП)	
	природна предеона целина – Штрпско корито- Мироч (један од највећих рефугијума терцијарне флоре и реликтне вегетације на Балкану)	II СТЕПЕН ЗАШТИТЕ
	природни простори око непокретних културних добара: 1) Трајанове табле и Великог и Малог Штрбца, 2) Диане-Караташ	
	Трајанов мост и Римско утврђење Зерна	Непокретна културна добра у заштитној зони НП
ван граница НАЦИОНАЛНОГ ПАРКА „ЂЕРДАП“	"Мала Врбица"- ИБА подручје (Important bird areas-Значајна подручја за птице) (водено станиште од посебног значаја за фауну птица- за гнезђење, сеобу и зимовање птица на Дунаву и стајаћим водама рибњака и Костолског блата)	ЕКОЛОШКИ ЗНАЧАЈНО ПОДРУЧЈЕ са могућношћу да буде номиновано за упис у Рамсарску листу -мочварно подручје од међународне важности за птице

2.5.3. Заштита непокретних културних добара

Културно наслеђе на територији општине Кладово са препорукама за спровођење интегралних мера заштите

Подручје општине Кладово је добро истражено захваљујући заштитним археолошким радовима и истраживањима у вези са подизањем нивоа реке услед стварања акумулација за потребе ђердапских хидроелектрана. Пре радова, у оквиру Пројекта Ђердап, организована су детаљна интердисциплинарна испитивања угроженог терена (обале). Интеринституционалне мере заштите материјалне и нематеријалне културне баштине, као и природне баштине (на челу са САНУ и Археолошким институтом и Народним музејом, односно Заводима за заштиту као и другим надлежним институцијама) обухваћене су и планиране научно-истраживачким елаборатом Пројекта Ђердап.

Приоритетни задаци у заштити и унапређењу културне баштине су:

1. **ревитализација и одговарајућа презентација културног наслеђа општине Кладово** - Године 1996., конституисањем и отварањем Археолошког музеја Ђердапа у Кладову, реализован је један од најзначајнијих циљева Пројекта Ђердап: стална заштита и презентација покретних налаза - збирке Ђердап и баштине Ђердапа.
2. **увођење интегративног вида заштите културне баштине у општини Кладово** - То подразумева да се локалитети културне баштине, било појединачни, било комплекси, повежу и обједине у заштићене зоне, тзв. **културне пределе**, интегрисане са природном баштином, с одговарајућим приступом и одговарајућом обједињеном сигнализацијом. Општина Кладово, с обзиром на веома богату културну баштину од универзалног значаја и изузетан географски положај, има за то одличне потенцијале.

3. **општину Кладово, у региону Гвоздена Врата, треба прогласити као интегралну целину културног и природног наслеђа** - Богато културно-историјско наслеђе, материјална и нематеријална баштина од праисторије, преко римског лимеса, Средњег века па до новијег доба, вернакуларна и индустријска баштина представљају интегрисану баштину од изузетног националног значаја и интереса.
4. **увођење савремених приступа у управљању културном и природном баштином општине Кладово** - Без обзира што су поједине започете акције (посебно на конзервацији, научној обради, документацији и публиковању односно презентацији огромне прикупљене грађе) успорене, отежане или замрзнуте, захваљујући Пројекту Ђердап, створени су услови да се Археолошки и Национални парк Ђердап, у ужем и ширем смислу, већ данас третира као једна од најзначајнијих регија Дунава, на плану његовог пуног коришћења, како у научне и културне или образовне, тако и економске, туристичке, односно спортско-рекреативне сврхе. До сада познати локалитети и откривени археолошки материјал пружили су бројне доказе и о блиским културно-економским и другим везама српског Подунавља са областима леве обале Дунава, Олтеније, са Карпатским басеном, северозападном Бугарском и уопште прибрежним областима на ширем сектору од извора до ушћа ове реке. Из тога произилазе и значајне обавезе, које имају српска наука и култура, према овим отвореним питањима/проблемима, али и шансама за бољи, са суседима усклађенији и умреженији, приступ заштити и презентацији како културне, тако и природне баштине.

Мере заштите:

- Посебну пажњу треба посветити даљем евидентирању и документовању, интердисциплинарном, мултикултурном **истраживању-рекогносцирању шире зоне приобаља**, како би се стекла потпунија слика о сачуваним преосталим споменицима и утврдили услови за њихову заштиту.
- Извршити рекогносцирање **античког пута Брза Паланка/Егета-Доњи Милановац** преко планинског насеља Мироч/Герулата и објекта планинског залеђа, у насељима Петрово Село, Манастирица и Подвршка.
- **Остатке истражених (и ширу зону) локалитета** који ће чинити репере историјског језгра локалитета конзервирати и заштитити и на одређени начин обележити баштину. Урадити пројекте идеалне реконструкције и пројекат ревитализације локалитета.
- Утврдити **правни статус локалитета** у најширим границама са условима за њихово коришћење.
- Отклонити основне **опасности за опстанак локалитета** који прети од урбанизације-индустријализације простора на коме лежи евидентирана баштина (претходно истражити и одредити простор за потребе утврђивања шире зоне заштите локалитета-налазишта).
- Потребно је обезбедити **услове за стално одржавање и праћење стања** на објектима.
- Истражене археолошке **локалитете-објекте оградити-омеђити** на одговарајући начин у односу на околину. Обележити јединственим знацима за културну баштину у односу на комуникације/приступ. На локалитетима-објектима поставити одговарајуће инфо-табле.
- **Пејзажно/хортикултурално** оплеменити/уредити и заштитити природну средину локалитета.
- Положај локалитета у односу на планирану урбану структуру учинити **функционалним-доступним**.

- Повезивање и задржавање **аутентичног односа између споменика и природе** (непосредне околине, реке Дунав или веза са залеђем), треба да буде једна од почетних мера у пословима интегралне заштите и презентације споменичког наслеђа региона Гвоздена Врата.
- **Саобраћајна и комунална инфраструктура** (уз обавезне санитарне објекте) и доступност баштине су основни предуслови ревитализације и укључивања у савремене токове развоја Општине.
- Поред копненог, од виталног значаја за убрзани развој је **ревитализација обале и речног саобраћаја** између локалитета и савремених насеља (уз одговарајућу инфраструктуру и садржаје). Свако налазиште треба да има могућност приступа са реке, са обиласцима локација дуж обала (и десне и леве!) пловним средствима, модерним и оним направљеним по узору на традиционална речна пловила. Права допуна овако замишљеној презентацији и уживању у обиласцима природне и културне баштине, копном и водом (и комбиновано, са променом превоза на одредиштима), била би могућност изнајмљивања бицикала, традиционалних кола/ двоколица или коња (животиња). Уз то, неопходно је пројектовати, изградити и/или уредити **пешачке-планинарске стазе** са планираним одмориштима, видиковцима и обавезним инфо-пунктовима.
- Главним **инфо-пунктовима** треба истаћи не само аутентичност или атрактивност баштине, него и просторни волумен и слојевито богатство региона. Пунктови треба да садрже: таблу са географском картом и основним подацима о споменику, публикацијама, као и план идеалне реконструкције објекта, изложбу покретних налаза-копија са могућношћу куповине сувенира и другог инфо-материјала-брошура и двојезичних брошура.

Археолошки Музеј Ђердапа треба да преузме координациону улогу и да садржи обједињене и одговарајуће презентоване информације целокупног културног предела општине Кладово са пропратним итинерерима и допунским инфо-материјалом.

У складу са Законом о културним добрима наводе се следећи објекти и комплекси од културно-историјског значаја:

ХАЈДУЧКА ВОДЕНИЦА (Штрбац), 6. век н.е.

Преисторијска и средњовековна некропола, римско и рановизантијско утврђење

Потребно је **предузети мере заштите на налазишту**: структуру споменика очистити од растиња и конзервирати и утврдити правни статус шире зоне локалитета као споменика у пејсажу. То подразумева израду одговарајуће сигнализације на државном путу I реда Београд-Кладово, пројектовање паркинга и инфо-станице уз поштовање принципа кодекса заштите животне средине. Такође, треба изградити пешачку стазу до локалитета на обали.

БАЛОН-СТАНИЦЕ

Индустријска баштина

Садржаје треба употпунити и појачати капацитете пловила.

ТРАЈАНОВА ТАБЛА (Голо Брдо), 100. година н.е.

На државном путу I реда Београд-Кладово, потребно је урадити **сигнализацију, одговарајући паркинг и пратећу инфраструктуру** за заустављање/задржавање и разгледање (видиковац), као и **формирати инфо-пункт**, допуњен неопходним садржајем о овоме атрактивном споменику културе.

ТРАНСДИЕРНА – ТЕКИЈА (1-6. век)

Будући да је Нова Текија прво насеље из правца запада, треба је укључити у план ревитализације баштине, са могућношћу презентације потопљених тврђава римске Трансдиерне и сталном изложбом дела богате археолошке-историјске грађе са овога налазишта. Због традиционалне манифестације Текијска бућка акценат би, у време одржавања, могао бити на рибарству као најомиљенијем занимању становника уз Дунав. У понуду, поред најближих локалитета Трајанове Табле и Хајдучке Воденице, треба **укључити и природну баштину и обилазак планинског залеђа** (Штрбац). Неопходно је уредити стазе, видиковце, инфраструктуру на познатим тачкама и инфо-станице, са могућношћу обиласка локалитета на левој обали, од Оршаве-римске Диерне до познате атракције новијег доба, монументалне фигуре дачког краља Децебала, урађене у природној стени код ушћа Мраконије у Дунав.

ФОРТ ЕЛИЗАБЕТ – ЋЕВРИН (18. век) - Средњовековна тврђава

Локалитет треба **обележити, уредити и одржавати**, са могућношћу обиласка-разгледања са Дунава и организовањем видиковца са инфо-пунктом на врху стене Ћеврин (повезати са планом ревитализације и обиласцима локалитета у залеђу). Сугерише се графичка презентација првобитног изгледа тврђаве, у склопу средњовековне изложбе у Кладовској тврђави Фетислам.

МАНАСТИРИЦА (14. век) - Средњовековна црква, обновљена крајем 19. века, са конаком

У циљу неопходне заштите и ревитализације овог атрактивног комплексна надомак Кладова, треба регулисати најпре питања везана за **статус-надлежност**, урадити **план санације целине** локалитета са планом конзервације и ревитализације и укључивањем у савремену понуду, обезбеђењем одговарајућих пратећих садржаја ради окупљања већег броја посетилаца у циљу едукације, манифестација, рекреације.

ДИАНА/ЗАНЕС (КАРАТАШ), 1-6. век н.е. - Римско и рановизантијско утврђење, насеље, некропола, пут

Систематска археолошка истраживања и мере заштите се, према плану и могућностима, одвијају континуирано, упркос бројним тешкоћама техничке и материјалне природе. Највећи део откривене архитектуре је конзервиран-реконструисан до извесне мере (бедеми, капије и куле, и унутрашње грађевине) што локалитет чини атрактивним за посетиоце без обзира на девастацију чак и делова конзервиране архитектуре (вегетација, климатске промене-падавине). За наредни период планирано је:

- интензивирање истраживачких и конзерваторских радова унутар утврђења;
- покривање незаштићених структура;
- ограђивање уже зоне локалитета, хортикултурно култивисање истражене површине
- уређење стазе за посетиоце, допуњене инфо-панелима;
- уређење и стално одржавање објеката-депоа за заштиту архео-грађе, јачање капацитета за теренски рад и боравак екипа (стварање оптималних услова);
- формирати инфо-станицу са неопходним садржајима (сталне изложбе на локалитету, едукација, манифестације, кампови) и инфо материјалом, репликама...

Диана-Караташ (Археолошки музеј Ђердапа) је место одржавања тренинга заштите баштине-међународног курса који је организован у сарадњи институција заштите са ICCROM-ом из Рима, односно Диана Центром за превентивну заштиту, уз учешће већег броја заинтересованих стручњака из свих крајева земље и земаља у окружењу (Румуније, Бугарске, Македоније, Словеније, Албаније).

ФЕТИСЛАМ (Feth-ül-Islam) – КЛАДОВСКА ТВРЂАВА (16-19. век) - Средњовековна-отоманска тврђава

Поред спровођења мера заштите, план ревитализације треба допунити и **адаптацијом објеката** за потребе реализовања сталне изложбе инфо-станице, неопходне за презентацију средњовековне и новије историје архитектуре, до раздобља 19/20. века (укључујући и све остале познате тврђаве на овоме сектору, Адакале, Фортелизабет и Банул, уз савремене стандарде излагања). Неопходан је чврст договор с општином Кладово о потребама, сталном одржавању и ревитализацији ове атрактивне и веома добро очуване средњовековне тврђаве која треба што пре да постане привлачно место за све посетиоце, едукацију, забаву и рекреацију.

ПОНТЕС – ТРАЈАНОВ МОСТ (КОСТОЛ), 103-105. год. н.е. - Мост императора Трајана, римско и рановизантијско утврђење, насеље, пут

За заштиту читавог комплекса потребно је обавити следеће радње:

- ревидирати усвојени елаборат Пројекта Ђердап и ускладити са савременим мерама заштите;
- спровести и друге завршне мере заштите на конзервацији свих стубова моста и утврђења, уз ревидирање постојећих предлога рестаурације и реконструкције;
- правно заштитити територију налазишта уз урбанистичку реконструкцију;
- кроз пројекат презентовања, плански уредити ширу територију Моста – аутентичних комуникација са утврђењима у окружењу, у циљу ревитализације и коришћења;
- наставити заштитне – истраживачке археолошке радове у циљу лоцирања прилазног – копненог пута Мосту, и истражити трасу канала-мочваре која допире узводно до Кладовске тврђаве – Буторака и насеља Кладушница, до Караташа;
- извршити хортикултурну и другу еко-обраду и заштиту читавог комплекса;
- успоставити саобраћајну сигнализацију дуж главних комуникација и магистрала;
- формирати инфо-станицу са видиковцем на највишој коти локалитета, изложбом о налазишту и свим неопходним садржајима за прихват посетилаца, затим и инфо-пунктове на широј територији, уз изградњу прилазног пута са копна и обале, уз обезбеђење комплетне савремене инфраструктуре;
- успоставити једноставне – природне, сталне везе дуж обале (и са левом обалом Моста). Мост се данас налази 4km низводно од Кладова (где је Археолошки музеј Ђердапа), 12km од Диане–Караташа, на путу Кладово–Врбица, наспрам Турн Северина/Дробете у коме се налази Музеј Ђердапа, музеј комплексног типа (са археолошком, етно и природњачком поставком акваријумом Дунава). Низводно је румунско острво Шимиан са атрактивном реконструкцијом средњовековне тврђаве Адакале.

РТКОВО (4. век) - Касноантичка тврђава – бургус

Треба урадити **приступе копном и водом**, у склопу интегралне ревитализације лимеса.

ВАЈУГА (4-6. век), касноантичко-рановизантијско утврђење

Утврђење је већим делом поплављено акумулацијом. Пројектом Ђердап је планирана **презентација и потопљених локалитета**.

ЕГЕТА-БРЗА ПАЛАНКА (1-6. век) - Римско и рановизантијско утврђење са насељем, путем и пристаништем

Пројектом Ђердап се планира наставак истраживања, конзервација и реконструкција откривених делова. Иако није било истраживања већих размера, на основу досадашњих сазнања, **локалитете треба презентовати у склопу античке целине лимеса Дунава**, са циљем ревитализације античког пута дуж Дунава као и оног који је, преко Мироча – Герулатиса, повезивао римску Талиату – Доњи Милановац са римском Егетом – Брзом Паланком.

БРЗА ПАЛАНКА-ЕТНО/КОМПЛЕКС (19-20. век) - вернакуларна баштина – варошка архитектура, традиционално наслеђе, материјална, нематеријална баштина

Пројектом Ђердап/етно-традиција-етно-комплекс Брза Паланка планирано је:

- окончање прве фазе програма која подразумева преношење још два објекта и старе поште (прва пошта у Србији);
- настављање започете акције на ревитализацији овог комплекса (нови садржаји) – уређење инфо-станице;
- регулисање правног статуса заштите;
- израда сигнализације на прилазним путевима I реда;

АРХЕОЛОШКИ МУЗЕЈ ЂЕРДАПА У КЛАДОВУ

Пројектом Ђердап-за Археолошки музеј Ђердапа планира се:

- реконструкција и уређење постојеће зграде са заштићеном околином за потребе чувања и излагања налаза који потичу са шире територије Регије Гвоздена Врата, уз повећање капацитета за излагање, уз примену савремених стандарда и прописа. Такође је неопходно правно регулисање заштићене околине.
- у складу са наменом, треба уредити околни **Парк-Лапидаријум за излагање** камених споменика, реплика и/или реконструкцију објеката који би били коришћени за мултикултурне, едукативне и друге примерене садржаје у окружењу музеја намењеног заштити и презентацији наслеђа.

ВЕРНАКУЛАРНА БАШТИНА ОПШТИНЕ КЛАДОВО

Неопходно је **интензивирати заштиту и каталогизацију евидентираних целина и објеката народног стваралаштва** у свим насељима општине, укључујући и планинска насеља као и појединачне објекте расуте по сеоским имањима који, због модернизације и/или напуштања, у неповрат нестају и у потпуности су угрожена (варошке и сеоске куће, капије, различити облици тремова, доксата, типови помоћних објеката и затим декоративна архитектура).

КЛАДОВО-варошка архитектура-новија историја града

Објекти су настали после ослобођења од Турака, током 19. и почетком 20. века и по типу презентују окретање европским узорима. Заштитом преосталих објеката грађанске архитектуре, треба поштовати/уважити амбијенталне вредности делова града са градским-урбаним обележјима планирања. Потребно је **евидентирати и документовати старо-варошку архитектуру и на примерен начин је заштитити**. У склопу комплекса/заштићених објеката или етно-копмплекса требало би допунити понуду, реактивирањем радионица и старих заната, некад популарних у овим крајевима.

ИНДУСТРИЈСКА БАШТИНА РЕГИЈЕ

У складу са принципима интегралне заштите целокупног наслеђа, треба урадити елаборат-студију везану за спровођење мера заштите индустријске баштине, укључујући старе занате и традиционална занимања људи овога краја, са евиденцијом, документацијом и презентацијом старих-напуштених технологија и историје техничких средстава, у склопу ових објеката и/или на једном месту.

На месту где се налазе Гвоздена Врата, 1972. године подигнута је једна од највећих хидроелектрана, ХЕ Ђердап 1 а у њеном окружењу, постоји и неколико објеката 19-20. века који већ данас представљају индустријску баштину Европе (напуштене технологије, машине, начин производње и др.) и које, што пре, треба такође **укључити у спровођење мера заштите**, сачувати и документовати и презентовати (ревитализовати-реутилизovati поједине напуштене делове објеката), изградити инфо-пунктове, уредити део простора за посетиоце, допунити културним, забавним и другим образовним садржајима, изложбама уз фото-архивску документацију, допуњену старим-археотехнологијама везаним за индустрију цигларстава и рад старе циглане, или градњу бродова-бродоградилишта, са историјом-презентацијом пловила и специфичности речног саобраћаја у Регији Гвоздена Врата који се, на опасним местим, одвијао уз помоћ вучења и уз коришћење пилота-лоцова (веза са каналом, лимесом и путем и таблама-империјалним натписима, балон станицама, преводницом ХЕ Ђердап). Реадаптацијом, ревитализацијом или реутилизацијом објеката, ови комплекси могу се укључити у савремене токове развоја, у склопу целовите, осмишљене културно-туристичке понуде.

Прилог

Карта 09 : КУЛТУРНА, ПРИРОДНА, ЕТНО И ИНДУСТРИЈСКА БАШТИНА

2.5.4. Организација простора од интереса за одбрану земље и заштиту од елементарних непогода

Уређење и коришћење простора подручја Плана од интереса за одбрану земље, заштита од елементарних и других већих непогода и ратних разарања, јесу низ конкретних превентивних и законских мера чија примена значи спречавање и ублажавање последица од природних катастрофа као што су: земљотрес, пожари, поплаве, клизишта, временске непогоде, биљне и животињске штеточина и др.

Заштита становништва и материјалних добара у случају непосредне ратне опасности и у рату

Основни облици мера заштите људи и материјалних добара од ратних разарања који се обезбеђују кроз организацију, уређење и развој насеља, као превентивне мере трајног карактера су:

- **равномерни распоред насеља** на ширем подручју са вишеструким везама са околним и суседним насељима, уз мању концентрацију становништва по појединим насељима;
- **смањење повредљивости насеља** на рушење изградњом објеката високоградње и нискоградње у складу са прописима за изградњу у турским подручјима;
- **обезбеђење проходности ван зоне зарушавања** за саобраћај ради што бржег и безбеднијег превоза угрожених од рушевина;

У оквиру заштите од ратних разарања, склањање људи биће обезбеђено углавном, у подручјима објеката. Двонаменска склоништа ће се градити по посебним потребама и условима.

Решењем саобраћајне мреже обезбеђена је добра повезаност територије општине Кладово са свим деловима територије, сваког насељеног места са општинским центром и са регионалним центрима, како на територији Србије тако и са градовима на територији Румуније.

Заштита надземних објеката електро- и телекомуникационе инфраструктуре биће обезбеђена посебним сигурносним појасевима, заштита подземних инсталација од пуцања и кидања применом прописаних техничких мера.

Заштита од летњих (непогоде са ветром, провалом облака, громовима, градом, суша, високе температуре и др.) и зимских временских непогода (са великим снегом, ледом, ниским температурама и др.) остварује се планираном изградњом супраструктуре и инфраструктуре, уређењем територије, пошумљавањем и др., као и организовањем противградне заштите, громобранском заштитом објеката и сл.

Заштита од пожара

Превентивна мера заштите од пожара је примена противпожарних мера у фази избора конкретних садржаја, намене површина и саобраћајних решења у складу са одредбама Закона о заштити од пожара. За предметни простор највећу опасност за избијање и ширење пожара представљају шуме, које захватају највећи део подручја.

За превентивну заштиту од пожара, као и за његово успешно елиминисање, примењиваће се законом утврђене мере и критеријуми противпожарне заштите уз следеће додатне мере:

- обезбеђивање саобраћајне приступачности свих делова шума, обезбеђивање техничке воде црпљењем из потока и изворишта која се не користе за водоснабдевање пијаћом водом;
- планско остављање противпожарних баријера (пруга и прогала) при сечи и новом пошумљавању;

- организовање службе за осматрање и јављање;
- покривање свих објеката супраструктуре прописном противпожарном заштитом.

Остале могуће техничке катастрофе које за последицу имају појаву пожара, као и заштита од експлозија, тровања, контаминације и др., спречити и спроводити применом законске регулативе за сваку ту област.

Заштита од клизишта

Заштита од потенцијалних клизишта односи се на избегавање нестандартних интервенција у природној конфигурацији земљишта, посебно на већим нагибима, одржавање вегетације на нагнутим теренима и спречавање градње, као примењивање критеријумима заштите од земљотреса.

Простори који су захваћени процесом активних клизишта, представљају **апсолутно неповољан терен**, те сваку изградњу објеката на овим теренима треба потпуно искључити.

Неповољни терени за изградњу објеката обухватају просторе ранијих, умирених клизишта и терене узаних пролувијалних равни. Коришћење ових терена за урбанизацију захтева претходну припрему терена применом санационих и мелиоративних мера, и то у смислу побољшања стабилности падина и обезбеђења објеката на њима.

У циљу обезбеђивања укупне стабилности терена, постојећих и планираних објеката, односно њихове заштите – а сходно законској регулативи која третира овакве просторе – неопходно је да се у току реализације оперативног плана мера, изради јединствен катастар клизишта и нестабилних падина који представља базну, стручну документацију за рационално планирање простора. **Катастар клизишта и нестабилних падина** представља документ који – осим што указује на просторе где су овакве појаве развијене, кроз одговарајућу стручну анализу свих прикупљених података о стабилности терена – у потпуности сагледава утицаје ових појава на концепцију планирања, пројектовања и грађења. Са израдом одговарајуће инжењерско-геолошке подлоге, овим би се у потпуности прописали услови планирања, пројектовања и грађења, као и адекватни геотехнички услови санирања за подручја захваћена овим процесима.

Са инжењерско-геолошког аспекта, а према степену повољности терена за изградњу и на основу угрожености објеката и земљишта од клизишта, неопходно је извршити **адекватну категоризацију терена**. Овим би се, у зависности од категорије терена, трајно прописале мере заштите.

Сеизмика

На основу атласа карата сеизмичког хазарда Републике Србије, из 1998 год, територија општине Кладово спада у зону **минималне сеизмичке угрожености**.

У 50-годишњем периоду се могу предвидети потреси чији би максимални интензитет износио од 5-6 степени MSK.

С обзиром на наведено, нису неопходне посебне мере заштите од земљотреса те се у том смислу једино као превентивна мера предлага асеизмичко пројектовање стамбених објеката.

Регулације река, уређење обала и антиерозиона заштита

Највећи део регулације река и уређења обала реализован је у оквиру пројекта заштите приобаља од успора ХЕ Ђердап II, за планирани режим успора "41,00/39,50". Уколико ХЕ Ђердап II настави да ради по том режиму, треба континуирано обављати две врсте активности:

- **уредно одржавање реализованих регулационих објеката;**
- **извршити допуну регулација и санирање постојећих грађевина** на местима где се показало да је то потребно (зоне рушења неких делова обала на Дунаву и нестабилни потези мањих водотока).

Уколико дође до промене режима рада, са преласком на режим "41.40/39,5", у склопу побољшавања система заштите приобаља треба преиспитати постојећа техничка решења, са становишта да ли је потребна допунa регулација и уређења обала, како би се неутралисали ефекти подизања успора за додатних 0,4m. У оквиру акција одржавања, санирања и дораде постојећих система, по важности се издвајају следећи објекти:

- **обалоутврда у зони Нове Брзе Паланке**, са спајањем осигураног потеза на потезу од ушћа Црквеног потока до ушћа Реке, ради неутралисања ерозионог потенцијала Дунава на потезу те врло оштре конкавне кривине која је подвргнута интензивној флувијалној ерозији;
- **насип за заштиту Кључа**, који обухвата леву обалу Реке до њеног ушћа у Дунав, као и узводно дуж Дунава, све до високог терена узводно од ЦС Грабовица (4,5km насипа);
- **обалоутврда дуж читавог насеља Љубичевац**, са њеним продужавањем за још око 200 m низводно, да покрије цео фронт изласка тог места на обалу Дунава;
- **обалоутврда дуж читавог обалног дела Велеснице**, са њеним продужавањем низводно до ушћа Каменичке (Велике) реке, и стабилизацијом ушћа те реке на читавом потезу који је под успором;
- **санирање делова обала на потезу Велесница - Милутиновац – Вајуга**, које нису биле обухваћене заштитом обалоутврдама, а које су подвргнуте рушењу, због велике конкавне кривине и деловања таласа;
- **реализација обалоутврде у зони насеља Милутиновац**, од ушћа Подвршке реке (Ваља Маре) дуж обалног појаса тог насеља, укључив и зону ушћа Подвршке реке;
- **реализација обалоутврде дуж оба насеља Вајуга** (Стара и Нова), јер се на том потезу Дунава, са Вајушким острвом које утиче на струјну слику, региструју рушења обала и шири потези дестабилизације корита;
- **продужавање обалоутврде у зони насеља Корбово**, и узводно и низводно од постојеће грађевине, тако да обалоутврда обухвати читав фронт изласка тог насеља на обалу Дунава;
- **санирање рушења обала на потезу Корбово – Велика Врбица**, јер је обала на том потезу изграђена од врло слабо везаних, прашинастих материјала, које еродирају таласи;
- **реализација паралелне грађевине дуж Мале Врбице** и преграде на старачи ради формирања рибњака;
- **одржавање обалоутврда Костол – Кладово**, од Селишта, низводно од Костола до тврђаве Фетислам узводно од Кладова;
- **одржавање обалоутврде Кладушница - Давидовац;**
- **уређење обале у зони Текије**, од увале/моста Ковиловског потока узводно, до моста преко Фајфурског потока, низводно.

Извршене су регулације и уређени су уливи у Дунав: Карапотока (са уређењем бујичних улива у Малој Врбици), Црквеног потока, Речке реке, на потезу од око 1 km од ушћа, улива Замне, регулације водотока делова водотока Грабовичка река, Ваља Морулуј и Ваља Сатулуј, улива Подвршке и Каменичке реке, Давидовачког потока, Суваје. Ради се о кратким деоницама регулација, са грађевинским објектима у кориту, чије одржавање има приоритет. Треба имати у виду да делимично изведени регулациони радови могу да имају супротан ефекат, да изазову дестабилизацију корита водотока. Радове треба настављати у складу са понашањем регулисаних водотока, при чему предност имају наставци регулација Великокаменичке реке (показала је велику рушилачку моћ), Речке реке, Мртвице кроз Грабовицу, Каменичке реке, као и мањих бујица које угрожавају Грабовичко поље.

Антиерозиони радови се усмеравају на санирање изворишних делова мањих водотока на падинама Мироча. Највећи део антиерозионих радова се може обавити биолошким радовима (најпожељније: мелиорација пашњака, ливада и деградираних шума, пошумљавање земљишта нижих бонитетних класа), а само у ређим случајевима, када се ради о ерозији II категорије треба применити и биотехничке радове, са терасирањем, рововима, плетерима и зидићима, уз пошумљавање садним материјалом. Бујичне преграде су потребне само на малом броју места, али ти радови имају приоритет. Антиерозиони радови треба да обухвате челенке горњих сливова Каменичке (Велике) реке, Подвршке реке (Ваља Маре), Реке. На Косовици приоритет има заштита читавог слива, имајући у виду њен значај као изворишта. На кратким водотоцима који се са северозападне падине Мироча стрмим подужним падовима уливају у Дунав (Кашајна, Фајфурски поток, Ковиловски потоци, итд.) предност имају радови на стабилизацији корита и спречавању екцесивних видова ерозије.

Највећи део антиерозионих радова треба да буду биолошки радови, пре свега они који враћају корисним наменама ерозијом делимично деградирано земљиште (мелиорација ливада и деградираних шума).

Заштита од биљних и животињских штеточина

Заштита од биљних и животињских штеточина спроводиће се у оквиру мера газдовања шумским, ловним и риболовним основама, сагласно прописима од заштите од каламита. Надлежни органи обезбедиће, у сарадњи и у договору са корисницима подручја, а у складу са прописима, сваку у оквиру својих овлашћења:

- праћење стања и организовану заштиту од биљних и животињских штеточина шума, пашњака, ливада и других пољопривредних површина и др., уз примену контролисаних механичких, биолошких и других мера, које нису у супротности са мерама заштите природе и животне средине и неће оставити негативне последице на становништво;
- организовање локалне службе цивилне заштите за праћење стања, остваривање превентивних мера и преузимање активности заштите од елементарних непогода и ратних разарања на подручју Плана, повезане са ватрогасним и здравственим службама, полицијом и другим службама на нивоу општине Кладово и суседних општина и шумских газдинстава, које би јој давале материјалну, кадровску и техничку подршку.

2.6. НАМЕНА ПРОСТОРА (ЗЕМЉИШТА)

На територији општине Кладово земљиште представља драгоцен ресурс. Ради тога се истиче следеће:

- очување квалитетног пољопривредног земљишта, као основног ресурса за развој пољопривреде;
- строго чување водног земљишта у складу са принципима Рамсарске и других конвенција;
- дуж развојних осовина и главних излазних праваца према окружењу (тзв. правци или коридори) концентрисати тракасту инфраструктуру (путни саобраћај), са минималном зоном градње око коридора;
- повећати густине становања и радних места у сеоским и приградским насељима, али само тамо и само тада када се обезбеђују квалитетнији услови становања и рада;
- при утврђивању грађевинског подручја насеља и пратећих структура чувати квалитетно пољопривредно земљиште и успоставити хармоничне односе на линији контакта изграђених и природних структура;
- раштркану изградњу ван грађевинских подручја насеља енергично сузбијати и спречити деградацију предела;
- најатрактивнији делови предела – шуме, обале, видиковци – морају бити заштићени од стамбене, викенд и друге неприкладне градње;
- избећи строго зонирање и ослонити се на режиме коришћења земљишта по принципу претежних намена;
- одредити капацитете и потребан простор за инфраструктуру у наредних 20 година, извршити правовремену експропријацију и сачувати то земљиште, јер ће оно отплатити све инвестиције;
- у западном делу Општине, спроводити активно принципе одрживог развоја, у погледу коришћења земљишта садити што више шуме, због амбијенталних и еколошких вредности, економске користи и заштите од ерозије и бујица услед неповољних нагиба терена, у договору са Националним парком;

У оквиру територије општине Кладово погодни терени за изградњу су, практично, сви они терени који су повољни и за пољопривредну производњу, а нарочито обрадиве пољопривредне површине. Међутим, ради очувања пољопривредног земљишта неопходно је **стално усаглашавање потребе за храном и очувањем квалитета пољопривредног земљишта и потреба за простором за изградњу и ширење насеља, за изградњу инфраструктурних и других објеката.**

Поштујући услове окружења и валоризујући сопствене развојне потенцијале, општина Кладово у погледу приоритета намене простора мора **обезбедити земљиште за развој инфраструктурних система са трасама и објектима око њих**, јер је приступачност кључно компаративно ограничење Општине. У том смислу треба обезбедити повезивање и интегрисање различитих видова саобраћаја на њеној територији, што у погледу намене земљишта треба разумети као условно/планско/тржишно резервисање простора за објекте и системе инфраструктуре, претоварне и сервисне пунктове, нарочито уз реку Дунав, итд. На тај начин би се максимално искористили развојни потенцијали Кључа, уз објективну могућност да саобраћај (посебно водни) постане једна од његових важних привредних грана. Свако друго решење које би игнорисало развој саобраћаја могло би се оценити као нереално и погубно, тим пре што коридор VII – Дунав са севера, истока и југа опасује територију Општине.

Основу коришћења земљишта треба поставити тако да **садржаји од јавног (општер) интереса имају апсолутни приоритет и заштиту**, те представљају окосницу бриге општинске управе код управљања земљиштем. Свака интервенција у простору општине Кладово која ремети јавно добро се не препоручује.

Компатибилни циљ плана коришћења земљишта је омогућавање изградње и функционисања саобраћајног система који ће кохезионо деловати како унутар општинског центра, тако и у његовом односу са ближим и даљим окружењем. У контексту израде овог Плана, овај циљ треба схватити само као допуштену девијацију у односу на основни циљ, са минималним раубовањем простора за потребе изградње мреже саобраћајница одговарајућег квалитета. Девијација у односу на основни циљ Плана нужна је мера из разлога важности саобраћајног система, његових ограничења и особености, односа према другим видовима коришћења земљишта, али и нужности решавања акутних проблема развоја Општине и општинског центра Кладово.

Дефинисање основне намене подручја

Основна намена простора Општине Кладово дефинисана је на основу доминантне (претежне) категорије коришћења која подразумева покривеност предметном наменом површину од најмање 100 ha:

- **подручје пољопривредног земљишта** – представља основну намену земљишта дефинисану према бонитету и педолошком саставу, разврстану у пет категорија према структури преовлађујуће пољопривредне производње. Земљиште је заштићено и омогућена је његова мелиорација и опремање објектима и мрежама за унапређење пољопривредне производње;
- **подручје шума и шумског земљишта** – постојеће шуме (експлоатационе, заштитне, туристичко-рекреативне) су заштићене у надлежности републичких или општинских органа и Планом је омогућено њихово ширење у обиму који обезбеђује квалитет живота, заштиту пољопривредних површина и развој туризма и рекреације;
- **подручје вода и водног земљишта** – обухвата све површинске воде, баре и мочваре, водозащитна подручја и захвате, водне акумулације и ретензије. Заштићено је према важећим прописима.
- **грађевинско подручје** – обухвата постојеће грађевинско подручје насеља и његово проширење. Грађевинско подручје градских и сеоских насеља и његова промена ће се вршити уз уважавање следећих принципа:
 - 1) претходно испитивање могућности рационалније организације и употребе постојећег грађевинског подручја;
 - 2) интензитет употребе земљишта прилагодити локалним географским могућностима и традицији грађења;
 - 3) поштовање пољопривредног, водног и шумског земљишта, заштитних коридора регионалне инфраструктуре и заштићених површина од интереса за одбрану од ратних и елементарних катастрофа.
- **подручје техничких и привредних система** – обухвата саобраћајне и енергетске системе регионалног значаја, као и зоне и комплексе за развој крупних привредних активности (индустрија, туризам и др.). Планом је предвиђено проширење постојећих техничких или привредних система, као и могућност изградње нових чија локација ће бити одређена посебним студијама и плановима нижег нивоа. Централна осовина развоја протеже се дуж државног пута I реда Голубац – Кладово – Неготин.

Критеријуми за одређивање категорија коришћења земљишта:

За одређивање подручја доминантног коришћења земљишта на општинском нивоу употребљени су следећи критеријуми:

- **подручје пољопривредног земљишта** је најмање 75% покривено пољопривредним површинама (интензивне или екстензивне пољопривреде), преостали део може представљати било која категорија коришћења земљишта;
- **подручје шума и шумског земљишта** је најмање 75% покривено шумом, преостали део може представљати било која категорија коришћења земљишта;
- **грађевинско подручје** је најмање 75% покривено урбаном, односно руралном изградњом, преостали део може представљати било која категорија земљишта;
- **подручје техничких и привредних система** је најмање 75% покривено самим системом, пратећим објектима и инсталацијама и неопходном зоном заштите, преостали део може представљати било која категорија коришћења земљишта уколико не омета функционисање техничког-инфраструктурног, односно, привредног система;
- **подручје вода и водног земљишта** је дефинисано водопривредном основом и планским системом за управљање водама.

Биланс постојећих и планираних површина (по наменама):

КАТЕГОРИЈА КОРИШЋЕЊА ЗЕМЉИШТА	ПОСТОЈЕЋЕ СТАЊЕ		ПЛАНИРАНО СТАЊЕ	
	(ha)	(%)	(ha)	(%)
ГРАЂЕВИНСКО	1980	3.1	2149	3.4
ПОЉОПРИВРЕДНО	27043	43.0	26175	41.6
ВОДНО	4686	7.5	4686	7.5
ШУМСКО	29181	46.4	29880	47.5
ОБУХВАТ ПЛАНА	62889	100.0	62889	100.0

3.0. ПРОПОЗИЦИЈЕ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА

3.1. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА

3.1.1. Правила уређења и изградње мрежа и објеката инфраструктуре

Водопривредна и хидро-техничка инфраструктура

Правила за изградњу водоводне мреже:

- Уличну мрежу поставити испод коловоза на 1,0 m од ивице коловоза;
- Дубина укопавања: минимална 1,0 – 1,2m;
- Ван насеља, мрежу повући у склопу путног земљишта. Ако не постоји могућност спровођења кроз путно земљиште трасу провући кроз приватно земљиште уз сагласност власника парцеле;
- Све цеви мреже положити благовремено, када је то могуће, при изградњи саобраћајница, да се накнадно не би прекопавало;
- Ако се мрежа спроводи кроз путно земљиште вишег ранга, испод пруга, испод водотока и сл., потребно је прибавити мишљења и посебне услове од надлежних органа и организација;
- Мрежу полагати у супротној страни улице од планиране или изведене електро и телефонско-телеграфске мреже, увек где је то могуће;
- Ако се у истом рову полажу водови других инсталација морају се задовољити минимална прописана растојања заштите; Све инфраструктурне мреже морају се међусобно ускладити и заштитити једна од других;
- Потребна количина воде за противпожарну заштиту, која је меродавна за хидраулички прорачун и димензионисање и потребан број противпожарних хидраната, одредиће се техничком документацијом;
- Избор врсте цеви одредиће се пројектом, а у зависности од статичких и динамичких утицаја, слегања терена, агресивности околног земљишта и других техно-економских параметара и у складу са важећим санитарним прописима
- Сеоска водоводна мрежа, као и приватни водоводи, могу се изградити према посебним водопривредним условима, које издаје надлежни општински орган.

Правила за изградњу фекалне канализационе мреже:

- Дубина укопавања: минимална 1,0 m;
- Мрежу полагати у супротној страни улице од планиране или изведене електро и телефонско-телеграфске мреже, увек где је то могуће, уколико није, не сме се полагати на мањим одстојањима од законски прописаног минимума.
- Мрежу водити јавним површинама, а где није могуће, приватним парцелама, уз обезбеђење службености пролаза за редовно одржавање исте.
- Све цеви мреже извести благовремено, када је то могуће, при изградњи саобраћајница, да се накнадно не би прекопавало;
- Ако се у истом рову полажу и водови других инсталација морају се задовољити минимална прописана растојања заштите; Све инфраструктурне мреже морају се међусобно ускладити и заштитити једна од других;

- Избор врсте цеви одредиће се пројектом а у зависности од статичких и динамичких утицаја, слегања терена, агресивности околног земљишта и других техно-економских параметара;
- Техничком документацијом пројектант ће на основу хидрауличног прорачуна димензионисати профиле и падове; Падове усвојити тако да новопројектована канализација буде прикључена на постојећу канализацију.
- Квалитет вода које се смеју испуштати у канализациони систем дефинисан је Правилником о МДК;

Правила за изградњу атмосферске канализационе мреже:

- Траса уличних водова се поставља испод коловоза, на удаљењу 1,5 m од осовине коловоза;
- Мрежу поставити изнад нивоа подземних вода уз обавезно заптивање спојева;
- Све цеви мреже извести благовремено, када је то могуће, при изградњи саобраћајница, да се накнадно не би прекопавало;
- Ако се у истом рову полажу и водови других инсталација морају се задовољити минимална прописана растојања заштите; Све инфраструктурне мреже морају се међусобно ускладити и заштитити једна од других;
- Мрежу полагати у супротној страни улице од планиране или изведене телефонско-телеграфске мреже, увек где је то могуће;
- Уколико су површине асфалта зауљене (у оквиру бензинских станица, индустријских локација и сл.), обавезно је предвидети изградњу сепаратора уља и масти пре испуштања атмосферских вода или вода од прања платоа у атмосферску канализацију. Димензије сепаратора зависе од зауљене површине локације и утврђују се у складу са прописима из ове области.
- Уколико у близини објеката не постоји улична атмосферска канализација, прикупљене атмосферске воде са локације могу се упустити у отворене канале поред саобраћајница или у затрављене површине у оквиру локације, али никако према суседним парцелама или објектима на њима.

Енергетска инфраструктура

Правила за изградњу електроенергетске мреже:

- Заштитни коридор за ДВ 400 kV износи 40m, за ДВ 220 kV износи 30m, а за ДВ 110 kV 25m обострано од хоризонталне пројекције далековода;
- У заштитном коридору се не дозвољава изградња објеката високоградње и зеленила високе вегетације;
- Сви водови (далеководна и нисконапонска мрежа) морају бити кабловски, подземни, ако су у близини запаљивих или експлозивних материјала, складишних простора, паркинга за камионе, отворених радних простора, и сл.;
- Подземни водови се полажу у тротоару на дубини од 1,0 m, на растојању 0,5 m од регулационе линије, у зеленој површини или путном земљишту на дубини од 0,8 m, или у профилу саобраћајнице, на дубини од 1,0 m;
- Подземни водови који се не полажу у регулационом појасу саобраћајнице, полажу се на најмањој удаљености 0,5m од подземних делова објекта, на дубини од 0,8 – 1,0m;
- Стубови ниско-напонске мреже до 1 kV постављају се у тротоару на 30cm од ивичњака, а ако улица нема тротоар у коловозу уз регулациону линију, с тим да не ометају улазе у дворишта и не угрожавају безбедност објеката и људи;
- Ако се у истом рову полажу и водови других инсталација морају се задовољити минимална прописана растојања заштите;

- У истом рову никада не полагати електроенергетске водове и топоводе или пароводе;
- Све постојеће трафостанице се задржавају и дозвољава се њихово проширење и реконструкција;
- Максимална површина парцеле за изградњу нове слободностојеће трафостанице до 2x1.000 kV је 60,0 m²;
- Растојање трафостанице од стамбеног објекта: минимално 3,0 m;
- Трафостанице морају бити ограђене прописаном оградом, имати приступ за допрему, монтажу и одржавање опреме, као и приступ ватрогасном возилу;
- Уколико се ТС 10/0,4 kV гради на јавној површини у зони раскрснице, њен положај мора бити такав да не угрожава прегледност, безбедност и конфор кретања свих учесника у саобраћају.
- Растојање од прикључног стуба до места прикључка на објекту не треба да буде веће од 30 m;
- Светилке јавне расвете, стубови и канделабри, постављају се уз регулациону линију или 30cm од ивичњака, а није дозвољено њихово постављање изнад других подземних инсталација и средином тротоара;
- За осветљење фасада, споменика, групација зеленила, паноа и сл., користити рефлекторе монтиране на стубовима и постољима, на фасадама, уређеним зеленим и поплочаним површинама, и сл.

Правила за изградњу машинских инсталација (термичких и гасних):

- Топловодне инсталације се полажу на дубини од 0,80 – 1,0 m, на растојању 1,0 m од регулационе линије;
- Све заштитне цеви у којима се полажу водови извести благовремено при изградњи саобраћајница, да се накнадно не би прекопавало;
- У истом рову никада не полагати електроенергетске водове и топоводе или пароводе.

Заштитне зоне и коридори за техничку инфраструктуру

ЕЛЕКТРО МРЕЖА И ОБЈЕКТИ		
Мрежа / објекат	Заштитна зона / појас	Правила / могућност изградње
Далековод 400 kV	Минимум 40 m, обострано од хоризонталне пројекције далековода.	Забранити изградњу стамбених, угоститељских и производних објеката, а евентуална изградња испод и у близини далековода условљена је Техничким прописима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона од 1 kV до 400 kV ("Сл. лист СФРЈ" бр. 65/88, "Сл. Лист СРЈ" 18/92). Обавезна је израда елабората, у коме се даје тачан однос предметног далековода и објекта који ће се градити, уз задовољење горе поменутих Техничких прописа. За добијање сагласности за градњу објеката испод и у близини далековода, потребна је сагласност надлежних институција.
Далековод 220 kV	Минимум 30 m, обострано од хоризонталне пројекције далековода.	Забранити изградњу стамбених, угоститељских и производних објеката, а евентуална изградња испод и у близини далековода условљена је Техничким прописима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона од 1 kV до 400 kV ("Сл. лист СФРЈ" бр. 65/88, "Сл. Лист СРЈ" 18/92). Обавезна је израда елабората, у коме се даје тачан однос предметног далековода и објекта који ће се градити, уз задовољење горе поменутих Техничких прописа. За добијање сагласности за градњу објеката испод и у близини далековода, потребна је сагласност надлежних институција.
Далековод 110 kV	Минимум 25 m, обострано од хоризонталне пројекције далековода.	Забранити изградњу стамбених, угоститељских и производних објеката, а евентуална изградња испод и у близини далековода условљена је Техничким прописима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона од 1 kV до 400 kV ("Сл. лист СФРЈ" бр. 65/88, "Сл. Лист СРЈ" 18/92). Обавезна је израда елабората, у коме се даје тачан однос предметног далековода и објекта који ће се градити, уз задовољење горе поменутих Техничких прописа. За добијање сагласности за градњу објеката испод и у близини далековода, потребна је сагласност надлежних институција.
Далековод 35 kV		Забранити изградњу стамбених, угоститељских и производних објеката, а евентуална изградња испод и у близини далековода условљена је Техничким прописима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона од 1 kV до 400 kV ("Сл. лист СФРЈ" бр. 65/88, "Сл. Лист СРЈ" 18/92). За добијање сагласности за градњу објеката испод и у близини далековода, потребна је сагласност надлежних институција.
Далековод 10 kV		Забранити изградњу стамбених, угоститељских и производних објеката, а евентуална изградња испод и у близини далековода условљена је Техничким прописима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона од 1 kV до 400 kV ("Сл. лист СФРЈ" бр. 65/88, "Сл. Лист СРЈ" 18/92). За добијање сагласности за градњу објеката испод и у близини далековода, потребна је сагласност надлежних институција.
Разводно постројење 400 kV и заштитна зона око ХЕ Ђердап I	Минимум 6 ha	Забранити изградњу стамбених, угоститељских и производних објеката, а евентуална изградња у близини Разводног постројења (ТС) условљена је Техничким прописима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона од 1 kV до 400 kV ("Сл. лист СФРЈ" бр. 65/88, "Сл. Лист СРЈ" 18/92). Обавезна је израда елабората, у коме се даје тачан однос предметног далековода и објекта који ће се градити, уз задовољење горе поменутих Техничких прописа. За добијање сагласности за градњу објеката у близини ТС, потребна је сагласност надлежних институција.
Разводно постројење 220 kV		Забранити изградњу стамбених, угоститељских и производних објеката, а евентуална изградња у близини Разводног постројења (ТС) условљена је Техничким прописима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона од 1 kV до 400 kV ("Сл. лист СФРЈ" бр. 65/88, "Сл. Лист СРЈ" 18/92).

		Обавезна је израда елабората, у коме се даје тачан однос предметног далековода и објекта који ће се градити, уз задовољење горе поменутих Техничких прописа. За добијање сагласности за градњу објекта у близини ТС, потребна је сагласност надлежних институција.
ТС 110/x kV		Забранити изградњу стамбених, угоститељских и производних објекта, а евентуална изградња испод и у близини ТС условљена је Техничким прописима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона од 1 kV до 400 kV ("Сл. лист СФРЈ" бр. 65/88, "Сл. Лист СРЈ" 18/92). Обавезна је израда елабората, у коме се даје тачан однос предметног далековода и објекта који ће се градити, уз задовољење горе поменутих Техничких прописа. За добијање сагласности за градњу објекта у близини ТС, потребна је сагласност надлежних институција.
ТС 35/x kV		Забранити изградњу стамбених, угоститељских и производних објекта, а евентуална изградња у близини ТС условљена је Техничким прописима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона од 1 kV до 400 kV ("Сл. лист СФРЈ" бр. 65/88, "Сл. Лист СРЈ" 18/92). За добијање сагласности за градњу објекта испод и у близини далековода, потребна је сагласност надлежних институција.
ГАСОВОДНА МРЕЖА И ОБЈЕКТИ		
Мрежа / објекат	Заштитна зона/ појас	Правила / могућност изградње
Магистрални гасовод (p = 50 bar)	Минимум 30 m, обострано од ивице гасоводне цеви.	Забранити изградњу стамбених, угоститељских и производних објекта, у заштитном појасу. Изградња у близини гасовода условљена је Правилником о техничким условима и нормативима за безбедан транспорт течних и гасовитих угљоводоника магистралним нафтоводима и гасоводима и нафтоводима и гасоводима за међународни транспорт (Сл. лист СФРЈ бр. 26/85). За добијање сагласности за градњу објекта у близини гасоводних мрежа и објекта потребно је испоштовати стандарде надлежног дистрибутера.
Разводни гасовод (p = 50 bar)	Минимум 30 m, обострано од ивице гасоводне цеви.	Забранити изградњу стамбених, угоститељских и производних објекта, у заштитном појасу. Изградња у близини гасовода условљена је Правилником о техничким условима и нормативима за безбедан транспорт течних и гасовитих угљоводоника магистралним нафтоводима и гасоводима и нафтоводима и гасоводима за међународни транспорт (Сл. лист СФРЈ бр. 26/85). За добијање сагласности за градњу објекта у близини гасоводних мрежа и објекта потребно је испоштовати стандарде надлежног дистрибутера.
Градски гасовод (p = 6/12 bar)	Минимум 3 m, обострано од ивице гасоводне цеви.	Забранити изградњу стамбених, угоститељских и производних објекта, у заштитном појасу. Изградња у близини гасовода условљена је Правилником о условима и техничким нормативима за пројектовање и изградњу градског гасовода (Сл. лист града Београда бр. 14/77, са допунама бр. 19/77, 18/82, 26/83 и 6/88). За добијање сагласности за градњу објекта у близини гасоводних мрежа и објекта потребно је испоштовати стандарде надлежног дистрибутера.
Градски гасовод (p = 4 bar)	Минимум 1 m, обострано од ивице гасоводне цеви.	Забранити изградњу стамбених, угоститељских и производних објекта, у заштитном појасу. Изградња у близини гасовода условљена је Правилником о условима и техничким нормативима за пројектовање и изградњу градског гасовода (Сл. лист града Београда бр. 14/77, са допунама бр. 19/77, 18/82, 26/83 и 6/88). За добијање сагласности за градњу објекта у близини гасоводних мрежа и објекта потребно је испоштовати стандарде надлежног дистрибутера.
Главна мернорегулациона станица (ГМРС)		Забранити изградњу стамбених, угоститељских и производних објекта, у заштитној зони. Изградња у близини ГМРС условљена је Правилником о техничким условима и нормативима за безбедан транспорт течних и гасовитих угљоводоника магистралним нафтоводима и гасоводима и нафтоводима и гасоводима за међународни транспорт (Сл. лист СФРЈ бр. 26/85). За добијање сагласности за градњу објекта у близини гасоводних мрежа и објекта потребно је испоштовати стандарде надлежног дистрибутера.

Мернорегу- лациона станица (МРС)		Забранити изградњу стамбених, угоститељских и производних објеката, у заштитној зони. Изградња у близини МРС условљена је Правилником о условима и техничким нормативима за пројектовање и изградњу градског гасовода (Сл. лист града Београда бр. 14/77, са допунама бр. 19/77, 18/82, 26/83 и 6/88). За добијање сагласности за градњу објеката у близини гасоводних мрежа и објеката потребно је испоштовати стандарде стандарде надлежног дистрибутера.
Компресор- ска станица главни разделни чвор (КСГРЧ)		Забранити изградњу стамбених, угоститељских и производних објеката, у заштитној зони. Изградња у близини КЦГРЧ условљена је Правилником о условима и техничким нормативима за пројектовање и изградњу градског гасовода (Сл. лист града Београда бр. 14/77, 18/82, 26/83 и 6/88). За добијање сагласности за градњу објеката у близини гасоводних мрежа и објеката потребно је испоштовати стандарде стандарде надлежног дистрибутера..

Телекомуникациона инфраструктура

Правила за изградњу телекомуникационе мреже:

- Трасе постојећих оптичких и мрежних каблова задржавају се ако су у појасу тротоара или у зеленој траци улице и ако не угрожавају локацију других планираних објеката;
- За полагање каблова потребно је обезбедити простор у тротоарима постојећих или планираних улица или у путном земљишту државних путева I и II реда, на дубини од 1,0 m. Ако улица нема тротоар каблови се полажу на 0,5 m од регулационе линије;
- Мрежу полагати у супротној страни улице од планиране или изведене електромереже, увек где је то могуће;
- Ако се у истом рову полажу и водови других инсталација морају се задовољити минимална прописана растојања заштите;
- Растојање каблова од подземних делова објеката: минимално 0,5 m;
- Све заштитне цеви и шахте у којима се полажу водови извести благовремено при изградњи саобраћајница, да се накнадно не би прекопавало;
- Базне радио станице се могу постављати на јавним слободним површинама или на одговарајућем објекту;
- Јавне телефонске говорнице могу се постављати на местима где постоји могућност полагања прикључног кабла и где је фреквенција људи велика: на прилазима и у јавним објектима (школе, железничке и аутобуске станице, спортски објекти, објекти културе, и сл.), на трговима, тротоарима улица, парковима и другим просторима где њихове локације не ометају пешачки и други саобраћај, не затварају улазе, прилазе и слично.
- При избору трасе оптичких каблова, уз поштовање техничких прописа и услова, тежи се минималним трошковима полагања каблова и максималној доступности за брзо отклањање сметњи у процесу експлоатације. При томе, води се рачуна о следећем:
 - да је дужина кабла што мања,
 - да је повољан геолошки састав земљишта,
 - да на траси нема клизишта,
 - да је траса кабла приступачна у току свих временских прилика,
 - да се не залази у урбана подручја уколико услови на терену то дозвољавају,
 - да се избегавају коридори у којима се планира изградња аутопута, пруга и гасовода,
 - да се избегавају трасе државних путева I и II реда,
 - да се избегавају водотокови,
 - да се минимизира потреба за решавањем имовинско-правних односа.

Отпад, гробља и пијаце

Чврсти отпад

Одстрањивање смећа из града, индустријских, рекреационих и других зона врши се депоновањем, у складу са прописима. Свако остављање отпадних материјала на местима и у количинама већих од оних које уобичајено сакупља комунална служба чистоће, сматраће се радовима у простору који нису дозвољени.

На територији општине Кладово планира се изградња **трансфер станице** за комунални отпад из које би се отпад превозио на место прераде или коначног одлагања у Зајечар.

РАЗВОЈНА КОНЦЕПЦИЈА:

- дефинисање локације, резервација простора и заштитног појаса за будућу санитарну комуналну депонију за град и општину Кладово (трансфер станицу):
 - активирање санитарне депоније "Јакомир – Б";
- санирање и конзервирање **постојећих сметлишта**:
 - санирање и конзервирање постојећег сметлишта "Ислам", близу села Милутиновац;
 - санација постојећих сметлишта и
 - чишћење општине од кабастог и опасног отпада.
- одредити и организовати **одлагалишта (тачке сакупљања) чврстог отпада** у сваком селу у Општини;
- дефинисање локације, резервација простора и заштитног појаса за будуће јединствено **општинско сточно гробље**:
 - размотрити могућност лоцирања поред (у оквиру) будуће санитарне депоније "Јакомир – Б" или извршити истраживање за дефинисање будуће локације у брдском појасу, падинама Мироча, где је сточарство једна од важнијих привредних грана.

Гробља

У циљу рационалног коришћења простора, за подручја **хуманих гробља**, првенствено појединачно сагледати могућност оптималног проширења постојећих. У супротном, потребно је да се покрене посебна студија локација за нова гробља потребног капацитета, одговарајуће опремљености компатибилним комуналним објектима. Ткђ., опет са циљем рационалног коришћења земљишта, потребно је да локална управа размотри доношење Правилника о начину сахрањивања и коришћењу гробља, чије би спровођење било у надлежности локалних комуналних предузећа.

Комплекс гробља ограђује се транспарентном оградом са капијом. У оквиру комплекса потребно је предвидети чесму, јавну расвету, клупе за седење као и формирање платоа за постављање контејнера за одлагање смећа. На улазу у гробље може се планирати и надстрешница или објект за продају цвећа, свећа и сл.

Сточна гробља: Избор нових локација за изградњу јама, гробница или формирање нових сточних гробља, вршиће се према *Правилнику о начину нешкодљивог уклањања животињских лешева и отпадака животињског порекла и о условима које морају да испуњавају објекти и опрема за сабирање, нешкодљиво уклањање и утврђивање узрока угинућа и превозна средства за транспорт животињских лешева и отпадака животињског порекла ("Сл. лист СФРЈ" бр. 53/89)*. Локација сточне пијаце треба да задовољи услове:

- да буде ван насељеног места, на земљишту које није водоплавно или поред водотокова и извора, где је низак ниво подземних вода и које повољно лоцирано у односу на ружу ветрова;

- да има прилаз са јавне површине;
- мора бити обележено;
- по ободу формирати тампон заштитног зеленила;
- око комплекса изградити ограду.

Пијаце

План предвиђа организовање :

1- зелених пијаца и

2- вашаришта-вишенаменски простори на којима се могу организовати сточне пијаце, кванташке пијаце, вашари различитог типа окупљања (сајмови, сабори...)

Грађевинске парцеле и зелене пијаце и вашаришта треба да буду комунално опремљене, ограђене и да имају контролисан улаз. С обзиром на привремени карактер ових садржаја, односно да њихово организовање није на дневној већ недељној, месечној или пак сезонској бази, парцелу треба уређивати и опремати по потреби односно за конкретну прилику. Пијачни платои морају имати одговарајућу подлогу која омогућава чишћење и прање површина. Ткђ., треба испоштовати следеће основне услове:

- за организацију **сточне** пијаце: поред продајног простора треба обезбедити јавни санитарни чвор, простор за прање и дезинфекцију транспортних средстава, појила, ваге за мерење, карантин за животиње, управну зграду и сл.; промет робе врши се из возила, наменских боксова и са везова; на сточној пијаци могу се продавати и занатски производи везани за садржај делокруга рада пијаце
- за организацију **кванташке** пијаце: поред продајног простора треба обезбедити јавни санитарни чвор, ваге, мању управну зграду (по потреби-санитарна, тржишна инспекција и сл.)

3.1.2. Правила уређења и изградње површина и објеката јавне намене

Саобраћај и саобраћајне површине

Сви путеви утврђени Планом су јавни путеви и морају се пројектовати по прописима за јавне путеве, уз примену одговарајућих стандарда (попечни профил пута, ситуациони и вертикални елементи трасе, елементи за одводњавање, саобраћајна опрема, сигнализација).

Процедуре израде техничко-инвестиционе документације, као и само грађење саобраћајне инфраструктуре, мора се спроводити у свему према важећој законској регулативи.

Процедуре и акције на пројектовању и грађењу саобраћајне инфраструктуре, инсталација техничке инфраструктуре и регулација водотокова, морају се обједињавати.

Изградња и реконструкција саобраћајних површина вршиће се у складу са следећим правилима:

- резервисани простор за коридор аутопута М 25 (Е 771), Ниш - Зајечар - Ђердап I је, истовремено, и инфраструктурни коридор са ширином од 500 m. Ширина аутопутског профила на подручју Просторног плана је, с обзиром да је у питању планински терен, мин. 28 m (две коловозне траке, свака са по две саобраћајне траке ширине од по 3,75 m (4x3,75 m), разделно острво ширине 4,0 m, обостране зауставне траке (2x2,5 m) и обостране банке (мин. 2x1,8 m)),

- у изради техничке документације аутопута, кроз пројекте путних објеката (мостови, надвожњаци, подвожњаци, вијадукти, тунели, пропусти, итд), обавезно је предвидети и екодукте, зависно од теренских услова, надземне или подземне прелазе, односно пролазе, како би се избегло стварање еколошких баријера,
- на постојећим путевима примарне путне мреже (државни путеви I и II реда, општински путеви), тамо где је то потребно, неопходно је извршити ревитализацију и модернизацију техничко-експлоатационих карактеристика,
- ширина коловоза на постојећим и планираним државним путевима I реда је 7,7 m (без издигнутих ивичњака) односно 7,0 m (са издигнутим ивичњацима), а на државним путевима II реда је 7,1 m (без издигнутих ивичњака) односно 6,5 m (са издигнутим ивичњацима),
- ширина коловоза на постојећим и планираним општинским путевима реда је 5,5 - 6,0m,
- уколико је главни приступ привредној зони (због очекиваног великог протока тешких теретних возила) преко општинских путева, минимална ширина коловоза предметног пута је 7,0 m. Коловозну конструкцију на таквим путевима димензионисати за тешки теретни саобраћај,
- стајалишта на државним путевима I и II реда морају бити одвојена разделним острвом од проточне саобраћајне траке,
- минимална ширина панорамских стаза: бицикличких, пешачких, рекреативних и сл. износи 2,2 m,
- минимална ширина тротоара у насељеним подручјима износи 1,8 m,
- државни путеви I и II реда као и општински путеви који пролазе кроз насеље, а који су истовремено и улица у насељу, могу се на захтев надлежног органа општине, разрадом кроз одговарајућу урбанистичку и техничку документацију, изградити као улица са елементима који одговарају потребама насеља (ширим коловозом, тротоарима и сл.) као и са путним објектима на том путу који одговарају потребама тог насеља,
- регулациона линија државних путева I и II реда је удаљена мин. 5,0 m од линије земљишног појаса пута,
- регулациона линија општинских путева је удаљена мин. 1,0 m од линије земљишног појаса пута,
- на делу државног пута I реда који пролази кроз насеље, а који је истовремено и улица у насељу, није дозвољено паркирање возила у уличном профилу,
- панорамске стазе имаће подлоге и профиле који одговарају њиховој намени, што ће се утврдити посебним пројектима и уз поштовање услова заштите природе и животне средине. Ове стазе треба максимално да користе постојеће трасе, са минималним земљаним радовима и обезбеђеним одводњавањем, како би се сачувало тло, амбијент и окружење,
- панорамске стазе потребно је изградити, са високим хладовитим зеленилом, надстрешницама, са уређеним ватриштима и седиштима у чијој изградњи треба да се користе природни материјали (дрво, камен и сл.),
- подлоге панорамских стаза и паркиралишта могу бити макадамске, асфалтне, разне врсте поплицања (камен, бехатон плоче, бетон-трава плоче, итд.) у складу са наменом простора где се граде,
- положај траса панорамских стаза и пратећих садржаја морају се разрадити одговарајућим планским документом и техничком документацијом,
- бицикличке и друге панорамске стазе које ће се градити уз постојеће јавне путеве морају да имају ширину најмање од 2,2 m,
- поред јавних путева, у насељима или ван насеља не могу се градити објекти, постављати постројења, уређаји и инсталације у делу пута који се зове заштитни појас, а према важећем Закону о јавним путевима,

- ширина заштитног појаса са сваке стране јавног пута износи: поред аутопутева 40m, поред државних путева I реда 20m, поред државних путева II реда 10m, а поред општинских путева 5m,
- у појасу контролисане изградње, за све јавне путеве, који представља површину са спољне стране од границе заштитног појаса који је исте ширине као и заштитни појас, забрањено је отварање рудника, каменолома и депонија отпада и смећа, изградња грађевинских и других објеката, као и постављање постројења, уређаја и инсталација осим изградње саобраћајних површина пратећих садржаја јавног пута, као и постројења, уређаја и инсталација који служе потребама јавног пута и саобраћаја на јавном путу,
- у заштитном појасу јавних путева могу да се граде, односно паралелно постављају, водовод, канализација, топловод као и телекомуникациони и електро водови, инсталације, постројења и сл. на мин. удаљеност од 3,0 m од крајње тачке попречног профила - ножице насипа трупа или спољне ивице путног канала за одводњавање а све према саобраћајно-техничким условима и сагласности управљача јавног пута,
- укрштање инсталација (водовода, канализације, топловода, као и телекомуникационих и електро водова, инсталација, постројења и сл.) са државним путевима I и II реда мора да се изводи уз следеће услове: искључиво механичким подбушивањем испод трупа пута, управно на предметни пут у прописаној заштитној цеви; заштитна цев мора бити постављена на целој дужини између крајних тачака попречног профила пута увећана за по 3,0 m са сваке стране; мин. дубина предметних инсталација и заштитних цеви од најниже горње коте коловоза до горње коте заштитне цеви износи 1,35-1,5 m у зависности од конфигурације терена; мин. дубина предметних инсталација и заштитних цеви испод путног канала за одводњавање од коте дна канала до горње коте заштитне цеви износи 1,0-1,2 m; укрштање планираних инсталација удаљити од урштаја постојећих инсталација на мин. 1,0 m,
- изградњом дела пута или путног објекта не сме се нарушити континуитет трасе тог пута и саобраћаја на њему,
- парцеле које излазе на државне путеве I и II реда не могу свака за себе појединачно да имају директан излаз на пут већ се приступ таквих парцела мора остварити преко сервисне саобраћајнице, а што се у сваком случају решава прибављењем сагласности управљача пута,
- приликом реконструкције државног пута, јавно предузеће надлежно за одржавање пута, дужно је да смањи број раскрсница или прикључака општинских или некатегорисаних путева на државни пут, на најмањи могући број, а у циљу повећања капацитета и повећања нивоа безбедности саобраћаја на државном путу,
- у заштитном појасу са директним приступом на државне путеве I и II реда, дозвољено је градити станице за снабдевање моторних возила горивом, аутосервise, објекте за привремени смештај онеспособљених возила, аутобазе за пружање помоћи и информација учесницима у саобраћају са прикључцима у режиму улив-излив (десно-десно), а све то на основу планског документа за наведене типове објеката сагледаних, ако је потребно, и у ширем региону од обухвата предметног Плана,
- за прикључке на државне путеве I реда неопходно је обезбедити: зоне потребне прегледности, додатне саобраћајне траке за улив/излив израчунате према рачунској брзини на предметном путу, додатне саобраћајне траке за лева скретања са државног пута, минималну ширину прикључне саобраћајнице од 6m, пројектовану коловозну конструкцију димензионисану за осовинско оптерећење од најмање 11,5t по осовини, укрштање под правим углом (управно на државни пут), итд. према важећим законима и стандардима,
- радови на путевима или у заштитном појасу (прекопавање, поткопавање, бушење, обарање дрвећа, одношење дрвене грађе и другог материјала и сл.), могу да се изводе само уз дозволу јавног предузећа које управља путевима,

- прикључивање прилазног на јавни пут врши се првенствено његовим повезивањем са другим прилазним или некатегорисаним путем који је већ прикључен на јавни пут, а на подручјима на којима ово није могуће прикључивање прилазног пута врши се непосредно на јавни пут и то првенствено на пут нижег реда,
- земљани и шумски путеви који се укрштају или прикључују на путеве I и II реда, морају се изградити са тврдом подлогом или са истим коловозним застором као и пут на који се прикључује или са њим укршта, у ширини од најмање 5 m и у дужини од најмање 40 m за државни пут I реда, 20 m за државни пут II реда и 10 m за општински пут, рачунајући од ивице коловоза јавног пута,
- ради заштите путева од спирања и одроњавања, потребно је, ако природа земљишта допушта, обезбедити косине усека, засека и насипа, као и друге косине у путном земљишту тзв. "биоармирањем", тј. озеленити травом, шибљем и другим аутохтоним растињем које не угрожава прегледност пута,
- ограде, дрвеће и засади поред путева подижу се тако да не ометају прегледност пута и не угрожавају безбедност саобраћаја. Ограде, дрвеће и засади поред путева се морају уклонити уколико се, приликом реконструкције или рехабилитације пута, дође до закључка да негативно утичу на прегледност пута и безбедност саобраћаја,
- на свим јавним путевима потребно је поставити саобраћајну сигнализацију о забрани превоза и испуштања опасних и штетних материја, као и других материја у количинама које могу трајно и у значајном обиму да угрозе природна добра (изворишта воде, флору, фауну и сл.),
- дуж јавних путева потребно је обезбедити инфраструктуру за прикупљање и контролисано одвођење атмосферских вода,
- путеви трајног карактера, који се граде и уређују за потребе пољопривреде и шумске привреде, користе се и за потребе локалног саобраћаја,
- рекламне табле и панои, ознаке којима се обележавају туристички објекти, натписи којима се обележавају културно-историјски споменици и спомен обележја и други слични објекти, могу да се постављају поред државних путева I и II реда на удаљености од 7m од ивице коловоза, односно поред општинских путева на удаљености од 5m од ивице коловоза. Забрањено је постављање натписа у појасу ширине 60 m поред аутопутева,
- пратећи путни објекти као што су станице за снабдевање горивом, сервиси за путничка возила и аутобусе и сл. морају да задовољавају хигијенско-техничке захтеве (неометан прилаз, противпожарна заштита) и др.
- паркирање возила за све објекте, постојеће, планиране и објекте који се реконструишу или дограђују, свих намена у оквиру граница Плана услов за изградњу је обезбеђивање потребног броја паркинг места на припадајућој парцели и може се решавати на отвореним паркиралиштима на слободној површини парцеле или у гаражама, изван површине јавног пута, а према нормативима датим овим Планом,
- саобраћајнице изводити са савременим коловозним застором на адекватном доњем построју тампону а у насељеним подручјима оивичити ивичњацима,
- приликом планирања нових или реконструкција постојећих улица тежити да се обезбеди улично зеленило (дрвореди, травњаци и слично),
- пешачке површине (стазе/тротоари) обавезно физички издвојити, оивичити ивичњацима, у посебне површине заштићене од моторног саобраћаја, изузев код улица које су у режиму зона успореног саобраћаја (улице или део насеља у коме коловоз користе и пешаци и возила).

Образовање

Реконструкција, доградња и изградња потпуно нових школских објеката вршиће се у складу са Правилником о нормативима школског простора, опреме и наставних средстава за основну школу (Сл. гласник СРС-просветни гласник, бр.4/90).

Непотпуни школски комплекси допуњују се (према потреби) недостајућим садржајима: школским теренима, двориштем, веће школе-салама за физичко васпитање. Школски комплекс ограђује се транспарентном оградом уз контролу улаза.

Параметри за димензионисање капацитета објеката за основно образовање износе: 1,8 m² П учионице/по ученику, 6-8 m² П објекта по ученику, 15-25 m² П комплекса по ученику (основа за обрачун је настава у две смене).

Социјална заштита

Дечија заштита - Сразмерно привредном развоју и подизању степена запослености радно способног становништва, у планском периоду треба имати у виду изградњу установа за дневни боравак мале и предшколске деце, које би се налазиле у микроразвојним центрима заједнице села, с тим да је предшколску децу могуће обучавати у основним школама, уколико оне за то имају просторне могућности.

Код димензионисања капацитета установа **предшколске заштите деце** потребно је испунити одговарајуће минималне стандарде и нормативе да би се активности могле успешно организовати (вредности параметара за димензионисање капацитета објеката за дечије установе су: површина комплекса по детету од 15-25m² и површина објекта по детету од 6,5-7,5m²). Максимална дозвољена спратност објекта је П+1, комплекс дечијег вртића ограђује се транспарентном оградом са капијом (контролисан улаз). Паркинг површине обезбедити ван границе комплекса.

Социјална заштита одраслих - Капацитети и квалитет смештаја морају одговарати прописаним критеријумима Правилника о ближим условима у погледу простора, опреме и потребних стручних и других радника за установе социјалне заштите. Параметри за димензионисање капацитета домова социјалне заштите су: 20-25m² П објекта по кориснику и 40-50m² П комплекса по кориснику, односно за пунктове социјалне заштите: 3 m² П објекта по кориснику и 5 m² П комплекса по кориснику.

Здравство

Основна здравствена заштита – Дом здравља на територији Општине поседује мрежу здравствених објеката по насељима, међутим, њихова територијална дистрибуција, покривеност стручним кадром и опремљеност су скромни и недовољни у односу на потребе становништва.

Планира се реконструкција или доградња постојећих али и изградња потпуно нових капацитета (уколико се за то створе економски и други услови) и то ускладу са важећим Правилником. Параметри за димензионисање капацитета домова здравља и огранака износе: 0,11 m² П објекта по становнику и 0,20 m² П комплекса по становнику.

Стационарна и специјалистичка здравствена заштита - Параметри за димензионисање капацитета код стационарне здравствене заштите, као оријентациони су: 8 до 10 постеља на 1000 становника, 25 до 40m² П објекта по постељи и 80 до 150m² П комплекса по постељи.

Спорт и рекреација

Све постојеће спортске објекте (спортске терене, дечија игралишта и друге објекте) потребно је редовно одржавати и по потреби реконструисати. На постојећим спортско-рекреативним површинама дозвољава се изградња: пратећих садржаја (свлачионице, санитарни чворови, клубске просторије...), трибина, угоститељских објеката, уз обавезу претходне изградње спортских терена.

Код изградње нових спортских објеката тежити отвореном типу, са минималним захтевима у погледу одржавања: мали фудбал, кошарка, одбојка, рукомет, тенис, трим стазе, плаже, бициклическе стазе и сл. Дозвољено је надкривање спортских терена и изградња балон сала.

У циљу обогаћивања мреже спортских објеката, а у контексту позиције Општине на потезу уз обалу Дунава, даје се могућност формирања **аква-паркова**, и у том случају је обавезна разрада комплекса Урбанистичким пројектом односно Планом детаљне регулације ако је потребна експропријација земљишта. При томе, потребно је поштовати следеће услове:

- максималан индекс заузетости је 0.2 а максималан индекс изграђености 0.4;
- максимална спратност објеката је П+Пк;
- минимална удаљеност грађевинских линија од регулационе и од границе суседне парцеле је 12.0m;
- паркирање решити на парцели по нормативу: 2 ПМ/сваки терен или игралиште и за посетиоце 2ПМ/200m² објекта;
- комплекс се оглађује транспарентном оградом са капијом (контролисан улаз)

Култура

Град Кладово као општински центар и на даље треба да буде центар културних дешавања у Општини, с тим што ће се паралелно одвијати обнова и реконструкција појединих објеката у граду са неопходним адаптацијама објеката и обогаћивањем садржаја основне културе у микроразвојним центрима.

Јавни просторно-пејзажни објекти (зелене површине):

Све постојеће јавне просторно-пејзажне објекте односно зелене површине, потребно је редовно одржавати и, по потреби, реконструисати у случајевима нарушавања изгледа, деградације, девастирања и сл.

Код изградње нових, потребно је изградити одговарајућу планску и пројектну документацију по следећим условима:

- Пројекти уређења израђују се на ажурним геодетским подлогама са уцртаном постојећом вегетацијом;
- Партерна решења ускладити са наменом и функцијом зелене површине, тако да се не угрозе постојеће вредности зелене површине;
- Нивелациона решења ускладити са конфигурацијом терена;
- Хортикултурна решења ускладити са трасама подземних инсталација – испоштовати потребна минимална одстојања: од водовода 1,5 m, од канализације 2,5 m, од топловода 3,0 m, од електроинсталација 2,0 m, од ТТ-инсталација 1,5 m, односно у складу са важећим техничким прописима;
- Избор врста за озелењавање усагласити са наменом и функцијом зелене површине, као и са условима станишта;

- Избор врста за дрвореде усагласити са ширином улице и утврдити адекватна растојања између садница – у зависности од врсте и прилаза објектима;
- За дрворедне саднице обезбедити отворе за садњу мин пречника 1,2 m и мин растојање од објекта 3,0 m;
- У зависности од намене зелене површине предвидети опремање одговарајућом опремом и садржајима;
- Однос површина – поплочавања, травњака и високог растиња ускладити са наменом зелене површине;
- У оквиру зелених јавних површина могу се поставити елементи урбаног мобилијара, телефонске говорнице, јарболи, билборди, односно изградити објекти спорта и рекреације.

3.1.3. Степен комуналне опремљености грађевинског земљишта који је потребан за издавање локацијске дозволе

За издавање локацијске дозволе на основу овог Плана потребно је доказати да је предметна локација минимално комунално опремљена што подразумева:

- Прикључак на електричну мрежу
- Снабдевање хигијенски исправном водом
- Одвођење и испуштање отпадних вода, прикључком на канализациону мрежу или обезбеђењем постројења за сакупљање, пречишћавање и одвођење отпадних вода а у складу са Законом о водама ("Сл. гласник РС" бр.30/10)

3.1.4. Правила уређења и изградње у зонама заштите

Заштита природних добара

Заштита природе регулисана је Законом о заштити природе („Сл.гласник РС“, бр. 36/09, 88/10 и 91/10), Законом о заштити животне средине („Сл.гласник РС“, бр. 135/04, 36/09, 36/09 – др. закон и 72/09 – др. закон) другим законским и подзаконским актима који се непосредно или посредно односе природу и природна добра.

Према условима Завода за заштиту природе Србије за израду ППО Кладово, утврђени су режими и мере заштите заштићених природних добара на подручју плана:

- Национални парк "Ђердап" – мере и режими заштите овог природног добра спроводе се у складу са Просторним планом подручја Националног парка "Ђердап" („Сл.гласник РС“ бр.34/89);
- Природна добра изван граница Националног парка "Ђердап":

Еколошки значајна подручја представљају саставне делове еколошке мреже успостављене Уредбом о еколошкој мрежи ("Сл.гласник РС", бр.102/10).

На планском подручју постоји једно **еколошки значајно подручје**-ИБА подручје (Important bird areas-Значајна подручја за птице) **"Мала Врбица"** које је евидентирано као водено станиште од посебног значаја за фауну птица, са могућношћу да буде номиновано за упис у Рамсарску листу (мочварно подручје од међународне важности за птице). У складу са Законом о заштити природе („Сл.гласник РС“, бр. 36/09, 88/10 и 91/10), за сваки пројекат, план или активност који се планирају у оквиру еколошке мреже, неопходно је спровести оцену прихватљивости. Имплементација пројеката се може одобрити једино у случају када се кроз поступак оцене прихватљивости утврди да планирана активност нема значајан негативан утицај на основне вредности (станишта и врсте) које су идентификоване за дато еколошки значајно подручје.

Заштита културних добара

За утврђена НКД и добра која уживају претходну заштиту, уређење парцеле и интервенције на културном добру, примењују се правила заштите прописана од стране надлежног завода за заштиту споменика културе:

- **Зона I степена заштите** (која подразумева културно добро на припадајућој парцели) са режимом строго контролисане изградње и уређења простора којим је: забрањена изградња објеката који нису у функцији заштите и презентације културног добра; дозвољено коришћење, одржавање и по потреби реконструкција објеката у оквиру постојећих габарита (уз сагласност надлежног Завода за заштиту споменика културе); површине се уређују, опремају комуналном инфраструктуром у складу са условима заштите и презентације НКД;
- **Зона II степена заштите** (која обухвата зону I степена заштите са непосредном околином, односно парцелама које се ослањају на парцелу са културним добром) штити од негативних утицаја окружења и унапређује презентацију непокретног културног добра; за ову зону примењује се режим ограничене и строго контролисане изградње и уређења: :
- **Зона III степена заштите** (која подразумева ширу околину заштићеног културног добра као амбијенталну целину) подразумева режим контролисане и селективне изградње и уређења:

Зоне санитарне заштите

План предвиђа примену свих неопходних мере заштите како би се зона непосредне заштите, ужа зона и шира зона **заштите изворишта водоснабдевања** заштитила од утицаја активности и објеката на том простору.

Зона непосредне санитарне заштите има карактер строге заштите и контроле свих процеса у оквиру тог простора. Она се формира око захвата воде, уређаја за третирање воде и уређаја за транспорт и чување воде. Има за циљ да спречи свако брутално, немарно или случајно загађење па подлеже обавезном ограђивању и перманентној контроли. Ужа зона заштите пружа хигијенску заштиту изворишта, а шира зона заштите представља зону надзора и предузимања мера контроле и спречавања директног и индиректног угрожавања изворишта. Стога је у:

- **зони непосредне заштите** водоизворишта "Царина" потребно забранити: грађење свих врста инвестиционих објеката осим објеката водоснабдевања, приступ лица која нису запослена, транспортовање отрова, обраду земљишта уз коришћење ђубрива, пестицида и хербицида, непланско сађење дрвећа и бацање и депоновање отпада и испуштање било каквих отпадних вода;
- **ужој зони заштите**, поред ограничења наведених за зону непосредне заштите, треба забранити изградњу путева, копање канала и извођење земљаних радова, коришћење земљишта на начин који може угрозити исправност и количину воде и загађивање на било који начин подземних и површинских вода;
- **широј зони заштите** потребно забранити: изградњу инвестиционих објеката у гранама индустријске производње чије отпадне садрже опасне и штетне материје; изградњу објеката становништва (септичке јаме, стаје и други пратећи објекти) у околним насељима без претходно прибављене сагласности и санитарне дозволе; складиштење и употребу отпадних штетних материја; забранити изградњу септичких јама и сахрањивање уинутих животиња у близини водотока и канала у широј зони заштите до 50m; бацање и депоновање отпада; забрањено је вршење пољопривредне производње без успостављене контроле и надзора хемијског и биолошког састава подземних вода на контролним тачкама (пијезометрима) лоцираним у широј зони заштите.

3.1.5. Општи и посебни услови и мере заштите живота и здравља људи, заштите од пожара, елементарних непогода, техничко-технолошких несрећа и ратних дејстава

У циљу заштите и спасавања људи, материјалних и културних добара и животне средине од елементарних непогода, техничко-технолошких несрећа - удеса и катастрофа, последица тероризма, ратних и других већих несрећа, неопходно је поступати у складу са Законом о ванредним ситуацијама ("Сл. гл. РС", бр. 111/09).

У циљу спровођења заштите и спасавања (узбуњивања, евакуације и збрињавања, замрачивања, ПМП, проналажења и уништавања НУС-а, РХБ заштита, заштита и спасавање на води и под водом, заштита од рушења, заштита од пожара) издвајају се следеће посебне планске мере:

- правилно лоцирање објеката здравствене заштите и обезбеђивање слободног простора, заштићеног од пожара и рушевина;
- предузимање свих неопходних мера заштите од индустријских удеса;
- планирана путна мрежа обезбеђује алтернативне правце, планирана ширина саобраћајница омогућава прилаз објектима у процесу спасавања; планским решењем обезбеђено је и измештање транзитног саобраћаја из града;
- заштита изворишта и водотокова, унапређење мреже инфраструктурних објеката и површина;
- планирање неопходних зелених површина и појасева

Заштита од пожара се обезбеђује у складу са Законом о заштити од пожара ("Сл. гл. РС", бр. 111/09) и подзаконским прописима у вези категоризације угрожености од пожара и процене ризика и то првенствено исправним лоцирањем објеката са омогућењем директног приступа противпожарним возилима, али и са прописаним одстојањима од суседних објеката ради спречавања ширења евентуалног пожара.

Основна мера **заштите у случају ратне опасности** је изградња заштитних објеката. Предвиђено је да се заштита и склањање становништва врши у заштитним објектима, подрумским просторијама, као и рововским заклонима, који се у складу са законом гарде у случају непосредне ратне опасности и у рату.

3.1.6. Посебни услови за обезбеђење приступачности површина и објеката јавне намене особама са инвалидитетом

При пројектовању и реализацији свих површина и објеката јавне намене применити решења која ће омогућити лицима са посебним потребама неометано и континуирано кретање и приступ у све садржаје комплекса и објеката, а у складу са Правилником о условима за планирање и пројектовање објеката у вези са несметаним кретањем деце, старих, хендикепираних и инвалидних лица ("Службени гласник РС", бр. 18/97).

3.1.7. Мере енергетске ефикасности

На плану рационализације потрошње енергије предлажу се две основне мере: штедња и коришћење алтернативних, односно обновљивих извора енергије.

Основна мера штедње коју овај Просторни план предлаже је побољшање топлотне изолације просторија, која у летњем периоду не дозвољава прегревање док у зимском задржава топлоту. Осим одговарајуће термоизолације треба водити рачуна о адекватној величини отвора водећи рачуна о микроклиматским условима овог поднебља.

Потребно је да се бар 20% потребне енергије обезбеди из алтернативних извора енергије, при чему треба водити рачуна о амбијенталним и пејзажним карактеристикама окружења будућих објеката.

Климатски услови предметног простора су погодни за коришћење сунчеве енергије у виду пасивног соларног система.

3.1.8. Опис и одређивање целина и зона за које плански документ садржи шематски приказ уређења

Спровођење Просторног плана за насељена места **Подвршка, Корбово и Брза Паланка** (Планом предвиђени као центри заједнице села заједно са Текијом за коју се овим Планом предвиђа израда Плана детаљне регулације), као и за насеље **Костол**, прописано је преко шема насеља уз примену следећих правила уређења и грађења:

Функционална организација и урбана морфологија насеља

Насеља се међусобно разликују по својој урбаној морфологији и начину груписања објеката јавне намене и организације центра насеља. При планирању даљег развоја ових насеља настојало се да се постојеће одлике урбане матрице унапреде и истакну као елемент формирања препознатљивости самог насеља. У том контексту су дефинисани центри насеља:

Подвршка се одликује изузетном покренутошћу терена која је и условила густу и неправилну матрицу и уситњеност парцела. Објекти јавне намене концентрисани су уз једну улицу од које се рачвају приступне улице великих нагиба, па се наметнула потреба формирања линеарног центра насеља и мањег трга унутар тог потеза. Дуж овог потеза су и у постојећем стању присутни трговина и услуге и такав тренд концентрисања различитих облика комерцијалних делатности треба наставити.

Корбово се ткђ. одликује присуством линеарног потеза дуж којег су концентрисани објекти јавне намене (дом културе, пошта, месна заједница, црква и школски комплекс) као и неколико трговинско-угоститељских радњи. Ово насеље налази се уз саму обалу Дунава али се она, иако имају велику и релативно уређену плажу, не користи већ је врло неприступачна.

План предвиђа активирање обале а основни предуслов за то је провлачење улице (колске или колско-пешачке) дуж ње. Сем тога, дуж овог дела обале предвиђена је панорамска стаза која континуално води до Кладова на једној односно до Брзе Паланке на другој страни, тако да је Корбово део мреже укупне туристичке понуде Општине. Панорамска стаза може бити и део планиране улице (као њен тротоар) или засебно шеталиште непосредно уз обалу, битно је обезбедити могућност изласка на реку и боравка на њој. Тиме би се дуж обале могли развијати комерцијални и други пратећи спортско-рекреативни садржаји због чега је новопланирани центар насеља предвиђен тако да повезује постојећи ужи центар насеља са обалом Дунава.

Брза Паланка и у постојећем стању користи предности изласка на Дунав али у изузетно малом обиму и у врло неорганизованој форми: све је сведено на релативно неуређену плажу уз коју је мањи врло запуштен камп (без икаквих пратећих садржаја) и започети етно комплекс. Близу обале концентрисани су и објекти јавне намене – црква, амбуланта, станица милиције, пошта, месна заједница и дом културе који је ван функције. Тај простор треба развијати као **нови центар насеља** поготову што уз њега постоје значајни потенцијали за формирање комерцијално-пословних и туристичких зона. Унутар тих зона могу се планирати различити садржаји, зависно од услова тржишта и потенцијалних инвеститора -од спортско-рекреативних (типа различитих спортских клубова и терена) преко пословних комплекса до објеката у функцији туризма (мањи хотел, мотел и сл.).

Ткђ. етно комплекс и даље стоји као важан садржај овог насеља с обзиром на богато културно-историјско наслеђе овог дела дунавског приобаља које треба на адекватан начин презентовати.

Обалу је неопходно уредити и функционално уобличити за различите врсте купалишног, спортског и наутичког туризма.

Ово насеље има велике потенцијале и за развој привреде јер се овде налази и један од већих пристанишних пунктова општине Кладово (планирани су путничко и теретно пристаниште, сидриште и складишно-претоварна зона).

Костол је насеље које се надовезује на главни општински центар- Кладово. Насеље се развијало са обе стране пута Р250, у узаном појасу дуж Дунава, и има изражен линеарни карактер развоја. У овом насељу јавне службе нису концентрисане у једном делу његове територије, па чак ни дуж већег линераног потеза, већ су дисперзно рапорешене: школа (четворогодишња) лоцирана је на потезу уз пут Р250, црква је близу обале Дунава а дом културе и месна канцеларија су у делу насеља који се пружа од пута Р250 ка кључкој тераси.

Овим Просторним планом предвиђа се развијање линеарног **центра насеља** на потезу којим се повезују дом културе и црква и којим се од цркве, даље, излази на Дунав.

Дуж овог потеза треба концентрисати не само објекте јавних служби већ и различите комерцијалне садржаје. Тиме се настоји да се још више нагласи значај Дунава дуж којег се насеље формирало а чије се предности не користе. **Обални појас у Костољу** је такве ширине да постоје просторне могућности не само за уређење и озелењавање тог појаса већ и увођење различитих спортско-рекреативних садржаја, којима би се он активирао и укључио у туристичку понуду општине Кладово.

Правила уређења и изградње објеката јавне намене

У насељима **Корбово, Подвршка и Брза Паланка**, у складу са њиховим значајем у мрежи насеља општине Кладово као будућих центара заједница села, постоје објекти јавне намене и то: осмогодишња школа, амбуланта, дом културе, пошта и месна канцеларија. Даљи развој објеката јавне намене у та три насеља огледа се у следећем:

- **Образовање:** Сва три насеља имају основну школу и уз њу школске терене тако да се планира одржавање и опремање школских комплекса недостајућим садржајима.
- **Здравство:** Сва три насеља имају изграђене здравствене станице које су доброг бонитета те се предвиђа њихово текуће одржавање и евентуална изградња пратећих садржаја и уређења комплекса.
- **Спорт и рекреација:** У сва три насеља постоје отворени спортски терени (најчешће уз фудбалске клубове), као и терени унутар школских комплекса а дечија игралишта присутна су само у Брзој Паланци. Планира се редовно одржавање, реконструкција и по потреби оплемењивање новим садржајима постојећих комплекса а у циљу побољшања услова за бављењем спортом.
- **Култура:** У свим насељеним местима постоје домови културе али је њихово коришћење сведено на минимум или потпуно изостало. У Брзој Паланци постоји и музеј у склопу дома културе и тај објекат је значајних просторних капацитета али потпуно ван функције и запуштен. Слична ситуација је и у Корбову док је у Подвршки дом културе изузетно лошег бонитета. Стога се Планом прописује реконструкција постојећих домовна културе и посебно њихово обогаћивање новим садржајима.

Насеље **Костол** се у мрежи насеља Општине сврстава међу сеоска насеља па се, у складу са тим, овим Планом предвиђа:

- **Образовање:** Одржавање и опремање школског комплекса недостајућим садржајима.

- **Здравство:** Костол се налази у непосредној близини Кладова па је његово становништво, по питању здравствене заштите, усмерено на Кладово. Међутим, у каснијим фазама развоја насеља и ово сеоско насеље треба да добије своју амбуланту. Развој апотекарске делатности највећим делом се очекује из домена приватног сектора.
- **Спорт и рекреација:** На улазу у насеље, из правца Кладова, непосредно уз пут Р250, планирана је мања зона за развој спорта и туризма као доминантних садржаја, уз које могу да се појаве и различите комерцијално-пословне делатности.
- **Култура:** Реконструкција постојећег дома културе и његово обogaћивање новим садржајима.

Начин коришћења земљишта - претежна намена унутар грађевинског рејона насеља за која су урађени шематски прикази

У шематским приказима уређења насеља Корбово, Подвршка, Брза Паланка и Костол дата је претежна, доминантна, намена површина. Поред доминантне намене могуће је увођење и компатибилних намена у оквиру сваке зоне:

- **ЈАВНЕ СЛУЖБЕ** – образовање, службе дечије и социјалне заштите, здравство, ветеринарске службе, култура, спортско-рекреативни објекти, администрација и управа; 100% учешће јавних служби на парцели односно у зони
- **СТАНОВАЊЕ** – доминантно учешће породичног и вишепородичног становања. Компатибилне намене становању су: јавне службе, комерцијалне делатности, производно-пословне, туризам, зеленило и рекреација, инфраструктурне површине као облик комуналних површина;
- **КОМЕРЦИЈАЛНЕ ПОВРШИНЕ** – доминантно учешће различитих типова комерцијалних делатности:
 - трговина на мало – хипермаркети, шопинг центри, робне куће
 - угоститељство – хотели, пансиони, ресторани, агенције
 - занатство
 - пословање – представништва, администрација, пословни паркови
 - изложбени простори (сајмови)
 - култура и забава (забавни паркови, објекти културе...)

У комерцијалној зони се, као компатибилни садржаји, могу развијати: туризам, зеленило и рекреација, становање
- **ПРОИЗВОДНО-ПОСЛОВНЕ ПОВРШИНЕ** – доминантно учешће различитих типова производње: мањи производни погони, пратећи складишни и манипулативни простори, пратећи пословни садржаји. Као компатибилни садржаји могу се развијати: комерцијалне делатности и инфраструктурне површине и вашаришта као облици комуналних површина.
- **ТУРИЗАМ** – доминантно учешће различитих типова туристичких садржаја: угоститељство (хотели, пансиони, ресторани, агенције), трговина, етно-парк, камп насеље, апартмански комплекси.... Као компатибилни садржаји могу се развијати зеленило и рекреација и комерцијалне делатности.
- **ЗЕЛЕНИЛО И РЕКРЕАЦИЈА** – 100% су заступљене: уређене зелене површине, паркови и дечија игралишта, спортски терени и објекти, аква паркови
- **КОМУНАЛНЕ ПОВРШИНЕ** – гробље, вашариште, инфраструктурне површине; доминантно учешће комуналних површина а као компатибилни садржаји могу се развијати зеленило и рекреација.

3.2. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА

3.2.1. Правила грађења на грађевинском земљишту

Овим Просторним планом дата су правила грађења за објекте на грађевинском земљишту и земљишту које испуњава услове да постане грађевинско и ван грађевинског земљишта и за насеља за која план садржи шематски приказ уређења.

Правила грађења из овог плана односе се на укупан обухват плана, осим за насеља која су овим планом предвиђена за даљу урбанистичку разраду и за просторе ван грађевинског подручја који су обухваћени Националним парком Ђердап.

Основни принципи:

- Потребно је очувати карактер изградње у насељеним местима општине који карактерише збијена структура насеља, тргови и пјачете као јавни простори, уз проширење регулационе ширине улица где год је то могуће у изграђеном ткиву насеља, а обавезно у новим просторима планираним за изградњу
- Развој централних места и села усмераваће се у границама постојећег грађевинског земљишта, кроз доградњу, замену и нову изградњу на постојећим парцелама и парцелама које су добијене деобом, на принципима "унутрашњег ширења насеља" и "заокруживањем ивичних подручја насеља".
- "Унутрашње ширење насеља" је коришћење унутрашњих резерви грађевинског земљишта, односно неповољно искоришћених или неискоришћених простора.

ОПШТА ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА

Општа правила грађења и регулације примењују се на све планом предвиђене зоне и типове градње и утврђују опште услове парцелације, регулације и изградње насеља и објеката ван насеља.

▪ Регулациона линија

Регулациона линија јесте линија која раздваја површину одређене јавне намене од површина предвиђених за друге јавне и остале намене.

Регулациона линија утврђује се у односу на постојећу регулацију и парцелацију и постојеће трасе саобраћајница, а према захтеваној функционалности саобраћајне мреже. Услови за изградњу саобраћајница дефинисани су правилима за изградњу саобраћајница и општинских путева, а растојање између регулационих линија (ширина појаса регулације) утврђује се у зависности од функције и ранга саобраћајница, односно инфраструктуре. Дефинише се као хоризонтална, вертикална, надземна и подземна регулација. Мрежа инфраструктуре (примарна и секундарна) поставља се у појасу регулације. Појас регулације користи се и за постављање јавног зеленила (дрвореди и паркови).

Уколико важећим планом није утврђена ширина појаса регулације (растојање између регулационих линија) у насељеним местима и просторима на којима је дозвољена изградња, он не може бити мањи од следећих вредности:

• Државни путеви у делу кроз насеље	14,00m	
• Саобраћајнице у насељеним местима		9,00m
• Колски прилази		5,00m
• Прилаз до парцеле		3,50m
• Пешачка стаза		1,80-2,20m

▪ **Грађевинска линија**

Грађевинска линија јесте линија на, изнад и испод површине земље и воде до које је дозвољено грађење основног габарита објекта.

Грађевинска линија се одређује унутар грађевинске парцеле у односу на регулациону линију, бочне суседне парцеле и унутрашњу (задњу) суседну парцелу у Посебним правилима грађења из овог Плана.

Грађевински објект се поставља предњом фасадом на грађевинску линију или се налази унутар простора одређеног посебним правилима грађења. Помоћни и пратећи објекти се постављају у дворишном делу парцеле у складу са правилима о међусобном растојању.

Уколико се објект налази на терену на коме постоји значајна денивелација, тако да делови објекта излазе на 2 саобраћајнице, или површине у различитим нивоима, приземном етажом ће се сматрати етажа на нижој коти терена. У том случају грађевинска линија ка другој улици на вишој коти ће се поштовати тек у нивоу те етаже, док ће се приземна етажа моћи примаћи са подземном грађевинском линијом, чак и до регулационе, под условом да њен горњи завршни слој не буде изнад коте тротоара. Све ове површине улазиће у габарит објекта и обрачунавање се приликом утврђивања обавеза плаћања накнада.

▪ **Индекси**

Индекс заузетости парцеле јесте однос габарита хоризонталне пројекције изграђеног или планираног објекта и укупне површине грађевинске парцеле, изражен у процентима. Индекс изграђености парцеле јесте однос (количник) бруто развијене грађевинске површине изграђеног или планираног објекта и укупне површине грађевинске парцеле. Бруто развијена изграђена површина свих надземних етажа која се узима у обзир при одређивању дозвољеног коефицијента обрачунава се применом стандарда СРПС. УЦ2.100.

▪ **Правила парцелације, препарцелације**

Грађевинска парцела, по правилу, треба да има облик правоугаоника или трапеца.

Грађевинска парцела, по правилу, треба да има површину и облик који омогућава изградњу објекта у складу са решењима из плана, правилима о грађењу и техничким прописима.

При формирању грађевинских парцела максимално поштовати постојеће катастарске парцеле. Грађевинска парцела може се делити до минимума утврђеног овим планом.

Минимална површина грађевинске парцеле:

- за непољопривредна домаћинства – 400 m²
- за мешовита домаћинства – 600 m²
- за пољопривредна домаћинства – 800 m²
- за викендице у викенд насељима - 250 m²

Одступања од ових величина су могућа у случајевима препарцелације у поступцима легализације.

Ширина фронта грађевинске парцеле за све врсте изградње – минимално 15,0 m.

На постојећој грађевинској парцели чија је површина или ширина мања од најмањих дозвољених вредности може се градити објект спратности до П+1, индекса изграђености до 1.0 и индекса искоришћености до 60%.

■ **Формирање грађевинске парцеле**

Грађевинска парцела је најмања земљишно просторна јединица на којој се може градити.

Свака парцела која није у режиму забране градње и која испуњава услове може да постане грађевинска парцела.

Уколико се постојећа катастарска парцела налази на прелазу између две зоне са различитим правилима градње, приликом издавања документације за изградњу примењиваће се правила из оне зоне која одговарају подносиоцу захтева.

Услови да нека парцела може да постане грађевинска парцела су:

- да није на површинама уже зоне санитарне заштите водоизворишта
- да није на објектима или коридорима постојеће или планиране инфраструктуре.
- да има излаз на јавну површину односно улицу, непосредно или преко приступног пута
- да се може одредити планом прописана регулациона линија према јавном путу
- да се у складу с правилима грађења из овог плана могу одредити границе грађевинске парцеле према суседним парцелама,

■ **Обезбеђивање приступа парцели**

Новоформирана парцела обавезно мора имати приступ на пут или другу јавну површину намењену за саобраћај. Ширина приступа новоформиране парцеле јавној саобраћајној површини не може бити мања од 3,5 m, под условом да најудаљенија тачка коловоза није даља од 25 m од габарита објекта. Уколико није испуњен овај услов, минимална ширина приступа износи 6,00 m.

Прикључак на јавну саобраћајницу остварује се непосредним и директним приступом на исту без посебних услова, или преко друге парцеле која има контакт са јавном саобраћајницом уз достављање уговора о успостављању права службености пролаза. Уколико је саобраћајница планирана, а није изведена, тј. нису решени имовински односи за исту, прикључак се може извести као привремен и то до најближе јавне саобраћајнице уз сагласност власника земљишта за привремено обезбеђење пролаза од 2,5 m.

■ **Ограђивање грађевинских парцела**

Парцеле се ограђују зиданом оградом до висине од 0,90 m (рачунајући од коте тротоара) или транспарентном оградом до висине од 1,40 m.

За грађевинске парцеле чија је кота нивелете виша од 0,90 m од суседне висине подзида (или шкарпе) одредиће надлежни орган општине.

Парцеле чија је кота нивелета виша од 0,90 m од суседне, могу се ограђивати транспарентном оградом до висине од 1,40 m која се може постављати на подзид чију висину одређује надлежни општински орган.

Ограде између суседних грађевинских парцела уколико се ограђују треба да буду зелене – жива ограда која се сади у осовини границе грађевинске парцеле или транспарентне ограде до 1,40 m које се постављају према катастарском плану и операту и то тако да стубови ограде буду на земљишту власника ограде. Изузетно, ограде међу суседима могу бити пуне зидане до висине 1.40m, уз сагласност суседа, тако да стубови ограде буду на земљишту власника ограде.

Врата и капије на уличној огради не могу се отворати изван регулационе линије.

Парцеле за вишепородичне стамбене објекте се по правилу не ограђују.

Ограде на грађевинским парцелама на којима се налазе индустријски и други радни и пословни објекти, могу бити ограђене зиданом оградом висине до 2,20 m.

Ограде на грађевинским парцелама на којима се налазе објекти који представљају непосредну опасност по живот људи, као и објекти специјалне намене, ограђују се на начин како то одреди надлежни орган.

▪ **Одводњавање површинских вода**

Одводњавање са грађевинске парцеле вршити слободним падом према риголама, односно према улици, са најмањим падом од 1,5%.

Површинске и друге отпадне воде из економског дворишта одводе се регулисано до ђубришне јаме, обавезно у случају када се економско двориште налази уз јавни пут.

Површинске воде са једне грађевинске парцеле не могу се усмеравати према другој парцели. Насипање терена не сме угрозити објекте на суседним парцелама, а одвођење површинских вода мора бити контролисано, а ако постоји потреба за тим на парцели изградити и упојни бунар.

▪ **Изградња других објеката на истој грађевинској парцели**

У оквиру грађевинске парцеле, а у оквиру дозвољеног процента изграђености парцеле, допуштена је изградња пратећих и помоћних објеката који су у функцији коришћења главног објекта, чија намена не угрожава главни објекат и суседне парцеле.

На парцелама намењеним за индивидуалну стамбену изградњу допуштена је изградња гаража, летњих кухиња, мањих занатских радионица, простора за услужне делатности, економских објеката за пољопривреду и сл., а све у складу са посебним правилима градње за поједине зоне.

Ако се ове просторије граде ван габарита основног стамбеног објекта, исте се могу градити само у приземним објектима (П+0) и лоцирати се у дворишном делу парцеле. Изузетно, ако то услови терена или делатности захтевају, објекти могу бити постављени паралелно са главним стамбеним, или испред њега, али максимално до успостављене грађевинске линије, уз поштовање осталих услова лоцирања.

Пратећи садржаји који могу бити у оквиру стамбене парцеле морају бити еколошки и функционално примерени зони породичног становања - трговина, угоститељство, услужно занатство (без штетног утицаја по околину).

Септичке јаме не смеју бити лоциране ближе од 6 m од стамбених објеката нити ближе међи од 3 m.

▪ **Подруми**

Подрумом се могу сматрати просторије које се налазе испод приземне етаже а укопане су 2/3 од своје корисне висине.

Допуштена је изградња подрумских просторија у свим зонама, изузев у подручјима са високим нивоом подземних вода и у зонама досадашњих поплавних зона са поштовањем техничких услова за ове просторије.

▪ **Компатибилни садржаји**

Објекат се може градити на површинама друге претежне намене, под условима прописаним законом.

Компатибилни објекти који се могу градити у оквиру претежно стамбених зона су: мешовити стамбено-пословни; пословни; пратеће услужне, трговинске, угоститељске, или занатске делатности; хотели, пансиони; објекти од општег значаја (јавне службе) - школе, амбуланте, сеоски домови, социјална заштита и сл.; спортско рекреативни објекти; верски објекти; инфраструктурни објекти; паркови и уређено зеленило.

Компатибилни објекти који се могу градити у оквиру претежно производно - пословних и комерцијалних зона су: пословни објекти; хладњаче и складишта за пољопривредне производе за расхладним инсталацијама; услужни инфраструктурни објекти (бензинске станице, базне станице мобилне телефоније и сл.); услужне, трговинске, угоститељске, или занатске делатности; инфраструктурни објекти; паркови и уређено зеленило.

Компатибилни објекти који се могу градити у оквиру претежно туристичких зона су: комерцијалне делатности (пословни објекти, услужне, трговинске, угоститељске, или занатске делатности; хотели, пансиони), зеленило и рекреација (паркови и уређено зеленило, спортски терени и објекти)

▪ **Објекти у функцији одбране земље**

У оквиру свих зона дозвољена је изградња објеката или заклона за потребе одбране земље. За изградњу ових објеката прописује се израда Урбанистичког пројекта.

▪ **Верски комплекси**

У оквиру верских комплекса могу се градити храмови, помоћне просторије и мање продавнице сувенира. Ограђивање верских комплекса се не препоручује.

Стамбени објекти могу се градити само у оквиру манастирских комплекса. Ограђивање манастирских комплекса је дозвољено, а ограде могу бити уједно и делови манастирских објеката.

ПОСЕБНА ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА ЗА ПОЈЕДИНЕ ЗОНЕ:

Грађевинско подручје насељених места	
У оквиру грађевинског подручја насељеног места дозвољена је изградња:	- стамбених објеката породичних и вишепородичних - мешовитих, стамбено-пословних објеката - економских објеката у функцији пољопривреде - објеката услужних, трговинских, угоститељских и занатских делатности - мањих производних погона - хотела (до 50 лежајева) и пансиона - објеката у функцији развоја туризма до 800m² површине комплекса - објеката социјалног стандарда: школе, дечије установе, амбуланте, ветеринарске станице, домови културе и сл. - спортско-рекреативних објеката, паркова, дечијих игралишта и сл. - верских објеката
Забрањена је изградња:	- сточних фарми - депонија отпада
Положај објекта на грађевинској парцели:	Грађевинска линија у насељима се по правилу одређује према грађевинској линији већине постојећих објеката. Грађевинска и регулациона линија се могу поклапати. При организацији парцеле пољопривредног домаћинства мора се водити рачуна о раздвајању дела парцеле за становање од економског дела. Ова два дела морају бити раздвојена оградом. За нову појединачну градњу на грађевинској парцели, где нема изграђених објеката према регулационој линији, грађевинска линија се по правилу одређује минимум 3 m од регулације улице. Минимално одстојање главних објеката од међе суседне парцеле износи 2,5 m. Прописана минимална одстојања могу бити и мања уз сагласност међаша, али се дворишном делу плаца мора обезбедити колски пролаз у ширини од 3 m. Минимално одстојање за приземне помоћне објекте чија стреха није виша од 3 m (део до међе) може бити до 1 m, без отварања прозора ка суседној парцели. Минимално одстојање економских објеката од објеката од општег значаја (школе, обданишта, амбуланте, домови културе и сл.) мора износити најмање 20 m . За изграђене и новопланиране објекте који су међусобно удаљени мање од 3m не могу се на суседним странама предвиђати ни задржавати отвори наспрамни стамбеним просторијама. Ово правило морају поштовати објекти (или делови објеката) направљени или планирани после изградње старијег објекта, док старији објекат задржава право првенства (стечено право), тј. задржавања постојећих отвора.
Услови за постављање економских објеката на парцели:	Економски објекти јесу: - сточне стаје (живинарници, свињци, говедарници, овчарници, козарници), испусти за стоку, ђубришне јаме – ђубришта, пољски клозети и др. - Пушнице, сушнице, кошеви, амбари, надстрешнице за машине и возила, магацини хране и објекти намењени исхрани стоке и др. Међусобно растојање стамбеног објекта од сточне стаје је минимално 15m. Растојање ђубришта и пољског клозета од стамбеног објекта, бунара, односно живог извора воде је минимално 20m, и то само на нижој коти. Међусобна растојања економских објеката различите врсте зависе од организације економског дворишта, с тим да се прљави објекти могу постављати само низ ветар у односу на чисте објекте.

	Ако се економски делови суседних парцела непосредно граниче, растојање нових економских објеката од границе парцеле је – минимално 1m. Ако се економски део једне парцеле непосредно граничи са стамбеним делом друге парцеле, растојање нових економских објеката у односу на стамбени објекат на другој парцели се утврђује: за сточну стају – минимално 15 m, за ђубриште и пољски клозет – минимално 20 m и то само на нижој коти.
Услови за изградњу мањих производних погона:	Мање производне јединице, најчешће самостални објекти, које се могу лоцирати у склопу становања. У погонима се могу развијати мала и средња предузећа која према нивоу еколошког оптерећења могу бити лоцирана унутар стамбеног насеља, а у складу са Законом о заштити животне средине („Сл.гласник РС“, бр. 135/04, 36/09 и 72/09). Производни погони морају бити ограђени нетранспарентном оградом минималне висине од 1,60 m. Потребне складишне и манипулативне површине морају бити обезбеђене унутар самог комплекса (на припадајућим парцелама). Потребне паркинг површине морају бити обезбеђене унутар самог комплекса (на припадајућим парцелама). Урбанистички параметри за изградњу производних погона дефинисаће се у зависности од предвиђеног технолошког процеса
Услови за изградњу хотела и пансиона:	Постојећи стамбени објекти могу се прилагодити за пружање пансионских услуга. Уколико се на парцели гради нови објекат хотела за ту намену важе следећа правила: • Максимална спратност је П+4 • Индекс изграђености је максимално 2,5 • Индекс заузетости максимално 50% • За 20% соба треба обезбедити паркирање у оквиру грађевинске парцеле
Урбанистички параметри:	Највећи дозвољени индекс изграђености је 1,6. Највећи дозвољени индекс заузетости је 50%. Највећа дозвољена спратност је: • П+2+Пк за стамбене објекте и стамбено пословне објекте, • П+1+Пк за објекте јавне намене • П+1 за економске објекте у функцији пољопривреде, • Висина надзетка поткровља износи највише 1,60 m.
Минимални ниво комуналне опремљености:	Минимални ниво комуналне опремљености подразумева: • Обезбеђен прикључак на електричну енергију • Обезбеђен прикључак на локалну водоводну мрежу или пијаћу воду из санитарно исправног бунара • Регулисано одвођење и испуштање отпадних вода, прикључком на канализациону мрежу или обезбеђењем постројења за сакупљање, пречишћавање и одвођење отпадних вода а у складу са Законом о водама ("Сл. гласник РС" бр.30/10)

Ван грађевинског подручја насељених места	
Ван грађевинског подручја насељеног места дозвољена је изградња:	• туристичких комплекса • хотела, пансиона, апартманских насеља • викенд насеља • кућа за одмор • етно села • кампова • спортских и рекреативних комплекса • сточних фарми • хладњача, силажа, пољопривредних објеката... • рибњака • објеката комуналне инфраструктуре (уређаји за пречишћавање отпадних вода, уређаји за водоснабдевање, мерно регулационе станице гаса, ветрогенератори, и сл.) • економских објеката у функцији пољопривреде • индустријских комплекса • бензинске станице
Забрањена је изградња:	• стамбених објеката породичних и вишепородичних • мешовитих, стамбено-пословних објеката • објеката услужних, трговинских и занатских делатности • објеката социјалног стандарда: школе, дечије установе, амбуланте, ветеринарске станице, домови културе и сл. • верских објеката • депонија отпада изузев на простору који је за то овим планом одређен
Положај објекта на грађевинској парцели:	Грађевинска линија за општинске и некатегорисане путеве је 5m од спољне ивице путног појаса. Грађевинска линија за државне путеве I и II реда је минимум 10m од спољне ивице путног појаса. Минимално одстојање главних објеката од међе износи 5m. Ово одстојање може бити мању уз писмену сагласност власника суседних парцела, али се дворишном делу плаца мора обезбедити колски пролаз у ширини од 3 m. Минимално одстојање економских објеката и објеката са расхладним инсталацијама од стамбених објеката и објеката од општег значаја (школе, обданишта, амбуланте, домови културе и сл.) који се налазе у грађевинском подручју мора износити најмање 20 m . Минимално одстојање сточних фарми од грађевинског подручја мора износити најмање 100m, и лоцирати се само низ ветар у односу на насеље.
Индекси:	Највећи дозвољени индекс изграђености је 1,6. Највећи дозвољени индекс заузетости је 50%.
Спратност:	• Највећа дозвољена спратност је П+2+Пк • Висина надзетка поткровља износи највише 1,60 m.
Правила за изградњу објеката у постојећим и новим викенд насељима:	• Викенд насеља представљају постојећу односно новопланирану групацију кућа за повремени боравак у природи; • нова викенд насеља могу се формирати на основу Урбанистичког пројекта за најмање десет грађевинских парцела; • парцеле за грађење викендица не могу бити мање од 300 m²; • свака парцела мора да има приступ на јавни пут; • свака парцела мора да буде ослоњена на пут ужом страном; • максимална дозвољена спратност је П+Пк; • удаљеност куће од пута је min 5 m;

	- удаљеност од бочне стране парцеле је min 1,5 m; - могућност изградње оставе за алат на стражњој страни парцеле; - препоручена употреба локалних материјала и елемената локалне архитектуре; - транспарентна ограда до max висине 1,6 m.
Правила за изградњу кућа за одмор:	Куће за одмор су луксузни, слободностојећи објекти ван грађевинског подручја до којих колски приступ и инфраструктурно опремање обезбеђује инвеститор. Појединачне куће за одмор могу се градити ван грађевинског подручја или планираних и постојећих викенд насеља само под следећим условима: - да је површина грађевинске парцеле минимум 1ha - индекс заузетости максимум 15% - максимална спратност П+1+Пк
Правила за изградњу хотела:	Основна делатност хотела је да гостима пружи услугу смештаја и исхране. Величина и опремљеност условљени су категоријом хотела. Урбанистички параметри који се односе на грађевинску парцелу хотела: - индекс изграђености 2,5 - индекс заузетости 40% - максимална спратност П+5 - за минимум 30% соба обезбедити паркинг место на парцели
Правила за изградњу апартманских комплекса:	У оквиру апартманског комплекса гостима се пружа услуга смештаја, а исхрана је на бази самоорганизовања (self catering). Апартмански комплекс чине независне апартманске јединице индивидуално распоређене по комплексу или груписане по неколико у објектима који чине комплекс. Изузетно се могу груписати у једном објекту, апарт хотел. Апартманска јединица мора да садржи смештајни део (2-6 лежајева), део за припрему и конзумирање хране (кухиња) и купатило (минимум туш, лавабо и wc). Комплекс мора бити ограђен са контролисаним улазом и рецепцијом за пријем гостију. Угоститељски садржаји, ресторан, кафе и сл., нису обавезни али су пожељни. Паркирање решити у оквиру комплекса: за сваки апартман 1 паркинг место. Комплекс озеленети и партерно уредити. Урбанистички параметри: - индекс изграђености до 0,9 - индекс заузетости 30% - спратност до П+2
Правила за изградњу кампова:	У кампу гости за смештај и исхрану користе своју или у кампу изнајмљену опрему (шатор, камп-кућицу и сл.). Организација кампа мора бити прецизно означена на терену са раздвојеним простором за колску и пешачку комуникацију и простором за смештај. Главна колска комуникација не сме бити ужа од 5,5m. Смештајна јединица - простор за смештај возила и шатора или возила и камп-кућице или трејлера не сме бити мања од 30m² (6m x 5m) и мора имати електрични прикључак. Камп мора бити ограђен (висина оgrade минимум 2m) са контролисаним улазом.

	Садржај кампа: • смештајне јединице • рецепција • санитарни блок минималног стандарда од: 1 WC на 2 смештајне јединице, 1 туш на 3 смештајне јединице и лавабоима • судопере (1 судопера на 2 смештајне јединице) и фрижидерима за изнајмљивање • ресторан, кафе, спортски терени, амбуланта и сл. нису обавезни али су пожељни • Камп мора бити озелењен високом вегетацијом.
Обавеза израде и верификације урбанистичког пројекта:	За све објекте и комплексе који се могу градити ван грађевинског подручја, а наведени су у овом правилу, обавезна је израда урбанистичког пројекта. Изузетак од овог правила је изградња појединачних викендица у постојећим викенд насељима.

ПРАВИЛА ЗА НАСЕЉЕНА МЕСТА ЗА КОЈА СУ ДАТЕ ШЕМЕ УРЕЂЕЊА

Шеме уређења дата су за Брзу Паланку, Подвршку, Корбово и Костол. Правила грађења дефинисана су у поглављу *Правила грађења у грађевинском подручју насељених места*.

3.2.2. Правила грађења на пољопривредном земљишту

Основни принципи:

- На пољопривредном земљишту је забрањена изградња.
- Дозвољена је изузетно:
 - изградња објеката у функцији пољопривреде;
 - рибњаци - изградња рибњака и пратећих грађевина за потребе узгоја рибе (спремишта за храну, возила, уређаји и др.) дозвољена је на пољопривредном земљишту катастарске културе мочвара, бара те на земљиштима непогодним за обраду. Приликом градње рибњака, потребно је осигурати непропусну подлогу, довољне количине воде те заштитити грађевине од поплаве. Приликом изградње ископани материјал потребно је депоновати и користити за уређење околине, како би се простор у случају напуштања могао вратити у првобитно стање;
 - изградња објеката инфраструктуре и то првенствено на земљишту ниже бонитетне класе, у складу са просторним или урбанистичким планом;
 - бензинске станице
 - туристички комплекси
 - етно села
 - викенд насеља
 - спортски и рекреативни комплекси
 - гробља

Правила за изградњу ових објеката дата су у поглављу Посебна правила изградње ван грађевинског подручја.

3.2.3. Правила грађења на шумском земљишту

Основни принципи:

- На шумском земљишту забрањена је изградња.
- Дозвољено је изузетно:
 - изградња објеката у функцији шумске привреде,
 - изградња објеката инфраструктуре у складу са планом,
 - изградња објеката у функцији туризма, рекреације и ловства према условима плана.

За изградњу објеката на шумском земљишту обавезна је израда урбанистичког пројекта или урбанистичког плана. Одлуку о врсти планског документа донеће надлежни орган општине у складу са планираном изградњом.

Промена намене шума и шумског земљишта може да се врши:

- ради изградње економских или стамбених објеката сопственика шума на површини до 10 ари
- ради изградње објеката за коришћење осталих обновљивих извора енергије малих капацитета (мале електране и други слични објекти, у смислу прописа којим се уређује област енергетике) и експлоатације минералних сировина, ако је површина шума и шумског земљишта за ове намене мања од 15 ha.

3.2.4. Правила грађења на водном земљишту

Основни принципи:

- На водном земљишту забрањена је изградња.
- Дозвољена је изузетно:
 - изградња објеката у функцији водопривреде, одржавања водотока и пловних путева, речног саобраћаја,
 - изградња објеката инфраструктуре у складу са просторним или урбанистичким планом,
 - изградња објеката за експлоатацију речног материјала, наутике, туризма и рекреације према решењима Плана.

За изградњу објеката у водном земљишту, на простору за који се не планира израда урбанистичких планова, потребна је израда процене утицаја на животну средину.

Правила грађења и уређења:

Водно земљиште у зони обале Дунава дефинисано је положајем регулационе линије насипа или обалоутврде за регулисане делове корита, односно границом водног земљишта утврђеном Законом о водама за нерегулисане делове корита.

Водно земљиште припадајуће дунавске обале општине Кладово зонира се – према намени – на следеће зоне:

1. ЗОНА 1: од западне границе општине (узводно од Текије) до Ћердапске бране – заштићена зона Националног парка;
2. ЗОНА 2: од Ћердапске бране (укључујући и зону бране) до Костола – културно-туристички, спортско-рекреативни, наутички и лучки садржаји;
3. ЗОНА 3: од Костола до Љубичевца – зона плављења, ниске обале и неуређеног корита; туристичке и спортско-рекреативне површине

4. ЗОНА 4: од Љубичевца до источне границе Општине (низводно од Брзе Паланке) – туристичке и спортско-рекреативне површине;

Принципи уређења водног земљишта дефинишу се према намени површина у појединим зонама.

ЗОНА 1 – правила уређења и грађења:

Врста и намена објеката који се могу градити дефинисана је Просторним Планом подручја Националног парка "Ђердап".

ЗОНА 2 – правила уређења и грађења:

Врста и намена објеката који се могу градити:

1. Трајни објекти културног, туристичког, наутичког, угоститељског и др. карактера;
2. Пристани за мања путничка пловила;
3. Паркинг-површине;
4. Приступна саобраћајна, путна и неопходна комунална инфраструктура;
5. Платформе за претовар роба;
6. Монтажне надстрешнице или објекти за привремено складиштење;

За изградњу наведених објеката неопходни су претходни водопривредни услови.

У овој зони потребно је планирати континуирану пешачку стазу – шеталиште уз обалу.

ЗОНА 3 – правила уређења и грађења:

Врста и намена објеката који се могу градити:

1. Формирање заштитног зеленог приобалног појаса минималне ширине 30m изузев у оквиру грађевинског подручја насељених места;
2. Трајни објекти културног, туристичког, наутичког, угоститељског и др. карактера;
3. Пристани за мања путничка пловила;
4. Паркинг-површине;
5. Приступна саобраћајна, путна и неопходна комунална инфраструктура;

За изградњу наведених објеката **неопходни су претходни водопривредни услови.**

У овој зони неопходно је планирати континуирану пешачко-бициклистичку стазу уз обалу.

ЗОНА 4 – правила уређења и грађења:

1. Трајни или привремени објекти– туристичког, наутичког, спортског, угоститељског и другог карактера;
2. Пристани за мања путничка пловила;
3. Паркинг-површине;
4. Приступна саобраћајна инфраструктура;

За изградњу наведених објеката неопходни су претходни водопривредни услови.

3.2.5. Правила грађења специфичних/осталих намена

ПРАВИЛА ЗА ИЗГРАДЊУ ОБЈЕКТА ЗА КОРИШЋЕЊЕ ОБНОВЉИВИХ ИЗВОРА ЕНЕРГИЈЕ

Правила за изградњу ветрогенератора

С обзиром на изузетне услове, повољне правце, брзину и константност ветра, простор општине Кладово представља изузетно перспективно подручје за искоришћење енергије ветра за производњу електричне енергије.

Парк ветрогенератора може се градити ван насеља, на пољопривредном земљишту, изузимајући заштићена природна добра, уз претходне услове надлежне институције прибављене у поступку избора локације.

Избору локације претходи низ методолошких активности:

1. Коришћење метеоролошких података које поседују хидрометеоролошке службе;
2. Теренска испитивања, у циљу идентификације области за детаљна испитивања (мерење брзине ветра, његовог правца, као и осталих метеоролошких параметара);
3. Верификација одговарајућих локација за монтажу мерних стубова са метеоролошким инструментима на неколико нивоа.

Подручја неповољна за градњу ветроелектрана (парка ветрогенератора) која се одређују овим Планом су:

- подручја (зоне) забране градње
- посебно заштићене природне вредности и миграторни правци птица, према условима Завода за заштиту природе Републике Србије,
- експлоатациона поља енергетских ресурса,
- подручја насељених места,
- остало грађевинско земљиште (радне зоне, зоне туристичких садржаја и кућа за одмор, итд.).

При коначном одабиру локација ветропаркова, посебну пажњу треба посветити:

- заштити естетских вредности предела,
- контактним подручјима зона осетљивим на буку и вибрације, као што су грађевинска подручја насеља, заштићени делови природе и сл.

Наведена подручја за потенцијални смештај ветропаркова одређена су само по свом очекиваном ветроенергетском потенцијалу. До окончања истраживања, та се подручја користе према намени простора одређеној у картографском приказу на Рефералној карти: "Дунавски развојни појас". У случају да се одређено подручје потенцијално за могући смештај ветроелектрана не утврди као подобно, задржава се планирано коришћење и намена простора.

Повезивање ветропаркова на постојећу и планирану електроенергетску мрежу ће бити дефинисано кроз даљу урбанистичку разраду сваке појединачне локације, а на основу услова надлежног јавног предузећа "Електромреже Србије".

Техничка ограничења

- Заштитна зона око насељених места минимум 1000m (пожељно 1500m)
- Заштитна зона око фарми са припадајућим објектима: 300 m
- Заштитна зона око реке: 500 m

- Заштитна зона око високонапонске надземне електро енергетске мреже (далековода): 3 пречника ротора (за далеководе називног напона > 30kV), 1 пречник ротора (за далеководе називног напона < 30kV)
- Заштитна зона око категорисаних путева: 100 m
- Заштитна зона око пруге: 100 m
- Заштитна зона око шуме: 200 m
- Заштитна зона око језера и рибњака: 200 m
- Минимално растојање између два ветропарка: 5 km
- Посебну пажњу обратити на заштиту од буке (нарочито буке ниске фреквенције) а у складу са Законом о заштити буке у животној средини, ("Службени гласник РС" бр. 36/2009 и 88/2010), Уредбом о индикаторима буке, граничним вредностима, методама за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке у животној средини, ("Сл. гласник РС", бр. 75/2010) и Правилником о методама мерења буке, садржини и обиму извештаја о мерењу буке, ("Сл. гласник РС", бр. 72/2010);

Природна ограничења

Поштовати смернице и мапу Србије Завода за заштиту природе Србије у вези са зонама које не угрожавају миграторна кретања птица и њихова природна станишта на територији Општине Кладово, као и препоруку Министарства за заштиту животне средине и просторног планирања, која наводи да се ветропаркови односно електране на ветар не могу градити само у заштићеним природним добрима дефинисаним од стране надлежних институција Републике Србије.

Енергетска инфраструктура

Неопходно је евидентирати енергетске коридоре за прикључење будућих ветропаркова на преносну мрежу електроенергетског система Републике Србије. Како се предметни ветропаркови прикључују на високонапонску надземну мрежу напонског нивоа 110kV, 220kV или 400kV, у случају Општине Кладово сви перспективно изграђени ветропаркови у "Дунавском развојном појасу" енергетски ће гравитирати према коридору којим се простиру 3 (три) далековода: 2 (два) далековода 400kV (бр. 401/2 и 402) и 1 (један) далековод 110 kV (бр. 1186).

Правила за изградњу малих хидроелектрана

Постојећи законски оквир који се непосредно односи на припрему и изградњу МХЕ чине прописи из подручја енергетике, водопривреде, уређења простора и изградње објеката, заштите животне средине, имовинско правних односа и приватног улагања у јавни сектор.

Објекти и постројења МХЕ, водови тог електроенергетског система као и електроенергетски објекти потрошача из система МХЕ морају се градити, користити и одржавати у складу са законом и не смеју својим радом угрожавати људе и околину.

Електране морају задовољити захтеве прописане кодексима мреже и дистрибуције, тржишта и других прописа, као и правних захтева. За дефинисање услова оптималног хидроенергетског коришћења вода слива река, концесионог подручја, доминантни су просторна, еколошка и економска ограничења, односно хидролошке, хидрографске, морфолошке и геолошке карактеристике слива, насеља, привредни капацитети и саобраћајна инфраструктура, власничка структура земљишта и могућност решавања имовинско-правних односа, те раније стечена права у погледу коришћења вода.

У зависности од коначне величине малих хидроцентрала и неопходних структура за повезивање ових локација са дистрибутивном мрежом и приступачности путева, све одговарајуће реке треба размотрити као потенцијалне локације, изузев река које су заштићене националним законом или међународним споразумима.

Одговарајуће локације за изградњу малих хидроелектрана (МХЕ – капацитета $\leq 10\text{MW}$), уколико за одређене сливове нису урађена хидролошка мерења и прорачуни енергетских ефеката, дефинисаће се и у складу са смерницама Просторног плана Србије и овог ППО.

Објекти и уређаји за коришћење водних снага морају се планирати, пројектовати и градити на начин који:

- омогућава враћање воде истог квалитета после искоришћене енергије у водоток или друге површинске воде;
- не умањује постојећи обим и не спречава коришћење воде за водоснабдевање, наводњавање и друге намене, у складу са законом;
- не умањује степен заштите и не отежава спровођење мера заштите од штетног дејства вода;
- не погоршава услове санитарне заштите и не утиче негативно на еколошки статус вода и стање животне средине.

Неопходно је да грађевински објекти буду изведени на такав начин да је у било којем тренутку немогуће исушивање корита водотока, односно да је у сваком моменту осигуран еколошки прихватљиви протикај. Како би заштита била што потпунија, неопходно је да се осигура минимални ниво водостаја (према условима надлежне водопривредне организације) који осигурава нормални живот флоре и фауне; а такође је важно и минимизирање утицаја на речни екосистем као и одржање биоразноврсности.

Што се планирање изградње ових постројења тиче, неопходно је да се до њих обезбеди приступни пут одговарајуће ширине, локације са машинским зградама и инсталацијама оградe, а целокупни комплекс максимално визуелно уклопи у окружење и обезбеди заштита водног или шумског земљишта у складу са условима надлежних институција, у првом реду водопривреде и заштите.

Изградња малих хидроелектрана је дозвољена на пољопривредном, шумском и водном земљишту у складу са предходно добијеним условима свих надлежних институција са максималном искоришћености земљишта до 60% и спратности П+По максималне висине до 8 m. Одстојање од границе грађевинске парцеле најмање 2 метара са свих страна.

Локацијска и Грађевинска дозвола за изградњу МХЕ се издаје на основу овога Просторног плана.

Нужно је дефинисање нултог стања животне средине на локацији пре градње потенцијалне МХЕ и успостављање система мониторинга за праћење ефеката услед градње и рада погона МХЕ. Приликом планирања и пројектовања, настојати за што бољим обликовањем објеката и уклапањем у околни простор, уз давање предности техничким решењима која мање задиру у пејзаж.

Обликовање хидроенергетских објеката не би смело бити униформно, него треба при томе сваком објекту дати ноту индивидуалности. Уколико се предвиђа адаптација старих млинова и воденица у мале хидроелектране, она мора да се реализује у складу са конзерваторским условима надлежних институција. Приликом сваког захвата у близини неког споменика културне баштине, инвеститор се условљава осигурањем археолошког надзора над радовима ископавања.

У најосетљивијем окружењу треба проверити могућност каблирања далековода од објекта МХЕ до трафостанице.

Критеријуме енергетске ефикасности треба уважити и приликом избора опреме постројења, а касније и приликом коришћења и одржавања објеката МХЕ. Кроз динамику изградње могуће је остварити повољне ефекте уколико се сви сегменти пројекта малих хидроелектрана реализују истовремено или са малим фазним помаком.

Мора се обезбедити да се према показатељима ефикасности може закључити да се ради о пројектима чија економичност изградње није упитна и да сва разматрана постројења заслужују да се у наставку детаљније изучавају и разрађују.

Правила за експлоатацију минералних сировина

Зоне експлоатације минералних сировина су простори, објекти и постројења која служе за експлоатацију минералних сировина (опекарска глина, шљунак, песак, камен, термалне и минералне воде и др.)

У складу са Законом о рударству, Одобрење за експлоатацију минералних сировина издаје надлежно Министарство за рударство и енергетику (не и за експлоатацију песка, шљунка и камена из корита водотока, спрудова, напуштених корита и са подручја угроженог ерозијом, који не садрже примесе других корисних минералних сировина), а усаглашено са Просторним планом Општине Кладово. Уколико се планирани простор за експлоатацију минералних сировина налази на пољопривредном или шумском земљишту неопходно је прибавити сагласност за експлоатацију и промену намене земљишта од министарства надлежног за пољопривреду, водопривреду и шумарство, у случају да се експлоатацијом минералних сировина утиче на режим вода, неопходно је прибавити сагласност министарства надлежног за послове водопривреде.

Забрањена је експлоатација песка и шљунка за комерцијалне сврхе без одобрене локације и сагласности надлежних органа Републике. Урбанистички планови и пројекти за реализацију комплекса за експлоатацију минералних сировина радиће се по потреби.

3.3. ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА

3.3.1. Регионална и међуопштинска сарадња

Према Просторном плану Републике Србије општина Кладово припада економско-функционалном региону бр.14- Борски регион, коме припадају и општине Неготин, Бор и Мајданпек, тако да се мрежа насеља Општине сматра субсистемом мреже насеља борског функционалног подручја.

У том функционалном подручју Бор представља регионални урбани центар док су Кладово, Неготин и Мајданпек у категорији мањих урбаних центара. Функционално умрежавање ових урбаних центара у развијене регионе, ради веће могућности остварења регионалних пројеката, треба да привуче људе и средства у овај део Србије богат ресурсима, културним и биолошким диверзитетом.

Кладово, Неготин и Мајданпек са својим специфичним културним и привредним обележјима треба да допринесу оживљавању просторног развоја ове макрорегионалне целине у сарадњи са регионалним центрима Зајечаром и Бором. Подршка Републике важна је нарочито у првој фази ревитализације овог драгоценог граничног подручја Србије, посебно код јачања приступачности и заштите природних целина (као што је Национални парк "Ђердап"). Трансгранични пројекти са партнерима из Румуније и Бугарске ткђ. треба да имају значајну улогу у овом процесу поспешивања просторног развоја Источне Србије.

У сваком случају, општина Кладово са својим регионалним окружењем (општине Неготин и Мајданпек) ће имати задатак да самостално (уз подршку државе и, у каснијој фази ЕУ) решава интарегионална социјална и економска питања, као и питање развоја бројних села и урбаног центра. У зависности од интереса сродних региона у Европи за решавањем трансрегионалних питања са општином Кладово, вршиће се повезивање преко одређених програма и пројеката.

За остварење одговарајућег демократског поступка регионалног повезивања општине Кладово неопходно је:

1. формулисати, договорити и потписати **декларацију о регионалној сарадњи општина** Кладово, Неготин, Дробета Турн-Северин и Оршава (евентуално са регионом Караш-Северин).
2. урадити **Студију могућности регионалног повезивања општине Кладово са суседима**;
Ова студија треба да се ради заједничким снагама експерата општина Неготин, Кладово и Караш-Северин (регион) а у сарадњи са борско-зајечарским округом, који треба да подржи њену израду.
3. **ускладити планска решења са општинама у прекограничном подручју** у циљу њихове просторне интеграције;
Овим поступком треба усагласити планска решења и идентификовати просторне проблеме са општинама у суседству- посебно у области инфраструктуре, саобраћаја, еколошких проблема повезивања МСП и сл. Повезивање и сарадња стручних служби и институција је такође значајан очекивани резултат ове акције.
4. образовати **међуопштинско радно тело** за праћење и закључивање о проблемима и пројектима од заједничког интереса;
Ово тело би имало основни задатак да у заједничком интересу општина а на основу "постпланског мониторинга" расправља, закључује о проблемима и пројектима од заједничког интереса и покреће иницијативе за конкретне акције.
5. припремити предлоге **пројеката за трансрегионалну сарадњу** за тражење партнера у Европи који имају сличне пројекте (проблеме) и за укључивање у одговарајуће програме а уз подршку надлежног Министарства Владе Републике Србије.

Могућности трансграничне сарадње са регионом Караш-Северин

Активности и подстицајне мере које Влада Републике Србије предузима а које су од посебног значаја за локалну самоуправу Кладово односе се на:

- **пограничне општине и прекограничну сарадњу** – са конкретним програмима и пословним бизнис плановима. До сада су у склопу укључивања Србије у програме “Суседске сарадње” утврђени програми сарадње са Мађарском, Румунијом и Бугарском (у периоду 2004.-2006. год. имплементиран је Суседски програм између Мађарске и Србије и Црне Горе у оквиру трилатералног програма прекограничне сарадње Мађарска-Румунија и мађарска-Србија и Црна Гора).

Овакви и слични инструменти ЕУ имају за циљ пружање подршке прекограничној сарадњи, како би се са развојем економских, социјалних, културних и других видова директне сарадње смањиле постојеће разлике у степену развоја региона на спољним границама ЕУ, унапредили контакти локалних заједница и ојачала културна, социјална и економска сарадња, као и демократија.

- **регионалну сарадњу подунавских земаља.** У том смислу највећи значај има Дунавска стратегија – Стратегија ЕУ за Дунавски регион- усвојена 2011. Од стране Савета ЕУ. Приоритетне области Дунавске стратегије су:
 1. Повезивање Дунавског региона – унапређивање мобилности и мултимодалности; подстицање одрживих извора енергије; промовисање културе и туризма, контаката међу људима
 2. Заштита животне средине Дунавског региона – пречишћавање и одржавање квалитета вода; управљање еколошким ризицима; очување биодиверзитета, пејзажа и квалитета ваздуха и земљишта;
 3. Изградња просперитета у Дунавском региону – развој друштва кроз научна истраживања, образовање и информационе технологије; подршка конкурентности предузећа укључујући и развој кластера; улагање у људе и вештине;
 4. Јачање Дунавског региона – унапређивање институционалних капацитета и сарадње; заједнички рад у сврху промоције безбедности и борбе против организованог и крупног криминала
- **сарадњу општине Кладово са румунском страном** – Сарадња је отпочета 2000. године кроз иницијалну акцију под називом Пројекат "IRON GATE" (Гвоздена врата, Portille de Fer). Пројекат је садржао шест пројеката: (а) саобраћај, (б) инфраструктура, (в) туризам, (г) мала и средња предузећа, (д) културни парк ARCHEM, (ђ) животна средина. Пројекат је инициран у сарадњи са општином Неготин, регионом Мехединци и Караш-Северин на румунској и регионом Видин на бугарској страни. На тој основи, у новим политичким и економским условима у Србији и Румунији, потребно је наставити рад на сличним пројектима: пројекти везани за богато културно-историјско наслеђе обала Дунава, економски развој двеју држава кроз кооперацију малих и средњих предузећа и сл.

Могућности трансрегионалне сарадње

Интеррегионална сарадња општине Кладово ће се заснивати на заједничким темама, проблемима или интересима са другим регионом било где у Европи. Интеррегионална сарадња ће увести општину Кладово у интеграционе процесе у Европи, чиме се отварају путеви бржем, квалитетнијем и одрживом развоју. Могућности су следеће:

- **Дунавска стратегија** опет представља најважнији пројекат који отвара могућности сарадње са другим подунавским областима;
- праћење развоја пројекта **DONAUREGIONEN** - нпр. програми интернационалне сарадње земаља југоисточне Европе;
- праћење развоја пројекта **CARPATHIAN PROJECT**;

3.3.2. Смернице за спровођење Просторног плана и израду планске документације

Просторни план општине Кладово се спроводи:

1. ИЗРАДОМ УРБАНИСТИЧКИХ ПЛАНОВА и то:

- **плановима генералне регулације** – за насеље Кладово
- **плановима детаљне регулације** – за насеље Текија и за насеље Југово
- **плановима детаљне регулације и урбанистичким пројектима по потреби:**
 - за **потребе изградње инфраструктурних система и саобраћајница** на целом подручју плана уколико потреба за експропријацијом земљишта, као и за изградњу појединих пратећих садржаја у коридору аутопута Е-771
 - уколико надлежни орган Општине процени да је потребно или на иницијативу заинтересованих лица **може се приступити изради планова детаљне регулације и за друга подручја** која нису наведена и конкретно одређена у Плану, а налазе се у обухвату грађевинског, пољопривредног, шумског и водног земљишта, под условом да изградња на том простору није забрањена овим Планом услед посебних режима заштите или интереса Републике

2. ДИРЕКТНО, ИЗДАВАЊЕМ ИНФОРМАЦИЈЕ О ЛОКАЦИЈИ И ЛОКАЦИЈСКЕ ДОЗВОЛЕ, на основу правила уређења и грађења дефинисаних овим Просторним планом, за:

- подручја за која су урађени **Шематски прикази уређења насеља** – за насеља Подвршка, Корбово, Брза Паланка и Костол.
- **целокупно подручје општине Кладово које није обухваћено границама планова генералне и детаљне регулације**
- за **енергетске објекте, непокретна културна добра од изузетног значаја и друге објекте наведене у члану 133 Закона о планирању и изградњи** ("Службени гласник РС", бр.72/09, 81/09-исправка, 64/10 и 24/11), за које није потребна експропријација земљишта, локацијска дозвола издаваће се на основу овог Плана. Уколико се ради о изградњи, реконструкцији, адаптацији или уређењу комплекса односно просторно-функционалне целине, потребно је, пре издавања локацијске дозволе, урадити Урбанистички пројекат.
- за **производне комплексе, туристичка насеља и ризорте, спортске комплексе и сл.**, уколико за њихову реализацију није потребна експропријација земљишта, радиће се урбанистички пројекти према условима из овог плана.

3. РАЗРАДА ДРУГИМ ПРОСТОРНИМ ПЛАНОВИМА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ:

- **На простору Националног парка "Ђердап"** - примењују се услови и смернице за спровођење који ће бити дефинисани у Просторном плану подручја посебне намене Националног парка "Ђердап"
- **У коридору пловног пута Е80-Дунав** - примењују се услови и смернице за спровођење који ће бити дефинисани у Просторном плану подручја посебне намене међународног пловног пута Е80-Дунав.

Поред израде и праћења спровођења планске документације, изузетно је важан и ангажман од стране надлежне општинске управе на:

- утврђивању Одлука о одређивању граница грађевинског подручја за сва насеља.

- за насеља Велесница и Милутиновац остају на снази постојеће Одлуке о одређивању грађевинског подручја (за Велесницу "Службени лист општине Кладово" бр.13/1999, а за Милутиновац "Службени лист општине Кладово" бр.5/2009, те ће се примењивати у складу са правилима грађења и уређења земљишта из овог Плана;

3.3.3. Приоритетна планска решења и пројекти

Утврђују се следећа приоритетна планска решења и пројекти:

I - ИНТЕГРАЛНА ЗАШТИТА ПРИРОДЕ И ПРИРОДНИХ РЕСУРСА

ПРОЈЕКАТ БР. I.1.	"Стазе наслеђа"
Сажет опис пројекта	Реализација "Стаза наслеђа" на територији Општине и повезивање са регионалном и трансграничном мрежом ових стаза. Идентификација и картирање оних историјских локација и историјских културних предела који су атрактивни за посетиоце. Рад са локалним становништвом да би се испитали капацитети прихватања посетилаца. Извођење детаљних маркетиншких студија како би се утврдило за коју врсту посетилаца може да буде атрактиван овај простор. Интензивне консултације са локалном влашћу и другима како би се постигла сагласност око планираних стаза. Формирање асоцијације "Стаза наслеђа". Асоцијација је одговорна за реализацију стаза и њихову маркетиншку промоцију. Одређивање стандарда и квалитета хотела и продуката и осталих предузећа која би опслуживала "Стазе наслеђа".
Циљ пројекта	• стварање предуслова за интензивирање домаћег и страног туризма. • презентација културног наслеђа. • увођење интегративног вида заштите културне баштине Општине Кладово. • проширење туристичких услуга за посебне групе туриста.
Институције/агенције за имплементацију	Општина Кладово, Дирекција за планирање и изградњу "Кладово", Национални парк "Ђердап", Туристички савез општине Кладово...
ПРОЈЕКАТ БР. I.2.	План за проглашење ерозионих подручја
Сажет опис пројекта	Израда Плана за проглашење ерозионих подручја на територији општине Кладово и Плана одбране од бујичних поплава на водотоковима ван система редовне одбране од поплава.
Циљ пројекта	• заштита од ерозије и поплава
Институције/агенције за имплементацију	Општина Кладово, Дирекција за планирање и изградњу "Кладово", ЈП "Србијашуме", ЈВП "Србијаводе"...
Очекивани корисници /циљне групе	Пројектно - планерске организације и бирои
ПРОЈЕКАТ БР. I.3.	Програм пошумавања голети аутохтоним врстама
Сажет опис пројекта	Израда Програма пошумавања голети аутохтоним врстама. Пројектом би биле обухваћене голети на подручју Горњег Кључа.
Циљ пројекта	• повећање шумовитости Општине и принос дрвета. • створили би се бољи услови за туризам и рекреацију, значајни ефекти заштите животне средине, посебно за заштиту вода и губитак земљишта спирањем и ерозијом.
Институције/агенције за имплементацију/	Општина Кладово, Дирекција за планирање и изградњу "Кладово", ЈП "Србијашуме", ЈВП "Србијаводе"
Очекивани корисници /циљне групе	Становници Општине, дрвно-прерађивачка индустрија, пољопривредне организације, пчелари, прерада лековитог биља
Очекиване користи	• значајно запошљавање становништва и делимично решавање њихових социјалних проблема. • унапређење стања животне средине. • овај пројекат би могао да буде од стратешког значаја за развој других привредних области (сточарство, пчеларство, гајење лековитог биља и др).

II - ЗАШТИТА И УНАПРЕЂЕЊЕ КУЛТУРНЕ БАШТИНЕ

Краткорочни пројекти:

II.1.

Сажет опис пројекта	Дијана на дунавским катарактама: Трајна заштита, реконструкција (бедема кула, капија, грађевине са апсидом и подним грејањем), конзервација, ревитализација једног од највећих и најбоље истражених каструма на обали Дунава у склопу рановизантијског Лимеса.
Реализација	Народни музеј, Дирекција за планирање и изградњу "Кладово"

II.2.

Сажет опис пројекта	Уређење ентеријера и околног простора зграде Археолошког Музеја у Кладову за потребе сталне изложбе о археологији региона Гвоздених Врата и омогућавања да Музеј постане централни инфо-пункт за презентацију културне баштине Општине и региона, као и координационо тело за интегрално управљање културним наслеђем Општине.
Конструкција финансирања	ХЕ Ђердап, Буџет Републике, буџет Општине
Реализација	Народни музеј, Дирекција за планирање и изградњу "Кладово"

II.3.

Сажет опис пројекта	Обједињена база података система конзервације културног и природног наслеђа с обе стране Дунава у региону Гвоздених Врата – трансгранични пројекат: Овај пројекат обухватио би стварање базе података свих релевантних установа и институција у Србији и Румунији у региону Гвоздених Врата који се баве заштитом природног и културног наслеђа, са листом текућих и проспективних пројеката и иницијативама за интегративну заштиту и промоцију на међународном нивоу. База података требало би да буде доступна свим заинтересованим групама и појединцима и презентована на одговарајућем и перманентно ажурираном Website-у. Један од кључних циљева овог пројекта је подстицање и унапређење културног туризма дуж Дунава.
Реализација	Републички завод за заштиту споменика културе, Републички завод за заштиту природе, Општина Кладово

III - УНАПРЕЂЕЊЕ ЗЕМЉИШНЕ И КОМУНАЛНЕ ПОЛИТИКЕ

ПРОЈЕКАТ III.1.	Програм пописа и вредновања општинске имовине
Основна полазишта и циљеви	добивање информације о врсти имовине (земљишту, пословном и стамбеном простору), начину њеног коришћења, вредновању и могућностима управљања имовином и њене докапитализације
Активности /инструменти за спровођење	Успостављања система евиденције и праћења имовине локалне самоуправе
Организационе мере и инструменти	- Израда пројекта од стране локалне управе. - Унапређење организације надлежних општинских служби ради ефикасније контроле коришћења и управљања општинском имовином.
Нормативне или паранормативне мере	Доношење одговарајућих одлука на нивоу локалне управе

ПРОЈЕКАТ III.2.	Средњерочни програм уређивања грађевинског земљишта општине Кладово
Основна полазишта и циљеви	Циљ израде Програма је да се обезбеди рационалан однос према уређивању најзначајнијег расположивог ресурса - грађевинског земљишта. Овај основни циљ подразумева да се истовремено и равноправно сагледају основни елементи тј. аспекти који могу утицати на његово остварење, а то су: • просторни аспект - обухват подручја будуће изградње на подручју Општине, имајући у виду расположиве локације у оквиру простора покривеног планском документацијом или пак за које треба да се донесе планска документација; • аспект активности на уређивању земљишта – радови по врсти и обиму на уређивању грађевинског земљишта (припремању и опремању); • финансијски оквир - могући извори финансирања радова, посебно за опремање грађевинског земљишта (порези, таксе, накнаде) и посебно за уређивање грађевинског земљишта (накнада за уређивање грађевинског земљишта);
Активности/ инструменти за спровођење	• успостављање односа између планирања и уређења грађевинског земљишта на реалним основама (финансијским, планерским, организационим и др.); • успостављање реалне јединичне вредности накнаде за уређивање грађевинског земљишта;
Организационе мере и инструменти	Израда пројекта на нивоу локалне Дирекције уз помоћ стручне организације или израда Програма од стране посебне стручне организације
Нормативне или паранормативне мере	Доношење одговарајуће одлуке на нивоу локалне управе (обавеза по основу Закона о планирању и изградњи)

ПРОЈЕКАТ III.3.	Годишњи програми уређивања грађевинског земљишта општине Кладово
Основна полазишта и циљеви	Циљ израде годишњих програма је да се: • детаљно сагледају годишње активности на уређивању грађевинског земљишта: на конкретним локацијама, са детаљним описом појединачних радова и њиховим вредностима на припремању и опремању грађевинског земљишта; • успостави реална јединична вредност накнаде за уређивање грађевинског земљишта;
Активности/ инструменти за спровођење	Успостављање односа између планирања и уређења грађевинског земљишта на реалним основама (финансијским, планерским, организационим и др.)
Организационе мере и инструменти	Израда пројекта на нивоу локалне Дирекције или уз помоћ стручне организације или од стране посебне стручне организације
Нормативне или паранормативне мере	Доношење одговарајуће одлуке на нивоу локалне управе (обавеза по основу Закона о планирању и изградњи)

IV - УНАПРЕЂЕЊЕ ПОЉОПРИВРЕДНОГ ЗЕМЉИШТА И ПОЉОПРИВРЕДЕ

ПРОЈЕКАТ IV.1.	Подршка реформи катастра и земљишних књига
Основна полазишта и циљеви	Основна сврха програма је успостављање правне сигурности власништва над некретнинама осигурањем тачне, поуздане и ажурне катастарске евиденције засноване на стварном стању и усклађене са земљишним књигама.
Активности /инструменти за спровођење	Успостављање интегралног система катастара и земљишних књига
Организационе мере и инструменти	• израда пројеката; • унапређење организације надлежних општинских служби ради ефикасније контроле коришћења пољопривредног земљишта, успостављање агро-мониторинг система.
Нормативне или паранормативне мере	• доношење одговарајућих одлука на нивоу локалне управе за успостављање делотворног система катастарске евиденције; • доношење општинске одлуке о успостављању савременог катастарског премера и иновирању података по власницима, површинама и културама;

ПРОЈЕКАТ IV.2.	Подршка формирању регионалних међународних предузећа
Основна полазишта и циљеви	Програми формирања јединствених међународних предузећа у области Ђердапа. Са таквим пројектима може се конкурисати код међународних организација за средства за еколошке програме и погранични развој (нпр. формирање јединственог међудржавног предузећа на линији Кладово – Турн Северин коме би се повериле воде на располагање и газдовање).
Активности /инструменти за спровођење	Подстицати повезивање, образовање и удруживање предузетника и пројеката дуж пограничне зоне и на нивоу међудржавне сарадње.
Организационе мере и инструменти	• израда пројеката; • израда Програма интегралног руралног развоја у Ђердапу (румунска и српска страна); • усклађивање аграрне политике и политике развоја општине • активирање локалних потенцијала и подизање мотивације сеоског становништва за прекограничне и регионалне видове сарадње; • израда програма развоја сеоског туризма, ревитализације етно заната на простору Ђердапа; • свестрана маркетиншка подршка прекограничној и регионалној сарадњи; • успостављање нивоа квалитета производа • успостављање прекограничног и регионалног агро-мониторинг система; • формирање пратећих и едукационих система за издавање сертификата еко-производа по европским стандардима; • едукација и курсеви за производњу здравствено безбедне хране; • осмишљавање квалитетног и агресивног стратешког маркетинга.
Нормативне или паранормативне мере	• доношење одговарајућих одлука на нивоу локалне управе за успостављање делотворног система прекограничне и регионалне сарадње; • усклађивање законодавне материје у области прекограничне сарадње са стандардима Европске уније; • имплементација нормативних мера у посебна акта која се односе на заштиту пољопривредног земљишта општине Кладово;

ПРОЈЕКАТ IV.3.	Успостављање пољопривредног информацијског система (ПИЦ)
Основна полазишта и циљеви	Успостављање одговарајућег система праћења и надзора битан је предуслов рационалног коришћења пољопривредних ресурса. У том смислу задатак пољопривредног информацијског система је да обједини постојеће базе података и развије јединствену информацијску подршку пољопривреди.
Активности /инструменти за спровођење	Успостављање Пољопривредног информацијског центра ПИЦ - систем централизованог, редовног прикупљања и обраде података о пољопривредним производима, газдинствима и другим јединицама локалне самоуправе од важности за пољопривреду и село на простору општине Кладово.
Организационе мере и инструменти	• израда пројекта Пољопривредни информациони систем; • иницирање примене Пољопривредног информационог система, као интегралног дела ширег Географског информационог система; • успостављање савременог катастарског премера и утврђивање података о власницима, површинама и културама; • покретање Пројекта израде Бонитетне карте земљишта на просторима Општине; • унапређење организације надлежних општинских служби ради ефикасније контроле коришћења пољопривредног земљишта; • успостављање агро-мониторинг система користећи постојеће стручне и научне ресурсе, али и специјализоване невладине организације, које би знатно могле допринети у систему обавештавања и праћења; • усклађивањем аграрне политике и политике развоја Општине.
Нормативне или паранормативне мере	• на нивоу Скупштине општине Кладово доношење одлуке о формирању посебног пољопривредног информационог система; • доношење општинске одлуке о успостављању савременог катастарског премера и иновирању података по власницима, површинама и културама; • усклађивање законодавне материје у области пореске и земљишне политике са стандардима Европске уније; • имплементација нормативних мера у посебна акта која се односе на заштиту пољопривредног земљишта општине Кладово; • нормативно регулисање система дугорочног закупа и лизинга земљишта, ревидирање наследног права у корист оних који га заиста и користе.

ПРОЈЕКАТ IV.4.	Оснивање Савета за рурални развој
Основна полазишта и циљеви	У циљу што квалитетнијег руралног развоја и пољопривреде потребна је стална сарадња и комуникација међу свим учесницима процеса руралног развоја. Како би се објединио рад свих владиних и невладиних институција које се баве развојем руралних простора нужно је оснивање Савета за рурални развој општине Кладово.
Организационе мере и инструменти	• израда пројекта за формирање Савета за рурални развој општине Кладово; • унапређење организације надлежних општинских служби ради ефикасније контроле коришћења пољопривредног земљишта, успостављање агро-мониторинг система користећи постојеће стручне и научне ресурсе, али и специјализоване невладине организације, које би знатно могле допринети у систему обавештавања и праћења;

	• активирање локалних потенцијала и подизање мотивације сеоског становништва да развија и уређује рурално подручје као дугорочну перспективу и избор за живот; • иницирање формирања Савета за рурални развој општине Кладово са задацима: усмеравања руралног развоја;
Нормативне или паранормативне мере	• доношење одговарајућих одлука на нивоу локалне управе за успостављање Савета за рурални развој општине Кладово; • усаглашавање законских прописа и норми са стандардима Европске уније;

ПРОЈЕКАТ IV.5.	Успостављање програма "Систем пољопривредних књиговодствених података"
Основна полазишта и циљеви	Успостављање програма "Систем пољопривредних књиговодствених података" представља усклађивање с правним редом и захтевима легислативе ЕУ. Применом програма осигурао би се потребан ниво информација и пружила могућност поређења са међународним и домаћим пољопривредним.
Активности /инструменти за спровођење	Примена јединствене методологије и софтвер-а према српским и међународним рачуноводственим стандардима, за потребе праћења промена и нивоа пољопривредног дохотка, пољопривредног газдинства и оцене резултата његове пољопривредне производње.
Организационе мере и инструменти	• на нивоу Скупштина општине Кладово доношење одлуке о формирању посебног програма "Систем пољопривредних књиговодствених података" са задатком планирања, усмеравања и координирања активности које су у директној вези са руралним развојем; • израда пројекта "Систем пољопривредних књиговодствених података"; • стимулисање приватне иницијативе у сектору разних служби, посебно услуга у вези са применом "Система пољопривредних књиговодствених података"; • успостављање агро-мониторинг система; • формирање пратећих и едукационих система за издавање сертификата о примени "Система пољопривредних књиговодствених података" европским стандардима; • едукација и курсеви за примену "Система пољопривредних књиговодствених података" европским стандарди;
Нормативне или паранормативне мере	• доношење одговарајућих одлука на нивоу локалне управе за успостављање делотворног "Система пољопривредних књиговодствених података"; • доношење општинске одлуке о успостављању савременог катастарског премера и иновирању података по власницима, повшинама и културама; • усклађивање законодавне материје у области пореске и земљишне политике са стандардима Европске уније; • имплементација нормативних мера у посебна акта која се односе "Систем пољопривредних књиговодствених података"; • нормативно регулисање система субвенција;

ПРОЈЕКАТ IV.6.	Програм мултифункционалног развоја пољопривреде
Основна полазишта и циљеви	У циљу уравнотеженог мултифункционалног сеоског развоја важно је подстицати нове изворе прихода изван традиционалне пољопривреде. Циљеви програма су повећање броја породичних пољопривредних газдинства која имају додатни одрживи извор прихода изван конвенционалне пољопривреде, отварање нових радних места за становнике сеоских подручја и повећање привлачности сеоских подручја.
Активности /инструменти за спровођење	Могуће активности које овим програмом треба подржати: – изградња, доградња, проширење и пренамена привредних објеката; – набавка механизације и опреме; – услуге одржавања пољопривредних машина; – припрема пољопривредних производа за продају (чишћење, калибрање, паковање, сушење и сл.); – туризам (смештај, ресторани, кафићи, рекреација, услуге водича...); – набавка рачунарске опреме и софтвера; – стандардизација квалитетних/локалних производа; – промотивне кампање квалитетних/локалних производа (дани кључке лубенице, кладовског кавијара и сл.);
Организационе мере и инструменти	• израда Програма мултифункционалног развоја пољопривреде у општини Кладово; • активирање локалних потенцијала и подизање мотивације сеоског становништва да развија и уређује рурално подручје као дугорочну перспективу и избор за живот; • иницирање отварања нових радних места (непољопривредних делатности) у руралним просторима; • израда програма развоја сеоског туризма, ревитализације етно заната; • редифинисање и оснивање савремене мреже за откуп пољопривредних производа; • формирање наменског стамбеног фонда у селима (учитеља, свештеника и сл.); • ради адекватног управљања и чувања пољопривредног земљишта израда посебних студија о стручном “згушњавању” насељености, уз побољшавање стамбеног окружења, очување садржаја унутар општине, пренамену површина које су раније коришћене за индустрију и војне сврхе;
Нормативне или паранормативне мере	• доношење одговарајућих одлука на нивоу локалне управе; • усклађивање законодавне материје у области пореске и земљишне политике са стандардима Европске уније; • имплементација нормативних мера у посебна акта која се односе на рурална подручја општине Кладово; • нормативно регулисање система субвенција; • нормативно регулисање система дугорочног закупа и лизинга земљишта, ревидирање наследног права у корист оних који га заиста и користе;

ПРОЈЕКАТ IV.7.	Кафилеријско збрињавање отпада анималног порекла и "сеоске депоније" за пољопривредни токсични отпад
Основна полазишта и циљеви	Са аспекта ветеринарске делатности главно питање је непостојање организованог кафилеријског збрињавања отпада анималног порекла. Регулисање ове области захтева изградњу капацитета за прихват, прикупљање, транспорт и нешкодљиво уништавање тих врста отпада. Како пољопривреда, посебно интензивна, захтева употребу хемизације у заштити биља и плодова, посебан су проблем "сеоске депоније" где би се овај токсични отпад одлагао и евентуално уништавао.
Организационе мере и инструменти	• израда пројеката и доношење одговарајућих одлука на нивоу локалне управе; • унапређење надлежних општинских служби ради ефикасније контроле коришћења пољопривредног земљишта, успостављање агро-мониторинг система користећи постојеће стручне и научне ресурсе, али и специјализоване невладине организације, које би знатно могле допринети у систему обавештавања и праћења; • појачана контрола - успостављање "еколошке полиције" која би се бавила проблемима деградације - неконтролисаног коришћења пољопривредног земљишта;
Нормативне или паранормативне мере	• доношење Закона о обавези адекватног одлагања сточних отпадних сировина; • доношење општинске одлуке о кафилеријском збрињавању отпада анималног порекла и "сеоске депоније" за пољопривредни токсични отпад; израда неопходне планске документације; • израда одговарајуће урбанистичке документације за изабрану локацију; • усклађивање законодавне материје у области пореске и земљишне политике са стандардима Европске уније; • имплементација нормативних мера у посебна акта која се односе на заштиту пољопривредног земљишта општине Кладово;

ПРОЈЕКАТ IV.8.	Стварање огледних породичних пољопривредних газдинстава - полигона за стручно и практично усавршавање
Основна полазишта и циљеви	У циљу уравнотеженог мултифункционалног сеоског развоја важно је подстицати нове изворе прихода изван традиционалне пољопривреде. Будући да већина пољопривредних школа не располаже са савременим показним полигонима и не изводе практичну наставу у примереном трајању и прикладној организацији за потребе породичних пољопривредних газдинстава, потребно је одабрати и оспособити огледна (пилот) породична пољопривредна газдинства као узоран модел развоја газдинства. Циљ програма је стицање увида у организацију узорног газдинства те практичних знања о начину вођења производње, пословања и управљања породичним пољопривредним газдинствима. На тај начин би се могла активирати и предимензионирана материјална добра (куће и привредни објекти) становника гастарбајтерских села и домаћинстава.

Активности /инструменти за спровођење	Могуће активности које овим програмом треба подржати: – анализа модела других земаља; – вредновање истакнутих газдинстава; – израда правилника о условима и мерилима које морају испуњавати потенцијална породична пољопривредна газдинства за ознаку “огледна”; – избор огледних породичних пољопривредних газдинстава по појединим насељима и према типу пољопривредне производње; – финансирање и/или суфинансирање стручне едукације и стручних посета носиоца огледних породичних пољопривредних газдинстава сличним газдинства у иностранству;
Организационе мере и инструменти	• израда Програма интегралног руралног развоја у општини Кладово; • избор и вредновање огледних породичних пољопривредних газдинстава по појединим насељима и према типу пољопривредне производње; • организовање стручне едукације и стручних посета носиоца "огледних" породичних пољопривредних газдинстава сличним газдинства у иностранству; • на нивоу Скупштина општине Кладово доношење одлуке о формирању посебног "Тела/одбора за интегрални рурални развој" са задатком планирања, усмеравања и координирања активности које су у директној вези са руралним развојем; • активирање локалних потенцијала и подизање мотивације сеоског становништва да развија и уређује рурално подручје као дугорочну перспективу и избор за живот; • иницирање отварања нових радних места (непољопривредних делатности) у руралним просторима; • израда програма развоја сеоског туризма, ревитализације етно заната; • редефинисање и оснивање савремене мреже за откуп пољопривредних производа; • формирање наменског стамбеног фонда у селима (учитеља, свештеника и сл.);
Нормативне или паранормативне мере	• доношење одговарајућих одлука на нивоу локалне управе; • израда правилника о условима које морају испуњавати потенцијална породична пољопривредна газдинства за ознаку “огледна”; • усклађивање законодавне материје у области пореске и земљишне политике са стандардима Европске уније; • имплементација нормативних мера у посебна акта која се односе на рурална подручја општине Кладово; • нормативно регулисање система субвенција; • нормативно регулисање система дугорочног закупа и лизинга земљишта, ревидирање наследног права у корист оних који га заиста и користе;

ПРОЈЕКАТ IV.9.	Оспособљавање пољопривредника за задружне, привредне и остале облике удруживања.
Основна полазишта и циљеви	Циљ програма је оспособљавање пољопривредника и осталих житеља села за пословно и струковно повезивање (задружно повезивање породичних газдинстава и оснивање сељачких струковних удружења), успешно вођење пословања мањег опсега и успостављање партнерства с другим привредним факторима и управним службама.
Организационе мере и инструменти	• израда пројекта на нивоу локалне управе за формирање задруга/алијанси по интересним принципима; • активирање локалних потенцијала и подизање мотивације сеоског становништва за струковно удруживање; • формирање савремене Саветодавне службе на нивоу Општине; • иницирање отварања нових радних места (непољопривредних делатности) у руралним просторима; • редефинисање и оснивање савремене мреже за откуп пољопривредних производа; • формирање пратећих и едукативних система за издавање сертификата еко-производа по европским стандардима;
Нормативне или паранормативне мере	• доношење одговарајућих одлука на нивоу локалне управе за успостављање делотворног система удруживања произвођача; • усклађивање законодавне материје у области пореске и земљишне политике са стандардима Европске уније; • имплементација нормативних мера у посебна акта која се удруживање пољопривредника; • нормативно регулисање система субвенција; • нормативно регулисање система дугорочног закупа и лизинга земљишта, ревидирање наследног права у корист оних који га заиста и користе;

V - УНАПРЕЂЕЊЕ ИНДУСТРИЈСКЕ ПРОИЗВОДЊЕ

ПРОЈЕКАТ V.1.	Просторно-програмско комплетирање активности у постојећим индустријским/привредним зонама/локалитетима
Приоритетне активности	- власничко реструктурирање, функционално и технолошко осавремењивање предузећа, подстицање развоја МСП, едукација предузетника и стручно оспособљавање запослених/незапослених; - подизање квалитета инфраструктурне опремљености и уређење простора у привредној зони у Кладову, индустријске и предузетничке зоне у Брзој Паланци, спровођење мера заштите средине, промоција предности зона; - опремање теретног пристаништа у Кладову и Брзој Паланци; - припремне радње за оснивање Слободне зоне у Кладову : избор оператора (менаџмента), активна промоција предности пословања у СЗ, прелиминирано дефинисање профила активности; - прединвестирање у детаљнија испитивања развоја нове зоне на широј територији Кладова; - реактивирање пословних/производних објеката који су тренутно ван функције (откупне станице, напуштена складишта....); - укључивање у савремене форме комуникације локалне заједнице са потенцицијалним инвеститорима, стварање информационог система о локацијама које се могу понудити за смештај МСП
Мере и инструменти	Економско-финансијске: пореске олакшице, кредити, царинске олакшице од значаја за Слободну зону, средства локалне управе, средства из Фондова ЕУ; Организационе: побољшање пословног окружења за привлачење страних и домаћих инвеститора, посебно дијаспоре, промоција предности привређивања у скупним локацијама и Слободној зони, перманентна едукација предузетника кроз активности ресорних Министарстава / Агенција, ангажовање органа локалне самоуправе из домена привреде, социјалних служби, урбанизма, комуналних делатности, животне средине; Нормативне: примена одговарајућих законских прописа и стандарда, израда и усвајање просторних/урбанистичких планова;

ПРОЈЕКАТ V.2.	Формирање нових предузетничких зона/локалитета
Приоритетне активности	- позиционирање зона у Костолу и Корбову, у односу на услове локалне средине: дефинисање положаја, површине, уколико је потребно мере за побољшање повољности услова за изградњу, програмске оријентације МСП; - решавање имовинско-правних односа, инфраструктурно опремање и уређење простора, спровођење мера заштите средине; - подстицање развоја МСП и тзв. "породичних предузећа" у сеоским насељима сагласно потребама заједнице и капацитетима простора; - едукација предузетника и стручно оспособљавање запослених/незапослених; - припремне радње за почетну фазу реализације зоне у близини насеља Љубичевац;
Мере и инструменти	Економско-финансијске: пореске олакшице, кредити, средства локалне управе за реализацију парцелације и опремање инфраструктуром, средства из Фондова ЕУ; Организационе: побољшање пословног окружења за привлачење страних и домаћих инвеститора, посебно дијаспоре, промоција предности привређивања у планираним зонама/локалитетима, перманентна едукација предузетника кроз активности ресорних Министарстава / Агенција, ангажовање органа локалне самоуправе; Нормативне: примена одговарајућих законских прописа и стандарда, израда и усвајање просторних/урбанистичких планова;

ПРОЈЕКАТ V.3.	Сарадња малих и средњих предузећа на локалном, међуопштинском и трансграничном нивоу
Приоритетне активности	- на локалном нивоу: интензивирање процеса приватизације и других облика трансформације предузећа, стварање повољнијих услова за развој предузетништва и успостављање комплементарности урбане и руралне економије; - на међуопштинском нивоу: развој комплементарних активности са општинама Мајданпек и Неготин, обликовање заједничких пројеката и наступа на ширем регионалном и трансграничном тржишту, позиционирање слободне зоне, формирање регионалне политике развоја са регионалним центрима Зајечар и Бор; - на трансрегионалном нивоу: са општином Мехединци-Румунија и подунавским земљама као један од видова директне сарадње са земљама ЕУ, кроз сарадњу лучких и привредних центара на Дунаву (специјализација функција бродоградилшта и луке);
Мере и инструменти	Економско-финансијске: пореске олакшице и подстицаји за привлачење страног и домаћег капитала, кредитно-монетарна политика у функцији развоја МСП, средства из Фондова ЕУ; Организационе: побољшање пословног окружења за привлачење инвеститора кроз активности ресорних Министарстава и Агенција и посебно Агенције за локални економски развој; Нормативне: Примена одговарајућих Закона, прописа и нормативних аката, Стратегија локалног, регионалног развоја и привредног развоја Републике;

VI - ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ ТУРИЗМА

- Пројекат "Отворена Гвоздена врата" – Open Iron Gate** – планирање заједничке туристичке понуде на Дунаву у сарадњи са дунавским општинама у Србији, румунским општинама на левој обали и даљим регионима са којима се Општина не граничи, односно унапређење и опремање квалитетнијом туристичком понудом дела општине Кладово (од Текије до Трајановог моста).
- Пројекат "Кладовска marina"** – активирање, обнова и опремање постојеће марине која би била у ширем систему marina на Дунаву и унапређење наутичког туризма на Дунаву.
- Пројекат "Обнова културно-историјских споменика"** – извршити потпуну валоризацију, реконструкцију и конзервацију културно-историјских објеката у Општини, као и обезбедити доступност истим (нарочито у атарима села Костол, Мала Врбица и Сип, кроз сигнализацију на главним путевима, бољим приступним путевима, бициклистичким и пешачким стазама из Кладова и др.).
- Пројекат "Обнова смештајних капацитета"** – приватизација и модернизација постојећих и изградња нових смештајних капацитета, као и мотивисање приватног смештаја.
- Пројекат "Етно село"** – у селима, нарочито централног дела Општине (Подвршка, Петрово село, Манастирица, Река), направити услове за сеоски-етно туризам. Одабрати једно село као огледно, Пилот село, где би се применили сви модалитети активирања туристичке понуде, који би касније, уз корекције или сходно особености сваког насеља, били проширени на сва околна села.
- Пројекат "Дунавска ривијера"** – уређење плажа на Дунаву нарочито у делу око Брзе Паланке са пратећим објектима и јединственом понудом.

7. **Пројекат "Презентација туристичких вредности Општине"** – унапређење маркетинга везаног за информисање потенцијалних туриста о вредностима општине Кладово. Формирање туристичких инфо пунктова, штампање пропагандног материјала, јасно обележавање маркантних објеката и целина, рекламе, билборди, интернет презентације и сл.
8. **Пројекат "Итинерери"** – самостално, у сарадњи са суседним општинама и у сарадњи са Румунијом, дефинисати више врста итинерера (бициклистички, пешачки, јахаћи, аутомобилски) који би се нашли у туристичкој понуди Општине.
9. **Пројекат "Европски пројекти"** – на нивоу Општине отворити локалну/регионалну канцеларију (агенцију) која би се старала о европским пројектима. Њен задатак би био да кроз стални контакт и увид у европске пројекте (апликације), информише заинтересоване, упуту и едукује их, пријави и прати пројекте који би конкурисали за средства у ЕУ или на другом месту. Кроз овакав орган (агенцију) би се могли пласирати и пројекти везани за туризам, уз сарадњу са румунским партнером.

VII - ОБНОВА СЕЛА У ОПШТИНИ КЛАДОВО

1. **Пројекат "Реорганизација пољопривредне производње"** – (ре)организација пољопривредне производње у селима кроз мере које би подразумевале: комасацију и укрупњавање поседа предвиђених за пољопривреду.
2. **Пројекат "Модернизација производње"** – заокруживање потпуног циклуса пољопривредне производње на селу, од примарне производње до прераде и продаје.
3. **Пројекат "Комунално опремање села"** – улагање у комуналну и саобраћајну инфраструктуру села и њихова обнова, изградња и унапређење;
4. **Пројекат "Повратак становништва и едукација"** – мотивисање становника на привременом раду у иностранству за повратак у села, улагања у њих, као и школовање у земљи и примену стечених знања на овим просторима;
5. **Пројекат "Традиционална архитектура"** – обнова запуштене аутентичне архитектуре овог краја (стара сеоска кућа), као и маркетиншки пробој, уз финансијске олакшице, у смислу изградње нових кућа које би биле у духу традиције;
6. **Пројекат "Сеоски туризам"** – могућност развоја посебних облика туризма који би активирали сеоско подручје и анимирали остале привредне капацитете (посебно: део око Брзе Паланке за купалишни, спортски и наутички туризам; део око села Подвршка за сеоски-етно туризам; део око села Костол, Мала Врбица и Сип за културно-историјски и едукативни туризам);
7. **Пројекат "Етно село"** – извршити одабир Пилот села које би се уредило у духу традиције овог краја, његови становници едуковали и мотивисали за активности које би допринеле туристичкој експанзији и на тај начин се покренуле и остале економско-еколошке акције. Имајући искуства одабраног села постепено би се могло оформити још неколико истих формирајући зону етно-туризма (мибочка села);
8. **Пројекат "Регионална/локална развојна агенција"** – Формирање органа (Локалне/регионалне агенције) која би се старала о европским пројектима (увид у пројекте, конкурисање, попуњавање апликација, едукација и др.).

VIII - ПРИОРИТЕТИ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

- инсталирати системе за пречишћавање отпадних гасова у градским топланама;
- угасити топлану "Пемци" а уместо ње планирати нову јединствену топлану за насеља Пемци, Буторке и школу "25 мај" или урадити генералну реконструкцију топлане (замена котла са осталом потребном опремом и прелазак са чврстог горива на мазут);
- успоставити систем сталног праћења (мониторинга) квалитета ваздуха у граду Кладову на два мерна места;
- дислоцирање депонија из зона уже и шире заштите изворишта водовода која су сада санитарно угрожена (Вајуга, Милутиновац, Врбица, Сип, Давидовац, Кладушница, Текија);
- спровести строгу контролу и заштиту приобаља Дунава и рекултивисати све деградиране просторе на његовој обали;
- изградња, опремање и пуштање у рад одговарајућих ППОВ за Кладово, Костол, Брзу Паланку, Вајугу, Грабовицу и Љубичевац;
- комплетирање канализације и реализација ППОВ у свим насељима у зони успора од ХЕ Ђердап II;
- направити Програм санитације сеоских насеља (прописне водонепропусне септичке јаме);
- направити Програм уклањања постојећих дивљих депонија (нарочито са обале Дунава) и санирања површина на којима су биле лоциране;
- урадити Пројекат за избор локације објекта за рециклажу и постепено успостављање система селективног прикупљања отпада отпада;
- успоставити евиденцију о врстама и количинама опасног отпада у предузећима која га имају или врше превоз опасних материја;
- побољшати инспекцијски надзор из области заштите животне средине;
- оснивање Одељења за заштиту животне средине при општинској управи Кладова;
- иницирати састанак представника општинских органа Кладова и Турн Северина у циљу заједничких акција и пројеката на смањењу прекограничног загађивања;
- формирати међународни "Еко центар" са циљем промоције заштите животне средине, сарадње и повезивања Националног парка "Ђердап" и Парка природе "Portile de Fier" са румунске стране.

IX - УНАПРЕЂЕЊЕ ТРАНСПОРТНОГ СИСТЕМА

У складу са основним и општим циљевима развоја подручја општине Кладово дефинишу се приоритети реализације елемената транспортног система.

Друмски саобраћај: код одређивања приоритета, за изградњу планираних, односно рехабилитацију или реконструкцију постојећих путних праваца, доградњу неизграђених деоница или изградњу делова путне мреже, предност имају путеви који обезбеђују активирање планираних туристичко-рекреативних центара, приступ природним и културним добрима и повезивање између локалних центара насеља.

Приоритет имају следећи путни правци:

- **измештање деонице државног пута I реда М 25** (обезбеђује се измештање транзитног и тешког теретног саобраћаја са ужег градског подручја), на делу од бродоградилишта до Велике Пољане, у дужини од око 2,5 km;
- **изградња јужне и источне обилазнице око града** (на деоници од фабрике трикотаже, ка југу, између градског подручја и Песка, до Улице обала рита и даље ка северозападу улицама Милана Бркића и Дринском до постојећег пута М 25), у дужини од око 5,2 km;
- **изградња општинског пута: Ртково – Велика Пољана**, у дужини од око 15 km;
- **изградња општинског пута: Мала Врбица – Ланцури**, у дужини од око 4 km;
- **изградња општинског пута: Брза Паланка – Килومه**, у дужини од око 10,4 km;
- **постављање саобраћајне туристичке сигнализације** на примарној путној мрежи (путеви I и II реда) на подручју општине Кладово;
- **изградња паркинга за тешка теретна возила** у зони граничног прелаза Кладово;
- **ревитализација осталих општинских путева**, према могућностима и иницијативама локалних заједница, уз учешће заинтересованих јавних предузећа и потенцијалних инвеститора;

Речни саобраћај: у одређивања приоритета, за рехабилитацију или реконструкцију постојећих путничких и теретних пристаништа, предност имају активности које обезбеђују активирање пристаништа којима се интензивира експлоатација речног саобраћаја за потребе унапређења и развоја туристичких центара, локалног и међународног речног путничког и теретног саобраћаја и индустријско-транспортне привреде.

Приоритет имају следеће активности:

- **рехабилитација марине у Кладову;**
- **изградња путничког пристаништа Кладово** (у зони старог пристаништа, поред хотела "Ђердап турист" и "Aquastar Danube")
- **техничко-технолошка реконструкција теретног пристаништа-бродоградилишта Кладово** ради активирања складишно-претоварне зоне. Примарне активности су израда инвестиционо-техничке документације и опремање локације потребном инфраструктуром;
- **замена и модернизација опреме у пристаништима на подручју општине Кладово** ради побољшања техничко-експлоатационих карактеристика пристаништа и интензивирања експлоатације постојећих пловних путева.

3.3.4. Учесници у имплементацији

Носилац имплементације Просторног плана и координације свих појединачних активности на реализацији планских решења јесте Општинска управа општине Кладово.

Основни учесници у имплементацији планских решења на локалном нивоу су: Дирекција за планирање и изградњу "Кладово", ТО Општине Кладово, ЈП "Јединство"; ЈП "Комуналац"; ЈП "Електротимок"; ЈП "Јединство"; Привредно друштво ХЕ "Ђердап"; Лучка капетанија Кладово; и др.

Учесници у имплементацији појединих планских решења који посредно утичу, координишу и дају подршку имплементацији плана су: министарства надлежна за послове пољопривреде, шумарства и водопривреде, животне средине и просторног планирања, здравља, културе, рударства и енергетике, рада и социјалне политике, омладине и спорта, инфраструктуре, одбране и др.; Републичка агенција за развој малих и средњих предузећа; Привредна комора Србије; Туристичка организација Србије; Агенција за страна улагања и промоцију извоза (SIEPA); ЈП "Србија шуме"; Завод за заштиту природе Србије; ЈВП "Србијаводе"; Републички завод за заштиту споменика културе; ЈП "Путеви Србије"; ЈП "Национални парк Ћердап"; ЈП "Електропривреда Србије"; Републичка дирекција за имовину Републике Србије; и др.

УЧЕСНИЦИ У ИМПЛЕМЕНТАЦИЈИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ТРАНСПОРТНОГ СИСТЕМА

Главни учесници у спровођењу Плана, у делу који се односи на реализацију саобраћајне инфраструктуре, биће управни субјекти из састава Републике (државни ниво) и Општине, надлежни за јавне функције, активности и садржаје од националног и локалног интереса.

Државни ниво субјеката у спровођењу Просторног плана, у делу који се односи на реализацију саобраћајне инфраструктуре, представља Влада Републике Србије, са ресорима Министарства надлежног за послове саобраћаја, односно преко Јавног предузећа "Путеви Србије".

Реконструкција, ревитализација и одржавање пристаништа је у надлежности државе, односно Владе Републике Србије, са ресорним Министарства надлежног за послове саобраћаја.

Изградња, реконструкција, ревитализација и одржавање државних путева I и II реда је у надлежности државе, односно Владе Републике Србије, са ресорним Министарства надлежног за послове саобраћаја, односно преко Јавног предузећа "Путеви Србије".

Акта о урбанистичким условима, извод из Просторног плана и одобрења за изградњу и реконструкцију путева I и II реда издаје Министарство надлежно за послове урбанистичког и просторног планирања.

Локални ниво субјеката представља Скупштина општине Кладово.

Изградња, реконструкција, ревитализација и одржавање општинских путева ван насеља, као и на деловима тих путева у насељима и уличне мреже у насељима, је у надлежности Општине.

Учешће у изградњи, реконструкцији и ревитализацији општинских путева могу имати и локалне заједница, уз помоћ заинтересованих јавних предузећа и потенцијалних инвеститора.

За реализацију путне мреже која је дефинисана Планом неопходно је да се перманентно сачињавају средњорочни и краткорочни програми. Ови програми у свему морају бити усаглашени са:

- програмима развоја привредних активности,
- програмима развоја садржаја социо-економског стандарда,
- програмима развоја јавног превоза и
- програмима заштите животне средине.

Средњорочни и краткорочни програми за реализацију саобраћајне инфраструктуре, морају заједно са програмима: привредних активности, развоја социо-економског стандарда и јавног превоза, представљати јединствена опредељења.

Средњорочни програми се раде за период од 3-5 година а краткорочни за период од годину дана. Ревизија оба програма врши се једаном у години, по правилу у време утврђивања буџета.

На основу средњорочног програма сачињавају се динамички планови израде техничке документације.

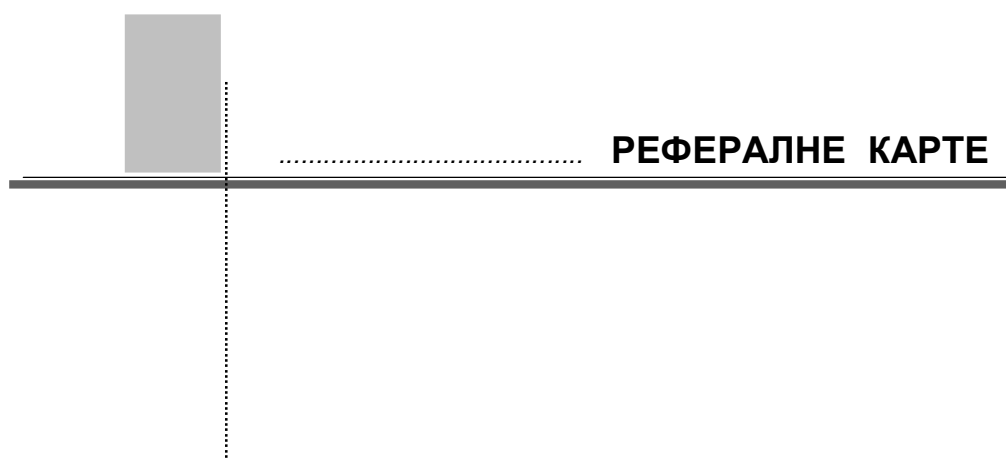
Поред управних субјеката у процесу спровођења Плана, могуће је анимирати и друге учеснике (приватни сектор, донације, кредити и сл.), а с обзиром на географски положај општине Кладово могуће је успостављање и међународног нивоа неуправних или комерцијалних субјеката. О укључивању међународних субјеката одлучују субјекти државног нивоа.

ПРОСТОРНИ ПЛАН ОПШТИНЕ КЛАДОВО

ГРАФИЧКИ ПРИЛОЗИ

ПРОСТОРНИ ПЛАН ОПШТИНЕ КЛАДОВО

ПРОСТОРНИ ПЛАН ОПШТИНЕ КЛАДОВО

